

**UCHWAŁA NR XXXIX/294/2017
RADY GMINY SŁAWNO**

z dnia 7 kwietnia 2017 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446, 1579, 1948)

Rada Gminy Sławno uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sławno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy
Sławno

Marta Holowata

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Projekt „Rewitalizacja Gminy Sławno” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie Województwa Zachodniopomorskiego

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Opracowali:

Dariusz Klityński Europejskie Centrum Doradcze
Urząd Gminy Sławno

Zdjęcia:

archiwum Urzędu Gminy Sławno

Spis treści

Wstęp.....	5
I. Część wprowadzająca	10
I. 1. Metodologia pracy nad programem	10
I.2. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	11
II. Część diagnostyczno-analityczna	20
II.1. Charakterystyka Gminy Sławno	20
II.2. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	21
II.3. Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sławno	22
II.3.1. Sfera społeczna	25
II.3.2. Sfera gospodarcza.....	46
II.3.3 Sfera funkcjonalno-przestrzenna	47
II.3.4. Sfera techniczna.....	48
II.3.5. Sfera środowiskowa	51
II.3.5. Wyniki diagnozy w poszczególnych obszarach	54
II.4. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Sławno	56
II.5. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Sławno	57
II.6. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	61
a) sfera społeczna	61
b) sfera gospodarcza.....	78
c) sfera techniczna oraz funkcjonalno-przestrzenna	78
II.7. Analiza potencjałów lokalnych.....	97
III. Część programowa	102
III.1. Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji	102
III. 1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	102
III. 1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań.....	104
III. 2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w latach 2016–2023.....	105
III.2.1. KARTY PROJEKTÓW.....	108
III.2.2. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	193
III.3. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania..	197
IV. Część wdrożeniowa	206
IV.1. System realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji	206
IV.1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami	206
IV.1.2. Harmonogram realizacji programu	207
IV.1.3. Promocja dokumentu.....	208
IV.2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu	209
IV.2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości	209
IV.2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu	211

IV.3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji	212
IV.4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko oraz opiniowania przez właściwe instytucje.....	214
<i>SPIS TABEL.....</i>	215
<i>SPIS MAP.....</i>	217
<i>SPIS WYKRESÓW.....</i>	218

Wstęp

Rewitalizacja stanowi odpowiedź na szereg zjawisk kryzysowych występujących na obszarach gmin, takich jak degradacja techniczna oraz narastające problemy w sferach społecznej i gospodarczej. W związku z tym niezbędne jest planowanie i realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na zidentyfikowane problemy oraz potencjały danego obszaru zdegradowanego, a także wynikającą z nich skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.), rewitalizacja stanowi „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji (...)”.

Podstawowym narzędziem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych jest program rewitalizacji, który opracowywany i przyjmowany jest przez samorząd gminy w drodze uchwały na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446). A zatem program rewitalizacji jest to „wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji¹”. Dokument obejmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów współfinansowanych ze środków UE oraz innych publicznych lub prywatnych), ponieważ tylko taka różnorodna konstrukcja warunkuje osiągnięcie efektów.

Objęcie danego obszaru zdegradowanego Lokalnym Programem Rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne oraz krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Sławno na lata 2016–2023 (LPR) stanowi spójny dokument strategiczny, który ma na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego, mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy, poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i środowiskowy), skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Dokument został opracowany na podstawie ustawy o samorządzie gminnym (art. 18 ust. 2 pkt 6), zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, wydanymi przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 roku, a także z uwzględnieniem zapisów dotyczących „Zasad w zakresie opracowania programów rewitalizacji i realizacji działań rewitalizacyjnych w ramach RPO WZ 2014-2020”, opracowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

Dokument składa się z czterech zasadniczych części, a mianowicie: części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej, programowej oraz wdrożeniowej.

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania dokumentu oraz jego uwarunkowania zewnętrzne, tj. strategiczno-programowe, które wskazują na powiązanie rewitalizacji z całościową wizją rozwoju gminy.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje metodologię delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz określenie ich zasięgów przestrzennych poprzez wskazanie przebiegu granic na terenie gminy. Ponadto zawiera opracowaną diagnozę a następnie pogłębioną diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej wraz ze skwantyfikowanymi danymi i ich analizą w celu przedstawienia skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, Minister Rozwoju, Warszawa, 02.08.2016, s. 7–8

Część programowa przedstawia najważniejsze założenia procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Sławno w latach 2016–2023, tj. wizję wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego, misję, cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań mającymi na celu eliminację lub ograniczenie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk i wykorzystanie potencjałów lokalnych. Ponadto zostały tutaj zawarte podstawowe (główne) oraz uzupełniające (komplementarne) projekty rewitalizacyjne powiązane ze sobą i wspólnie oddziałujące na obszar rewitalizacji. Ważnym elementem są również szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem różnych źródeł ich finansowania.

Część wdrożeniowa składa się z systemu realizacji (wdrażania) dokumentu, a także systemu monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu w reakcji na zmiany w otoczeniu. Ponadto w niniejszej części zawarte zostały mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i innych podmiotów oraz grup nieformalnych aktywnych na terenie gminy na każdym etapie procesu rewitalizacji, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji.

Przedstawiony został tutaj również przebieg procesu opiniowania dokumentu przez instytucje zewnętrzne oraz procedura strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ostatnim elementem jest sposób realizacji założeń dokumentu w odniesieniu do polityki mieszkaniowej oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego w gminie wraz z załącznikiem graficznym wskazującym na kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji.

Wykaz najważniejszych definicji użytych w niniejszym dokumencie:

BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność to kryzysowy stan egzystencji osoby nie posiadającej faktycznego miejsca zamieszkania, dotkniętej ewidentną i trwałą deprivacją potrzeby schronienia, której ta osoba nie jest w stanie zapobiec.

BEZROBOCIE

Bezrobocie polega na tym, że osoba zdolna do pracy, aktywnie poszukująca jej i faktycznie gotowa do jej podjęcia nie znajduje zatrudnienia. Bezrobocie rejestrowane natomiast, to formalny stan wpisania kogoś do rejestru prowadzonego przez Powiatowy Urząd Pracy.

EWALUACJA

Ewaluacja (inaczej: systematyczna ocena) to w odniesieniu do Lokalnego Programu Rewitalizacji zaplanowany proces badania uzyskiwanych przez poszczególne programy rezultatów (bezpośrednich, mierzalnych korzyści dla beneficjenta), oraz przeliczania tych rezultatów według przyjętego systemu wskaźników i wag, w celu oceny skuteczności realizacji całego programu rewitalizacji.

INTEGRACJA SPOŁECZNA

Z punktu widzenia jednostki, proces jej włączania społecznego, przełamywania jej wykluczenia. Z punktu widzenia społeczeństwa – proces budowania spójności społecznej.

INTERESARIUSZE REWITALIZACJI

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności następujące grupy społeczne:

1. mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego
2. inni mieszkańcy gminy
3. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą
4. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne
5. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne
6. organy władzy publicznej
7. podmioty inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

KAPITAŁ SPOŁECZNY

Kapitał społeczny to sieć istniejących w danej grupie społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności, tworząca warunki do faktycznego współdziałania jednostek we wspólnym interesie i rozwijania pomiędzy tymi jednostkami realnych kooperacji o różnych celach.

MARGINALIZACJA

Marginalizacja oznacza spadek znaczenia danej jednostki lub grupy społecznej w społeczeństwie, osłabienie jej wpływu na życie społeczne, subiektywne odbieranie jej głosu przez resztę społeczeństwa jako mało ważnego. Skutkiem marginalizacji (procesu) jest wykluczenie społeczne (stan).

MONITORING

Monitoring to obserwowanie jakiegoś procesu i odnotowywanie jego zmieniającego się stanu w celu uzyskania wiedzy o jego przebiegu. W odniesieniu do Lokalnego Programu Rewitalizacji (LPR) monitoring to bieżące gromadzenie informacji o terminowości realizacji elementów LPR i uzyskanych produktach (bezpośrednich wynikach mierzalnych np. w jednostkach fizycznych lub finansowych).

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Według Europejskiego Forum Niepełnosprawności osobą niepełnosprawną jest jednostka w pełni swoich praw, znajdująca się w sytuacji upośledzającej ją na skutek barier środowiskowych, ekonomicznych i społecznych, których z powodu występujących u niej uszkodzeń nie może przezwyciężyć w taki sposób, jak inni ludzie.

OBSZAR ZDEGRADOWANY

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
2. środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
3. przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
4. technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Sławno podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym. W procesie diagnostycznym na terenie wiejskim gminy przyjęto podział na sołectwa. Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Zgodnie z ww. Wytycznymi w przeprowadzonej diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach, pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Sławno z podziałem na jednostki strukturalne. Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto wskaźniki przedstawione w tabeli nr 1.

OBSZAR REWITALIZACJI

Wyznaczony w Lokalnym Programie Rewitalizacji obszar obejmujący całość lub część obszaru kryzysu (obszaru zdegradowanego), cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju gminy, przygotowywana lub prowadzona jest rewitalizacja.

PROFILAKTYKA

Profilaktyka to zapobieganie powstaniu niekorzystnego zjawiska, zanim ono wystąpi, poprzez oddziaływanie zawczasu na jego rozpoznane przyczyny lub poprzez budowanie zabezpieczeń przed tym zjawiskiem, lub wyprzedzające łagodzenie skutków zjawiska, któremu zapobiec się nie da.

REWITALIZACJA

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji.

RÓWNOŚĆ SZANS

Równość to realna możliwość korzystania z posiadanych praw na równi z innymi, niezablokowana przez stereotypy społeczne, obyczaje, wpojone obawy itp. Równość szans dotyczy obiektywnych możliwości samorealizacji (np. dostępu do: wykształcenia, zatrudnienia, możliwości rozwijania talentów i bogacenia się) oraz szans subiektywnych (wyczonych postaw i nawyków, utrwalonych przekonań, ukształtowanego społecznie poziomu wiary we własne siły itp.).

SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA

W rozumieniu Rady Europy – spójność społeczna to zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom, zminimalizowania różnic i uniknięcia polaryzacji.

W praktyce istotą spójności społecznej jest budowanie takich relacji społecznych, aby naturalna różnorodność wzbogacająca społeczeństwo nie przeradzała się w bolesne podziały generujące nieufność i wrogość między grupami społecznymi a nawet w segregację społeczną.

UBÓSTWO

Ubóstwo to stan doznawania przez kogoś przynajmniej jednego z dwóch problemów:

głęboki niedostatek – jego dochody ekwiwalentne na członka rodziny są niższe niż 60% mediany takich dochodów w danym kraju (*kryterium dochodowe*),

głęboka deprivacja materialna – brak środków na wydatki związane z realizacją podstawowych, uzasadnionych potrzeb: opłacenia bieżących rachunków za czynsz i energię, ogrzania domu, pokrycia niespodziewanych wydatków, zjedzenia przynajmniej raz na dwa dni posiłku z odpowiednią ilością białka, spędzenia tygodnia urlopu rocznie poza miejscem zamieszkania, posiadania podstawowych udogodnień technicznych standardowych dla danego społeczeństwa (*kryterium wydatkowe*).

WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Włączenie społeczne to odnosząca się do danej jednostki jej realna możliwość faktycznego uczestniczenia w relacjach społecznych – funkcjonowanie w kręgu znajomych, zawieranie przyjaźni, podejmowanie pracy, doznawanie szacunku i uznania itp. – oraz faktyczne korzystanie z tych możliwości przez jednostkę według jej własnych potrzeb.

WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Wykluczenie to doznawany przez jednostkę lub grupę faktyczny brak możliwości lub znaczne utrudnienie pełnienia ról społecznych dostępnych dla innych, nawiązywania normalnych relacji społecznych, korzystania z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenia zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Wykluczona społecznie jest jednostka lub grupa, która w sensie formalnym należy do danego społeczeństwa i chce uczestniczyć w jego życiu czynnie, lecz nie może z powodów będących poza jej kontrolą.

I. Część wprowadzająca

I. 1. Metodologia pracy nad programem

Metodologię sporządzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji warunkowały przede wszystkim obowiązujące *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, wydane przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 roku oraz „*Zasady w zakresie opracowania programów rewitalizacji i realizacji działań rewitalizacyjnych w ramach RPO WZ 2014-2020*”, opracowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

Dokument opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy we wszystkich etapach prac, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za przygotowanie końcowej wersji dokumentu. Na wybór takiego podejścia decydujący wpływ miała idea rewitalizacji, w której kluczową rolę odgrywa realizacja zasady partnerstwa i partycypacji społecznej.

Metodologia prac obejmowała dwie zasadnicze części, składające się na efekt końcowy w postaci dokumentu *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023*, a mianowicie:

- I. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sławno – obejmowało następujące etapy:
  - 1) zgromadzenie danych statystycznych do diagnozy w podziale na ustalone jednostki referencyjne gminy (sołectwa) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej zarówno z Urzędu Gminy w Sławnie, jak i instytucji zewnętrznych;
  - 2) wykonanie wielokryterialnej analizy przestrzennej ustalonych wskaźników oraz opracowanie diagnozy gminy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapami poglądowymi koncentracji problemów;
  - 3) przeprowadzenie w dniach od 13. 12. 2016 roku do 28. 02. 2017 roku konsultacji społecznych;
  - 4) podjęcie decyzji w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sławno;
- II. Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji wraz z przeprowadzeniem procesu zaopiniowania dokumentu i Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko – obejmowało następujące etapy:
  - 1) opracowanie diagnozy pogłębionej,
  - 2) przeprowadzenie różnorodnych form partycypacji społecznej służących wspólnemu wypracowaniu przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji głównych założeń dokumentu (wizji, misji, celów, kierunków działań), a także „zbudowaniu” bazy planowanych do realizacji projektów (w tym partnerskich), mających na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego;
  - 3) opracowanie i przeprowadzenie zewnętrznych konsultacji społecznych projektu dokumentu;
  - 4) wystąpienie z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie, oddział terenowy w Koszalinie (RDOŚ) o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 47 i 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) wraz z uzyskaniem stanowiska ww. instytucji;
  - 5) podjęcie uchwały przez Radę Gminy Sławno w sprawie przyjęcia projektu dokumentu.

Szczegółowy opis działań partycypacyjnych przeprowadzonych na poszczególnych etapach prac przedstawiono w rozdziale 3 części IV niniejszego dokumentu pn. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji.

Dokument powstał w wyniku prac przedstawicieli samorządu, instytucji publicznych oraz kluczowych dla rozwoju gminy partnerów z sektorów społecznego i gospodarczego przy współudziale (w postaci wsparcia merytorycznego) ekspertów i specjalistów zewnętrznych, a także mieszkańców wyznaczonego obszaru, jako głównych interesariuszy procesu rewitalizacji.

I.2. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Lokalny Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do określonych problemów społecznych mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju gminy).

Komplementarność z celami, działaniami czy priorytetami innych dokumentów wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

1) Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Sławno na lata 2016-2025

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Sławno kreuje przede wszystkim wizję i misję rozwoju, która została określona jako: *Wykorzystanie endogenicznych potencjałów Gminy Sławno w celu stworzenia odpowiednich warunków infrastrukturalnych i społecznych do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki w Gminie, a także samorozwoju jej mieszkańców*. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Sławno wskazuje 4 cele strategiczne, którym zostały przyporządkowane cele szczegółowe i zadania kluczowe. Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji jest zgodny z elementami, które dążą do realizacji zadań z obszaru rewitalizacji a jednocześnie dążą do poprawy warunków życia mieszkańców. Mowa tutaj o celach i podporządkowanych im kluczowych zadaniach, których realizacja przyczyni się także do realizacji celów określonych w niniejszym dokumencie:

Cel strategiczny nr 1: Gospodarka i edukacja oparta o harmonijny rozwój

Cel szczegółowy 1.2. Wspieranie zasobów ludzkich i rozwój kompetencji.

„Kluczowe zadania w ramach celu szczegółowego: (...)

- 1) Dopuszczenie placówek edukacyjnych w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne.
- 2) Rozwój zajęć pozalekcyjnych w odniesieniu do kompetencji kluczowych, określonych w województwie zachodniopomorskim i zgodnych z endogenicznym potencjałem, w tym wdrożenie mechanizmów odkrywania, kształtowania i wspierania talentów.
- 3) Wdrażanie mechanizmów motywacyjnych i podnoszących umiejętności kompetencyjne wśród nauczycieli.
- 4) Promocja i wsparcie uczestnictwa osób starszych w systemie kształcenia ustawicznego.
- 5) Współpraca z Powiatem oraz lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie poszukiwania i wdrażania nowych kierunków, a także nowoczesnych metod kształcenia zawodowego, popartego stażami i warsztatami.
- 6) Wdrażanie ww. programów i potrzeb w powiązaniu z poszukiwaniem różnych form finansowania pozabudżetowego, także unijnego.”

Cel szczegółowy 1.4. Poszukiwanie sposobów na minimalizowanie negatywnych skutków bezrobocia.

„Kluczowe zadania w ramach celu szczegółowego: (...)

- 1) Współpraca z PUP w zakresie analizy lokalnego rynku pracy oraz struktury osób bezrobotnych, a także poszukiwanie sposobów na minimalizowanie zjawiska bezrobocia.
- 2) Wzajemna współpraca zarówno z Powiatowym Urzędem Pracy, jak i innymi gminami oraz przedsiębiorcami w celu rozwoju systemu szkoleń i kursów zawodowych dla osób bezrobotnych.”

Cel szczegółowy 1.5. Rozwój dostępności komunikacyjnej w Gminie Sławno.

„Kluczowe zadania w ramach celu szczegółowego:

- 1) Budowa, modernizacja i przebudowa dróg gminnych, mostów – poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg, ale również poprawa dostępności do Gminy Sławno, w tym: (...)
  - Przebudowa drogi gminnej 170031Z wraz z chodnikiem i oświetleniem (1200 m) w m. Bobrowice. (...)
  - Remont i przebudowa dróg gminnych w m. Kwasowo. (...)
  - Przebudowa drogi gminnej nr 170055Z wraz z infrastrukturą w m. Noskowo.
  - Przebudowa, drogi nr 170055Z od zakrętu do końca wsi oraz wykonanie drogi o nawierzchni asfaltowej do boiska w m. Noskowo.
  - Budowa drogi na kolonii w m. Noskowo. (...)
  - Przebudowa dróg gminnych 170005Z, 170004Z w m. Stary Kraków. (...)
  - Remont drogi gminnej 170057Z, 170026Z w m. Warszkówko. (...)

- Budowa drogi wewnętrznej w Rzyszczewie (wjazd naprzeciwko boiska-wyjazd naprzeciw Kościoła).
- Przebudowa drogi gminnej 170028Z w m. Rzyszczewo. (...)
- Budowa drogi lokalnej 1700287 w Rzyszczewie odcinek 550 m.
- Przebudowa drogi do Centrum Promocji Rzeki Wieprzy w Pomiłowie.
- Przebudowa drogi gminnej nr 170040Z w m. Pomiłowo."

Cel szczegółowy 1.6. Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej.

„Kluczowe zadania w ramach celu szczegółowego:

- 1) Budowa, rozbudowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej w Gminie Sławno, w tym:
  - Modernizacja sieci kanalizacyjnej w sołectwie Kwasowo, Noskowo.
  - Budowa systemu kanalizacji zbiorowej z oczyszczalnią ścieków w sołectwie Łętowo, Radosław, Stary Kraków, Żukowo. (...)
  - Budowa systemu zbiorczego kanalizacji sanitarnej w sołectwie Pomiłowo.
  - Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Sławno.
- 2) Budowa zbiorczych oczyszczalni ścieków dla całych miejscowości w Gminie Sławno, tam gdzie brak uzasadnienia kosztowego dla budowy sieci kanalizacji sanitarnej, w tym: (...)
  - Budowa systemu kanalizacji zbiorczej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków (kolonie) w sołectwie Smardzewo.
- 3) Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, a także przebudowa starych odcinków sieci, w tym:
  - Modernizacja sieci wodociągowej w sołectwie Kwasowo, Noskowo, Sławsko. (...)
- 4) Modernizacja, przebudowa hydroforni w celu podniesienia parametrów wody, w tym: (...)
  - Przebudowa hydroforni i stacji uzdatniania wody w Rzyszczewie wraz z przebudową ujęć wody - studni."

Cel strategiczny nr 2: Ochrona środowiska i rewitalizacja przestrzenno-społeczna kluczem do rozwoju

Cel szczegółowy 2.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych oraz ochrona środowiska

„Kluczowe zadania w ramach celu szczegółowego:

- 1) Ochrona zasobów wodnych na terenie gminy poprzez modernizację sieci wodociągowej na obszarze Gminy.
- 2) Ochrona środowiska poprzez modernizację oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Sławno.
- 3) Rozwój nowoczesnej gospodarki ściekowej na obszarach jej nieposiadających w Gminie Sławno.
- 4) Poprawa parametrów funkcjonowania posiadanej sieci wodno-kanalizacyjnej w Gminie.
- 5) Wspieranie efektywności energetycznej obiektów mieszkalnych, zakładów przemysłowych i usługowych, rozwój niskoemisyjnych źródeł energii."

Cel szczegółowy 2.2. Poprawa ładu przestrzennego i rewitalizacja przestrzeni publicznej

„Kluczowe zadania w ramach celu szczegółowego:

- 1) Opracowanie Lokalnego Planu Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
- 2) Podjęcie działań w kierunku rewitalizacji fizycznej, społecznej i gospodarczej przestrzeni publicznej na terenie gminy wg działań określonych w Lokalnym Planie Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016 -2023."

Cel szczegółowy 2.3. Wsparcie rozwoju infrastruktury dziedzictwa kulturowego

„Kluczowe zadania w ramach celu szczegółowego:

- 1) Poprawa stanu i sposobu użytkowania zabytków dziedzictwa kulturowego (obiekty sakralne, zabytkowy park dworski, czy pałac) w Gminie Sławno poprzez ich rewaloryzację i przeciwdziałanie procesowi ich degradacji oraz udostępnianie – ze szczególnym uwzględnieniem i wykorzystaniem dni weekendowych (...);
- 2) Współpraca z sektorem ngo (organizacje pozarządowe) w celu sprawnego przeprowadzania procesu rewaloryzacji zabytków zarządzanych przez ten sektor życia publicznego w Gminie.
- 3) Inicjowanie i wspieranie działań, które dążyć będą do rozbudzenia i podnoszenia społecznej świadomości i wrażliwości w zakresie dziedzictwa kulturowego.
- 4) Promocja i współpraca z innymi jednostkami z terenu powiatu sławieńskiego dla podkreślania i promowania ważnych regionalnie obiektów."

Cel szczegółowy 2.4. Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa

„Kluczowe zadania w ramach celu szczegółowego:

- 1) Wzrost dostępności mieszkań komunalnych na terenie gminy. (...)
- 2) Zagospodarowanie terenów zielonych na terenie gminy.”

Cel szczegółowy 2.5. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

„Kluczowe zadania w ramach celu szczegółowego:

- 1) Wspieranie rozwoju inicjatyw obywatelskich.
- 2) Rozwój miejsc integrujących społeczność lokalną oraz dbających o ich przyszłość w Gminie, w tym:
  - Budowa Klubu Integracji Społecznej w Rzyszczewie.
- 3) Promocja Gminy Sławno jako miejsca dobrego do zamieszkania, pracy i edukacji, w celu złagodzenia niekorzystnych trendów demograficznych.”

Cel szczegółowy 2.6. Wspieranie procesów odnowy na obszarach wyznaczonych do rewitalizacji

W ramach celu szczegółowego planowane są działania w następującym zakresie :

- 1) Odtworzenie substancji mieszkaniowej wielorodzinnych robotniczych budynków mieszkaniowych po byłej RSP Stary Kraków oraz byłego budynku robotniczego Nadleśnictwa Sławno.
- 2) Odtworzenie walorów użytkowych, technicznych i estetycznych osiedli mieszkaniowych po byłych PGR-ach w Noskowie, Kwasowie, Rzyszczewie i Smardzewie połączone z termomodernizacją budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z instalacjami OZE.

Cel strategiczny nr 3: Turystyka, kultura, rekreacja oraz sport na najwyższym poziomie

Cel szczegółowy 3.1 Wsparcie rozwoju turystycznego i rekreacyjnego Gminy opartego o endogeniczne potencjały.

„Kluczowe zadania w ramach celu szczegółowego:

- 1) Rozwój infrastruktury rekreacyjnej w Gminie Sławno, w tym: (...)
  - Zagospodarowanie terenu przy świetlicy w m. Kwasowo wraz z oczyszczeniem stawu z przeznaczeniem na plac rekreacyjny. (...)
- 2) Wspieranie i promocja imprez kulturalnych celem zwiększenia liczebności mieszkańców i turystów korzystających z oferowanego programu kulturalnego.
- 3) Współpraca z innymi samorządami gminnymi a także powiatem w zakresie promocji regionu poprzez podkreślanie zasobów kultury, turystyki i rekreacji i ich umiejętne uwypuklenie na zewnątrz.”

Cel szczegółowy 3.2. Rozwój infrastruktury kultury i sportu.

Cel szczegółowy 3.3. Wsparcie działań kulturalnych.

Cel strategiczny nr 4: Innowacyjne rolnictwo i wysoka jakość usług dla mieszkańców.

Cel szczegółowy 4.1. Rozwój zrównoważonego rolnictwa opartego na innowacjach.

Cel szczegółowy 4.2. Wspieranie i rozwój jakości i innowacyjności w usługach.

Cel szczegółowy 4.3. Promocja ekologicznych oraz tradycyjnych gałęzi produkcji rolnej i rolno-spożywczej.

Cel szczegółowy 4.4. Modernizacja obiektów użyteczności publicznej.

Cel szczegółowy 4.5. Tworzenie nowych usług dla mieszkańców (opieka nad dziećmi do lat 3 – żłobek, opieka nad osobami starszymi niesamodzielnymi – dzienny ośrodek).

Cel szczegółowy 4.6. Wzbogacenie zakresu usług edukacyjny.

2) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sławno

W chwili sporządzania niniejszego dokumentu obowiązywało Studium uwarunkowań z 2014 r. Dokument został przyjęty przez Radę Gminy Sławno jako Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XLIX/436/2014 z dnia 29 września 2014 r.

Studium jest dokumentem określającym główne uwarunkowania i kierunki kształtowania polityki przestrzennej dla całości Gminy. Dokument ten jest wiążący dla władz gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązujące studium wskazuje, że głównym, strategicznym celem polityki przestrzennej jest zapewnienie godziwych warunków życia, odpowiadających współczesnym potrzebom i oczekiwaniom. Cel ten powinien być osiągnięty przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. W studium wydzielono obszary zabudowane, w tym tereny wymagające przekształceń i rewitalizacji oraz tereny przeznaczone pod zabudowę. W studium przedstawiono także możliwości kierunków zmian w strukturze przestrzennej, w przeznaczeniu terenów oraz ich zagospodarowaniu i użytkowaniu w podziale na poszczególne miejscowości.

Dokument obejmuje także obszar miejscowości objętych programem rewitalizacji, które zostały określone jako zdegradowane a następnie wyznaczone jako obszar do rewitalizacji. Mowa o obszarze sołectw: Bobrowice, Kwasowo, Noskowo, Pomiłowo, Rzyszczewo, Smardzewo, Stary Kraków i Warszkówko.

W studium dla powyższych obszarów wyznaczono następujące kierunki i zasady rozwoju:

Bobrowice:

1) kierunki rozwoju:

- a) usługi – w tym związane z obsługą węzła drogowego na drodze krajowej nr 6;
- b) mieszkalnictwo – rozbudowa zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej, realizacja nowej zabudowy jednorodzinnej;
- c) wypełnienie zabudowy w obrębie istniejącego zainwestowania;
- d) wykształcić w miejscowości jednostki strukturalno-funkcjonalne w celu niedopuszczenia do kolizji użytkowych;
- e) rozbudowa boiska sportowego, centrum usługowego;
- f) możliwość lokalizacji różnorodnych nieuciążliwych funkcji;

2) zasady rozwoju:

- a) główne założenia architektoniczne budynków dostosować do dominującej starej zabudowy miejscowości lub zaprojektować nową architekturę w taki sposób, aby nie dopuścić do dysharmonii w krajobrazie i w sąsiedztwie zabudowy;
- b) rozwój zabudowy mieszkaniowej w kierunku na północ od drogi krajowej nr 6;

Kwasowo:

1) kierunki rozwoju:

- a) obszary byłej zabudowy gospodarczej (zdegradowane po byłym PGR) przeznaczyć na następujące funkcje: zakład przetwórstwa rolniczego, usługi produkcji rolniczej, bazy, składy itp.;
- b) wypełnienie zabudowy w obrębie istniejącego zainwestowania;
- c) wykształcić w miejscowości jednostki strukturalno-funkcjonalne w celu niedopuszczenia do kolizji użytkowych;
- d) rozbudowa urządzeń sportu i rekreacji;

2) zasady rozwoju:

- a) rozwój zabudowy w kierunku południowym;
- b) główne założenie architektoniczne budynków dostosować do dominującej, starej zabudowy miejscowości lub zaprojektować nową architekturę w taki sposób, aby nie dopuścić do dysharmonii w krajobrazie i w sąsiedztwie zabudowy;
- c) rewitalizacja parku pałacowego i pałacu z I połowy XIX w. w stylu romantycznym;

Noskowo:

1) kierunki rozwoju:

- a) wypełnienie wolnej przestrzeni w zabudowanej części wsi;

2) zasady rozwoju:

- a) główne założenie architektoniczne budynków dostosować do dominującej, starej zabudowy miejscowości lub zaprojektować nową architekturę w taki sposób, aby nie dopuścić do dysharmonii w krajobrazie i w sąsiedztwie zabudowy;

Pomiłowo:

1) kierunki rozwoju:

- a) wypełnienie zabudowy w obrębie istniejącego zainwestowania i w bezpośrednim sąsiedztwie;

2) zasady rozwoju:

- a) rozwój nowej zabudowy w obszarze istniejącej zabudowy – uzupełnienie i w sąsiedztwie;
- b) główne założenie architektoniczne budynków dostosować do dominującej, starej zabudowy miejscowości lub zaprojektować nową architekturę w taki sposób , ażeby nie dopuścić do dysharmonii w krajobrazie i w sąsiedztwie zabudowy;

Rzyszczewo:

1) kierunki rozwoju:

- a) usługi – w tym związane z obsługą ruchu tranzytowego na drodze krajowej nr 6;
- b) wypełnienie zabudowy w obrębie istniejącego zainwestowania i w bezpośrednim sąsiedztwie;

2) zasady rozwoju:

- a) główne założenie architektoniczne budynków dostosować do dominującej, starej zabudowy miejscowości lub zaprojektować nową architekturę w taki sposób , ażeby nie dopuścić do dysharmonii w krajobrazie i w sąsiedztwie zabudowy.

Smardzewo:

1) kierunki rozwoju:

- a) rolnictwo;
- b) obszary byłej zabudowy gospodarczej (zdegradowane po byłym PGR) przeznaczyć na funkcję dominującą (zakład przetwórstwa rolniczego, usługi produkcji rolniczej, bazy, składy itp.);
- c) wypełnienie zabudowy w obrębie istniejącego zainwestowania;
- d) wykształcić w miejscowości jednostki strukturalno-funkcjonalne w celu niedopuszczenia do kolizji użytkowych;
- e) rozbudowa boiska sportowego;

2) zasady rozwoju:

- a) główne założenie architektoniczne budynków dostosować do dominującej, starej zabudowy miejscowości lub zaprojektować nową architekturę w taki sposób , ażeby nie dopuścić do dysharmonii w krajobrazie i w sąsiedztwie zabudowy;
- b) rewitalizacja parku dworskiego i dworku z II poł. XIX w.;
- c) nad jez. Smardzewo w rejonie wsi teren rekreacji i sportu.

Stary Kraków:

1) kierunki rozwoju:

- a) mieszkalnictwo – w zabudowie zagrodowej, jednorodzinnej;
- b) usługi turystyki– w tym zabudowa rekreacji indywidualnej;
- c) wypełnienie zabudowy w obrębie istniejącego zainwestowania i w bezpośrednim sąsiedztwie.

2) zasady rozwoju:

- a) główne założenie architektoniczne budynków dostosować do dominującej, starej zabudowy miejscowości lub zaprojektować nową architekturę w taki sposób , ażeby nie dopuścić do dysharmonii w krajobrazie i w sąsiedztwie zabudowy;
- b) rozwój zabudowy w kierunku południowym i zachodnim; dominujące kierunki rozwoju zainwestowania wg rysunku zmiany studium; zabudowa przysiółków w sąsiedztwie istniejącej zabudowy i w nawiązaniu do niej;

Warszkówko:

1) kierunki rozwoju:

- a) wypełnienie wolnej przestrzeni w zabudowanej części wsi;

2) zasady rozwoju:

- a) adaptacja, modernizacja i rozbudowa zainwestowania, realizacja nowych przedsięwzięć;
- b) główne założenie architektoniczne budynków dostosować do dominującej, starej zabudowy miejscowości lub zaprojektować nową architekturę w taki sposób, ażeby nie dopuścić do dysharmonii w krajobrazie i w sąsiedztwie zabudowy;
- c) obszary zdegradowane przeznaczyć na funkcje dopuszczone w tym obszarze;
- d) zabudowa zagrodowa – zachować cechy urbanistyczne i architektoniczne istniejącej zabudowy przedwojennej;
- e) niezbędne podjęcie prac konserwatorskich przy zabytkowym cmentarzu;

Biorąc pod uwagę zapisy studium uwarunkowań wskazane wyżej sołectwa objęte obszarem kryzysowym wymagają podjęcia działań infrastrukturalnych i społecznych, które pozwolą na wyprowadzenie obszaru z negatywnych czynników kryzysowych, powodujących nawarstwianie się problemów w różnych sferach życia społeczno-gospodarczego Gminy.

Wskazane powyżej priorytety rozwoju są częściowo spójne z celami określonymi w LPR Gminy Sławno.

3) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sławno na lata 2016-2025.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sławno składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza, ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o ludności, rynku pracy, pomocy społecznej, edukacji, służby zdrowia i organów zapewniających bezpieczeństwo na terenie gminy. Część druga określa cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi zadania. W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sławno jest wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przezwyciężenia określonych problemów społecznych.

Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie Gminy powinny być: przeciwdziałanie skutkom bezrobocia, wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji społecznych, stworzenie systemu wsparcia dla osób starszych, tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych oraz rozwijanie kapitału społecznego mieszkańców.

Diagnoza określona w części II niniejszego opracowania wskazuje szczególnie na problemy, które widoczne są w sferze społecznej oraz które zostały także wskazane w opracowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sławno. Na szczególną uwagę zasługują problemy, które powielają negatywne zachowania i stereotypy, oraz stanowią podstawę zdiagnozowanych problemów społecznych, a mianowicie:

- duży odsetek osób wykluczonych społecznie z powodu bezrobocia (zostało to podkreślone w celu strategicznym nr 1 - Integracja społeczna i aktywizacja zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w gminie Sławno). Jak podkreślono w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sławno *„Konieczne jest podjęcie działań zmierzających do integracji zarówno społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną, pobudzanie, wspieranie i inspirowanie aktywności osób bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz starszych, a także zapewnianie tym grupom szerszego dostępu do aktywnego uczestnictwa społecznego i kulturalnego w życiu społecznym gminy Sławno”*;
- ubóstwo, które ma przełożenie na inne problemy życia społecznego, jak poszukiwanie pomocy Państwa w dożywianiu, opieki asystenta rodziny czy w ogóle korzystania z opieki społecznej (zostało to podkreślone w celu strategicznym nr 2 - Przeciwdziałanie powstawaniu zjawiska ubóstwa w gminie Sławno). Jak podkreślono w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sławno *„Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne. (...) forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia”*;

- przestępczość, która jest wynikiem pogłębiających się problemów w sferze uzależnień a jednocześnie ilości wydawanych niebieskich kart. W przypadku dzieci i młodzieży z takich rodzin ma przełożenie na wyniki w nauce, a także zaangażowanie w życie społeczne Gminy (zostało to podkreślone w celu strategicznym nr 3 - Redukowanie problemu uzależnień w gminie Sławno). Jak podkreślono w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sławno „*Cel strategiczny powinien być zrealizowany także w oparciu o pomoc osobom i rodzinom dotkniętym alkoholizmem (a więc osobom uzależnionym i współuzależnionym), ale także poprzez wypracowanie zintegrowanego programu profilaktyki*”;
- problemy społeczne, które są także wynikiem problemów wychowawczych, co szczególnie jest widoczne w rodzinach wielodzietnych lub niepełnych. Ma to swoje przełożenie na inne problemy, które zostały przedstawione powyżej i są naturalną konsekwencją problemów w innych sferach życia (zostało to podkreślone w celu strategicznym nr 4 - Wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, rodzin wielodzietnych i niepełnych w Gminie Sławno).

W celu zmniejszenia skali występowania powyższych problemów, zminimalizowania ich skutków społecznych, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców zaplanowano wdrożenie inicjatyw, które przedstawiono zarówno w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sławno (jako cele szczegółowe i kierunki działań), jak i niniejszego dokumentu, który wskazuje konkretne przedsięwzięcia, które dane problemy zminimalizują lub rozwiążą. Dzięki temu wdrożenie wszystkich planów rewitalizacyjnych przyczyni się również do realizacji wizji oraz misji rozwoju społecznego gminy.

4) Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sławno

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sławno został przyjęty Uchwałą nr XXI/181/2016 Rady Gminy Sławno dnia 29 kwietnia 2016 r. Jest więc dokumentem, którego aktualność będzie zbliżona do Lokalnego Programu Rewitalizacji w momencie jego uchwalenia.

W Planie Gospodarki Niskoemisyjnej wyznaczono cele strategiczne i szczegółowe, możliwe do osiągnięcia w latach 2015-2025. Jako cel strategiczny wskazana została poprawa jakości powietrza atmosferycznego oraz efektywności energetycznej przy zrównoważonym i efektywnym wykorzystaniu nośników energii poprzez wsparcie gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy Sławno.

Celem PGN jest m.in.:

- 1) wskazanie działań służących poprawie jakości powietrza w Gminie Sławno,
- 2) ułatwienie podejmowania decyzji o lokalizacji inwestycji przemysłowych, usługowych i mieszkaniowych,
- 3) umożliwienie maksymalnego wykorzystania energii odnawialnej,
- 4) zwiększenie efektywności energetycznej.

Ponadto postawiono cele szczegółowe, które dotyczą po pierwsze poprawy efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkalnictwie, a po drugie zmniejszenie emisji CO₂ do atmosfery. Na podstawie oceny stanu istniejącego oraz przeprowadzonej inwentaryzacji zużycia energii oraz emisji dwutlenku węgla (za lata 2010-2014) określono działania inwestycyjne i nieinwestycyjne, które zostaną zrealizowane na terenie Gminy Sławno, oraz obliczono efekty ich realizacji - efekt energetyczny oraz efekt ekologiczny. Ponadto przedstawione zostały możliwe źródła finansowania przedsięwzięć. Rezultatem przeprowadzonych działań ma być redukcja zużycia energii oraz emisji gazów cieplarnianych do atmosfery na terenie Gminy Sławno.

Między Planem Gospodarki Niskoemisyjnej a Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Sławno nie występują sprzeczności. Różnice wynikają z odmiennego charakteru dokumentów – PGN skupia się na ściśle określonych dziedzinach i zagadnieniach, podczas gdy LPR jako dotyczący działań zintegrowanych ma bardziej „otwarty” charakter, za to skupiony jest na konkretnym obszarze. Nie rodzi to jednak kolizji między tymi dokumentami. Lokalny Program Rewitalizacji inkorporuje istotne z jego punktu widzenia zadania przewidziane w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej włączając je równocześnie w przewidziany w LPR system koordynacji i integracji przedsięwzięć, aby zapewnić osiągnięcie optymalnego efektu równoległych, różnorodnych działań,

w tym zwłaszcza interwencji publicznych. W tym wymiarze PGN można postrzegać jako dokument operacyjny w jednym z „obszarów zainteresowania” Lokalnego Programu Rewitalizacji. Dodatkowo niektóre z zaplanowanych tematów inwestycyjnych (np. w sektorze mieszkalnictwa) są konkretnie wskazane w Planowanych działaniach krótko i długoterminowych w tabeli nr 23 Planowane działania krótko i długoterminowe Gminy Sławno, a mianowicie:

Budynki mieszkalne

Zadanie nr 1 - Termomodernizacja obiektów mieszkalnych zlokalizowanych na terenie Gminy w ramach Programu RYŚ (Termomodernizacja 100 budynków mieszkalnych na terenie Gminy).

Zadanie nr 4 - Działania z zakresu termomodernizacji w budynkach wielorodzinnych zlokalizowanych na terenie Gminy (Działania z zakresu termomodernizacji w budynkach wielorodzinnych zlokalizowanych na terenie Gminy w miejscowościach: Bobrowiczki, Boleszewo, Kwasowo, Noskowo, Pomiłowo, Rzyszczewo, Smardzewo, Stary Kraków).

Zadanie nr 6 – Budynek mieszkalny Noskowo Nr 10 i 15a (Termomodernizacja obiektu polegająca na dociepleniu ścian zewnętrznych, dachu i stropodachu, wymiana stolarki drzwiowej).

Zadanie nr 7 – Budynek mieszkalny (4 rodzinny) Rzyszczewo Nr 44 (Termomodernizacja obiektu polegająca na dociepleniu ścian zewnętrznych, dachu i stropodachu, wymiana stolarki drzwiowej).

Zadanie nr 10 - Budynek w Starym Krakowie Nr 38 (8 mieszkań) - Termomodernizacja obiektu polegająca na dociepleniu ścian zewnętrznych, dachu i stropodachu, wymiana stolarki drzwiowej

Transport

Zadanie nr 1 – Przebudowa dróg w Noskowie, Rzyszczewie, Warszkówku.

Podsumowanie:

Gmina Sławno to obszar wiejski. Część mieszkańców boryka się z wieloma problemami społecznymi, które powodują występowanie na wielu obszarach gminy negatywnych zjawisk.

Uzasadnieniem dla potrzeby przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych są przede wszystkim słabe strony w analizie SWOT w sferze społecznej: „Wysoki poziom strukturalnego bezrobocia (środowiska po byłych PGR)”, „Alkoholizm”, „Niekorzystne tendencje demograficzne – wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, a spadek w wieku przedprodukcyjnym” oraz inne o charakterze infrastrukturalnym wymienione w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Sławno.

Jako szansę na poprawę sytuacji i niwelację sytuacji kryzysowej wskazuje się projekty i przedsięwzięcia zaplanowane w ramach rewitalizacji Gminy Sławno. Konieczne jest podjęcie działań w zakresie przebudowy zdegradowanych budynków, obiektów, terenów i przestrzeni w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych lub rekreacyjnych.

Ponadto w dokumencie zaznaczono, że kierunek musi mieć charakter kompleksowy i zintegrowany z innymi działaniami wspierającymi integrację społeczną i przyczyniać się do zmniejszenia ubóstwa oraz prowadzić do zwiększenia szans na zatrudnienie. Jest to szczególnie istotne z uwagi na fakt, że w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Sławno określono, iż „szanse na poprawę bytu upatrywane są w rozwoju przedsiębiorczości i zatrudnieniu”. W związku z tym kontynuacja założeń rewitalizacji to pobudzenie przedsiębiorczości i aktywności społecznej mieszkańców wraz z włączeniem społecznym osób wykluczonych na obszarze Gminy Sławno co wpisuje się w wizję rozwoju gminy: „Gmina Sławno czysta ekologicznie, atrakcyjna turystycznie, zasobna ekonomicznie dzięki: atrakcyjnemu położeniu, zmodernizowanej infrastrukturze, bogatym walorom przyrodniczym i turystycznym oraz aktywnym mieszkańcom. Przyjazna dla mieszkańców, inwestorów i gości. Otwarta na nowe technologie proekologiczne oraz wszechstronny i zrównoważony rozwój”.

Rewitalizacja jest szansą dla rozwoju Gminy Sławno - ma wpłynąć na procesy społeczne, a jednocześnie ma zapobiegać zjawiskom kryzysowym, wynikającym z postępującego procesu degradacji technicznej.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Zaplanowana przez Gminę Sławno rewitalizacja w latach 2016-2023 stanowić będzie ciąg dalszy procesu prowadzonego od wielu lat na zdegradowanym obszarze sołectw o wysokiej kumulacji problemów społecznych. Wdrożenie tych założeń mających na celu poprawę warunków życia mieszkańców zostało rozpoczęte w poprzednim okresie programowania poprzez realizację projektów zarówno infrastrukturalnych jak i społecznych.

Ponadto „głównym celem wszelkich działań władz samorządowych winno być dążenie do optymalnego rozwoju gminy w warunkach zrównoważonego rozwoju. Cel ten można osiągnąć po przyjęciu wyraźnie sprecyzowanych założeń rozwoju gminy. Podstawowymi funkcjami powinny być: wielokierunkowa gospodarka rolna, leśnictwo i różnorodna, pozarolnicza działalność gospodarcza (usługi, produkcja, przetwórstwo). Funkcjami uzupełniającymi powinno być mieszkalnictwo, rzemiosło²”.

---

² *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Sławno, strona 175*

II. Część diagnostyczno-analityczna

II.1. Charakterystyka Gminy Sławno

Gmina Sławno położona jest na terenie województwa zachodniopomorskiego, w południowo-wschodniej części powiatu sławieńskiego, będąc jedną z sześciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład tego powiatu. Do Gminy należą dwadzieścia dwa sołectwa: Bobrowice, Bobrowiczki, Boleszewo, Brzeście, Gwiazdowo, Janiewice, Kwasowo, Łętowo, Noskowo, Pomiłowo, Radosław, Rzyszczewo, Sławsko, Smardzewo, Stary Kraków, Tokary, Tychowo, Warszkowo, Warszkwoko, Wrzeńnica, Żabno, Żukowo.

Gmina graniczy z gminami należącymi do województwa zachodniopomorskiego: od północy z Gminą Postomino, od północnego-zachodu z Gminą Darłowo, od południowego zachodu z Gminą Malechowo oraz z gminami należącymi do województwa pomorskiego: od południowego wschodu z Miastem i Gminą Kępice oraz z Gminą Kobylnica.

Przez Gminę przebiega droga krajowa Nr 6 łącząca Sławno z większymi ośrodkami miejskimi Słupskiem oraz Koszalinem, a także dwie drogi wojewódzkie – nr 205 i 209, co stanowi ważny atrybut rozwojowy w infrastrukturze społecznej i turystycznej dla Gminy. Funkcjonuje tutaj linia kolejowa relacji Szczecin - Gdańsk, która jest ważnym węzłem komunikacyjnym.

Sławno to gmina wiejska o charakterze rolniczo-leśnym. Główne kierunki rozwoju uwzględniają czyste ekologiczne środowisko, co warunkuje rozwój turystyki i czynnego wypoczynku pośród lasów i jezior oraz bogactwa fauny i flory. Rolnictwu i gospodarce leśnej towarzyszy rozwój przetwórstwa drzewnego, drobnego przetwórstwa i usług: rzemieślniczych, turystycznych oraz handlu.

Teren Gminy zajmuje łączną powierzchnię 283,9 km² i jest zamieszkiwany przez 8.894 mieszkańców (stan na 31 grudnia 2015 r. wg danych Gminy Sławno), co daje gęstość zaludnienia 31,28 osób/km². Siedzibą Gminy jest miasto Sławno, które nie wchodzi w skład Gminy, a jest osobną gminą miejską.

Podział Gminy Sławno na sołectwa na potrzeby przeprowadzenia diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przedstawia poniższa mapa.

Mapa 1. Podział Gminy Sławno na sołectwa.

Źródło: Urząd Gminy Sławno

II.2. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologię wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz szczegółowy przebieg procesu diagnostycznego gminy zawiera *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sławno*. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, *rewitalizacja* to „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych”, dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w art. 9 ust. 1 ww. ustawy i Wytycznych, które wskazują na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- 2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska;
- 3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 4) *technicznej* – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy³.

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Sławno podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym. W procesie diagnostycznym na terenie wiejskim gminy przyjęto podział na sołectwa. Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w przeprowadzonej diagnozie dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Sławno z podziałem na jednostki strukturalne. Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto 22 wskaźniki ustalone na podstawie danych statystycznych gromadzonych w zasobach Urzędu Gminy Sławno, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Sławnie, Komendy Powiatowej Policji w Sławnie. Na poziomie każdego wskaźnika wyznaczono 5 sołectw reprezentujących najmniej korzystne wartości. W ten sposób wyznaczono podobszary o największej ilości problemów w każdej ze sfer. W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi.

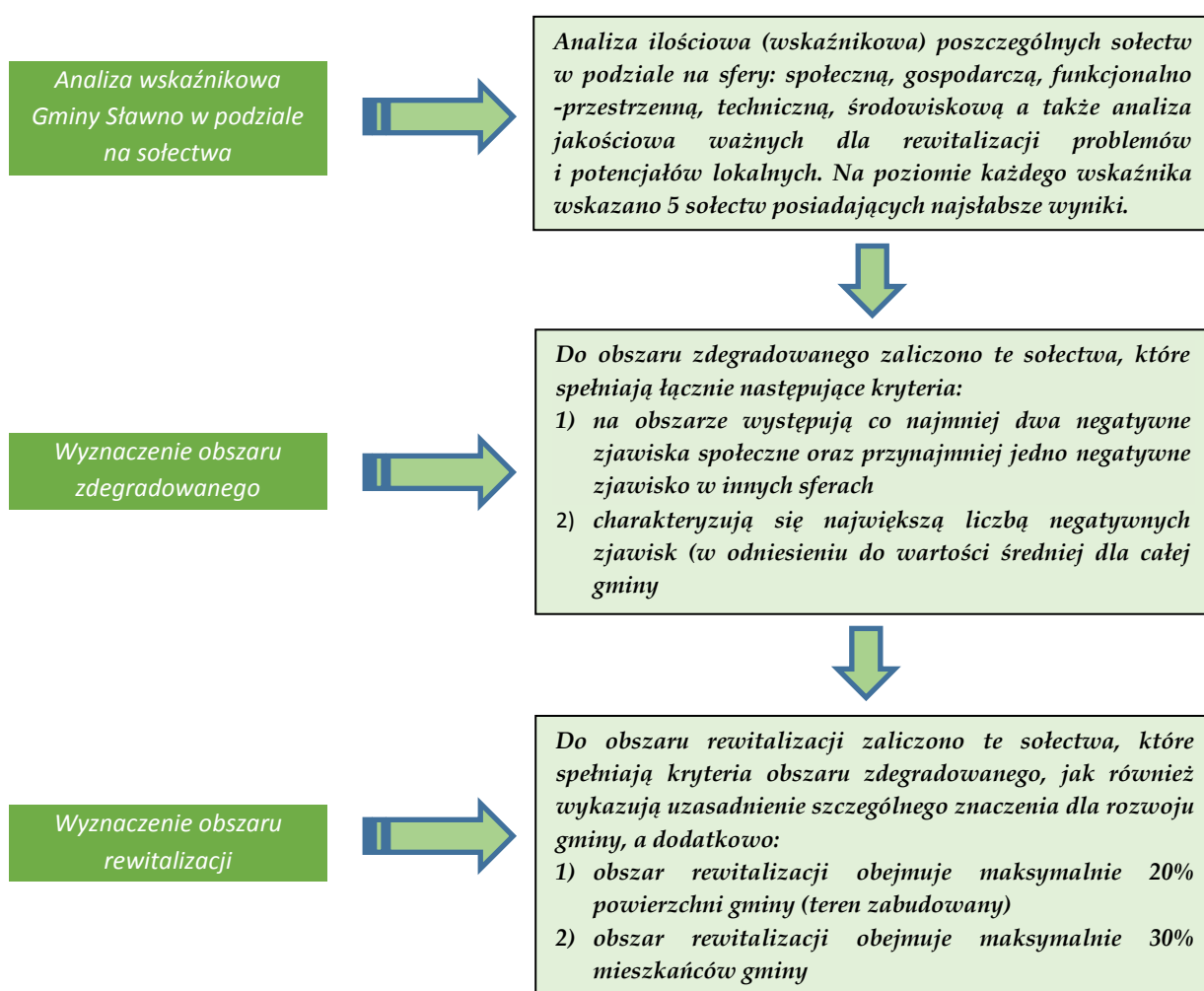
³ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, Minister Rozwoju, Warszawa, 02.08.2016, s. 6–7.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została przy uwzględnieniu zapisów art. 10 ustawy o rewitalizacji, który stanowi, że jest to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”.

Zgodnie z powyższym, wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów, a także nawiązanie do gminnych dokumentów strategicznych i planistycznych, w których wybrany obszar będzie ujęty jako ośrodek koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej w gminie.

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Sławno, przedstawiona została na poniższym schemacie:

Źródło: opracowanie własne

II.3. Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sławno

Wyznaczenie w gminie zarówno obszaru zdegradowanego, jak i rewitalizacji wymaga przeprowadzenia **diagnozy** potwierdzającej spełnienie przez te obszary przesłanek określonych w Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020 i wskazującej tereny najbardziej zdegradowane pod względem społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Diagnozę tę, stanowiącą podstawę do wyznaczenia obszarów, które wymagają rewitalizacji w Gminie Sławno, prezentuje niniejszy rozdział. Diagnoza przeprowadzona została w oparciu o wytyczne Ministra Rozwoju, jak również zgodnie z metodyką zaproponowaną przez Instytucję Zarządzającą RPO WZ określonych w dokumencie „Zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020”.

Na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w pierwszej kolejności dokonano oceny każdego sołectwa pod kątem występowania negatywnych czynników społecznych, gospodarczych, funkcjonalno-przestrzennych, technicznych i środowiskowych.

Tabela 1. Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Sławno w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Sfera	Cele szczegółowe sfery	Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych
SPOŁECZNA	Trendy demograficzne	1.	Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym /65+/ na 100 mieszk.	%	Gmina Sławno
		2.	Zmiana liczby mieszkańców w latach 2011- 2015 /w stosunku do 2011 r./	%	Gmina Sławno
	Rynek pracy	3.	Wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych średnia z lat 2013-2015	%	Powiatowy Urząd Pracy w Sławnie, Gmina Sławno
	Opieka społeczna	4.	Procentowy udział osób korzystających z programu - Pomoc Państwa w dożywianiu (średnia z lat 2013-2015)	%	Gmina Sławno, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
		5.	Odsetek osób korzystających z pomocy asystenta rodziny (średnia z lat 2013-2016)	%	Gmina Sławno, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
		6.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej - średnia z lat 2013-2015	%	Gmina Sławno, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Problemy społeczne	7.	Ilość wydanych "niebieskich kart" w latach 2013-2015 w przeliczeniu na 100 mieszkańców	szt.	Gmina Sławno, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
		8.	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w latach 2013-2015	szt.	Komenda Powiatowa Policji w Sławnie
	Poziom edukacji i opieki przedszkolnej	9.	Procentowy udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (średnia z lat 2014-2016)	%	Gmina Sławno, jednostki oświatowe w Gminie Sławno
		10.	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego z lat 2013-2015 cz. matematyczna	%	Gmina Sławno, jednostki oświatowe w Gminie Sławno
		11.	Średni wynik sprawdzianu po VI klasie z lat 2013-2015	%	Gmina Sławno, jednostki oświatowe w Gminie Sławno
	Aktywność społ. i udział w życiu publicznym	12.	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku	%	Gmina Sławno
		13.	Liczba działających organizacji pozarządowych formalnych i nieformalnych na 1000 mieszkańców	szt.	Gmina Sławno
Gospodarcza		14.	Liczba zarejestrowanych działalności gosp. osób fizycznych na 100 mieszkańców	szt.	Gmina Sławno

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Funkcjonalno-przestrzenna	15.	Liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej/szkoły, przedszkola, świetlice, biblioteki, remizy OSP, itp./ na 100 mieszkańców	szt.	Gmina Sławno
	16.	Liczba połączeń komunikacją publiczną z miastem Sławno w dzień roboczy /z wyłączeniem kursów szkolnych/	szt.	Gmina Sławno
Techniczna	17.	Udział % lokali w budynkach wielolokalowych powyżej 3 lokali po byłych PGR-ach w stosunku do wszystkich lokali mieszkalnych	%	Gmina Sławno
	18.	Udział % gospodarstw mieszkalnych z dostępem do sieci kanalizacji sanit. lub z przydomową oczyszczalnią ścieków	%	Gmina Sławno
	19.	Udział % gospodarstw mieszk. z dostępem do drogi utwardzonej o nawierzchni asfaltowej	%	Gmina Sławno
Środowiskowa	20.	Ilość azbestu do utylizacji /ton na 100 mieszkańców/	tony	Gmina Sławno
	21.	Długość instalacji wodociągowych azbestowo cementowych na 100 mieszkańców	mb	Gmina Sławno
	22.	Długość nieszczelnych instalacji kanalizacji sanitarnych /kamionkowych/ na 100 mieszkańców.	mb	Gmina Sławno

Źródło: opracowanie własne

Podstawowe dane dotyczące powierzchni i liczby ludności poszczególnych sołectw na koniec 2015 r. zostały zestawione w poniższej tabeli nr 2.

Tabela 2. Zestawienie podstawowych danych dotyczących jednostek strukturalnych Gminy Sławno (stan na koniec 2015 r.)

Jednostka strukturalna / sołectwo	Powierzchnia w ha (cały obszar miejscowości)	Powierzchnia w ha (tylko zwarty obszar zabudowy)	Udział w powierzchni zabudowanej Gminy (brany pod uwagę jako obszar rewitalizacji) od całości obszaru Gminy	Liczba ludności (osoba) – stan na 31.12. 2015 r.	Udział w liczbie mieszkańców gminy ogółem (%)
Bobrowice	427	25,43	0,09	294	3,31
Bobrowiczki	589	42,20	0,15	434	4,88
Boleszewo	1.195	83,64	0,29	501	5,63
Brzeście	297	15,40	0,05	182	2,05
Gwiazdowo	1.393	47,41	0,17	350	3,94
Janiewice	2.888	17,60	0,06	520	5,85
Kwasowo	1.287	30,69	0,11	481	5,41
Łętowo	2.508	48,20	0,17	294	3,31
Noskowo	1.179	33,32	0,12	466	5,24
Pomińkowo	144	16,41	0,06	154	1,73
Radosław	475	8,30	0,03	234	2,63
Rzyszczewo	1.086	22,62	0,08	408	4,59
Sławsko	1.489	70,10	0,25	901	10,13
Smardzewo	1.111	21,10	0,07	361	4,06
Stary Kraków	4.868	20,37	0,07	221	2,48
Tokary	225	11,55	0,04	74	0,83
Tychowo	2.529	30,42	0,11	433	4,87
Warszkowo	1.534	132,71	0,47	1.194	13,42
Warszkówko	455	11,36	0,04	207	2,33

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Jednostka strukturalna / sołectwo	Powierzchnia w ha (cały obszar miejscowości)	Powierzchnia w ha (tylko zwarty obszar zabudowy)	Udział w powierzchni zabudowanej Gminy (brany pod uwagę jako obszar rewitalizacji) od całości obszaru Gminy	Liczba ludności (osoba) – stan na 31.12. 2015 r.	Udział w liczbie mieszkańców gminy ogółem (%)
Wrzeńnica	1.642	62,80	0,22	796	8,95
Żabno	162	13,30	0,05	51	0,57
Żukowo	907	19,80	0,07	338	3,80
Razem	28.390	784,73	2,76	8.894	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

Dla każdej jednostki urbanistycznej zebrano dane dotyczące poszczególnych obszarów rozwoju społeczno-gospodarczego. Przeprowadzono analizy dotyczące demografii, bezrobocia, problemów społecznych, a także diagnozę urbanistyczną, analizując stan techniczny i funkcjonalność tkanki urbanistycznej. Pod uwagę wzięto także sferę środowiskową, a w niej najważniejsze czynniki, które powodują, że dana jednostka jest negatywnie postrzegana.

Taka metodyka pozwoliła na wyodrębnienie obszarów o największym zagęszczeniu niekorzystnych wskaźników rozwojowych i określenie obszaru zdegradowanego.

II.3.1. Sfera społeczna

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, o stanie kryzysowym na danym obszarze gminy świadczy „koncentracja negatywnych zjawisk społecznych w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym”. **A zatem sfera społeczna jest najważniejszym elementem procesu diagnostycznego na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ponieważ celem planowanych działań jest poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej.**

Problemy społeczne rozumiane są jako zjawiska, które dotyczą wielu osób w społeczności oraz mają charakter powtarzający się, a nie jednorazowy. Diagnoza ma na celu ocenę i charakterystykę danego fragmentu życia społecznego w odniesieniu do szerszych zjawisk oraz procesów występujących na obszarze rewitalizacji, wskazuje także czynniki społeczne, które mogą stać się złączkiem pożądanym zmian.

W związku z tym, wykonana została porównawcza analiza ilościowa danych statystycznych w zakresie: trendów demograficznych, sytuacji na rynku pracy/bezrobocia, opieki społecznej, skali problemów społecznych, poziomu edukacji i opieki przedszkolnej oraz aktywność społeczna i udział w życiu publicznym. Pod uwagę wzięto sześć obszarów życia społecznego, którym dodatkowo przypisano wskaźniki, które zostały również poddane ocenie. Są to: (1) Trendy demograficzne, (2) Rynek pracy, (3) Opieka społeczna, (4) Problemy społeczne, (5) Poziom edukacji i opieki przedszkolnej, (6) Aktywność społeczna i udział w życiu publicznym.

Spośród 22 sołectw najwięcej negatywnych „punktów” wykazały sołectwa:

- Warszkówko i Kwasowo po 7 negatywnych czynników
- Bobrowice, Pomiłowo i Stary Kraków po 6 negatywnych czynników
- Noskowo i Smardzewo po 5 negatywnych czynników
- Rzyszczewo i Żukowo po 4 negatywne czynniki

Poniżej rozpisano każdy ze wskaźników wraz z interpretacją:

Trendy demograficzne

a) udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (65+) na 100 mieszkańców

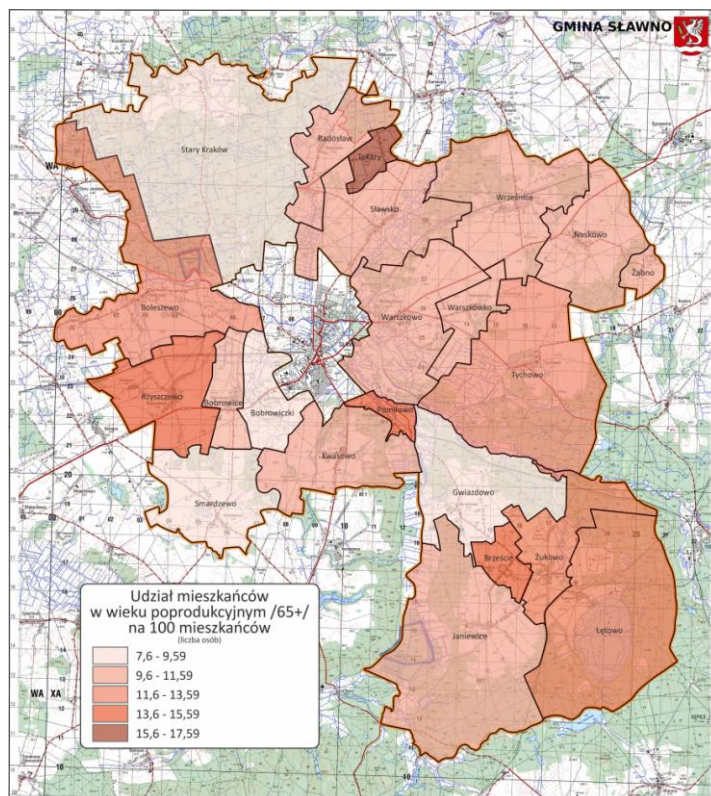
Tabela 3. Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym /65+/ na 100 mieszkańców – wyliczenia szczegółowe, dane według stanu na dzień 31.12.2015 r.

Sołectwa	Liczba mieszkańców	Mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym 65+	Udział mieszkańców w wieku pop. 65+ na 100 mieszk.
Rok 2015			
Bobrowice	294	32	10,88
Bobrowiczki	434	41	9,45
Boleszewo	501	64	12,77
Brzeście	182	25	13,74
Gwiazdowo	350	28	8,00
Janiewice	520	56	10,77
Kwasowo	481	55	11,43
Łętowo	294	36	12,24
Noskowo	466	50	10,73
Pomiłowo	154	21	13,64
Radosław	234	27	11,54
Rzyszczewo	408	56	13,73
Sławsko	901	91	10,10
Smardzewo	361	28	7,76
Stary Kraków	221	20	9,05
Tokary	74	13	17,57
Tychowo	433	51	11,78
Warszkowo	1194	124	10,39
Warszkówko	207	21	10,14
Wrześnica	796	83	10,43
Żabno	51	5	9,80
Żukowo	338	43	12,72
Razem	8894	970	10,91 średnia dla Gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

Najbardziej negatywne wyniki posiadają obszary z wynikiem znacznie powyżej średniej dla Gminy, wynoszącej 10,91. Widać wyraźnie, że najwyższy odsetek osób powyżej 65 roku życia występuje w sołectwach: Tokary – 17,57; Brzeście – 13,74; Rzyszczewo – 13,73; Pomiłowo – 13,64; Boleszewo – 12,77, Żukowo – 12,72, Tychowo – 11,78, Kwasowo – 11,43.

Mapa 2. Graficzne przedstawienie wskaźnika - Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym /65+/ na 100 mieszkańców

Źródło: Urząd Gminy Sławno

b) zmiana liczby mieszkańców w roku 2015 w stosunku do roku 2011

Tabela 4. Zmiana liczby mieszkańców w roku 2015 w stosunku do roku 2011 – wyliczenia szczegółowe, dane według stanu na dzień 31.12.2011 i 31.12.2015 r.

Sołectwa	Ludność		Zmiana liczby mieszkańców w roku 2015 w stosunku do roku 2011
	2011	2015	2015
Lata	2011	2015	2015
Bobrowice	285	294	3,16
Bobrowiczki	416	434	4,33
Boleszewo	509	501	-1,57
Brzeście	188	182	-3,19
Gwiazdowo	346	350	1,16
Janiewice	520	520	0,00
Kwasowo	499	481	-3,61
Łętowo	298	294	-1,34
Noskowo	493	466	-5,48
Pomińkowo	162	154	-4,94
Radosław	242	234	-3,31
Rzyszczewo	395	408	3,29

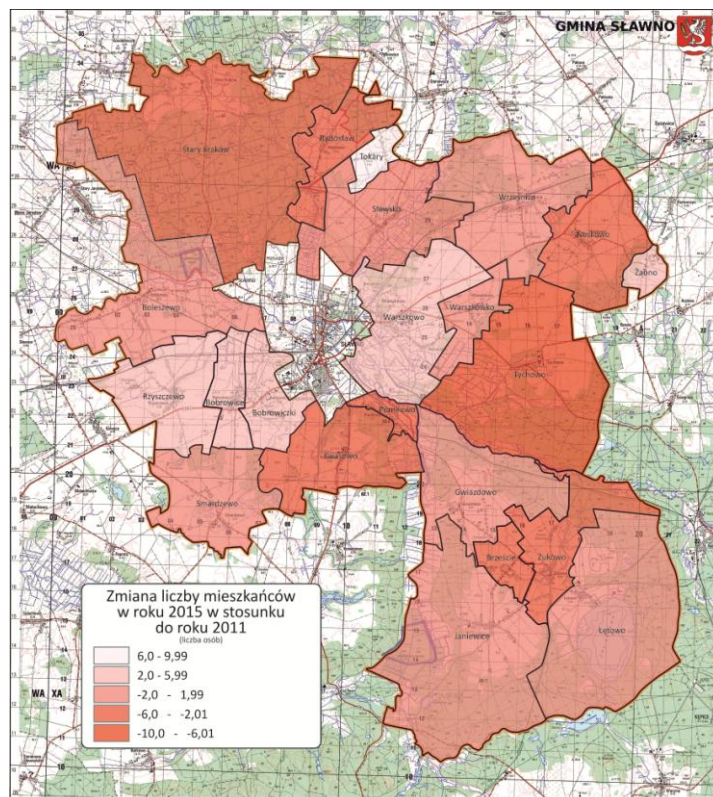
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Sołectwa	Ludność	Ludność	Zmiana liczby mieszkańców w roku 2015 w stosunku do roku 2011
Sławsko	917	901	-1,74
Smardzewo	363	361	-0,55
Stary Kraków	226	221	-2,21
Tokary	68	74	8,82
Tychowo	478	433	-9,41
Warszkowo	1.147	1.194	4,10
Warszkówko	204	207	1,47
Wrześnica	804	796	-1,00
Żabno	50	51	2,00
Żukowo	347	338	-2,59
Razem	8.957	8.894	-0,70 – średnia dla Gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

Sołectwami o wynikach poniżej średniej dla Gminy są: Tychowo (-9,41), Noskowo (-5,48), Pomitowo (-4,94), Kwasowo (-3,61), Radość (-3,31), Brzeście (-3,19), Żukowo (-2,59), Stary Kraków (-2,21), Sławsko (-1,74), Boleszewo (-1,57), Łętowo (-1,34) oraz Wrześnica (-1,00).

Mapa 3. Graficzne przedstawienie wskaźnika – Zmiana liczby mieszkańców w roku 2015 w stosunku do roku 2011

Źródło: Urząd Gminy Sławno

Rynek pracy

Wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych – średnia z lat 2013-2015

Na bazie danych za lata 2013-2015, określono średnią bezrobocia i przeanalizowano trend występujący w każdym z sołectw, aby móc skuteczniej poszukiwać sposobów na rozwiązywanie problemów z tym związanych.

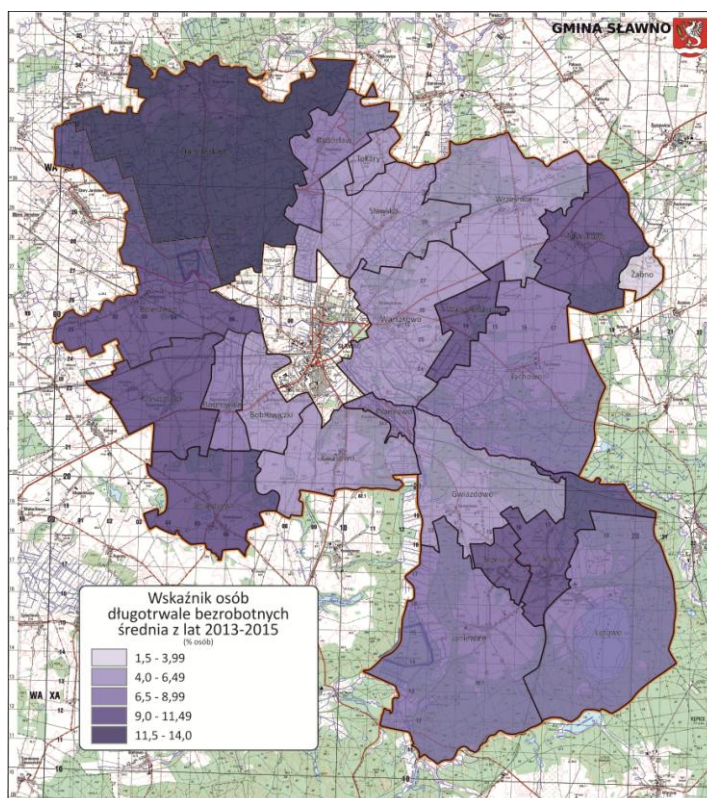
Tabela 5. Wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych – średnia z lat 2013-2015 – wyliczenia szczegółowe

Sołectwo	Długotrwale bezrobotni			długotrwale bezrobotni w %			Średnia (2013-2015)
	Lata 2013	2014	2015	2013	2014	2015	
Bobrowice	15	13	14	7,85	6,84	7,65	7,45
Bobrowiczki	14	17	20	4,83	5,84	6,83	5,83
Boleszewo	36	36	26	10,91	11,04	8,15	10,03
Brzeście	7	5	21	5,83	4,35	17,80	9,33
Gwiazdowo	18	14	14	7,53	5,79	5,79	6,37
Janiewice	25	33	25	7,58	10,03	7,55	7,58
Kwasowo	17	18	15	5,35	5,73	4,87	5,32
Łętowo	13	12	10	7,43	6,86	5,49	6,59
Noskowo	41	33	31	12,46	10,38	9,81	10,88
Pomiłowo	8	8	6	8,16	7,84	5,83	7,28
Radosław	15	11	8	8,77	6,63	4,94	6,78
Rzyszczewo	33	28	23	12,69	10,85	10,36	11,30
Sławsko	32	30	23	5,40	5,15	3,90	4,82
Smardzewo	28	24	17	11,91	10,30	7,30	9,84
Stary Kraków	17	19	20	11,81	13,67	14,81	13,43
Tokary	1	4	3	2,17	8,51	6,82	5,83
Tychowo	27	27	22	8,79	9,34	7,83	8,66
Warszkowo	51	49	40	6,53	6,39	5,19	6,04
Warszkówko	13	11	15	10,16	8,53	11,81	10,16
Wrzeńnica	37	10	40	7,02	1,91	7,65	5,53
Żabno	0	1	1	0,00	2,78	2,86	1,88
Żukowo	21	24	24	9,17	10,76	10,81	10,25
Razem	469	427	418	średnia dla Gminy			7,78

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Sławnie

Analizując powyższe wyniki zauważyć można, iż sołectwami o najwyższych wynikach (ponad średnią Gminy) w zakresie bezrobocia są następujące sołectwa: Stary Kraków (13,43%), Rzyszczewo (11,30%), Noskowo (10,88%), Żukowo (10,25%) oraz Warszkówko (10,16%). Ponadto wysokie bezrobocie występuje także na obszarach sołectw: Boleszewo (10,03%), Smardzewo (9,84%), Tychowo (8,66%).

Mapa 4. Graficzne przedstawienie wskaźnika – Wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych średnia z lat 2013-2015

Źródło: Urząd Gminy Sławno

Opieka społeczna

a) Procentowy udział osób korzystających z programu – Pomoc Państwa w dożywianiu

Tabela 6. Procentowy udział osób korzystających z programu Pomoc Państwa w dożywianiu – średnia z lat 2013-2015

Lata	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	Średnia z lat 2013-2015
Sołectwo	Ilość osób objętych pomocą w ramach Programu Pomoc Państwa w dożywianiu			liczba ludności	liczba ludności	liczba ludności	%	%	%	%
Bobrowice	60	43	35	293	293	294	20,48	14,68	11,90	15,69
Bobrowiczki	43	24	19	431	429	434	9,98	5,59	4,38	6,65
Boleszewo	75	49	59	507	512	501	14,79	9,57	11,78	12,05
Brzeście	17	14	16	188	183	182	9,04	7,65	8,79	8,49
Gwiazdowo	26	20	18	349	352	350	7,45	5,68	5,14	6,09
Janiewice	53	48	49	528	525	520	10,04	9,14	9,42	9,53
Kwasowo	97	58	81	496	486	481	19,56	11,93	16,84	16,11
Łętowo	31	25	24	302	296	294	10,26	8,45	8,16	8,96
Noskowo	57	48	58	482	466	466	11,83	10,30	12,45	11,52
Pomiłowo	11	6	6	153	155	154	7,19	3,87	3,90	4,99
Radosław	17	9	17	251	240	234	6,77	3,75	7,26	5,93

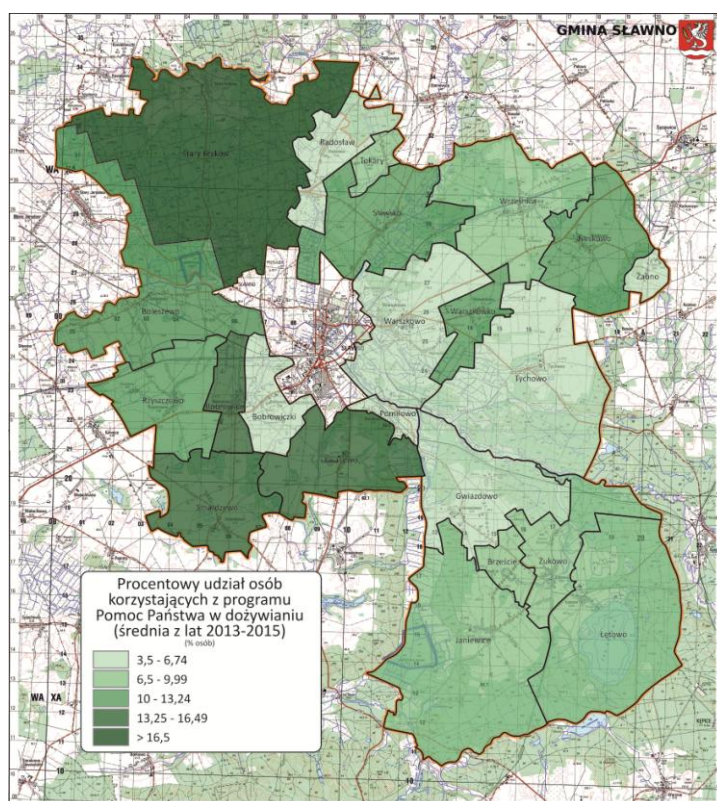
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Lata	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	Średnia z lat 2013-2015
Sołectwo	Ilość osób objętych pomocą w ramach Programu Pomoc Państwa w dożywianiu			liczba ludności	liczba ludności	liczba ludności	%	%	%	%
Rzyszczewo	86	17	40	401	406	408	21,45	4,19	9,80	11,81
Sławsko	121	94	101	920	904	901	13,15	10,40	11,21	11,59
Smardzewo	66	39	44	374	361	361	17,65	10,80	12,19	13,55
Stary Kraków	90	70	62	225	225	221	40,00	31,11	28,05	33,06
Tokary	5	7	8	74	75	74	6,76	9,33	10,81	8,97
Tychowo	37	23	28	475	450	433	7,79	5,11	6,47	6,46
Warszkowo	98	43	37	1173	1167	1194	8,35	3,68	3,10	5,05
Warszkówko	37	24	21	209	213	207	17,70	11,27	10,14	13,04
Wrześnica	92	54	63	791	791	796	11,63	6,83	7,91	8,79
Żabno	2	2	2	52	52	51	3,85	3,85	3,92	3,87
Żukowo	20	29	23	345	339	338	5,80	8,55	6,80	7,05
Razem	1141	746	811	9019	8920	8894	Średnia dla Gminy			10,42

Źródło: opracowanie na podstawie danych z GOPS w Sławnie

Średnia dla Gminy wynosi 10,42. Sołectwa dla których prezentowany wskaźnik jest najgorszy to: Stary Kraków (33,06), Kwasowo (16,11), Bobrowice (15,69), Smardzewo (13,55), Warszkówko (13,04), Boleszewo (12,05), Rzyszczewo (11,81), Sławsko (11,59) oraz Noskowo (11,52).

Mapa 5. Graficzne przedstawienie wskaźnika – Procentowy udział osób korzystających z programu Pomoc Państwa w dożywianiu (średnia z lat 2013-2015)

Źródło: Urząd Gminy Sławno

b) odsetek osób korzystających z pomocy asystenta rodziny (średnia z lat 2013-2015)

Korzystanie z opieki asystenta rodziny jest wskaźnikiem świadczącym o nieporadności mieszkańców. Przeanalizowanie tego wskaźnika daje obraz sołectw, dla których wsparcie w tym zakresie musi być największe.

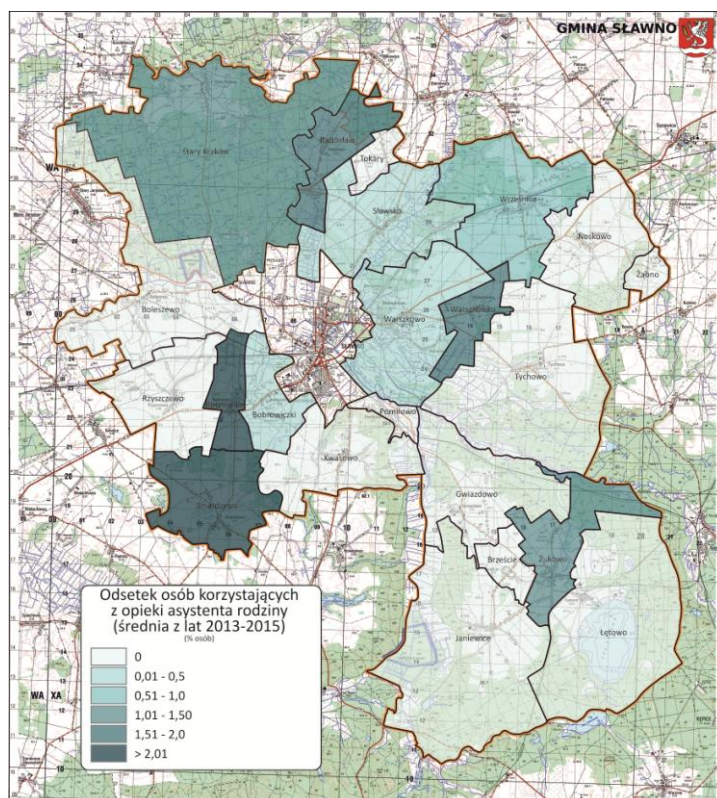
Tabela 7. Odsetek osób korzystających z pomocy asystenta rodziny (średnia z lat 2013-2015)

Sołectwo	Lata			Średnia liczba osób korzystająca z pomocy asystenta rodziny 2013-2015	Średnia liczba ludności 2013-2015	Odsetek osób korzystających z pomocy asystenta średnia 2013-2015
	2013	2014	2015			
Bobrowice	15	19	13	15,67	293	5,35
Bobrowiczki	0	3	3	2,00	431	0,46
Boleszewo	0	0	0	0,00	507	0,00
Brzeście	0	0	0	0,00	184	0,00
Gwiazdowo	0	0	0	0,00	350	0,00
Janiewice	0	0	0	0,00	524	0,00
Kwasowo	0	0	0	0,00	488	0,00
Łętowo	0	0	0	0,00	297	0,00
Noskowo	0	0	0	0,00	471	0,00
Pomiłowo	0	0	0	0,00	154	0,00
Radosław	4	4	4	4,00	242	1,65
Rzyszczewo	0	0	0	0,00	405	0,00
Sławsko	7	7	6	6,67	908	0,73
Smardzewo	15	15	10	13,33	365	3,65
Stary Kraków	0	0	7	2,33	224	1,04
Tokary	0	0	0	0,00	74	0,00
Tychowo	0	0	0	0,00	453	0,00
Warszkowo	3	3	0	2,00	1178	0,17
Warszkówko	4	4	4	4,00	210	1,90
Wrzeźnica	7	7	7	7,00	793	0,88
Żabno	0	0	0	0,00	52	0,00
Żukowo	0	5	10	5,00	341	1,47
Razem	55	67	64	62,00	8944	0,69 średnia dla Gminy

Źródło: opracowanie na podstawie danych z GOPS w Sławnie

Najwyższy odsetek osób korzystających z opieki asystenta występuje w sołectwach: Bobrowice (5,35), Smardzewo (3,65), Warszkówko (1,90), Radosław (1,65), Żukowo (1,47), Stary Kraków (1,04), Wrzeźnica (0,88), Sławsko (0,73).

Mapa 6. Graficzne przedstawienie wskaźnika odsetek osób korzystających z pomocy asystenta rodziny (średnia z lat 2013-2015)

Źródło: Urząd Gminy Sławno

c) odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej – średnia z lat 2013-2015

Tabela 8. Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej – średnia z lat 2013-2015 – wyliczenia szczegółowe

Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS					Ilość rodzin	Odsetek rodzin korzystających z GOPS (średnia z lat 2013-2015)
Sołectwo	2013	2014	2015	Średnia	Liczba	Średnia
Bobrowice	17	17	15	16,33	67	24,38
Bobrowiczki	10	7	8	8,33	112	7,44
Boleszewo	29	22	21	24,00	119	20,17
Brzeście	5	6	2	4,33	44	9,85
Gwiazdowo	10	12	11	11,00	80	13,75
Janiewice	14	18	16	16,00	111	14,41
Kwasowo	14	15	19	16,00	130	12,31
Łętowo	9	8	12	9,67	68	14,22
Noskowo	24	21	26	23,67	123	19,24
Pomińowo	6	5	3	4,67	43	10,85
Radosław	3	3	6	4,00	60	6,67
Rzyszczewo	21	15	17	17,67	106	16,67
Sławsko	32	31	23	28,67	221	12,97
Smardzewo	12	13	13	12,67	90	14,07
Stary Kraków	24	20	19	21,00	52	40,38
Tokary	2	3	3	2,67	20	13,33

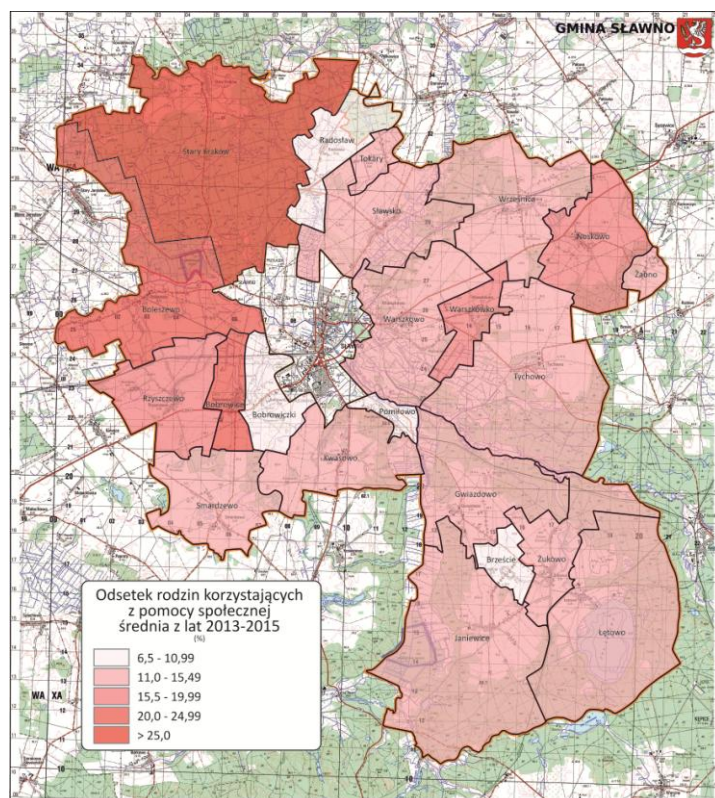
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS					Ilość rodzin	Odsetek rodzin korzystających z GOPS (średnia z lat 2013-2015)
Tychowo	17	12	10	13,00	109	11,93
Warszkowo	42	39	26	35,67	263	13,56
Warszkówko	9	7	7	7,67	47	16,31
Wrześnica	29	26	30	28,33	214	13,24
Żabno	2	2	1	1,67	14	11,90
Żukowo	11	14	14	13,00	84	15,48
Razem	342	316	302	320,00	2177	14,70 średnia dla Gminy

Źródło: opracowanie na podstawie danych z GOPS w Sławnie

Najwyższy odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej występuje w sołectwach: Stary Kraków (40,38), Bobrowice (24,38), Boleszewo (20,17), Noskowo (19,24), Rzyszczewo (16,67), Warszkówko (16,31), Żukowo (15,48).

Mapa 7. Graficzne przedstawienie wskaźnika – Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej – średnia z lat 2013-2015

Źródło: Urząd Gminy Sławno

Problemy społeczne

a) ilość wydanych „niebieskich kart” w latach 2013-2015 w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Dla wyliczenia poszczególnych wskaźników posłużono się danymi Komendy Powiatowej Policji w Sławnie oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławnie:

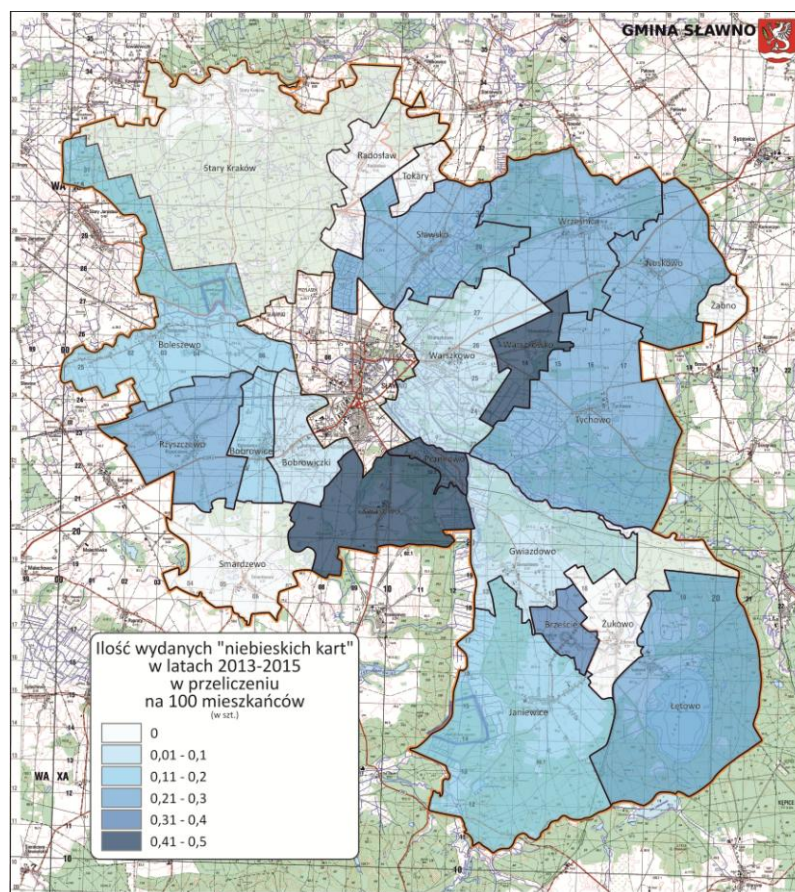
Tabela 9. Ilość wydanych „niebieskich kart” w latach 2013-2015 w przeliczeniu na 100 mieszkańców – wyliczenia szczegółowe

Sołectwa	Liczba Niebieskich kart			Średnia ilości niebieskich kart z 3 lat	Liczba ludności			Średnia liczba ludności 2013-2015	Ilość wydanych niebieskich kart w latach 2013-2015 w przeliczeniu na 100 mieszkańców
	2013	2014	2015		2013	2014	2015		
Bobrowice	0	0	1	0,33	293	293	294	293	0,11
Bobrowiczki	0	1	0	0,33	431	429	434	431	0,08
Boleszewo	1	2	0	1,00	507	512	501	507	0,20
Brzeście	1	0	1	0,67	188	183	182	184	0,36
Gwiazdowo	0	1	0	0,33	349	352	350	350	0,10
Janiewice	0	1	1	0,67	528	525	520	524	0,13
Kwasowo	2	1	3	2,00	496	486	481	488	0,41
Łętowo	0	1	1	0,67	302	296	294	297	0,22
Noskowo	1	1	3	1,67	482	466	466	471	0,35
Pomiłowo	0	1	1	0,67	153	155	154	154	0,43
Radosław	0	0	0	0,00	251	240	234	242	0,00
Rzyszczewo	0	2	1	1,00	401	406	408	405	0,25
Sławsko	5	1	0	2,00	920	904	901	908	0,22
Smardzewo	0	0	0	0,00	374	361	361	365	0,00
Stary Kraków	0	0	0	0,00	225	225	221	224	0,00
Tokary	0	0	0	0,00	74	75	74	74	0,00
Tychowo	1	2	1	1,33	475	450	433	453	0,29
Warszkowo	1	1	1	1,00	1173	1167	1194	1178	0,08
Warszkówko	2	0	1	1,00	209	213	207	210	0,48
Wrześnica	1	2	2	1,67	791	791	796	793	0,21
Żabno	0	0	0	0,00	52	52	51	52	0,00
Żukowo	0	0	0	0,00	345	339	338	341	0,00
Ogółem:	15	17	17	16,33	9019	8920	8894	8944	0,18 średnia dla Gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Sławnie

Średnia dla Gminy wynosi 0,18. Sołectwami, które posiadają wyniki powyżej średniej są: Warszkówko (0,48), Pomiłowo (0,43), Kwasowo (0,41), Brzeście (0,36) oraz Noskowo (0,35). Oprócz tego, są to także sołectwa: Tychowo (0,29), Rzyszczewo (0,25), Sławsko (0,22), Wrześnica (0,21), Boleszewo (0,20).

Mapa 8. Graficzna prezentacja wskaźnika – Ilość wydanych „niebieskich kart” w latach 2013-2015 w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: Urząd Gminy Sławno

b) Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w latach 2013-2015

Tabela 10. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 – wyliczenia szczegółowe

Sołectwa	Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie Gminy Sławno			Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich na przełomie 2013-2015			Razem lata 2013-2015	Ilość mieszkańc ^{ów} w-średnia lat 2013-2015	Ilość czynów na 100 mieszkańc ^{ów}
	2013	2014	2015	2013	2014	2015			
Lata	2013	2014	2015	2013	2014	2015			
Bobrowice	9	6	8	0	1	0	24	293	8,19
Bobrowiczki	16	10	10	0	0	0	36	431	8,35
Boleszewo	5	5	4	0	1	0	15	507	2,96
Brzeście	2	1	7	0	0	0	10	184	5,43
Gwiazdowo	9	0	7	0	0	0	16	350	4,57
Janiewice	12	3	7	0	1	1	24	524	4,58
Kwasowo	22	8	16	0	0	0	46	488	9,43
Łętowo	5	0	6	0	0	0	11	297	3,70
Noskowo	11	10	5	0	0	0	26	471	5,52
Pomiłowo	9	0	8	0	0	0	17	154	11,04
Radosław	2	0	5	0	0	0	7	242	2,89
Rzyszczewo	4	2	5	0	0	0	11	405	2,72
Sławsko	15	7	13	0	0	0	35	908	3,85

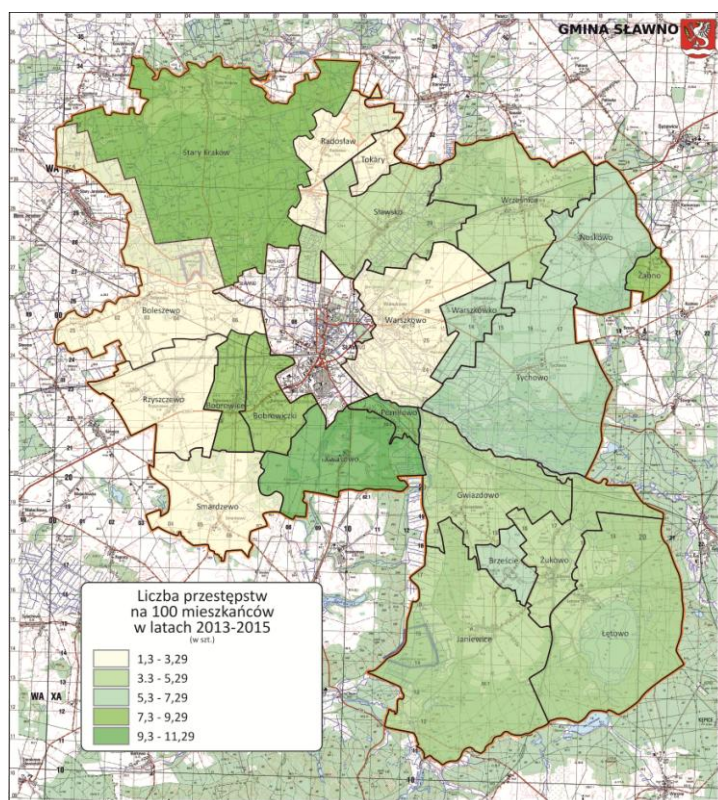
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Sołectwa	Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie Gminy Sławno			Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich na przełomie 2013-2015			Razem lata 2013-2015	Ilość mieszkańcó w-średnia lat 2013-2015	Ilość czynów na 100 mieszkańców
	Lata	2013	2014	2015	2013	2014			
Smardzewo	3	2	1	0	0	0	6	365	1,64
Stary Kraków	9	7	3	0	0	0	19	224	8,48
Tokary	1	0	0	0	0	0	1	74	1,35
Tychowo	10	7	7	0	0	0	24	453	5,30
Warszkowo	11	12	13	0	0	0	36	1178	3,06
Warszkówko	6	6	0	0	0	0	12	210	5,71
Wrześnica	17	7	8	0	0	0	32	793	4,04
Żabno	0	1	1	0	1	1	4	52	7,69
Żukowo	6	3	6	0	0	0	15	341	4,40
Podsumowanie							427	8944	4,77 średnia dla Gminy

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Sławnie

Prawie połowa sołectw (10) ma na swoim terenie problemy z przestępczością, o czym świadczy wskaźnik powyżej średniej dla Gminy wynoszącej 4,77. Obszarami, mającymi problem z przestępczością są: Pomiłowo (11,04), Kwasowo (9,43), Stary Kraków (8,48), Bobrowiczki (8,35), Bobrowice (8,19) oraz Żabno (7,69), Warszkówko (5,71), Noskowo (5,52), Brzeście (5,43) i Tychowo (5,30).

Mapa 9. Graficzne przedstawienie wskaźnika – Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w latach 2013-2015

Źródło: Urząd Gminy Sławno

Poziom edukacji i opieki przedszkolnej

Kolejnym, ważnym obszarem istotnym dla określenia poziomu rozwoju społecznego gminy jest ilość osób korzystających z opieki przedszkolnej oraz poziom edukacji dzieci i młodzieży szkolnej. Sytuacja w poszczególnych rodzinach ma bowiem przełożenie na fakt, czy dzieci uczęszczają do przedszkoli oraz jak ich nauka w szkole przekłada się na wyniki ze sprawdzianów (po VI klasie i po gimnazjum).

a) Procentowy udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym

Tabela 11. Procentowy udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (średnia z lat 2014-2015) – wyliczenia szczegółowe

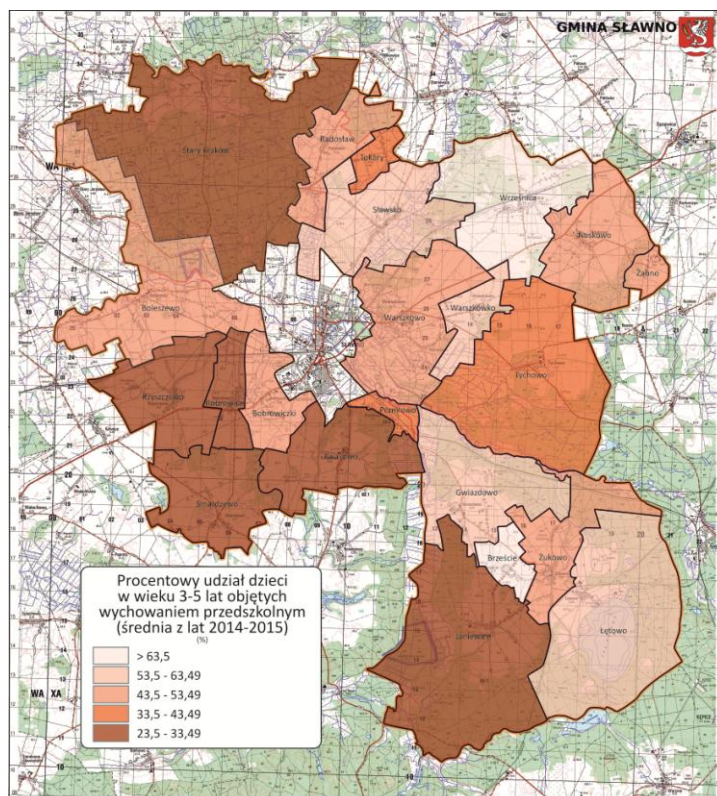
Udział dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego			
Sołectwo	Lata		Średnia z lat 2014-15
	2015	2014	
Bobrowice	33	14	23,50
Bobrowiczki	60	27	43,50
Boleszewo	48	40	44,00
Brzeście	50	100	75,00
Gwiazdowo	71	50	60,50
Janiewice	36	29	32,50
Kwasowo	32	22	27,00
Łętowo	54	62	58,00
Noskowo	55	33	44,00
Pomiłowo	40	40	40,00
Radosław	43	60	51,50
Rzyszczewo	33	33	33,00
Sławsko	49	68	58,50
Smardzewo	35	17	26,00
Stary Kraków	33	27	30,00
Tokary	50	33	41,50
Tychowo	45	35	40,00
Warszkowo	47	41	44,00
Warszkówko	70	46	58,00
Wrzeńnica	80	87	83,50
Żabno	100	0	50,00
Żukowo	45	50	47,50
Średnia Gminy	50,41	41,55	45,98

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Średnia dla Gminy za lata 2014-2015 wynosi 45,98. Obszarami dla których wskaźnik ten jest niższy są: Bobrowice (23,50), Smardzewo (26,00), Kwasowo (27,00), Stary Kraków (30,00), Janiewice (32,50), Rzyszczewo (33,00), Pomiłowo (40,00), Tychowo (40,00), Tokary (41,50), Bobrowiczki (43,50) oraz Boleszewo, Noskowo, Warszkowo (44,00).

Mapa 10. Graficzna prezentacja wskaźnika Procentowy udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (średnia z lat 2013-2015)

Źródło: Urząd Gminy Sławno

b) średni wynik egzaminu gimnazjalnego z lat 2013-2015 – część matematyczna

Tabela 12. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego z lat 2013-2015 – część matematyczna – wyliczenia szczegółowe

Sołectwo	Egzamin gimnazjalny - matematyka						Średnia za okres 2013-2015	
	2013		2014		2015		liczba zdających	średnia ważona
lata	liczba zdających	średni wynik	liczba zdających	średni wynik	liczba zdających	średni wynik		
Bobrowice	2	43	2	23	2	31	6	32,33
Bobrowiczki	3	34	2	31	0	0	5	32,80
Boleszewo	2	34	7	40	3	65	12	45,25
Brzeście	1	25	1	62	2	36	4	39,75
Gwiazdowo	1	21	2	33	3	45	6	37,00
Janiewice	3	14	10	33	4	32	17	29,41
Kwasowo	2	23	2	14	4	36	8	27,25
Łętowo	3	43	5	38	1	21	9	37,78
Noskowo	4	34	3	47	4	72	11	51,36
Pomiłowo	1	21	0	0	0	0	1	21,00
Radosław	2	42	5	44	3	39	10	42,10
Rzyszczewo	2	18	6	31	2	31	10	28,40

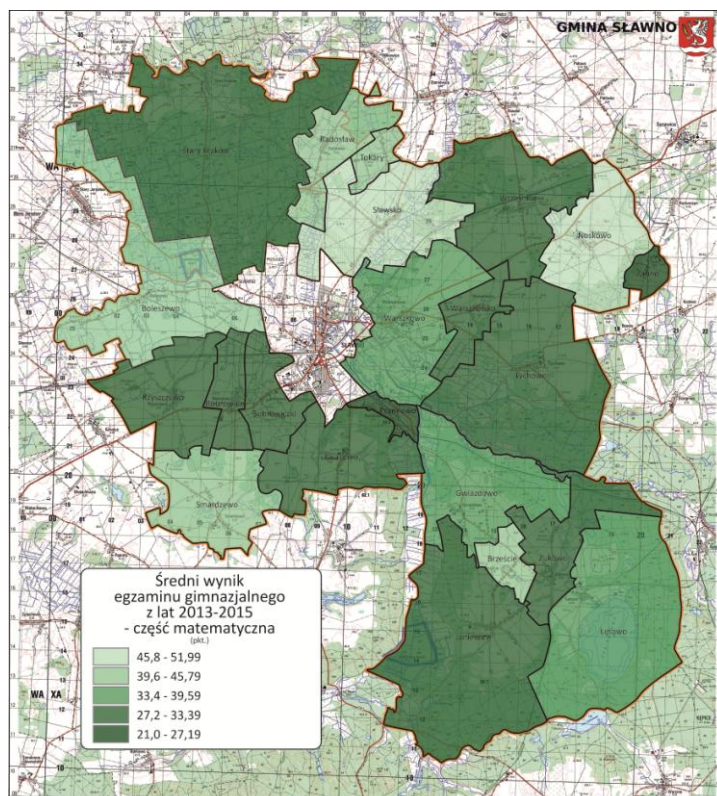
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Sołectwo	Egzamin gimnazjalny - matematyka						Średnia za okres 2013-2015	
	2013		2014		2015			
	liczba zdających	średni wynik	liczba zdających	średni wynik	liczba zdających	średni wynik	liczba zdających	średnia ważona
Sławsko	7	61	6	39	9	47	22	49,27
Smardzewo	1	29	2	49	2	45	5	43,40
Stary Kraków	0	0	3	32	1	32	4	32,00
Tokary	1	54	2	50	1	29	4	45,75
Tychowo	4	21	1	24	3	41	8	28,88
Warszkowo	16	29	10	41	3	43	29	34,59
Warszkówko	6	30	0	0	1	32	7	30,29
Wrzeńnica	10	28	3	33	7	36	20	31,55
Żabno	0	0	1	24	0	0	1	24,00
Żukowo	2	36	3	22	2	31	7	28,57
Razem	Średnia dla Gminy						35,12	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

W każdej gminie ocenę poziomu umiejętności dzieci szkolnych weryfikuje się na podstawie egzaminów zewnętrznych po VI klasie szkoły podstawowej oraz po III klasie w gimnazjum. Dla oceny niniejszych wartości w powyższej tabeli wzięto pod uwagę część matematyczną egzaminów. Ocena pokazała, iż najniższe wyniki w zakresie egzaminu gimnazjalnego osiągnęły dzieci z obszarów następujących sołectw: Pomitowo (21,00), Żabno (24,00), Kwasowo (27,25), Ryzyszczewo (28,40) oraz Żukowo (28,57). Natomiast najniższy poziom umiejętności matematycznym po VI klasie szkoły podstawowej wykazały dzieci z sołectw: Stary Kraków (28,67), Smardzewo (33,44), Warszkówko (37,75), Kwasowo (39,20), Żukowo (40,13).

Mapa 11. Graficzny wskaźnik - Średni wynik egzaminu gimnazjalnego z lat 2013-2015 – część matematyczna

Źródło: Urząd Gminy Sławno

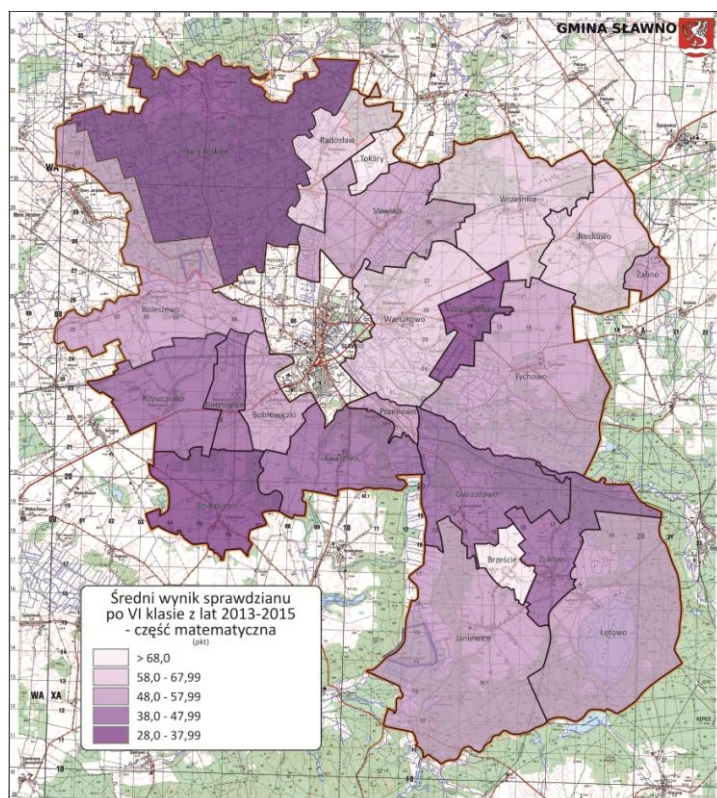
c) Średni wynik sprawdzianu po VI klasie z lat 2013-2015 – część matematyczna

Tabela 13. Średni wynik sprawdzianu po VI klasie z lat 2013-2015 – część matematyczna – wyliczenia szczegółowe

Sołectwo	Sprawdzian klas szóstych- matematyka						Średnia za okres 2013-2015	
	2013		2014		2015			
	liczba zdających	średni wynik	liczba zdających	średni wynik	liczba zdających	średni wynik	liczba zdających	średnia ważona
Bobrowice	4	71	1	20	4	49	9	55,56
Bobrowiczki	1	55	0	0	1	35	2	45,00
Boleszewo	6	54	1	25	1	60	8	51,13
Brzeście	0	0	3	88	4	59	7	71,43
Gwiazdowo	3	45	2	80	4	33	9	47,44
Janiewice	6	60	10	54	10	40	26	50,00
Kwasowo	4	58	2	18	4	31	10	39,20
Łętowo	3	58	2	53	3	42	8	50,75
Noskowo	2	80	5	60	2	40	9	60,00
Pomiłowo	1	80	1	25	0	0	2	52,50
Radosław	1	81	2	18	3	80	6	59,50
Rzyszczewo	3	55	4	30	7	51	14	45,86
Sławsko	7	55	8	69	10	49	25	57,08
Smardzewo	4	35	2	28	3	35	9	33,44
Stary Kraków	0	0	2	30	4	28	6	28,67
Tokary	0	0	1	100	0	0	1	100,00
Tychowo	0	0	6	42	5	63	11	51,55
Warszkowo	9	62	14	65	7	51	30	60,83
Warszkówko	1	25	0	0	3	42	4	37,75
Wrzeźnica	13	54	9	82	7	51	29	61,97
Żabno	0	0	1	55	0	0	1	55,00
Żukowo	5	45	0	0	3	32	8	40,13
	Średnia dla Gminy							52,49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

Mapa 12. Graficzna prezentacja wskaźnika – Średni wynik sprawdzianu po VI klasie z lat 2013-2015- część matematyczna

Źródło: Urząd Gminy Sławno

Aktywność społeczna i udział w życiu publicznym

Kolejnymi badanymi wskaźnikami była aktywność społeczna i udział w życiu publicznym. Na ich podstawie można określić, jaki jest poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne oraz określić obszary wymagające wsparcia lidera – animatora, który pomógłby mieszkańcom w inicjowaniu działań zmierzających do rozwoju danego sołectwa.

a) frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku

Tabela 14. Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku – wyliczenia szczegółowe

Sołectwa	Ilość osób biorąca udział w głosowaniu w wyborach samorządowych 2014	Ilość osób uprawniona do głosowania w wyborach samorządowych 2014 r.	Frekwencja w %
Lata	2014	2014	
Bobrowice	91	215	42,33
Bobrowiczki	165	352	46,88
Boleszewo	191	401	47,63
Brzeście	79	145	54,48
Gwiazdowo	119	285	41,75
Janiewice	167	384	43,49
Kwasowo	220	393	55,98
Łętowo	123	229	53,71
Noskowo	135	379	35,62
Pomiłowo	76	127	59,84
Radosław	88	194	45,36
Rzyszczewo	197	331	59,52

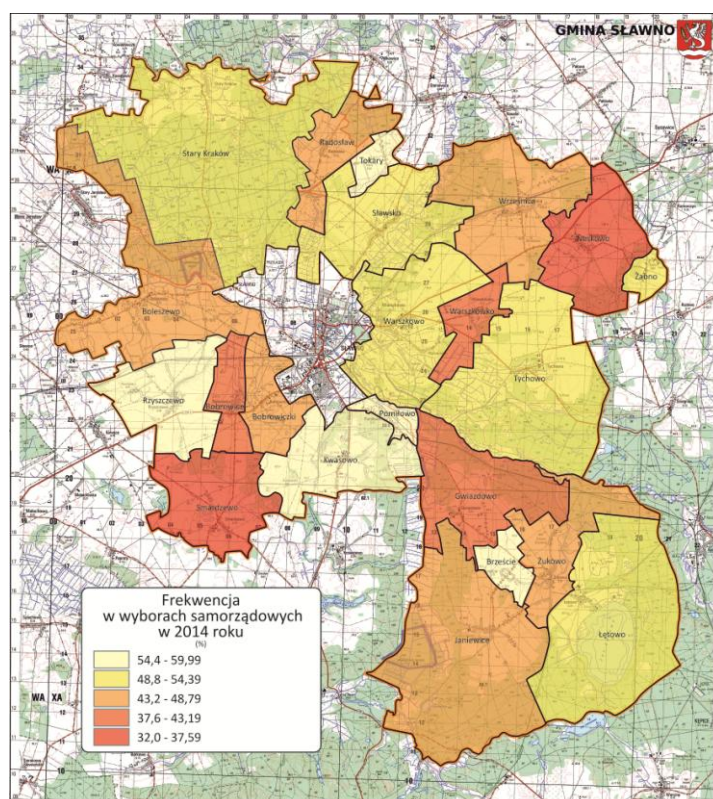
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Sołectwa	Ilość osób biorąca udział w głosowaniu w wyborach samorządowych 2014	Ilość osób uprawniona do głosowania w wyborach samorządowych 2014 r.	Frekwencja w %
Lata	2014	2014	
Sławsko	358	698	51,29
Smardzewo	90	273	32,97
Stary Kraków	82	160	51,25
Tokary	34	58	58,62
Tychowo	190	352	53,98
Warszkowo	459	913	50,27
Warszkówko	61	158	38,61
Wrześnica	284	627	45,30
Żabno	22	42	52,38
Żukowo	123	273	45,05
Podsumowanie	3354	6989	średnia dla Gminy 47,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

Najniższą frekwencję w wyborach samorządowych w 2014 roku odnotowano w sołectwach: Smardzewo (32,97%), Noskowo (35,62%), Warszkówko (38,61%), Gwiazdowo (41,75%), Bobrowice (42,33%). Wynik poniżej średniej dla Gminy Sławno, która wyniosła 47,99% osiągnęły też sołectwa: Janiewice (43,49%), Radosław (45,36%), Żukowo (45,05%), Wrześnica (45,30%), Bobrowiczki (46,88%) oraz Boleszewo (47,63%). Niska frekwencja może być wyrazem niechęci, często niezadowolenia lub niemożliwości uczestniczenia w życiu publicznym. Gmina Sławno stoi zatem przed zadaniem poszukiwania sposobów na mobilizowanie ludności prowadzących do uspołecznienia jej mieszkańców.

Mapa 13. Graficzne przedstawienie wskaźnika – Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku

Źródło: Urząd Gminy Sławno

b) liczba działających organizacji pozarządowych formalnych i nieformalnych na 100 mieszkańców

Tabela 15. Liczba działających organizacji pozarządowych formalnych i nieformalnych na 1000 mieszkańców – wyliczenia szczegółowe

Sołectwo	Organizacje pozarządowe	Grupy nieformalne	Liczba organizacji w szt.	Liczba mieszkańców w 2015 roku	Średnia w %
Bobrowice	Ochotnicza Straż Pożarna w Bobrowicach	-	1	294	3,40
Bobrowiczki	Stowarzyszenie Mieszkańców Na Rzecz Rozwoju Wsi Bobrowiczki	-	1	434	2,30
Boleszewo	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju i Integracji Wsi Boleszewo	-	1	501	2,00
Brzeście	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Żukowo, Łętowo, Brzeście „Mała Ojczyzna”	-	1	182	5,49
Gwiazdowo	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gwiazdowa "NASZE GWIAZDOWO"	-	3	350	8,57
	Ochotnicza Straż Pożarna w Gwiazdowie				
	KS „Derby” Gwiazdowo				
Janiewice	Ochotnicza Straż Pożarna w Janiewicach	-	1	520	1,92
Kwasowo	-	Koło Gospodyń Wiejskich	1	481	2,08
Łętowo	Stowarzyszenie „Łętowska Dolina”	-	2	294	6,80
	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Żukowo, Łętowo, Brzeście „Mała Ojczyzna”				
Noskowo	LZS „Pogoń” Noskowo	-	1	466	2,15
Pomińkowo	-	-	0	154	0,00
Radosław	-	-	0	234	0,00
Rzyszczewo	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Rzyszczewo i Rzyszczewko w Rzyszczewie	-	2	408	4,90
	LZS „Kolorowi” Rzyszczewo				
Sławsko	Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich w Sławsku	-	4	901	4,44
	Stowarzyszenie „Moja Wieś Sławsko”				
	Ochotnicza Straż Pożarna w Sławsku				
	Fundacja Po Piąte				
Smardzewo	LZS „Orzeł” Smardzewo	5 Środowiskowa Wielopoziomowa Drużyna Harcerska „Wilki Morskie”	2	361	5,54
Stary Kraków	Ochotnicza Straż Pożarna w Starym Krakowie	-	1	221	4,52
Tokary	Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi Tokary „Tokary – Moje Najpiękniejsze Miejsce Na Ziemi”	-	1	74	13,51
Tychowo	Stowarzyszenie „Tychowo – Kraina Moich Marzeń”	-	2	433	4,62
	LZS „Błękitni” Tychowo				
Warszkowo	Stowarzyszenie Przyjaciół Warszkowa	CARITAS	5	1194	4,19
	Stowarzyszenie Osób Dotkniętych Chorobami Przewlekłymi i ich Rodzin „Biała Orchidea” w Warszkwie				
	Stowarzyszenie Turystyki Rowerowej i Pieszej „Na szlaku”				
	KS „Olimpic – Mieszko” Warszkwie				

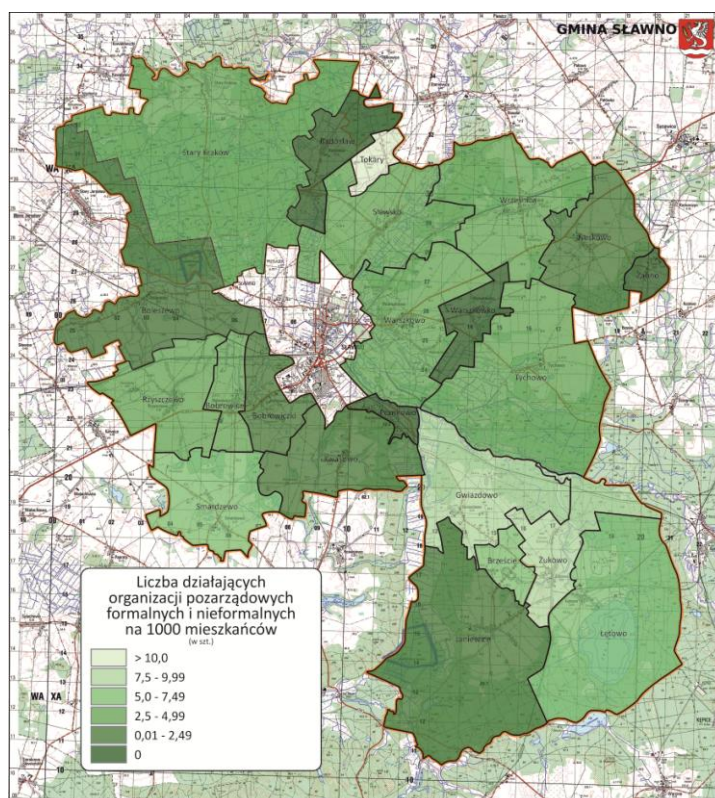
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Sołectwo	Organizacje pozarządowe	Grupy nieformalne	Liczba organizacji w szt.	Liczba mieszkańców w 2015 roku	Średnia w %
Warszkówko	-	-	0	207	0,00
Wrześnica	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Wrześnica "JEDNOŚĆ"	-	3	796	3,77
	Ochotnicza Straż Pożarna				
	KS „Wrzos” Wrześnica				
Żabno	-	-	0	51	0,00
Żukowo	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Żukowo, Łętowo, Brzeście „Mała Ojczyzna”	-	3	338	8,88
	Ochotnicza Straż Pożarna w Żukowie				
	UKS Żukowo				
Razem			35	8894	3,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

Z przedstawionych danych wynika, że najwięcej organizacji społecznych działa w sołectwie Żukowo (3), Wrześnica (3), Warszkowo (5), Sławsko (4) i Gwiazdowo (3). Jednakże po zestawieniu tych danych z liczbą mieszkańców okazuje się, że najwyższe wskaźniki osiągnęły sołectwa: Tokary (13,51), Żukowo (8,88), Gwiazdowo (8,57), Łętowo (6,8), Smardzewo (5,54) i Brzeście (5,49). Są też takie sołectwa, w których nie zawiązała się ani jedna organizacja społeczna. Są to: Pomiłowo, Radosław i Warszkówko.

Mapa 14. Graficzne przedstawienie wskaźnika – Liczba działających organizacji pozarządowych formalnych i nieformalnych na 1000 mieszkańców

Źródło: Urząd Gminy Sławno

II.3.2. Sfera gospodarcza

Na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy o rewitalizacji, obszar gminy może znajdować się w stanie kryzysowym z uwagi na koncentrację negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, w szczególności takich jak: „niski stopień przedsiębiorczości, czy słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw”.

Sytuację w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców na terenie Gminy Sławno zobrazowano przy pomocy wskaźnika „Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców”. Z danych przedstawionych poniżej wynika, że obszary, które charakteryzują się niższą średnią wartością ww. wskaźnika, w porównaniu do średniej dla całej gminy, to tereny wiejskie obejmujące większość sołectw gminy (oprócz sołectw: Bobrowice, Bobrowiczki, Boleszewo, Pomiłowo, Radosław, Tokary, Tychowo, Warszkowo, Żabno). Wskazano je w tabeli poniżej, gdzie zaznaczono 5 obszarów z najniższymi wartościami.

Sfera gospodarcza

Dla wyliczenia wskaźnika posłużono się danymi z ewidencji działalności gospodarczej, przy czym pod uwagę wzięto podmioty aktywne i zawieszony. Uznano bowiem, że podmioty zawieszony mogą w każdej chwili swoją działalność odwieść (są podmiotami pozostającymi w gotowości do prowadzenia swojej działalności). Często są to działalności sezonowe związane np. z obsługą ruchu turystycznego albo takie, których aktywność uzależniona jest od pory roku.

Tabela 16. Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców – wyliczenia szczegółowe

Sołectwo	Podmioty działalności gospodarczej - aktywne i zawieszony	Liczba mieszkańców w 2015	%
Bobrowice	23	294	7,82
Bobrowiczki	28	434	6,45
Boleszewo	22	501	4,39
Brzeście	3	182	1,65
Gwiazdowo	9	350	2,57
Janiewice	11	520	2,12
Kwasowo	14	481	2,91
Łętowo	6	294	2,04
Noskowo	8	466	1,72
Pomiłowo	8	154	5,19
Radosław	12	234	5,13
Rzyszczewo	15	408	3,68
Sławsko	25	901	2,77
Smardzewo	12	361	3,32
Stary Kraków	8	221	3,62
Tokary	4	74	5,41
Tychowo	20	433	4,62
Warszkowo	56	1194	4,69
Warszkówko	7	207	3,38
Wrzeźnica	25	796	3,14
Żabno	2	51	3,92
Żukowo	7	338	2,07
Razem	325	8894	3,65 średnia dla Gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Analizując powyższe dane zaobserwowano, że sołectwami, w których poziom przedsiębiorczości jest najniższy są obszary: Brzeście (1,65), Noskowo (1,72), Łętowo (2,04), Żukowo (2,07) i Janiewice (2,12). W sołectwach tych funkcjonuje najmniejsza liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców.

II.3.3 Sfera funkcjonalno-przestrzenna

Według zapisów art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o rewitalizacji, obszar gminy znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych, a w szczególności „niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych”.

Tabela 17. Liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola, świetlice, biblioteki, remizy OSP, itp.) na 100 mieszkańców – wyliczenia szczegółowe

Sołectwo	Ilość obiektów użyteczności publicznej	Ilość obiektów użyteczności publicznej na 100 mieszkańców
Bobrowice	3	1,02
Bobrowiczki	1	0,23
Boleszewo	3	0,60
Brzeście	1	0,55
Gwiazdowo	3	0,86
Janiewice	1	0,19
Kwasowo	1	0,21
Łętowo	1	0,34
Noskowo	1	0,21
Pomińowo	1	0,65
Radosław	1	0,43
Rzyszczewo	0	0,00
Sławsko	4	0,44
Smardzewo	1	0,28
Stary Kraków	1	0,45
Tokary	1	1,35
Tychowo	1	0,23
Warszkowo	3	0,25
Warszkówko	1	0,48
Wrześnica	5	0,63
Żabno	1	1,96
Żukowo	4	1,18
Razem		0,44 – średnia dla Gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

Najstąbiej w tym obszarze wypada Sołectwo Rzyszczewo, w którym nie ma ani jednego obiektu użyteczności publicznej. W sołectwach: Janiewice (0,19), Noskowo (0,21), Kwasowo (0,21), Tychowo (0,23), Bobrowiczki (0,23), Warszkowo (0,25), Radosław (0,33) i Łętowo (0,34), badany wskaźnik osiąga wartość poniżej średniej dla gminy.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Równie ważnym wskaźnikiem dla gminy wiejskiej jest liczba połączeń z najbliższym ośrodkiem miejskim. Połączenia komunikacji publicznej zwiększają mobilność ludności nie tylko w celach edukacyjnych czy konsumpcyjnych, ale także dają szansę na poszukiwanie lepszej pracy poza miejscem zamieszkania.

Tabela 18. Liczba połączeń komunikacją publiczną z miastem Sławno w dzień roboczy (z wyłączeniem kursów szkolnych) – wyliczenia szczegółowe

Sołectwo	Liczba połączeń komunikacją publiczną sołectwa z miastem Sławno w dzień nauki szkolnej (z wyłączeniem autobusów szkolnych)
Bobrowice	23
Bobrowiczki	23
Boleszewo	0
Brzeście	4
Gwiazdowo	4
Janiewice	4
Kwasowo	5
Łętowo	4
Noskowo	18
Pomiłowo	4
Radosław	0
Rzyszczewo	22
Sławsko	11
Smardzewo	2
Stary Kraków	0
Tokary	10
Tychowo	5
Warszkowo	23
Warszkówko	0
Wrześnica	25
Żabno	0
Żukowo	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

W najgorszej sytuacji są sołectwa: Warszkówko, Stary Kraków, Żabno, Boleszewo oraz Radosław, do których nie dojeżdżają żadne środki komunikacji publicznej (poza autobusem szkolnym).

II.3.4. Sfera techniczna

Infrastruktura techniczna Gminy oraz zasoby i warunki mieszkaniowe determinują w znacznym stopniu jakość życia mieszkającej na danym terenie ludności. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną, jej lokalizacja, jakość i dostępność mają znaczący wpływ na rozwój jednostki samorządowej.

Dominującą zabudową na terenie Gminy Sławno są domy jednorodzinne wolnostojące, jednakże znaczącą część zabudowy mieszkaniowej stanowią osiedla po byłych PGR-ach. Wielolokalowe obiekty mieszkalne znajdują się w bardzo złym stanie technicznym. Wymagają kompleksowej termomodernizacji, przebudowy infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 4 ustawy o rewitalizacji, o stanie kryzysowym na obszarze gminy świadczą wskaźniki charakteryzujące sferę techniczną, a są to w szczególności „degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska”.

Do zdiagnozowania występujących problemów w ww. sferze wybrano następujące wskaźniki:

- 1) udział % lokali w budynkach wielolokalowych powyżej 3 lokali po byłych PGR-ach w stosunku do wszystkich lokali mieszkalnych”,
- 2) udział % gospodarstw mieszkalnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej lub z przydomową oczyszczalnią ścieków”
- 3) udział % gospodarstw mieszkalnych z dostępem do drogi utwardzonej o nawierzchni asfaltowej.

Tabela 19. Udział % lokali w budynkach wielolokalowych powyżej 3 lokali po byłych PGR-ach w stosunku do wszystkich lokali mieszkalnych – wyliczenia szczegółowe

Sołectwo	Liczba lokali w budynkach wielolokalowych po byłych PGR	Liczba wszystkich lokali	Udział lokali w budynkach wielolokalowych w stosunku do wszystkich lokali mieszkalnych [%]
Bobrowice	0	64	0,00
Bobrowiczki	0	114	0,00
Boleszewo	12	114	10,53
Brzeście	0	47	0,00
Gwiazdowo	0	85	0,00
Janiewice	0	123	0,00
Kwasowo	69	141	48,94
Łętowo	5	74	6,76
Noskowo	32	96	33,33
Pomiłowo	0	77	0,00
Radosław	0	63	0,00
Rzyszczewo	28	112	25,00
Sławsko	0	239	0,00
Smardzewo	32	92	34,78
Stary Kraków	8	66	12,12
Tokary	0	20	0,00
Tychowo	41	122	33,61
Warszkowo	0	312	0,00
Warszkówko	0	49	0,00
Wrześnica	12	220	5,45
Żabno	0	15	0,00
Żukowo	0	84	0,00
Razem	239	2329	10,26 – średnia dla Gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

Obszarami, gdzie udział lokali w budynkach wielolokalowych w stosunku do wszystkich lokali mieszkalnych jest najwyższy są sołectwa: Kwasowo (48,94), Smardzewo (34,78), Tychowo (33,61), Noskowo (33,33) i Rzyszczewo (25,00).

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Tabela 20. Udział % gospodarstw mieszkalnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej lub z przydomową oczyszczalnią ścieków – wyliczenia szczegółowe

Sołectwo	Lokale mające dostęp do lokalnych oczyszczalni ścieków	Ilość umów zawartych na odprowadzenie nieczystości	Liczba mieszkańców (stan na 31.12.2015 r.)	Liczba lokali	Gospodarstwa mieszkalne z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej lub oczyszczalni ścieków [%]
Bobrowice	2	48	294	64	78,13
Bobrowiczki	9	80	434	114	78,07
Boleszewo	16	0	501	114	14,04
Brzeście	0	0	182	47	0
Gwiazdowo	19	0	350	85	22,35
Janiewice	15	0	520	123	12,20
Kwasowo	0	131	481	141	92,90
Łętowo	4	0	294	74	5,41
Noskowo	1	80	466	96	84,38
Pomiłowo	0	0	154	77	0,00
Radosław	3	0	234	63	4,76
Rzyszczewo	8	79	408	112	77,68
Sławsko	14	0	901	239	5,86
Smardzewo	2	0	361	92	2,17
Stary Kraków	12	0	221	66	18,18
Tokary	1	0	74	20	5,00
Tychowo	0	111	433	122	90,98
Warszkowo	2	213	1194	312	68,91
Warszkówko	4	36	207	49	81,63
Wrześnica	3	160	796	220	74,09
Żabno	0	0	51	15	5,95
Żukowo	5	0	338	84	23,40
Razem	Średnia dla Gminy				35,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

Obszarami, dla których występuje najniższy dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej czy oczyszczalni ścieków (lub nie ma go w ogóle) są sołectwa: Pomiłowo i Brzeście (0,00 %), Smardzewo (2,17 %), Radosław (4,76 %) oraz Tokary (5,00 %). Wskaźnik poniżej średniej dla Gminy wykazują sołectwa: Łętowo (5,41 %), Sławsko (5,86 %), Żabno (5,95 %), Janiewice (12,20 %), Boleszewo (14,04 %), Kwasowo (17,73 %), Stary Kraków (18,18 %), Gwiazdowo (22,35 %) oraz Żukowo (23,40 %).

Z powyższego wynika, że ponad połowa Gminy Sławno nie jest objęta systemem kanalizacji sanitarnej, co powoduje dysproporcje pomiędzy innymi obszarami w powiecie i województwie, na których dostęp do sieci kanalizacyjnej jest większy.

Istotnym wskaźnikiem kształtującym potencjał techniczny jest jakość dróg na terenie gminy. Dostęp mieszkańców do dróg o nawierzchni utwardzonej wpływa pozytywnie na bezpieczeństwo mieszkańców, poprawia estetykę wsi, stanowi element zachęty do osiedlania się oraz zakładania działalności gospodarczej.

Tabela 21. Udział % gospodarstw mieszkalnych z dostępem do drogi utwardzonej o nawierzchni asfaltowej – wyliczenia szczegółowe

Sołectwo	Liczba budynków	Liczba budynków przy drogach asfaltowych w odległości do 50 m	Udział liczby budynków przy drogach asfaltowych w stosunku do wszystkich budynków w sołectwie [%]
Bobrowice	51	9	17,65
Bobrowiczki	98	44	44,90
Boleszewo	84	53	63,10
Brzeście	45	20	44,44
Gwiazdowo	77	35	45,45
Janiewice	111	30	27,03
Kwasowo	69	38	55,07
Łętowo	60	18	30,00
Noskowo	78	37	47,44
Pomiłowo	39	19	48,72
Radosław	63	43	68,25
Rzyszczewo	60	20	33,33
Sławsko	181	126	69,61
Smardzewo	51	30	58,82
Stary Kraków	46	12	26,09
Tokary	18	10	55,56
Tychowo	49	30	61,22
Warszkowo	243	96	39,51
Warszkówko	44	6	13,64
Wrześnica	177	80	45,20
Żabno	15	2	13,33
Żukowo	75	38	50,67
Razem	1734	796	45,91 – średnia dla Gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

Obszarami w Gminie Sławno mającymi najniższy dostęp do dróg publicznych utwardzonych asfaltowych są sołectwa: Żabno, Warszkówko, Bobrowice, Stary Kraków oraz Janiewice. Wskaźnik poniżej średniej gminnej posiadają też sołectwa: Łętowo, Rzyszczewo, Warszkowo, Brzeście, Bobrowiczki oraz Gwiazdowo.

II.3.5. Sfera środowiskowa

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o rewitalizacji obszar gminy znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych, a w szczególności „przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska”.

Analizując problemy w sferze środowiskowej uznano, że jednym z najistotniejszych jest występowanie na terenie gminy wyrobów zawierających azbest. Powszechnie wiadomo, że azbest jest bardzo groźnym czynnikiem chorobotwórczym, stanowiącym poważne zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi. Włókna azbestu mogą dostać się do organizmu ludzkiego przez wdychanie zanieczyszczonego powietrza, ale również przez wodę, do której azbest trafia z zanieczyszczonych gleb, ze ścieków przemysłowych, atmosfery i rur azbestowo-cementowych. Gmina stara się wypełniać obowiązujące przepisy nakazujące usuwanie z przestrzeni publicznej wyrobów zawierających azbest. Od 2011 roku samorząd z sukcesem pozyskuje środki zewnętrzne, dzięki

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

którym usunięto 415 ton azbestu. Niestety problem nadal występuje – zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją – do usunięcia z terenu gminy Sławno pozostało jeszcze ponad 1700 ton azbestu.

a) Ilość azbestu do utylizacji /ton na 100 mieszkańców/

Tabela 22. Ilość azbestu do utylizacji (ton na 100 mieszkańców) – wyliczenia szczegółowe

Sołectwo	Ilość azbestu pozostała do utylizacji [Mg]	Liczba mieszkańców (stan na 31.12.2015)	Ilość azbestu pozostała do utylizacji [Mg/100 mieszkańców]
Bobrowice	77,458	294	26,35
Bobrowiczki	98,879	434	22,78
Boleszewo	150,372	501	30,01
Brzeście	116,775	182	64,16
Gwiazdowo	78,114	350	22,32
Janiewice	106,248	520	20,43
Kwasowo	72,861	481	15,15
Łętowo	58,363	294	19,85
Noskowo	36,159	466	7,76
Pomiłowo	39,822	154	25,86
Radosław	33,476	234	14,31
Rzyszcze	70,306	408	17,23
Sławsko	164,247	901	18,23
Smardzewo	70,339	361	19,48
Stary Kraków	56,226	221	25,44
Tokary	1,389	74	1,88
Tychowo	36,351	433	8,40
Warszkowo	117,721	1194	9,86
Warszkówko	87,915	207	42,47
Wrześnica	73,552	796	9,24
Żabno	56,899	51	111,57
Żukowo	97,834	338	28,94
Razem	1701,306	8894	19,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

Analizując powyższe wskaźniki środowiskowe zauważyć można, iż w Gminie Sławno istnieje duży problem związany z występowaniem azbestu, który należy zutylizować. Są to obszary sołectw: Żabno, gdzie występuje aż 111,57 Mg azbestu w podziale na mieszkańców sołectwa, Brzeście – 64,16 Mg, Warszkówko – 42,47 Mg, Boleszewo – 30,01 Mg, Żukowo – 28,94 Mg. Wskaźnik powyżej średniej wyliczonej dla Gminy posiadają sołectwa: Bobrowice, Bobrowiczki, Gwiazdowo, Janiewice, Łętowo, Pomiłowo, Smardzewo oraz Stary Kraków.

b) Długość instalacji wodociągowych azbestowo cementowych na 100 mieszkańców

O komforcie życia mieszkańców decydują także instalacje wodociągowe. Część z nich na terenie Gminy Sławno wykonana jest z rur azbestowo–cementowych, co negatywnie wpływa na stan środowiska naturalnego oraz jakość dostarczanej mieszkańcom wody.

Tabela 23. Długość instalacja wodociągowych azbestowo-cementowych na 100 mieszkańców – wyliczenia szczegółowe

Sołectwo	Długość sieci wodociągowej azbestowej [m]	Długość sieci azbestowej na 100 mieszkańców [m/100 mieszkańców]
Bobrowice	0	0,00
Bobrowiczki	0	0,00
Boleszewo	0	0,00
Brzeście	0	0,00
Gwiazdowo	0	0,00
Janiewice	0	0,00
Kwasowo	390	81,08
Łętowo	0	0,00
Noskowo	1133	243,13
Pomiłowo	0	0,00
Radosław	0	0,00
Rzyszczewo	0	0,00
Sławsko	3567	395,89
Smardzewo	0	0,00
Stary Kraków	0	0,00
Tokary	0	0,00
Tychowo	0	0,00
Warszkowo	0	0,00
Warszkówko	0	0,00
Wrześnica	0	0,00
Żabno	0	0,00
Żukowo	0	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

Obszarami, na których nadal dostarczana jest mieszkańcom woda instalacjami azbestowo-cementowymi są sołectwa: Sławsko, Noskowo i Kwasowo.

c) Długość nieszczelnych instalacji kanalizacji sanitarnych (kamionkowych) na 100 mieszkańców.

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku instalacji kanalizacji sanitarnej, która została wybudowana jako kamionkowa. Występuje ona na terenie sołectwa Kwasowo (2,4 km) i Noskowo (1,72 km).

Tabela 24. Długość nieszczelnych kanalizacji sanitarnych /kamionkowych/ na 100 mieszkańców – wyliczenia szczegółowe

Sołectwo	Długość nieszczelnej sieci kanalizacyjnej [m]	Nieszczelna sieć kanalizacyjna na 100 mieszkańców [m/100 mieszkańców]
Bobrowice	0	0,00
Bobrowiczki	0	0,00
Boleszewo	0	0,00
Brzeście	0	0,00

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Sołectwo	Długość nieszczelnej sieci kanalizacyjnej [m]	Nieszczelna sieć kanalizacyjna na 100 mieszkańców [m/100 mieszkańców]
Gwiazdowo	0	0,00
Janiewice	0	0,00
Kwasowo	2400	498,96
Łętowo	0	0,00
Noskowo	1720	369,10
Pomińkowo	0	0,00
Radosław	0	0,00
Rzyszcze	0	0,00
Sławsko	0	0,00
Smardzewo	0	0,00
Stary Kraków	0	0,00
Tokary	0	0,00
Tychowo	0	0,00
Warszkowo	0	0,00
Warszkówko	0	0,00
Wrześnica	0	0,00
Żabno	0	0,00
Żukowo	0	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Sławno

II.3.5. Wyniki diagnozy w poszczególnych obszarach

W związku z tym, że rewitalizacja ma wymiar terytorialny, ważne są te obszary gminy, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk i lokalnych potencjałów. Efektem przeprowadzonej diagnozy dla Gminy Sławno w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, jest tabelaryczne zestawienie danych z różnych dziedzin, z którego jednoznacznie wynika, które sołectwa wykazują najmniej korzystne wartości wskaźników w badanych obszarach.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy na lata 2016-2023

Tabela 25. Zestawienie zbiorcze wskaźników z podziałem na poszczególne miejscowości

Sfera	Lp.	Wskaźnik	Średnia gminy	Warszkówo	Kwasowo	Bobrowice	Pomilowo	Stary Kraków	Noskowo	Smardzewo	Rzyszczewo	Zukowo	Brzeście	Radosław	Żabno	Boleszewo	Janiewice	Bobrowiczki	Gwiazdowo	Tokany	Tychowo	Kętowno	Ślawsko	Warszkowo	Wrześnica	
		Ilość rodzin	2177	47	130	67	43	52	123	90	106	84	44	60	14	119	111	112	80	20	109	68	221	263	214	
		Liczba mieszkańców 2015	8894	207	481	294	154	221	466	361	408	338	182	234	51	501	520	434	350	74	433	294	901	1194	796	
		Liczba neg. wsk. w s. społ. -5 najniższych		7	7	6	6	6	5	5	4	4	2	3	2	2	2	1	1	1	1	0	0	0	0	
SPOŁECZNA	Trendy demograficzne	1.	Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym /65+/ na 100 mieszk.	10,91	10,14	11,43	10,88	13,64	9,05	10,73	7,76	13,73	12,72	13,74	11,54	9,8	12,77	10,77	9,45	8,00	17,57	11,78	12,24	10,1	10,39	10,43
		2.	Zmiana liczby mieszkańców w roku 2015 w stosunku do roku 2011	-0,7	1,47	-3,61	3,16	-4,94	-2,21	-5,48	-0,55	3,29	-2,59	-3,19	-3,31	2,00	-1,57	0,00	4,33	1,16	8,82	-9,41	-1,34	-1,74	4,10	-1,00
	Rynek pracy	3.	Wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych średnia z lat 2013-2015	7,78	10,16	5,32	7,45	7,28	13,43	10,88	9,84	11,30	10,25	9,33	6,78	1,88	10,03	7,58	5,83	6,37	5,83	8,66	6,59	4,82	6,04	5,53
		4.	Procentowy udział osób korzystających z programu - Pomoc Państwa w żywieniu (średnia z lat 2013-2015)	10,42	13,04	16,11	15,69	4,99	33,06	11,52	13,55	11,81	7,05	8,49	5,93	3,87	12,05	9,53	6,65	6,09	8,97	6,46	8,96	11,59	5,05	8,79
	Opieka społeczna	5.	Odsetek osób korzystających z opieki asystenta rodziny (średnia z lat 2013-2015)	0,69	1,90	0	5,35	0	1,04	0	3,65	0	1,47	0	1,65	0	0	0	0,46	0	0	0	0	0,73	0,17	0,88
		6.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej - średnia z lat 2013-2015	14,70	16,31	12,31	24,38	10,85	40,38	19,24	14,07	16,67	15,48	9,85	6,67	11,90	20,17	14,41	7,44	13,75	13,33	11,93	14,22	12,97	13,56	13,24
	Problemy społeczne	7.	Ilość wydanych "niebieskich kart" w latach 2013-2015 w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,18	0,48	0,41	0,11	0,43	0	0,35	0	0,25	0	0,36	0	0	0,20	0,13	0,08	0,10	0	0,29	0,22	0,22	0,08	0,21
		8.	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w latach 2013-2015	4,77	5,71	9,43	8,19	11,04	8,48	5,52	1,64	2,72	4,40	5,43	2,89	7,69	2,96	4,58	8,35	4,57	1,35	5,30	3,70	3,85	3,06	4,04
	Poziom edukacji i opieki przedszkolnej	9.	Procentowy udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (średnia z lat 2014-2015)	45,98	58	27,00	23,50	40	30	44	26	33,0	47,5	75	51,5	50	44	32,5	43,5	60,5	41,5	40	58	58,5	44	83,5
		10.	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego z lat 2013-2015 - część matematyczna	35,12	30,29	27,25	32,33	21,00	32,00	51,36	43,40	28,40	28,57	39,75	42,10	24,00	45,25	29,41	32,80	37,00	45,75	28,88	37,78	49,27	34,59	31,55
		11.	Średni wynik sprawdzianu po VI klasie z lat 2013-2015 - część matematyczna	52,49	37,75	39,20	55,56	52,5	28,67	60,00	33,44	45,86	40,13	71,43	59,50	55,00	51,13	50,00	45,00	47,44	100	51,55	50,75	57,08	60,83	61,97
	Aktywność społ. i udział w życiu publicznym	12.	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku	47,99	38,61	55,98	42,33	59,84	51,25	35,62	32,97	59,52	45,05	54,48	45,36	52,38	47,63	43,49	46,88	41,75	58,62	53,98	53,71	51,29	50,27	45,3
		13.	Liczba działających organizacji pozarządowych formalnych i nieformalnych na 1000 mieszkańców	3,94	0,00	2,08	3,40	0,0	4,52	2,15	5,54	4,90	8,88	5,49	0,0	0,0	2,00	1,92	2,30	8,57	13,51	4,62	6,80	4,44	4,19	3,77
Ilość cech deficytowych w sferach pozaspolecznych				3	4	1	1	2	5	2	2	1	3	2	3	2	3	0	0	1	2	1	1	0	0	
Gospodarcza	14.	Liczba zarejestrowanych działalności gosp. osób fizycznych na 100 mieszkańców	3,65	3,38	2,91	7,82	5,19	3,62	1,72	3,32	3,68	2,07	1,65	5,13	3,92	4,39	2,12	6,45	2,57	5,41	4,62	2,04	2,77	4,69	3,14	
Funkcjonalno-przestrzenna	15.	Liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej/szkoły, przedszkola, świetlice, biblioteki, remizy OSP, itp. / na 100 mieszkańców	0,44	0,48	0,21	1,02	0,65	0,45	0,21	0,28	0,00	1,18	0,55	0,43	1,96	0,60	0,19	0,23	0,86	1,35	0,23	0,34	0,44	0,25	0,63	
	16.	Liczba połączeń komunikacją publiczną z miastem Ślawno w dzień roboczy /z wyłączeniem kursów szkolnych/	x	0	5	23	4	0	18	2	22	4	4	0	0	0	4	23	4	10	5	4	11	23	25	
Techniczna	17.	Udział % lokali w budynkach wielolokalowych powyżej 3 lokali po byłych PGR-ach w stosunku do wszystkich lokali mieszkalnych	10,26	0	48,94	0	0	12,12	33,33	34,78	25,00	0	0	0	0	10,53	0	0	0	0	33,61	6,76	0	0	5,45	
	18.	Udział % gospo. mieszkalnych z dostępem do sieci kanalizacji sanit. lub z przydomową oczyszczalnią ścieków	35,04	81,63	92,90	78,13	0	18,18	84,38	2,17	77,68	23,4	0	4,76	5,95	14,04	12,2	78,07	22,35	5	90,98	5,41	5,86	68,91	74,09	
	19.	Udział % gospodarstw mieszk. z dostępem do drogi utwardz. o naw. asfaltowej	45,91	13,64	55,07	17,65	48,72	26,09	47,44	58,82	33,33	50,67	44,44	68,25	13,33	63,10	27,03	44,90	45,45	55,56	61,22	30,00	69,61	39,51	45,20	
Środowiskowe	20.	Ilość azbestu do utylizacji /ton na 100 mieszkań/	19,13	42,47	15,15	26,35	25,86	25,44	7,76	19,48	17,23	28,94	64,16	14,31	111,57	30,01	20,43	22,78	22,32	1,88	8,4	19,85	18,23	9,86	9,24	
	21.	Długość instalacji wodociągowych azbestowo-cementowych na 100 mieszkań	x	0	81,08	0	0	0	243,13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	395,89	0	0	
	22.	Długość nieszczelnych instalacji kanalizacji sanitarnych /kamionkowych/ na 100 mieszkań	x	0	498,96	0	0	0	369,10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Obszar zdegradowany niepodlegający rewitalizacji
 Obszar zdegradowany podlegający rewitalizacji

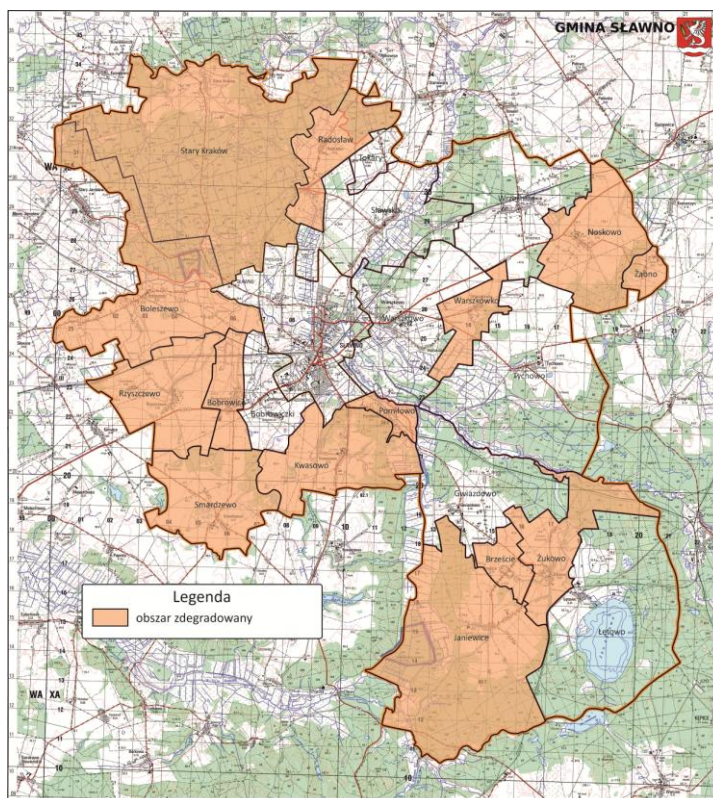
II.4. Obszar zdegradowany na terenie Gminy Sławno

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji *obszar zdegradowany* charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz stanem kryzysu w co najmniej jednej ze sfer dotyczących zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Ponadto ust. 2 wskazuje, że „obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych”.

Na podstawie przeprowadzonego audytu gminnego wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. przynajmniej 5. Zgodnie z przedstawionymi założeniami obszar zdegradowany na terenie Gminy Sławno obejmuje sołectwa: Kwasowo (11), Warszkówko (10), Noskowo (10), Stary Kraków (8), Bobrowice (7), Pomiłowo (7), Smardzewo (7), Rzyszczewo (6), Żukowo (6), Brzeście (5), Radość (5), Janiewice (5), Żabno (5), Boleszewo (4). Oznacza to, że ponad połowę obszaru Gminy (58%) stanowi obszar zdegradowany, a zamieszkuje go ok. 50% mieszkańców Gminy (4418 osób).

Granice obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Sławno, wyznaczonego na podstawie niniejszej diagnozy, przedstawia poniższa mapa.

Mapa 15. Granice obszaru zdegradowanego

Źródło: Urząd Gminy Sławno

II.5. Obszar rewitalizacji na terenie Gminy Sławno

Zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o rewitalizacji *obszar rewitalizacji* to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację (...). Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic”.

W związku z art. 10 ww. ustawy wyznaczony został obszar na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych. Po analizie wskaźników jako obszar do rewitalizacji zakwalifikowano 8 sołectw, które w wyniku dodatkowej gradacji osiągnęły najbardziej niekorzystne wskaźniki społeczne. Są to sołectwa: Warszkówko, Kwasowo, Bobrowice, Pomiłowo, Stary Kraków, Noskowo, Smardzewo, Rzyszczewo.

Tabela 26. Wykaz sołectw w których zdiagnozowano występowanie największej ilości negatywnych zjawisk społecznych

Nazwa sołectwa	Występujący problem	Wynik diagnozy	Średnia dla Gminy
Warszkówko	Wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych średnia z lat 2013-2015	10,16	7,78
	Procentowy udział osób korzystających z programu - Pomoc Państwa w dożywianiu (średnia z lat 2013-2015)	13,04	10,42
	Odsetek osób korzystających z opieki asystenta rodziny (średnia z lat 2013-2015)	1,90	0,69
	Ilość wydanych "niebieskich kart" w latach 2013-2015 w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,48	0,18
	Średni wynik sprawdzianu po VI klasie z lat 2013-2015 - część matematyczna	37,75	52,49
	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku	38,61	47,99
	Liczba działających organizacji pozarządowych formalnych i nieformalnych na 1000 mieszkańców	0,0	3,94
Kwasowo	Zmiana liczby mieszkańców w roku 2015 w stosunku do roku 2011	-3,61	-0,7
	Procentowy udział osób korzystających z programu – Pomoc Państwa w dożywianiu (średnia z lat 2013-2015)	16,11	10,42
	Ilość wydanych "niebieskich kart" w latach 2013-2015 w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,41	0,18
	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w latach 2013-2015	9,43	4,77
	Procentowy udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (średnia z lat 2014-2015)	27,00	45,98
	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego z lat 2013-2015 - część matematyczna	27,25	35,12
	Średni wynik sprawdzianu po VI klasie z lat 2013-2015 - część matematyczna	39,20	52,49
Bobrowice	Procentowy udział osób korzystających z programu – Pomoc Państwa w dożywianiu (średnia z lat 2013-2015)	15,69	10,42
	Odsetek osób korzystających z opieki asystenta rodziny (średnia z lat 2013-2015)	5,35	0,69
	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej – średnia z lat 2013-2015	24,38	14,70
	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w latach 2013-2015	8,19	4,77
	Procentowy udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (średnia z lat 2014-2015)	23,50	45,98
	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku	42,33	47,99

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Nazwa sołectwa	Występujący problem	Wynik diagnozy	Średnia dla Gminy
Pomiłowo	Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym /65+/ na 100 mieszkańców	13,64	10,91
	Zmiana liczby mieszkańców w roku 2015 w stosunku do roku 2011	-4,94	-0,7
	Ilość wydanych "niebieskich kart" w latach 2013-2015 w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,43	0,18
	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w latach 2013-2015	11,04	4,77
	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego z lat 2013-2015 – część matematyczna	21,00	35,12
	Liczba działających organizacji pozarządowych formalnych i nieformalnych na 1000 mieszkańców	0,0	3,94
Stary Kraków	Wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych średnia z lat 2013-2015	13,43	7,78
	Procentowy udział osób korzystających z programu - Pomoc Państwa w dożywianiu (średnia z lat 2013-2015)	33,06	10,42
	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej – średnia z lat 2013-2015	40,38	14,70
	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w latach 2013-2015	8,48	4,77
	Procentowy udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (średnia z lat 2014-2015)	30	45,98
	Średni wynik sprawdzianu po VI klasie z lat 2013-2015 - część matematyczna	28,67	52,49
Noskowo	Zmiana liczby mieszkańców w roku 2015 w stosunku do roku 2011	-5,48	-0,7
	Wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych średnia z lat 2013-2015	10,88	7,78
	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej – średnia z lat 2013-2015	19,24	14,70
	Ilość wydanych "niebieskich kart" w latach 2013-2015 w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,35	0,18
	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku	35,62	47,99
Smardzewo	Procentowy udział osób korzystających z programu – Pomoc Państwa w dożywianiu (średnia z lat 2013-2015)	13,55	10,42
	Odsetek osób korzystających z opieki asystenta rodziny (średnia z lat 2013-2015)	3,65	0,69
	Procentowy udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (średnia z lat 2014-2015)	26	45,98
	Średni wynik sprawdzianu po VI klasie z lat 2013-2015 – część matematyczna	33,44	52,49
	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku	32,97	47,99
Rzyszczewo	Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym /65+/ na 100 mieszk.	13,73	10,91
	Wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych średnia z lat 2013-2015	11,30	7,78
	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej – średnia z lat 2013-2015	16,67	14,70
	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego z lat 2013-2015 - część matematyczna	28,40	35,12

Źródło: opracowanie własne

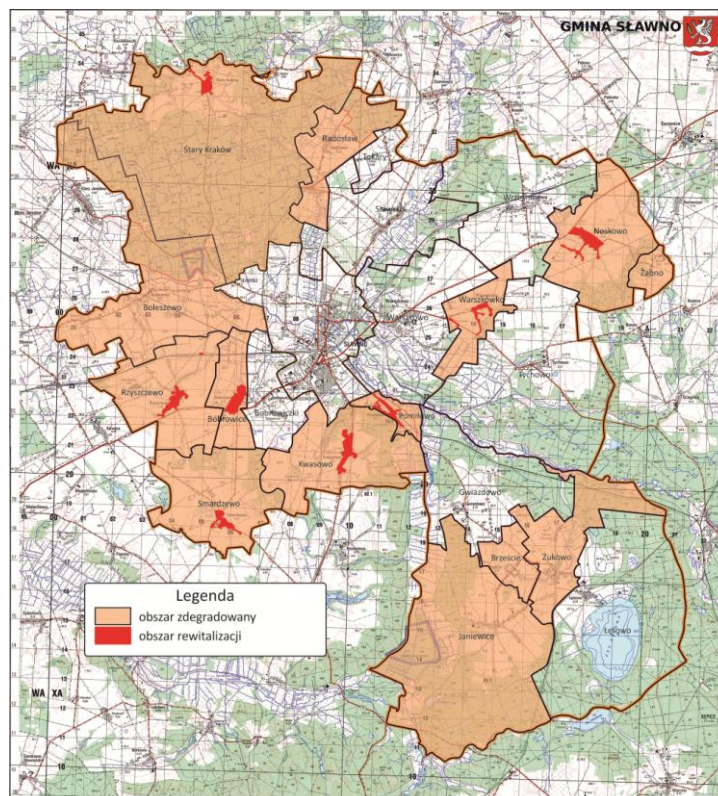
Wyznaczony obszar rewitalizacji nie zajmuje łącznie więcej niż 20% powierzchni Gminy i obejmuje nie więcej niż 30% mieszkańców. Poszczególne sołectwa wchodzące w skład obszaru rewitalizacji charakteryzują się następującymi parametrami:

1. Sołectwo Warszkówko, w tym kolonia Warszkówko (207 mieszkańców, 47 rodzin, 2,33% liczby mieszkańców oraz 0,04% obszaru zwartej zabudowy) – w dalszej części opracowania dla całości stosowana jest jedna nazwa - Warszkówko,
2. Sołectwo Kwasowo (481 mieszkańców, 130 rodzin, 5,41% liczby mieszkańców oraz 0,11% obszaru zwartej zabudowy),

3. Sołectwo Bobrowice (294 mieszkańców, 67 rodzin, 3,31% liczby mieszkańców oraz 0,09% obszaru zwartej zabudowy),
4. Sołectwo Pomiłowo (154 mieszkańców, 43 rodziny, 1,73% liczby mieszkańców oraz 0,06% obszaru zwartej zabudowy),
5. Sołectwo Stary Kraków (221 mieszkańców, 52 rodziny, 2,48% liczby mieszkańców oraz 0,07% obszaru zwartej zabudowy),
6. Sołectwo Noskowo (466 mieszkańców, 123 rodziny, 5,24% liczby mieszkańców oraz 0,12% obszaru zwartej zabudowy),
7. Sołectwo Smardzewo (361 mieszkańców 90 rodzin, 4,06% liczby mieszkańców oraz 0,07% obszaru zwartej zabudowy),
8. Sołectwo Rzyszczewo, w tym Rzyszczewo 44 (408 mieszkańców, 106 rodzin, 4,59% liczby mieszkańców oraz 0,08% obszaru zwartej zabudowy) – w dalszej części opracowania dla całości stosowana jest jedna nazwa - Rzyszczewo.

Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 0,64% zwartej zabudowy oraz obejmuje 29,15% mieszkańców (tj. 2592 osoby). Obszar ten nie przekracza zatem limitów określonych w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji oraz obszaru rewitalizacji określonego w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (rozdział 3, pkt 4).

Mapa 16. Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego

Źródło: Urząd Gminy Sławno

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się największym natężeniem negatywnych zjawisk w sferze społecznej, a także w sferach gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej i środowiskowej.

Powyższe problemy są wynikiem w głównej mierze zmian społeczno-gospodarczych wynikających z istnienia na tym terenie obszarów po byłych PGR-ach, czego następstwem jest niedostosowanie kompetencji i kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku pracy oraz ich niska aktywność społeczno-zawodowa. W ten sposób utrwała się sytuacja kryzysowa na terenie gminy, o której świadczą: negatywne trendy demograficzne (malejąca liczba mieszkańców, ujemny przyrost naturalny i saldo migracji), wyższy od średniej w powiecie, województwie i Polsce: udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w bezrobotnych ogółem i wyższy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej. Występuje także zwiększona ilość wydanych niebieskich kart, co świadczy o natężeniu zjawisk patologicznych w rodzinach i występowaniu przemocy, co z kolei łączy się ze wzrastającą liczbą przestępstw. Ponadto zauważa się niechęć do udziału mieszkańców w życiu społecznym, o czym świadczy niska frekwencja w wyborach w 2014 roku, czy chociażby brak lub niewielka ilość funkcjonujących organizacji pozarządowych.

Z uwagi na istniejącą substancję mieszkaniową (w tym o charakterze socjalnym), obszar ten wykazuje wysoką kumulację problemów związanych z wykluczeniem społecznym oraz niedostosowaniem do potrzeb mieszkańców świadczonych usług społecznych. Zauważa się również niewystarczającą aktywność oraz świadomość ekologiczną społeczności lokalnej. Dlatego też należy podjąć kompleksowe działania niwelujące wskazane powyżej najważniejsze problemy.

II.6. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Jednym z najważniejszych elementów Lokalnego Programu Rewitalizacji, jest „pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji (...) obejmująca analizę negatywnych zjawisk, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru”. Problemy analizowane w ramach wszystkich aspektów diagnozy wzajemnie się przenikają, a podział na sfery tematyczne ma charakter umowny. Takie szerokie rozpoznanie oraz identyfikacja skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych pozwoliła na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu.

Niniejsza pogłębiona diagnoza, pomimo pewnych powiązań z analizą przeprowadzoną na potrzeby delimitacji obszaru rewitalizacji, nie jest z nią tożsama. Różnice widoczne są zarówno w zakresie terytorialnym badań oraz poziomie ich szczegółowości. Pogłębiona diagnoza jest analizą przyczynowo – skutkową, pokazuje zakres oraz intensywność występowania danych problemów, a także źródła ich powstawania.

Celem pogłębionej diagnozy jest poznanie potrzeb, wyznaczenie celów rewitalizacji oraz określenie działań jakie należy podjąć, aby wyprowadzić obszar rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Co ważne, pogłębiona diagnoza została wykonana przy współudziale badań ankietowych, które zostały przygotowane dla każdego z sołectw osobno oraz zostały dostarczone do każdej rodziny. Łącznie przekazano 658 ankiet. Zwrotnie otrzymano 292 ankiety (44,27%). Najwięcej ankiet – bo aż 95,74% otrzymano w Warszkwku oraz Pomiłowie (79,07%). Wyniki te świadczą o dużym zaangażowaniu lokalnej społeczności w proces rewitalizacji.

Tabela 27. Zestawienie obrazujące ilość dostarczonych i zebranych ankiet

Miejscowość	Liczba gospodarstw	Ilość ankiet (wypełnionych)	%
Bobrowice	67	16	23,88
Kwasowo	130	40	30,77
Noskowo	123	41	33,33
Rzyszczewo	106	63	59,43
Stary Kraków	52	30	57,69
Warszkówko	47	45	95,74
Smardzewo	90	23	25,56
Pomiłowo	43	34	79,07
Razem	658	292	44,38

Źródło: opracowanie własne

Poniżej dokonano opisu poszczególnych sfer w ramach pogłębionej diagnozy, przy udziale partycypacji społecznej, na bazie wyników z ankiet w poszczególnych sołectwach.

a) sfera społeczna

Problemy społeczne rozumiane są jako zjawiska, które dotyczą wielu osób w społeczności oraz mają charakter powtarzający się, a nie jednorazowy. Są zjawiskami niekorzystnymi dla danej społeczności, ocenianymi przez zbiorowość, której dotyczą, jako niepożądane, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. Często problemy społeczne można przezwyciężyć przez zbiorowe działanie. Warto jednak pamiętać, że duże problemy zwykle rodzą się z mniejszych. Np. alkoholizm wśród młodzieży może mieć swoją przyczynę w braku ciekawych ofert spędzania wolnego czasu w danej okolicy.

Pojęciem odnoszącym się do szerokiego zakresu działań, relacji i postaw społecznych jest kapitał społeczny. Według badaczy Banku Światowego, kapitał społeczny określić można jako: „**instytucje, związki, postawy i wartości, które kierują relacjami między ludźmi i przyczyniają się do wzrostu ekonomicznego i społecznego**”. Zgodnie z tą definicją kształtowanie kapitału społecznego dokonuje się wszędzie tam, gdzie „*trenowane*” są *umiejętności społeczne, gdzie jednostka wkracza w sieć relacji i „ujawnia się” w przestrzeni publicznej*. Budowanie kapitału społecznego ma miejsce w rodzinie, szkole, zakładzie pracy, klubie sportowym czy w kontaktach z instytucjami publicznymi zarówno formalnymi jak i nieformalnymi⁴.

Pogłębiona diagnoza problemów społecznych

Niniejsza diagnoza przyczynia się do oceny i charakterystyki fragmentu życia społecznego w odniesieniu do szerszych zjawisk oraz procesów występujących na obszarze rewitalizacji, wskazuje także czynniki społeczne, które mogą stać się załączkiem pożądaných zmian.

Pogłębionej diagnozie w sferze społecznej zostały poddane konkretne problemy społeczne, które widzą mieszkańcy wokół siebie, a także poziom bezrobocia, który został bardziej szczegółowo scharakteryzowany przez Powiatowy Urząd Pracy oraz ilość osób wymagających stałej opieki na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławnie.

Sołectwo Bobrowice

W historii wsi nie funkcjonowały państwowe gospodarstwa rolne, czy też rolnicze spółdzielnie produkcyjne. Jest to obszar z licznymi zaniebaniami społecznymi i infrastrukturalnymi. Na terenie sołectwa Bobrowice znajduje się gminna Szkoła Podstawowa o najgorszych w gminie warunkach lokalowych, bez bazy sportowej (brak sali gimnastycznej, boiska), ze skromnym zapleczem technicznym. Szkoła wymaga doposażenia i budowy niezbędnej infrastruktury.

W granicach obwodu szkolnego SP w Bobrowicach nie funkcjonuje żadne przedszkole. W ramach szkoły funkcjonuje oddział przedszkolny. Koniecznym jest budowa nowego obiektu – Przedszkola 2-3 oddziałowego w Bobrowicach, do którego uczęszczać będą dzieci ze Smardzewa, Rzyszczewa, Rzyszczewka, Bobrowiczek i Bobrowic. Obecnie najbliższe przedszkole gminne dla dzieci z ww. miejscowości mieści się w Gwiazdowie w odległości ok. 12 km, a w oddalonym o ok. 5 km Sławnie do dyspozycji mieszkańców gminy są głównie przedszkola niepubliczne.

Od 1954 roku działa Ochotnicza Straż Pożarna w Bobrowicach wyposażona w nowy samochód gaśniczy lekki. Członkowie OSP czynnie angażują się w organizację spotkań i imprez integracyjnych odbywających się w miejscowości.

Na terenie sołectwa znajduje się sala wiejska – miejsce spotkań mieszkańców, która wykorzystywana jest również na potrzeby szkoły podstawowej. Cykliczne zajęcia świetlicowe dla dzieci i młodzieży realizowane są w remizie strażackiej.

ANALIZA ANKIET

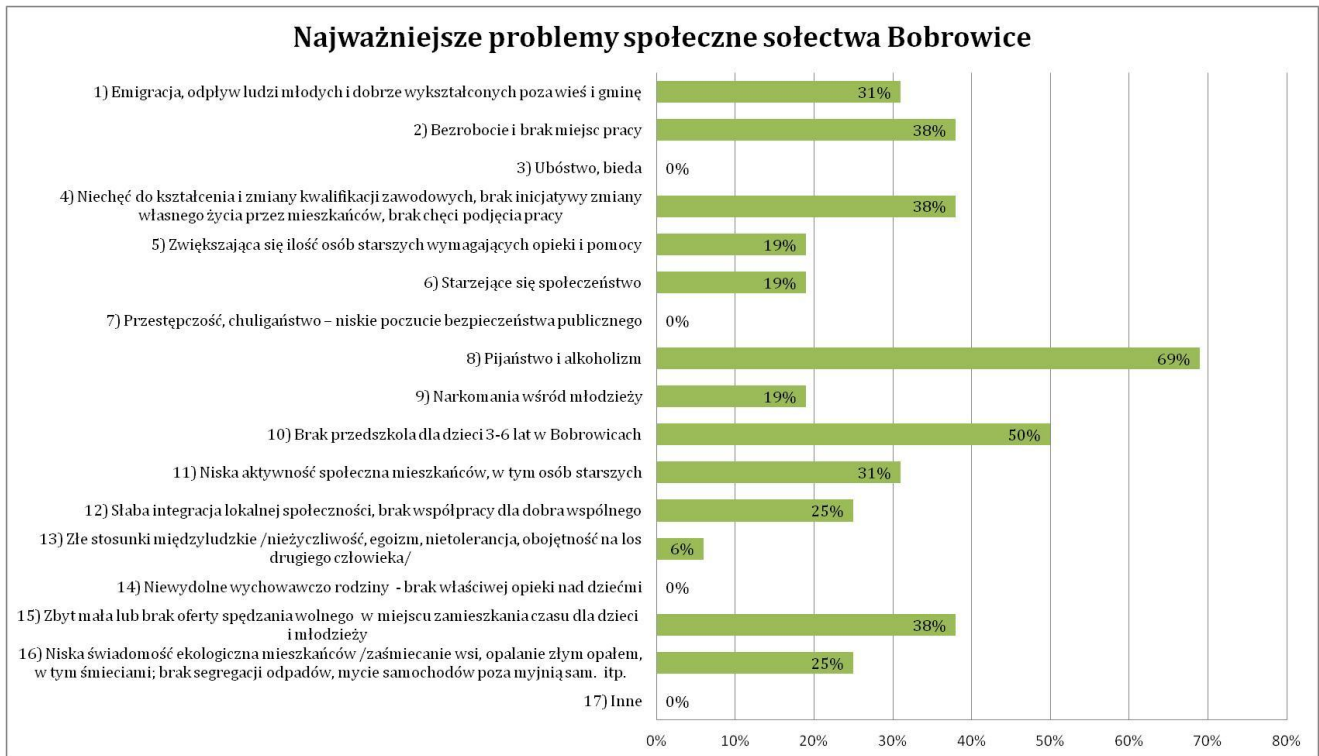
W procesie konsultacji społecznych mieszkańcy sołectwa określili miejsce swojego zamieszkania i społeczność słowami:

- Spokojna wieś, bez zaangażowania społeczeństwa
- Miejscowość w której żyje się spokojnie i bezpiecznie
- Mała wieś, potrzebująca zajęcia się nią.

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący odpowiedzi mieszkańców, którzy wzięli udział w ankietach w sołectwie Bobrowice

⁴ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Warszawa, 2011 r., s. 3.

Wykres 1. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Bobrowice widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiet

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Powyższe elementy pokazują, że mieszkańcom sołectwa najbardziej doskwierają problemy związane z alkoholizmem i pijaństwem. Równie ważnym problemem jest brak przedszkola dla dzieci w wieku 3-6 lat w Bobrowicach, na co wskazało 50% ankietowanych. Na kolejnych miejscach znalazły się bezrobocie i brak miejsc pracy, niechęć do kształcenia i zmiany kwalifikacji zawodowych, brak inicjatywy zmiany własnego życia przez mieszkańców, brak chęci podjęcia pracy oraz zbyt mała lub brak oferty spędzania wolnego czasu w miejscu zamieszkania dla dzieci i młodzieży. Odpowiedzi te potwierdzają zgodność z przeprowadzoną analizą, że sołectwo Bobrowice jest obszarem, gdzie zauważalna jest duża przestępczość, wysoka ilość osób korzystających z programu Pomocy Państwa w dożywianiu, a także korzystających z pomocy asystenta rodziny. Problemy te powodują niechęć w życiu społecznym objawiającą się między innymi niską frekwencją w wyborach. Brak przedszkola w sołectwie jest dodatkowym elementem, który ma także wpływ na bezrobocie oraz niechęć do zmian. W wielu rodzinach niskie uposażenia powodują niemożność dowożenia dzieci poza miejsce swojego zamieszkania, a tym samym uniemożliwiają podjęcie pracy i wyjście z „zamkniętego kręgu” bezrobocia i pobierania zasiłków. Te trzy najważniejsze kwestie, które zauważają sami mieszkańcy napędzają kolejne problemy, których przy takim stylu życia uniknąć się nie da.

Ważnym dla podkreślenia powyższych odpowiedzi jest fakt, że ankiety wypełniały głównie pracujące (93,75%) kobiety (75%) z wykształceniem średnim (50%) lub wyższym (31,25%), najliczniej w wieku 30 lat (30%) oraz 50 (30%).

OSOBY NIESAMODZIELNE

Sołectwo zamieszkuje 1 osoba poruszająca się na wózku inwalidzkim, wymagająca całodobowego wsparcia otoczenia.

STRUKTURA BEZROBOCIA

Pośród 27 osób bezrobotnych 48,15% stanowią kobiety. Ok. 80% bezrobotnych ma wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i poniżej a ich wiek to: 18-24 lat (26%), 25-34 lat (14,8%), 35-44 lat (14,8%), 45-54 lat (26%), 55-59 lat (11%) oraz 60 i więcej – 7 %. Są to zatem w większości osoby młode, w wieku produkcyjnym.

W przypadku obszarów wiejskich ważnym czynnikiem jest fakt posiadania prawa jazdy. Osoby je posiadające mają szansę być mobilne i łatwiej przemieszczać się (także w celach zawodowych). Spośród bezrobotnych jedynie 33% osób posiada prawo jazdy.

Dwie osoby spośród bezrobotnych to osoby niepełnosprawne.

Długość pozostawania bezrobotnych bez pracy to okres do 1 miesiąca (4 %), od 1 do 3 m-cy (41 %), od 3 do 6 –my (15 %), od 6 do 12 m-cy (22 %), od 12 do 24 m-cy (7,5 %) oraz powyżej 24 miesięcy (11 %).

Sołectwo Kwasowo

Od lat 50-tych do lat 90-tych XX w. we wsi funkcjonowało Państwowe Gospodarstwo Rolne (PGR), po którym pozostały zabudowania gospodarskie (częściowo użytkowane, w części w stanie ruiny), zniszczony zabytkowy pałac zaadoptowany na 13 mieszkań dla byłych pracowników PGR oraz osiedle budynków mieszkalnych robotniczych.

Społeczność jest słabo zintegrowana. Do tej pory nie powołano organizacji społecznej, która skutecznie rozwijałaby wieś i jej mieszkańców.

Jedyną organizacją na terenie sołectwa Kwasowo jest Koło Gospodyń Wiejskich (KGW), w którym panie od ponad 30 lat realizują swoje liczne pasje kulinarne, artystyczne. Koło (jednostka nieformalna) organizuje różnego rodzaju spotkania i imprezy o charakterze integracyjnym i kulturalnym, charytatywnym. Dzięki zaangażowaniu działaczy KGW w 2011 roku utworzony został teatrzyk lalkowy „Pingwinki”, który swoimi występami uświetnia organizowane w świetlicy wiejskiej spotkania oraz bierze udział w wielu imprezach i wydarzeniach na terenie całego powiatu.

W sołectwie brakuje animatora lub lidera społecznego, którego skuteczne zaangażowanie nie tylko wpłynęłoby na integrację mieszkańców, ale także na wykorzystanie potencjału Koła Gospodyń Wiejskich, które funkcjonuje jako organizacja niesformalizowana.

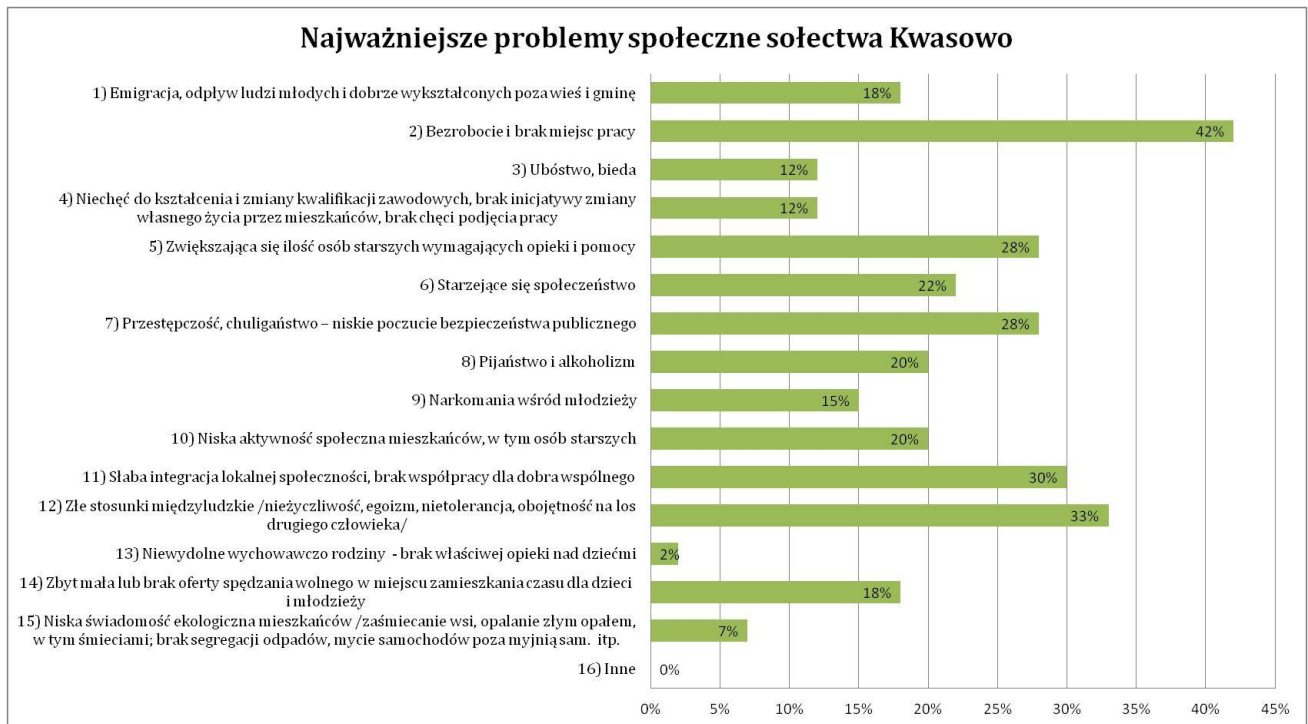
ANALIZA ANKIET

W procesie konsultacji społecznych mieszkańcy sołectwa Kwasowo określili miejsce swojego zamieszkania i społeczność słowami:

- Uboga wieś
- Wieś o dobrym położeniu w terenie z którego należy uczynić atut do rozwoju wsi, który pobudzi integrację mieszkańców
- Mieszkańcy nie integrujący się, bez perspektyw rozwoju
- Wieś ładna i duża
- Wieś rozbita z podziałami, ale i z wieloma walorami potencjału wśród ludzi którzy działają dla dobra ogółu
- Patologiczne zachowania wśród młodzieży (pijaństwo, narkomania)
- Wieś wymagająca wsparcia Gminy
- Społeczność chcąca się rozwijać
- Urocze miejsce do życia dla osób starszych- bliskość natury
- Mieszkańcy niezbyt chętni do działań i integracji
- Fajni i życzliwi ludzie
- Wieś z ogromnym potencjałem
- Wspólnota potrzebująca integracji
- Brak odpowiedzialnego gospodarza

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący odpowiedzi mieszkańców, którzy wzięli udział w ankietach w sołectwie Kwasowo.

Wykres 2. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Kwasowo widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiety

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Powyższe elementy pokazują, że mieszkańcom sołectwa najbardziej doskwierają problemy związane z bezrobociem i brakiem miejsc pracy. Na element ten zwróciło uwagę 42% ankietowanych uznając jako problem najważniejszy. Równie ważnymi problemami są także złe stosunki międzyludzkie (nieżyczliwość, egoizm, nietolerancja, obojętność na los drugiego człowieka) (33% ankietowanych) i powiązana z tym słaba integracja lokalnej społeczności, brak współpracy dla dobra wspólnego (30% odpowiedzi), oraz zwiększająca się liczba osób starszych, które wymagają wsparcia i opieki całodziennej (28% ankietowanych). Takie wyniki ankiety potwierdzają, że brak organizacji pozarządowej na tym obszarze nie jest sytuacją przypadkową. Konflikty i brak wzajemnego porozumienia na rzecz wspólnoty mieszkańców nie jest łatwe do przezwyciężenia. Kolejnym problemem jest pijaństwo i alkoholizm. Na problem ten zwróciło uwagę 20% ankietowanych. Problem ten wiąże się także z innymi aspektami, wpływającymi na niskie poczucie bezpieczeństwa publicznego powodowane przez przestępczość i chuligaństwo. Diagnoza społeczna oraz opinie samych mieszkańców o społeczności Kwasowa wyrażone w ankietach wskazują na głęboki konflikt wewnątrz tej społeczności, niską oceną wspólnoty, w której żyją. Dlatego też należy poszukiwać rozwiązań, które będą integrować społeczeństwo i dadzą szansę na samorozwój, a także powstrzymają proces emigracji i odpływu ludzi młodych z sołectwa i Gminy.

Ważnym dla podkreślenia powyższych odpowiedzi jest fakt, że ankiety wypełniały w większości osoby nie pracujące (60%), pracujące (40%), w większym stopniu kobiety (60%) niż mężczyźni (40%) z wykształceniem podstawowym (25%), zawodowym (22,5%), średnim (40%) i wyższym (12,5%). Kategoria wiekowa osób wypełniających ankietę wahała się od 28 do 62 lat. Najliczniej reprezentowana była grupa osób w wieku od lat 50 do 59 – razem 72,5 %, co ewidentnie potwierdza fakt zwiększającej się grupy osób starszych, które coraz częściej wymagają pomocy.

OSOBY NIESAMODZIELNE

W sołectwie zamieszkują 3 osoby poruszające się na wózku inwalidzkim, potrzebujące stałej opieki.

STRUKTURA BEZROBOCIA

Problem bezrobocia w sołectwie jest znaczący. Spośród 31 osób bezrobotnych 67% stanowią kobiety. Ok. 80% bezrobotnych ma wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i poniżej, a struktura wieku tej grupy przedstawia się następująco: 18-24 lat (16%), 25-34 lat (32,3%), 35-44 lat (19,35%), 45-54 lat (19,35%), 55-59 lat (9,7%) oraz 60 i więcej – 3%. Są to zatem w większości osoby młode, w wieku produkcyjnym.

Spośród bezrobotnych jedynie 25,8% osób posiada prawo jazdy. Wśród bezrobotnych nie ma osoby niepełnosprawnej.

Długość pozostawania bezrobotnych bez pracy to okres od 1 do 3 m-cy (13%), od 3 do 6 m-cy (19%), od 6 do 12 m-cy (22,5 %), od 12 do 24 m-cy (16,5 %) oraz powyżej 24 miesięcy (29 %).

Sołectwo Noskowo

Od lat 50-tych do lat 90-tych XX w. funkcjonowało we wsi Państwowe Gospodarstwo Rolne (PGR). Pozostały zabudowania gospodarskie (użytkowane) oraz osiedle budynków mieszkalnych robotniczych. Pozostałością po PGR są sieci nieszczelnej kanalizacji sanitarnej oraz azbestowo – cementowej sieci wodociągowej.

Na terenie sołectwa Noskowo znajduje się świetlica wiejska, w której organizowane są różnego rodzaju imprezy okolicznościowe oraz spotkania integracyjne dla mieszkańców wsi. W obiekcie tym odbywają się regularne zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży, które prowadzi świetliczanka zatrudniona przez Urząd Gminy Sławno.

W Noskowie nie funkcjonuje organizacja społeczna działająca na rzecz wsi. Jedynym przejawem aktywności jest działający od 2007 roku Ludowy Zespół Sportowy „Pogoń” Noskowo, który oprócz udziału w rozgrywkach Koszalińskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej angażuje się m. in. w organizację zajęć dla dzieci i młodzieży o charakterze sportowym w czasie ferii zimowych oraz wakacji.

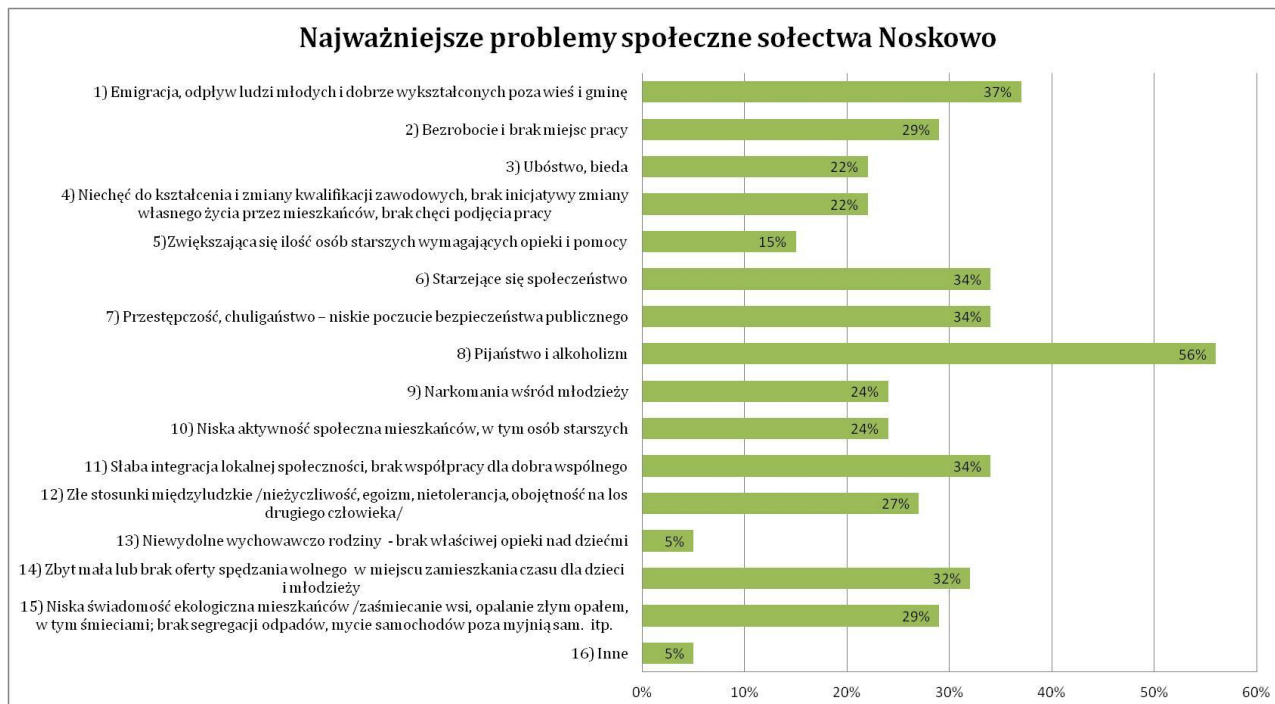
ANALIZA ANKIET

W procesie konsultacji społecznych mieszkańcy sołectwa Noskowo określili miejsce swojego zamieszkania i społeczność słowami:

- Wioska mało aktywna społecznie
- Wieś zaniedbana
- Duża ładna wieś tylko trochę zapomniana i zaniedbana
- Pijaństwo
- Niewielka integracja społeczna
- Wieś, w której mieszkańcy nie potrafią współpracować ze sobą
- Najpiękniejsza wieś w okolicy, z fajnym mikroklimatem społecznym
- Wieś z przeszłością którą warto lepiej zagospodarować
- Wieś bez żadnych perspektyw do życia
- Wieś zaniedbana a ludność antyspołeczna, brak integracji
- Wieś przejawiająca duży potencjał, ale brak środków hamuje jej rozwój
- Wieś spokojna
- Zacofana wieś, daleko od większych miast, przez co mają miejsce migracje ludności

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący odpowiedzi mieszkańców, którzy wzięli udział w ankietach w sołectwie Noskowo.

Wykres 3. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Noskowo widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiety.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Powyższe elementy wskazują, że mieszkańcom sołectwa najbardziej doskwierają problemy związane z pijaństwem i alkoholizmem mieszkańców. Na problem ten zwróciło uwagę aż 56% ankietowanych, którzy zaznaczyli tę odpowiedź. Problem ten potwierdziły także wyniki diagnozy pokazujące, że w sołectwie Noskowo wiele osób korzysta z pomocy społecznej, jest wysoki wskaźnik wydanych „niebieskich kart” a jednocześnie występuje jeden z najwyższych wskaźników bezrobocia w Gminie Sławno (3 miejsce w Gminie). Problemy te tym samym przyczyniają się do zwiększających się na tym obszarze patologii a jednocześnie pogłębiają inne zjawiska, takie jak emigracja, odpływ ludzi młodych i dobrze wykształconych poza wieś i gminę (39% odpowiedzi), starzejące się społeczeństwo (34%), niskie poczucie bezpieczeństwa publicznego (34%) na co wpływ ma także zbyt mała lub brak oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania (34%).

Ankiety wypełniły niemalże po równo kobiety (48,8%) i mężczyźni (51,2%), w przeważającej liczbie osoby pracujące (58,5%), z wykształceniem średnim (46,3%) i wyższym (14,6%). W gronie wypełniających ankietę nie zabrakło także osób z wykształceniem zawodowym (26,8%) i podstawowym (12,2%). Wiek ankietowanych wahał się od 20 do 70 lat, przy czym największą grupą były osoby w wieku 30 lat (15%) oraz 60 lat (25%).

OSOBY NIESAMODZIELNE

W Noskowie zamieszkuje aż 5 osób poruszających się na wózku inwalidzkim, potrzebujących stałej opieki.

STRUKTURA BEZROBOCIA

Wśród 35 osób bezrobotnych - 51% stanowią kobiety. Ok. 77% ma wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i poniżej a ich wiek to: 18-24 lat (20%), 25-34 lat (20%), 35-44 lat (17%), 45-54 lat (20%), 55-59 lat (11,5%) oraz 60 i więcej – 11,5%. Są to zatem w większości osoby młode, w wieku produkcyjnym.

Prawo jazdy w tej grupie posiada jedynie 25,7% osób. Wśród bezrobotnych jest jedna osoba niepełnosprawna.

Długość pozostawania bezrobotnych bez pracy to okres do 1 miesiąca (3%), od 1 do 3 m-cy (20%), od 3 do 6 m-cy (3%), od 6 do 12 m-cy (14,3%), od 12 do 24 m-cy (25,7%) oraz powyżej 24 miesięcy (34%).

Sołectwo Pomiłowo

W latach 2010 – 2013 w sołectwie funkcjonowało Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Pomiłowo „Natura” (obecnie w zawieszeniu). Jest to sołectwo z dużym udziałem osób starszych.

Od 2012 roku działa Centrum Promocji Rzeki Wieprzy, w którym organizowane są różnego rodzaju imprezy i spotkania o charakterze lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim (Ogólnopolskie Zawody Spinningowe, Święto Ryby, Dzień Pieczonego Ziemniaka, Dzień Dziecka, Dzień Matki, Dzień Dziadka i Babci, itp.). Inicjatorem tego typu spotkań jest przede wszystkim rada sołecka na czele z sołtysem oraz zatrudniona przez Urząd Gminy w Sławnie świetliczanka. Centrum jest głównym miejscem spotkań dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców wsi, pełni również funkcję świetlicy wiejskiej.

Pomiłowo to wieś leżąca na szlaku kajakowym przy rzece Wieprzy oraz Sławieńskim Szlaku Rowerowym.

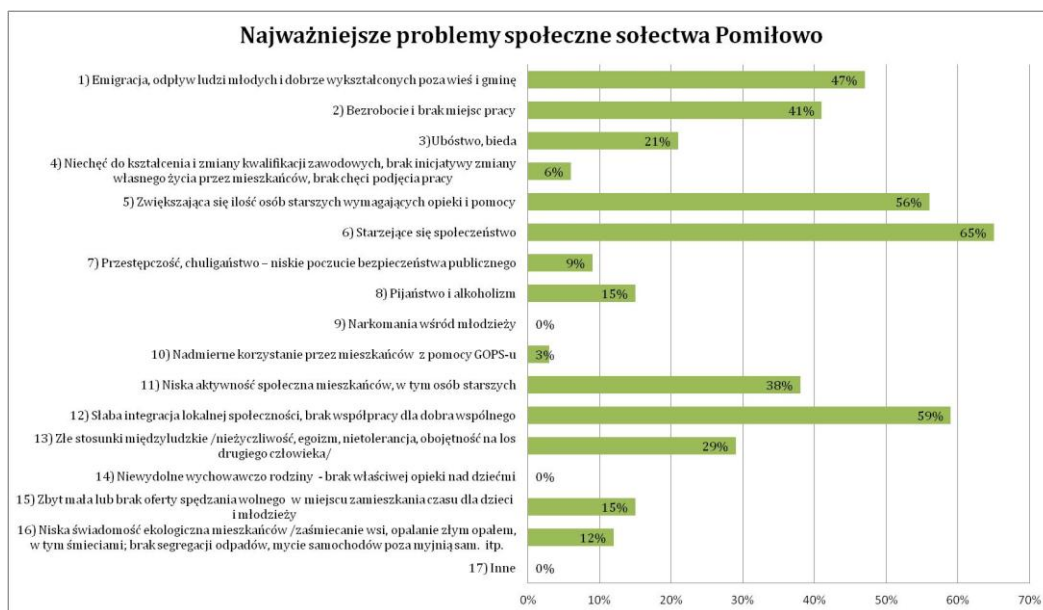
ANALIZA ANKIET

W procesie konsultacji społecznych mieszkańcy sołectwa Pomiłowo określili miejsce swojego zamieszkania i społeczność słowami:

- Mała wieś w której żyje dużo osób starszych
- Wieś mająca duży potencjał
- Wieś spokojna i przyjazna
- Wieś o którą powinno się zadbać
- Spokojna wieś ze starzejącą się społecznością
- Piękna wieś z dużym potencjałem turystycznym- niewykorzystanym
- Mała wyludniona wieś, dużo osób starszych a młodych brak
- Piękna wieś wymagająca zagospodarowania przestrzennego
- Mała miejscowość ale cicha i spokojna
- Mała wieś z wieloma osobami starszymi i małą ilością dzieci i młodzieży
- Mała wieś położona w malowniczej okolicy między lasem a rzeką, zamieszkała przez starzejącą się i ubogie społeczeństwo
- Wieś, która nie potrafi się zintegrować między sobą.

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący odpowiedzi mieszkańców, którzy wzięli udział w ankietach w sołectwie Pomiłowo.

Wykres 4. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Pomiłowo widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiety.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Biorąc pod uwagę powyższe odpowiedzi zauważyć można iż największym problemem jest starzejące się społeczeństwo. Problem ten zauważyło 65% ankietowanych. Fakt ten potwierdza przeprowadzona diagnoza wskazująca, że udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym 65+ jest jednym z najwyższych w gminie. Kolejnymi problemami są: słaba integracja lokalnej społeczności, brak współpracy dla dobra wspólnego, na co uwagę zwróciło 59% ankietowanych, a także zwiększająca się ilość osób starszych wymagających opieki i pomocy (56% ankietowanych).

Ankiety wypełniły w większości kobiety (73,4%), osoby pracujące (47%), z wykształceniem średnim (32,5%) i zawodowym (14,6%). Wiek ankietowanych wahał się od 26 do 76 lat, przy czym największą grupą były osoby w wieku 50-76 lat – w sumie 67,6%.

OSOBY NIESAMODZIELNE

W sołectwie Pomółowo mieszkają dwie osoby poruszające się na wózku inwalidzkim, oraz jedna osoba niesamodzielna, która również potrzebująca stałej opieki.

STRUKTURA BEZROBOCIA

Spośród 7 osób bezrobotnych 42% stanowią kobiety. Wykształcenie osób bezrobotnych to przede wszystkim gimnazjalne i niżej (29%), następnie policealne i średnie zawodowe (28,5 %) oraz zasadnicze zawodowe (28,5 %). Najmniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem wyższym (14%). Wiek osób bezrobotnych to: 18-24 lat (14%), 25-34 lat (28,5%), 35-44 lat (28,5%), 55-59 lat (29%). Tak jak w innych sołectwach są to głównie osoby młode, w wieku produkcyjnym. Spośród bezrobotnych jedynie 28,5% osób posiada prawo jazdy. Wśród bezrobotnych jest jedna osoba niepełnosprawna. Długość pozostawania bezrobotnych bez pracy to okres od 1 do 3 m-cy (43%), od 3 do 6 m-cy (28,5%) oraz powyżej 24 miesięcy (28,5%).

Sołectwo Rzyszczewo

Od lat 50-tych do lat 90-tych XX w. funkcjonowało we wsi Państwowe Gospodarstwo Rolne (PGR). Praktycznie rozebrano, zniszczono wszystkie zabudowania gospodarskie po byłym PGR. We wsi pozostało osiedle budynków mieszkalnych robotniczych z żuźlową drogą osiedlową.

Spółecznie wieś jest słabo zintegrowana. Główną przyczyną słabej integracji jest brak sali lub świetlicy wiejskiej. **We wsi brak jest jakiegokolwiek budynku, który mieszkańcy mogą wykorzystywać dla wspólnego spędzania czasu. Koniecznym jest budowa nowego obiektu – Klubu Integracji Społecznej, który stanie się także miejscem integracji.**

W sołectwie od 2009 roku czynnie działa Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Rzyszczewo i Rzyszczewko, które corocznie organizuje zajęcia dla dzieci i młodzieży o charakterze sportowym w czasie wakacji. Ponadto w/w stowarzyszenie otrzymywało dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych na realizację projektów polegających na:

- budowie nowoczesnego placu zabaw,
- budowie miejsca integracyjnego z wiatami,
- zagospodarowaniu poniemieckiego ewangelickiego cmentarza z lapidarium.

W centrum Rzyszczewa znajduje się zabytkowy kościół filialny z XV w. wpisany do rejestru zabytków, w złym stanie technicznym. Konieczny jest jego pilny remont.

Do 2016 roku działał Ludowy Zespół Sportowy „Kolorowi” Rzyszczewo, który oprócz udziału w rozgrywkach Koszalińskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej czynnie angażował się w organizację imprez i spotkań integracyjnych dla mieszkańców wsi. Klub powstał w 1974 roku.

ANALIZA ANKIET

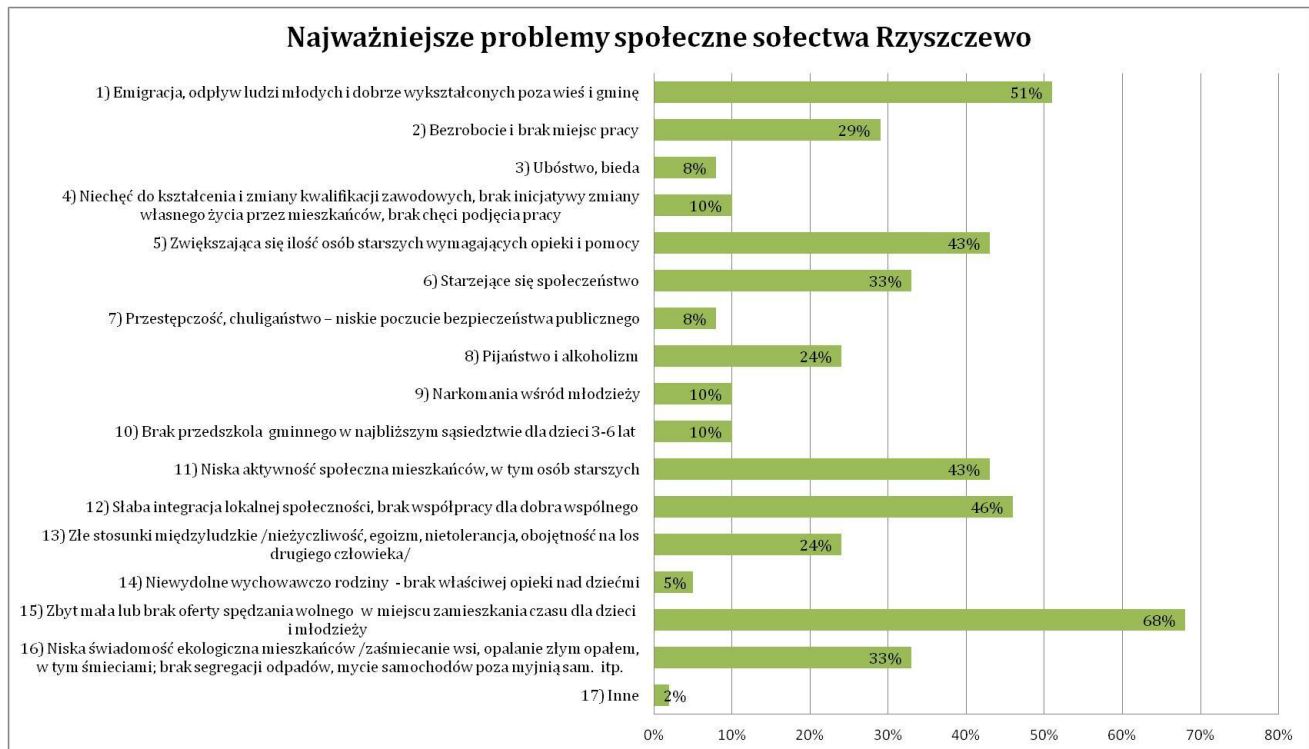
W procesie konsultacji społecznych mieszkańcy sołectwa Rzyszczewo określili miejsce swojego zamieszkania i społeczność słowami:

- Nasze dziedzictwo kulturowe
- Wieś bez ładnych dróg i świetlicy
- Wspaniała wieś o dużych możliwościach

- Wspaniali ludzie, którym brakuje wsparcia
- Mieszkańcy bez ambicji
- Moja mała ojczyzna
- Mała wieś o wielkich możliwościach
- Głównie ludność, która całe zawodowe życie spędziła w PGR-ach i w związku z tym są to ludzie bez jakiegokolwiek inicjatywy i własnych pomysłów
- Dobra wieś trochę zaniedbana
- Brak możliwości zorganizowania zabaw przez brak świetlicy
- Brak dróg
- Wieś wymagająca wsparcia Gminy
- Wieś niedoceniona
- Słabo zintegrowana wieś, centrum spotkań w sklepie przy alkoholu, codzienne obleganie sklepu przez osoby pijące alkohol, bardzo słabe zainteresowanie problemami Rzyszczewka.
- Wieś która wymaga pomocy
- Porządna wieś ale potrzebująca wsparcia
- Miejsce w którym żyje się dobrze, lecz brak jest rozrywek i możliwości spotykania się ze znajomymi
- Miejsce w którym jest brak możliwości rozwijania swoich zainteresowań
- Społeczność mało zintegrowana
- Wieś potrzebująca wsparcia finansowego
- Brak monitoringu na terenie sołectwa.

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący odpowiedzi mieszkańców, którzy wzięli udział w ankietach w sołectwie Rzyszczewo.

Wykres 5. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Rzyszczewo widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiety

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Analizując odpowiedzi mieszkańców zauważyć można iż największym problemem społecznym na tym obszarze jest zbyt mała oferta spędzania czasu wolnego lub jej brak w miejscu zamieszkania dla dzieci i młodzieży. Element ten zauważyło 68% ankietowanych. Zostało to połączone z emigracją, odpływem ludzi młodych i dobrze wykształconych poza wieś i gminę (51% odpowiedzi). Ankietowani zwracali również uwagę na słabą integrację lokalnej społeczności, brak współpracy dla dobra wspólnego (46% odpowiedzi). Konsekwencją braku miejsca do wspólnych spotkań połączonego z ciekawą ofertą spędzania wolnego czasu, może być niechęć do osiedlania się osób młodych na danym terenie. Dużym problemem społecznym wskazanym w diagnozie potwierdzonym przez wyniki ankiety jest zwiększająca się ilość osób starszych wymagających opieki i pomocy, niska aktywność społeczna mieszkańców, w tym osób starszych (43% odpowiedzi) oraz starzejące się społeczeństwo (33% odpowiedzi).

Odpowiedzi ankietowanych udzielane były przez obie płcie równoważnie – kobiety – 50,80% oraz mężczyźni – 49,20%, w większym stopniu przez osoby pracujące (60,3%), z wykształceniem średnim (55,6%). Przedział wiekowy osób wypełniających ankietę wahał się od 18 do 70 lat. Dużą ilość ankiet w Rzyszczewie wypełniły osoby młode od 18 do 50 roku życia (76,2%), a zatem osoby w wieku produkcyjnym, dla których szczególnie ważny jest obszar zamieszkania i środowisko w którym żyją.

OSOBY NIESAMODZIELNE

W sołectwie Rzyszczewo mieszka jedna osoba, które wymaga całodniowej opieki.

STRUKTURA BEZROBOCIA

Problem bezrobocia w sołectwie jest duży (diagnoza wstępna także to potwierdza – jest to jeden z najwyższych wskaźników w gminie). W Rzyszczewie mieszka 27 osób bezrobotnych – z tego 48% stanowią kobiety. Jedynie 29,6% osób zarejestrowanych jako bezrobotne posiada prawo jazdy. Jedna osoba bezrobotna jest niepełnosprawna. Żadna z osób bezrobotnych nie posiada wykształcenia wyższego ani średniego ogólnokształcącego. Wśród bezrobotnych najwięcej jest osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (44,5 %) oraz zasadniczym zawodowym (33,3 %). Pozostali bezrobotni to osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym.

Struktura wieku osób bezrobotnych przedstawia się następująco: 18-24 lat (11,2%), 25-34 lat (25,9%), 35-44 lat (11,2%), 45-54 lat (22,1%), 55-59 lat (14,8%) oraz 60 i więcej lat (14,8%). Jak widać największą grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku 25-34 oraz 45-54 lat, czyli stosunkowo młode w wieku produkcyjnym.

Długość pozostawania bezrobotnych bez pracy to okres do 1 miesiąca (14,8%), od 1 do 3 m-cy (33,3%), od 3 do 6 m-cy (11,1%), od 6 do 12 m-cy (7,4%), od 12 do 24 m-cy (14,8%) oraz powyżej 24 miesięcy (18,6%).

Sołectwo Smardzewo

Od lat 50-tych do lat 90-tych XX w. funkcjonowało we wsi Państwowe Gospodarstwo Rolne (PGR), po którym pozostały zabudowania gospodarskie, zniszczony zabytkowy park z dworkiem oraz osiedle budynków mieszkalnych robotniczych.

Na terenie sołectwa Smardzewo funkcjonuje filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Żukowie organizująca zajęcia, wycieczki, akcje społeczne dla dzieci i młodzieży. Od 1979 roku działa Ludowy Zespół Sportowy „Orzeł” Smardzewo, który oprócz udziału w rozgrywkach Koszalińskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej czynnie angażuje się m. in. w organizację zajęć dla dzieci i młodzieży o charakterze sportowym w czasie ferii zimowych oraz wakacji.

Od ponad 7 lat na obszarze sołectwa działa 5 Środowiskowa Wielopoziomowa Drużyna Harcerska „Wilki Morskie”, której członkowie również angażują się w działalność na rzecz mieszkańców wsi i całej gminy.

ANALIZA ANKIET

W procesie konsultacji społecznych mieszkańcy sołectwa Smardzewo określili miejsce swojego zamieszkania i społeczność słowami:

- Spokojna wieś
- Brak autobusów, słabo zintegrowana ludność
- Dom do którego wracam pomimo wad

- Wieś z ogromnym potencjałem, tylko trzeba go obudzić
- Biedna, bardzo potrzebująca wsparcia wieś
- Niedoinwestowana wieś
- Miejscowość wymagająca wielu inwestycji
- Zauważalna bieda.

Wykres 6. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Smardzewo widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiety

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Powyższe odpowiedzi wskazują, że największym problemem dla mieszkańców sołectwa jest emigracja, odpływ ludzi młodych i dobrze wykształconych poza wieś i gminę oraz niska aktywność społeczna mieszkańców, w tym osób starszych. Problemy te wskazało po 57% ankietowanych. Prawie połowa mieszkańców (48%) wskazała także, że dużym problemem są dla nich złe stosunki międzyludzkie (nieżyczliwość, egoizm, nietolerancja, obojętność na los drugiego człowieka). Problem ten powiązany jest ze słabą integracją lokalnej społeczności, brakiem współpracy dla dobra wspólnego zauważoną przez 43% ankietowanych. Elementy te generują kolejne problemy którymi są bezrobocie i brak miejsc pracy oraz pijaństwo i alkoholizm wskazane przez 39% ankietowanych. Wskazane czynniki patologiczne przyczyniają się do rozluźniania więzi społecznych. Równie ważnym problemem jest brak przedszkola gminnego w Smardzewie lub najbliższym sąsiedztwie, np. w Bobrowicach (35% ankietowanych) – potwierdzają ten fakt wyniki diagnozy wskazujące niski udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym – jeden z najniższych wskaźników w gminie Sławno (26% dzieci). Smardzewo jest zatem sołectwem z dużymi problemami społecznymi, wymagającymi wsparcia animatora społecznego.

Odpowiedzi ankietowanych udzielane były głównie przez kobiety – 69,6%, w większości pracujące (56,5%), z wykształceniem średnim (43,5%), zawodowym (30,4%). Przedział wiekowy osób wypełniających ankietę to od 20 do 63 lat. W większości były to osoby w wieku produkcyjnym, dla których szczególnie ważny jest obszar zamieszkania i środowisko w którym żyją.

OSOBY NIESAMODZIELNE

Na podstawie danych z GOPS w Sławnie – w Smardzewie mieszka 1 osoba niesamodzielna wymagająca całodobowej opieki oraz 1 osoba poruszająca się na wózku inwalidzkim.

STRUKTURA BEZROBOCIA

Smardzewo to obszar, który podobnie jak większa część gminy boryka się z problemami związanymi z bezrobociem. Na 27 osób bezrobotnych 55,56% stanowią kobiety, a 3 osoby to osoby niepełnosprawne (11%). Tylko 29,6% ogółu bezrobotnych to osoby posiadające prawo jazdy. Pozostali bezrobotni wymagają w tym zakresie wsparcia.

Struktura wieku osób bezrobotnych to: 18-24 lat (14,8%), 25-34 lat (25,9%), 35-44 lat (22,2%), 45-54 lat (18,6%), 55-59 lat (14,8%) oraz 60 i więcej lat (3,7%). Największy odsetek wśród bezrobotnych w Smardzewie stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej (po 40,7%), policealne i średnie zawodowe posiada 11,1%, natomiast wyższe tylko 7,4% bezrobotnych.

Sołectwo Stary Kraków

W historii wsi istniała Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna (RSP), która wpłynęła negatywnie na późniejsze postawy wielu rodzin – mała aktywność zawodowa i społeczna, wysokie bezrobocie i wysoki udział rodzin korzystających z pomocy społecznej. Wielu mieszkańców pracowało jako robotnicy leśni w nadleśnictwie. Po prywatyzacji usług leśnych i zwolnieniu z pracy część z nich nie odnalazła się w nowej rzeczywistości.

Wieś jest słabo zintegrowana. Główną przyczyną jest brak sali lub świetlicy wiejskiej, która mogłaby być centrum integracji społeczności.

W miejscowości na początku 2010 roku utworzony został dom św. Benedykta będący domem filialnym Opactwa Benedyktynów w Tyńcu. Ojcowie utrzymują się z własnej pracy. Ojcowie Benedyktyni odgrywają decydującą rolę w pobudzaniu mieszkańców do działania. Od pewnego czasu z inicjatywy zakonników organizowane są integracyjne festyny, spływy kajakowe, wycieczki rowerowe, wyjazdy krajoznawcze. Rozpoczęli oni procesy integracyjne, które mogą być z powodzeniem wykorzystywane w przyszłości.

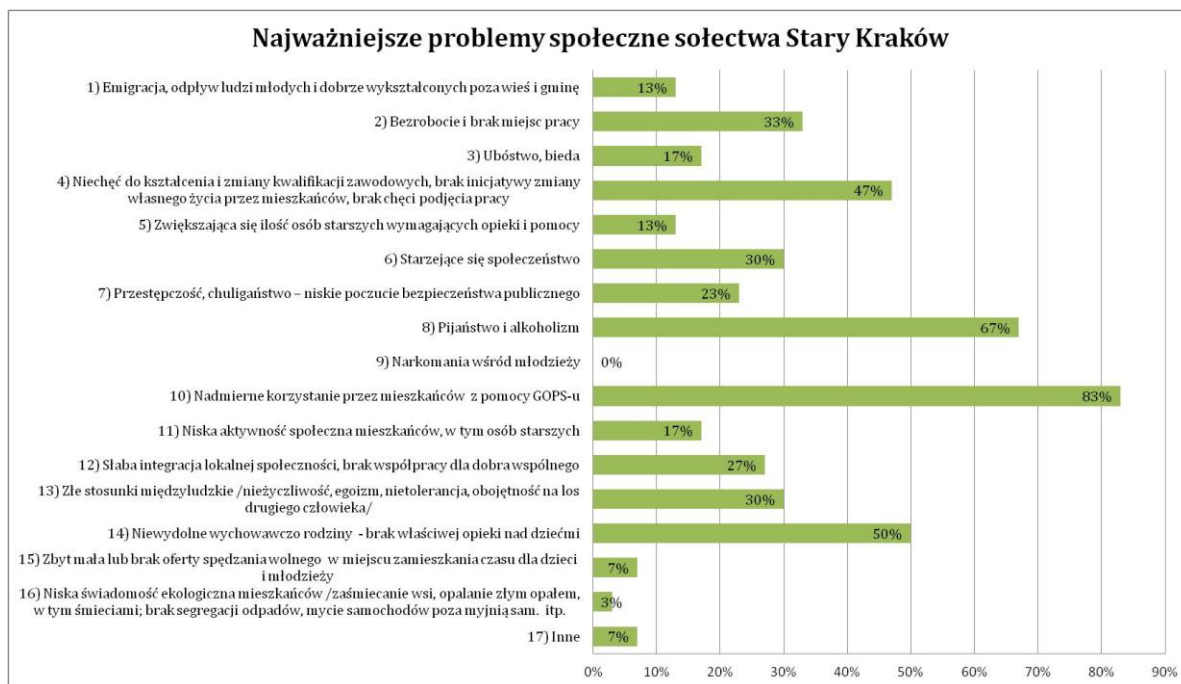
We wsi działa również Ochotnicza Straż Pożarna, której członkowie czynnie angażują się w życie wsi, a w 2010 roku powołano Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Stary Kraków. Od 2 lat stowarzyszenie jednak nie istnieje. Po realizacji kilku projektów i 4 latach działalności przestało funkcjonować.

ANALIZA ANKIET

W procesie konsultacji społecznych mieszkańcy sołectwa Stary Kraków określili miejsce swojego zamieszkania i społeczność słowami:

- Piękna wieś latem
- Spokojna wieś otoczona lasami, jest piękna, niestety tylko niewielka grupa mieszkańców dba o tą wieś i o to co się w niej dzieje
- W większości dobra społeczność i ciekawa miejscowość, częściowo zepsuta przez działania GOPS i PUP
- Brak sieci kanalizacji sanitarnej, remontu świetlicy wiejskiej i dróg, oraz chodników w centrum wsi
- Zaniedbana wieś
- Wieś do kapitalnego remontu
- Mała wieś i ludzie którzy korzystają z GOPS
- Fajna miejscowość na trasie do morza, wymagająca wsparcia. Brak prawa jazdy
- Wieś potrzebująca nowej drogi i porządku. Zacofanie w porównaniu do innych wsi. Brak sieciowego sklepu, brak Internetu
- Wieś która wymaga nowej drogi
- Wieś dużych potrzeb
- Piękna stara wieś, jest dużo zabytków
- Miejsce o dużym potencjale ludzkim i dobrej lokalizacji zasługujące na lepszą infrastrukturę
- Piękna wieś o zabudowie szachulcowej, tylko jeszcze mało nowoczesna oraz uboga w infrastrukturę. Mieszkańcy mało elastyczni oraz wygodni co czyni ich bezrobotnym i patologicznym społeczeństwem
- Wieś średniowieczna, zacofanie i analfabetyzm.

Wykres 7. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Stary Kraków widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiety.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Z odpowiedzi ankietowych wynika, że aż 83% mieszkańców Starego Krakowa zauważa nadmierne korzystanie z pomocy GOPS-u. Drugim istotnym problemem jest pijaństwo i alkoholizm, na który uwagę zwróciło 67% ankietowanych. Wyniki te znajdują potwierdzenie w wykonanej wcześniej diagnozie, która wskazała, że w Starym Krakowie najwyższe negatywne wskaźniki związane są z długotrwałym bezrobociem, wysokim udziałem osób korzystających z programu Pomoc Państwa w dożywianiu, a jednocześnie z pomocy społecznej w ogóle. Elementy te łączą się z wysoką przestępczością oraz niskim udziałem w życiu społecznym. Bardzo dużym problemem w sołectwie są także niewydolne wychowawczo rodziny nie posiadające umiejętności właściwej opieki nad dziećmi, na co uwagę zwróciło 50% ankietowanych oraz powiązana z tym problem niechęci do kształcenia i zmiany kwalifikacji zawodowych, brak inicjatywy zmiany własnego życia przez mieszkańców, brak chęci podjęcia pracy (47% ankietowanych).

Wśród „innych problemów” mieszkańcy wskazali niechęć względem osób nadmiernie pobierających zasiłki z GOPS – 7% ankietowanych oraz negatywny oddźwięk programu 500+ polegający na tym, że poprawa sytuacji materialnej dzięki pomocy państwa spowodowała wzrastającą niechęć do pracy zarobkowej.

W ten sposób sołectwo Stary Kraków „rysuje się” jako obszar z wieloma negatywnymi czynnikami społecznymi, które decydują o sposobie życia jego mieszkańców. Na temat problemów wypowiedziało się 30 przedstawicieli rodzin - w tym 53,3% kobiet oraz 46,7% mężczyzn. Wśród ankietowanych znacząca część stanowią osoby bezrobotne – 46,7%, które także w swoim najbliższym otoczeniu zwracają uwagę na powyższe problemy. 37% osób biorących udział w ankiecie to mieszkańcy bez wykształcenia (podstawowe) oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym (23,3%). Ankietowanymi byli mieszkańcy od 18 do 66 roku życia. Wielu z nich to osoby starsze - powyżej 50 roku życia (53,3 %).

STRUKTURA BEZROBOCIA

Na 29 osób bezrobotnych 62,1% stanowiły kobiety. Bezrobotni to także osoby w wieku przede wszystkim produkcyjnym, najwięcej w przedziale wiekowym od 25 do 54 lat (72,4%). Bezrobocie w Starym Krakowie dotyczy głównie osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (51,7%) oraz zasadniczym zawodowym (27,6%). Tylko 8 osób wśród bezrobotnych posiada prawo jazdy. Większość bezrobotnych pozostaje bez pracy powyżej 24 miesięcy (38%). Dane te potwierdza diagnoza jak i spostrzeżenia ankietowanych - mieszkańcy sołectwa są niechętni wszelkim zmianom i wybierają życie na koszt gminy i państwa.

Sołectwo Warszówko

Wieś BARDZO SŁABO ZINTEGROWANA. Nigdy nie funkcjonowała tutaj żadna organizacja pozarządowa formalna, czy też grupa nieformalna. Jako jedyna wieś w ostatniej dekadzie nie uczestniczyła w dożynkach gminnych, nie przygotowywała wieńca dożynkowego. Nie uczestniczy w corocznym turnieju sołectw, ani w innych gminnych akcjach integracyjnych czy uroczystościach. W Warszówku można zaobserwować brak więzi wewnątrz społeczności, a także brak więzi wsi z Gminą.

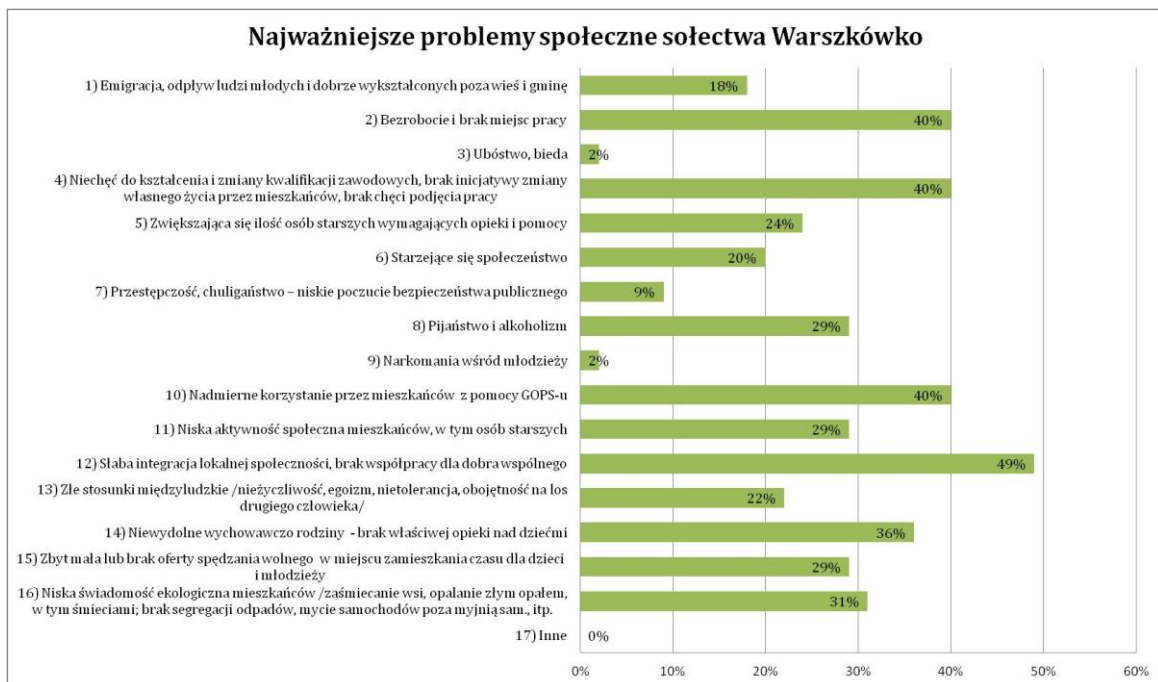
Inicjatorem nielicznych spotkań mieszkańców jest sołtys i rada sołecka oraz Stowarzyszenie Przyjaciół Warszowa, mające siedzibę w sąsiednim sołectwie.

ANALIZA ANKIET

W procesie konsultacji społecznych mieszkańcy sołectwa Warszówko określili miejsce swojego zamieszkania i społeczność słowami:

- Malownicza miejscowość z perspektywami
- Piękna miejscowość jednak zaniedbana
- Ładna miejscowość, spokojna
- Wieś zaniedbana chociaż obecnie trochę zaczęło się polepszać
- Pięknie położona wieś z zaniedbaną drogą
- Piękna wieś choć lekko zaniedbana
- Wieś bez większych perspektyw na życie
- Wieś w której jest brak organizacji i chęci działania dla dobra społeczeństwa
- Wieś niezmobilizowana społecznie
- Wieś która nie dba o czystość swoich obejść
- Niezorganizowana wieś
- Spokojna wieś
- Fajna wieś ale bardzo zanieczyszczają ją inni mieszkańcy Sławna
- Cudowna wieś lecz od dawna zaniedbana
- Trudne społeczeństwo.

Wykres 8. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Warszówko widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiety

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Największym problemem sołectwa Warszkówko jest słaba integracja lokalnej społeczności, brak współpracy dla dobra wspólnego. Wskazała ją 49% ankietowanych. Na kolejnych miejscach znalazło się bezrobocie i brak miejsc pracy, nadmierne korzystanie przez mieszkańców z pomocy GOPS-u, niechęć do kształcenia i zmiany kwalifikacji zawodowych, brak inicjatywy zmiany własnego życia przez mieszkańców oraz brak chęci podjęcia pracy. Problemy te wskazała 40% ankietowanych. Odpowiedzi potwierdzają także wyniki przeprowadzonej diagnozy wskazujące wśród tendencji negatywnych w Warszkówku przede wszystkim: wysoki wskaźnik bezrobocia długotrwałego, wysoki udział osób korzystających z programu Pomoc Państwa w dożywianiu, wysoki odsetek rodzin korzystających z opieki asystenta rodziny, a także jedna z najwyższych w gminie ilość wydanych niebieskich kart.

Osobami biorącymi udział w badaniu ankietowym były przede wszystkim pracujące (75,6%), kobiety (62,2%). Wiele osób posiadało wykształcenie wyższe (22,2%), średnie oraz zawodowe (po 45,7%). Wiek ankietowanych wahał się w przedziale między od 18 do 70 roku życia.

STRUKTURA BEZROBOCIA

Warszkówko zamieszkuje 18 bezrobotnych, z tego 55,6% stanowią kobiety. Tylko 22% bezrobotnych posiada prawo jazdy, a 2 osoby są niepełnosprawne. Połowa bezrobotnych mieszkańców Warszkówka to osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, 22,2% stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i tyle samo z policealnym oraz średnim zawodowym. Najmniejszy odsetek stanowią osoby posiadający wykształcenie wyższe (5,6%). Wśród osób bezrobotnych tylko 4 osoby posiadają prawo jazdy. Struktura wieku bezrobotnych wskazuje, że największa grupa to osoby w wieku 35-44 lata (38,9%) oraz 55-59 lat (22,2%). Ponadto 16,7% bezrobotnych to osoby w wieku 25-34, a 11,1% – 45-54. Mieszkańcy w wieku 18-24 oraz 60 lat i więcej stanowią zaledwie 5,6% bezrobotnych.

Pogłębiona diagnoza potrzeb społecznych

Na etapie konsultacji społecznych mieszkańcy sołectw wyznaczonych do rewitalizacji, poprzez wypełnienie ankiet wskazali dla swoich obszarów zamieszkania działania, które w pierwszej kolejności Gmina powinna wdrożyć realizując proces rewitalizacji. Działania te przedstawiono poniżej, zaznaczając jednocześnie po 3 najczęściej zaznaczane przez ankietowanych odpowiedzi.

Tabela 28. Wykaz działań na obszarze rewitalizacji które powinny zostać podjęte w celu odnowy społecznej mieszkańców

Nazwa działania	Bobrowice	Kwasowo	Noskowo	Pomifowo	Rzyszcze	Smardzewo	Stary Kraków	Warszkówko
Stworzenie oferty spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież /zajęcia świetlicowe, wycieczki, rajdy, itp./	38%	27%	32%	38%	84%	48%	40%	80%
Stworzenie na miejscu oferty szkoleń, kursów aktywizujących osoby bezrobotne	25%	23%	34%	35%	37%	43%	30%	42%
Stworzenie oferty wspólnego spędzania czasu przez seniorów, osoby samotne – stworzenie klubu seniora	25%	37%	41%	47%	37%	61%	60%	44%
Zapewnienie profesjonalnej opieki osobom starszym samotnym	13%	28%	29%	47%	40%	52%	30%	38%
Działania integrujące mieszkańców wsi (wspólne akcje społeczne, festyny, zabawy, ogniska, itp.)	38%	43%	41%	56%	70%	70%	23%	49%
Szkolenia z zakresu drobnej przedsiębiorczości – prowadzenia własnej działalności gospodarczej	25%	7%	32%	9%	16%	9%	7%	18%
Organizacja zajęć terapeutycznych związanych z alkoholizmem, narkomanią, uzależnieniem od Internetu	38%	15%	34%	9%	-	26%	23%	22%
Stworzenie w świetlicy poradnictwa rodzinnego /psycholog rodzinny, radca prawny, terapeuta/	31%	23%	22%	15%	40%	26%	37%	18%
Stworzenie pomocy w aktywizacji zawodowej i społecznej dla niepracujących zawodowo kobiet /doradztwo zawodowe, szkolenia zawodowe, psycholog, możliwość darmowego uzyskania prawa jazdy, itp./	25%	22%	44%	26%	30%	30%	20%	29%
INNE								
łatwy dostęp do stomatologa dla dzieci i młodzieży		3%						
szkolenie z zakresu świadomości ekologicznej				3%				
zwiększenie skuteczności działania PUP, angażowanie osób pobierających zasiłki w aktywne poszukiwanie pracy, pomoc w większej zdawalności kursów prawa jazdy, stworzenie koła gospodyń wiejskich							13%	
większe zaangażowanie społeczeństwa w sprawy Gminy, umacnianie więzi społecznych								4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Sławno

b) sfera gospodarcza

Negatywnymi zjawiskami w sferze gospodarczej są w szczególności niski stopień przedsiębiorczości oraz słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw.

Głównym problemem związanym z badaniem przedsiębiorczości i stanu gospodarki na poziomie lokalnym jest słaba dostępność oraz niska jakość danych statystycznych gromadzonych przez poszczególne instytucje. Niewiele jest również badań naukowych, na które można się powołać analizując poziom przedsiębiorczości. Niedobór informacji powoduje, że pogłębiona diagnoza wymaga spojrzenia na zagadnienia gospodarcze w oparciu o obserwacje własne oraz badania jakościowe (rozmowy z lokalnymi przedsiębiorcami).

Specyfika gospodarki na obszarze rewitalizacji opiera się głównie o niewielkie podmioty gospodarcze działające w branży usługowej. Na terytorium 8 sołectw objętych obszarem rewitalizacji działa łącznie 95 podmiotów z 325 w całej Gminie tj. 28,31% wszystkich podmiotów. W Gminie Sławno i na obszarze rewitalizacji nie prowadzi działalności żaden duży przedsiębiorca, który mógłby być siłą napędową lokalnej gospodarki. Zauważalne są natomiast liczne pozostałości budynków i obiektów po byłych PGR-ach w Noskowie, Smardzewie, Kwasowie, a także po Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (RSP) w Starym Krakowie.

Tabela 29. Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji

Nazwa sołectwa	Liczba podmiotów gospodarczych
Bobrowice	23
Kwasowo	14
Noskowo	8
Pomiłowo	8
Rzyszczewo	15
Smardzewo	12
Stary Kraków	8
Warszkówko	7
Razem	95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Sławno

c) sfera techniczna oraz funkcjonalno-przestrzenna

Sołectwo Bobrowice

Obiekty użyteczności publicznej i infrastruktura komunalna:

Sala / świetlica wiejska	Sala wiejska wyremontowana w 2010 roku.
Stan dróg w miejscowości	Droga nr 170031Z o nawierzchni brukowej i żuźlowej w bardzo złym stanie, brak odprowadzenia wód, brak chodników, parkingu przy szkole podstawowej.
Sieć wodociągowa	Sprawna.
Sieć kanalizacyjna	Sprawna, wybudowana w 2011 roku.
Zieleń urządzona	Brak.
Obiekty sportowe	Brak.
Obiekty rekreacyjne	Drewniany plac zabaw z 2010 roku – zużyty.
Obiekty / tereny integracyjne	Brak.
Obiekty zabytkowe	Budynki w zabudowie siedliskowej o konstrukcji ryglowej w większości w bardzo złym stanie.

Źródło: opracowanie własne Urzędu Gminy Sławno

W wyniku wdrożonego procesu partycypacji społecznej mieszkańcy sołectwa wskazali, iż najpoważniejszymi problemami na ich obszarze związanymi z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej i stanem infrastruktury technicznej są (zaznaczono 3 najczęściej określone):

Tabela 30. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Bobrowice – wyniki ankiety

Sołectwo Bobrowice	% odpowiedzi
Zły stan techniczny i estetyczny budynków mieszkalnych	0%
Brak przedszkola gminnego w Bobrowicach lub najbliższym sąsiedztwie	25%
Zły stan techniczny drogi gminnej, brak parkingu i chodników	56%
Niedoinwestowana szkoła Podstawowa w Bobrowicach	38%
Brak parkingu przy sali wiejskiej	88%
Słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna i sportowa/boisko wielofunkcyjne, place zabaw, siłownie zewnętrzne, itp../	88%
Niezadawalający dostęp do sieci Internetu szerokopasmowego	31%
Inne (brak pomieszczeń gospodarczych dla sali oraz remizy OSP)	6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Droga brukowa obok budynków szkolnych w Bobrowicach

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Budynek Szkoły Podstawowej w Bobrowicach

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Sołectwo Kwasowo

Obiekty użyteczności publicznej i infrastruktura komunalna :

Sala / świetlica wiejska	Świetlica wiejska w bardzo dobrym stanie; po kapitalnym remoncie i przebudowie w 2014 r.
Stan dróg w miejscowości	Stan zły i średni. Brak chodnika lub chodnik w stanie dostatecznym wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 205.
Sieć wodociągowa	Niesprawna, cementowo-azbestowa, wybudowana przez PGR Kwasowo – do pilnej wymiany.
Sieć kanalizacyjna	Niesprawna – kamionkowa, wybudowana przez PGR Kwasowo – do pilnej wymiany.
Zieleń urządzona	Gminny park zabytkowy – do rewitalizacji. Zdewastowane tereny zielone w centrum wsi w sąsiedztwie zabytkowego pałacu i świetlicy wiejskiej.
Obiekty sportowe	Małe boisko trawiaste.
Obiekty rekreacyjne	Plac zabaw w sąsiedztwie świetlicy.
Obiekty /tereny integracyjne	Brak.
Obiekty zabytkowe	Pałac z XVII – XIX w. – zły stan techniczny. Kościół z XVII w. – zły / dostateczny stan techniczny. Park przypałacowy – uprzątnięty, do dalszego zagospodarowania.

Źródło: opracowanie własne Urzędu Gminy Sławno

W wyniku wdrożonego procesu partycypacji społecznej mieszkańcy sołectwa wskazali, iż najpoważniejszymi problemami na ich obszarze związanymi z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej i stanem infrastruktury technicznej są (zaznaczono 3 najczęściej określone):

Tabela 31. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Kwasowo – wyniki ankiety

Sołectwo Kwasowo	% odpowiedzi
Zły stan techniczny i estetyczny budynków mieszkalnych wielolokalowych (bloków) po byłych PGR	38%
Brak docieplenia – termomodernizacji budynków mieszkalnych	33%
Zaniedbane i zniszczone zabytki (kościół, pałac z otoczeniem, park przypałacowy)	33%
Uboga infrastruktura oświetlenia dróg i chodników	7%
Brak parkingu w centrum wsi	25%
Słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna i sportowa (boisko przy świetlicy, place zabaw, siłownie zewnętrzne, wiaty integracyjne, itp.)	30%
Niska estetyka przestrzeni publicznych, zwłaszcza centrum wsi w otoczeniu świetlicy, kościoła i pałacu	12%
Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura komunikacyjna: drogi, parkingi, chodniki	22%
Brak właściwego zagospodarowania budynków gospodarskich po byłym PGR w centrum wsi	23%
Zły stan sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	22%
Niezadawalający dostęp do sieci Internetu szerokopasmowego	12%
Inne (słaby zasięg telefonii komórkowej)	3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Osiedle po byłym PGR w Kwasowie

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Pałac w Kwasowie zaadoptowany na mieszkania dla byłych pracowników PGR wraz z terenem przyległym

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Kościół w Kwasowie, z tyłu teren byłego PGR z pałacem

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Sołectwo Noskowo

Obiekty użyteczności publicznej i infrastruktura komunalna:

Sala / świetlica wiejska	Świetlica wiejska w bardzo dobrym stanie, po kapitalnym remoncie i przebudowie w 2014 r.
Stan dróg w miejscowości	Stan zły i średni. Droga nr 17023Z i drogi lokalne dojazdowe o nawierzchni żużlowej. Droga główna /nr 170055Z / w trakcie przebudowy.
Sieć wodociągowa	Niesprawna, cementowo-azbestowa, wybudowana przez PGR Noskowo – do pilnej wymiany.
Sieć kanalizacyjna	Niesprawna – kamionkowa, wybudowana przez PGR Noskowo – do pilnej wymiany.
Zieleń urządzone	Zabytkowy park, prywatny – do rewitalizacji. Brak zieleni urządzonej na terenach zamieszkałych.
Obiekty sportowe	Piłkarskie boisko trawiaste.
Obiekty rekreacyjne	Plac zabaw drewniany z 2011 roku – wymaga odbudowy.
Obiekty / tereny integracyjne	Wiata integracyjna w sąsiedztwie boiska trawiastego.
Obiekty zabytkowe	Pałac z XIX w. wpisany do rejestru zabytków – stan dobry. Park przypałacowy – stan do uprzątnięcia i zagospodarowania. Zabytkowe zabudowania folwarczne – budynki wykorzystywane w działalności rolniczej.

Źródło: opracowanie własne Urzędu Gminy Sławno

W wyniku wdrożonego procesu partycypacji społecznej mieszkańcy sołectwa wskazali, iż najpoważniejszymi problemami na ich obszarze związanymi z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej i stanem infrastruktury technicznej są (zaznaczono 3 najczęściej określone):

Tabela 32. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Noskowo – wyniki ankiety

Sołectwo Noskowo	% odpowiedzi
Zły stan techniczny i estetyczny budynków mieszkalnych wielolokalowych (bloków) po byłym PGR	24%
Zły stan techniczny azbestowo- cementowej instalacji wodociągowej oraz sieci kanalizacji sanitarnej	56%
Zaniedbany zabytkowy park przypałacowy	46%
Brak parkingu w centrum wsi	29%
Słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna i sportowa (boisko wielofunkcyjne, place zabaw, siłownie zewnętrzne, itp.)	49%
Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura komunikacyjna: drogi, parkingi, chodniki, oświetlenie ulic	73%
Brak właściwego zagospodarowania budynków gospodarskich po byłym PGR w centrum wsi	12%
Niezadawalający dostęp do sieci Internetu szerokopasmowego	56%
Inne (brak kanalizacji na kolonii, brak drogi i oświetlenia na kolonii, brak progów zwalniających przy placu zabaw, brak przystanku w centrum wsi, brak autobusów)	7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Mieszkania gminne dla byłych pracowników PGR w Noskowie

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Osiedle byłych pracowników PGR w Noskowie

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Główna droga w Noskowie przy odnowionej świetlicy wiejskiej

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Sołectwo Pomińowo

Obiekty użyteczności publicznej i infrastruktura komunalna:

Sala / świetlica wiejska	Świetlica wiejska wybudowana w 2013 r. – Centrum Promocji Rzeki Wieprzy.
Stan dróg w miejscowości	Główna droga w centrum wsi /nr 170040Z/ o nawierzchni żuźlowej – bardzo zły stan.
Sieć wodociągowa	Sprawna.
Sieć kanalizacyjna	Brak.
Zieleń urządzona	Brak.
Obiekty sportowe	Brak.
Obiekty rekreacyjne	Brak.
Obiekty /tereny integracyjne	Wiata z miejscem na ognisko w sąsiedztwie świetlicy wiejskiej.
Obiekty zabytkowe	Budynek byłej szkoły z pocz. XX w.

Źródło: opracowanie własne Urzędu Gminy Sławno

W wyniku wdrożonego procesu partycypacji społecznej mieszkańcy sołectwa wskazali, iż najpoważniejszymi problemami na ich obszarze związanymi z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej i stanem infrastruktury technicznej są (zaznaczono 3 najczęściej określone):

Tabela 33. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Pomińowo – wyniki ankiety

Sołectwo Pomińowo	% odpowiedzi
Zły stan techniczny i estetyczny budynków mieszkalnych i całych zagród	26%
Zły stan techniczny drogi w centrum wsi	62%
Brak chodnika wzdłuż drogi powiatowej	65%
Brak terenu rekreacyjnego dla dzieci i młodzieży: plac zabaw, urządzenia rekreacyjne napowietrzne (np. siłownie)	41%

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Sołectwo Pomiłowo	% odpowiedzi
Brak przystani kajakowej i biwakowiska dla kajakarzy nad Wieprzą	15%
Brak zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej	44%
Niezadawalający dostęp do sieci Internetu szerokopasmowego	12%
Inne (brak chodnika w centrum wsi)	3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Droga gminna w Pomiłowie z widokiem na Centrum Promocji Rzeki Wieprzy

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Sołectwo Rzyszczewo

Obiekty użyteczności publicznej i infrastruktura komunalna:

Sala / świetlica wiejska	Brak jakiegokolwiek budynku gminnego. Mała sala w wielolokalowym budynku mieszkalnym wykorzystywana jest przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Rzyszczewa i Rzyszczewka – najem od prywatnego właściciela.
Stan dróg w miejscowości	Dwie drogi lokalne w centrum wsi o nawierzchni brukowej /nr 170031Z/ oraz żuźlowej /droga na osiedlu/.
Sieć wodociągowa	Hydrofornia i stacja uzdatniania wody zdekapitalizowana i technologicznie zużyta, pochodząca z lat 70-tych XX w. Wodociąg sprawny.
Sieć kanalizacyjna	Nowa, wybudowana w 2012 roku.
Zieleń urządzona	Zagospodarowany cmentarz poewangelicki. Klomb z zadrzewieniem w centrum wsi.
Obiekty sportowe	Trawiaste boisko piłkarskie.
Obiekty rekreacyjne	Plac zabaw z siłowniami napowietrznymi.
Obiekty / tereny integracyjne	Wiata integracyjna z miejscem na ognisko.
Obiekty zabytkowe	Zniszczony kościół z XIV. Park przypałacowy – własność prywatna, zaniedbana.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

W wyniku wdrożonego procesu partycypacji społecznej mieszkańcy sołectwa wskazali, iż najpoważniejszymi problemami na ich obszarze związanymi z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej i stanem infrastruktury technicznej są (zaznaczono 3 najczęściej określone):

Tabela 34. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Rzyszczewo – wyniki ankiety

Sołectwo Rzyszczewo	% odpowiedzi
Zły stan techniczny i estetyczny budynków mieszkalnych wielolokalowych (bloków) po byłym PGR	33%
Zaniedbane i zniszczone zabytki (kościół, park przypałacowy)	60%
Brak ŚWIETLICY WIEJSKIEJ – klubu integracji i rozwoju kulturalno-społecznego mieszkańców sołectwa	95%
Brak parkingu w centrum wsi	32%
Słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna i sportowa (boisko wielofunkcyjne, place zabaw, siłownie zewnętrzne, itp.)	17%
Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura komunikacyjna: drogi, parkingi, chodniki	75%
Uboga infrastruktura oświetlenia dróg i chodników	29%
Niezadawalający dostęp do sieci Internetu szerokopasmowego	5%
Brak docieplenia – termomodernizacji budynków mieszkalnych	22%
Inne (zły stan techniczny mostka za kościołem na rzece, brak parkingu przy kościele)	3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Budynek mieszkalny po byłym PGR w Rzyszczewie

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Droga gminna prowadząca na osiedle byłych pracowników PGR w Rzyszczewie

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Kościół w Rzyszczewie

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Sołectwo Smardzewo

Obiekty użyteczności publicznej i infrastruktura komunalna:

Sala / świetlica wiejska	Mała sala wiejska niespełniająca szeregu norm budowlanych i sanitarnych.
Stan dróg w miejscowości	Nawierzchnia w bardzo złym stanie. Częściowo brak chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia. Niebezpieczne skrzyżowanie w centrum wsi.
Sieć wodociągowa	Sprawna.
Sieć kanalizacyjna	Brak – zanieczyszczanie jeziora smardzewskiego będącego cennym, chronionym siedliskiem przyrodniczym.
Zieleń urządzone	Park przypałacowy – własność prywatna; zaniedbana. Cmentarz poewangelicki – do dalszego zagospodarowania. Brak zieleni urządzonej wzdłuż dróg i placów.
Obiekty sportowe	Boisko trawiaste do piłki nożnej z zapleczem sanitarnym kontenerowym.
Obiekty rekreacyjne	Drewniany plac zabaw z 2010 roku – zużyty.
Obiekty / tereny integracyjne	Wiata integracyjna. Niewykorzystany teren zielony nad jeziorem Smardzewo.
Obiekty zabytkowe	Park przypałacowy – zdewastowana własność prywatna. Dwór – własność prywatna, bardzo zły stan.

Źródło: opracowanie własne Urzędu Gminy Sławno

W wyniku wdrożonego procesu partycypacji społecznej mieszkańcy sołectwa wskazali, iż najpoważniejszymi problemami na ich obszarze związanymi z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej i stanem infrastruktury technicznej są (zaznaczono 3 najczęściej określone):

Tabela 35. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Smardzewo – wyniki ankiety

Sołectwo Smardzewo	% odpowiedzi
Zły stan techniczny i estetyczny budynków mieszkalnych wielolokalowych (bloków) po byłych PGR	35%
Brak przedszkola gminnego w Smardzewie lub najbliższym sąsiedztwie	35%
Zaniedbane i zniszczone zabytki (dwór, park dworski)	17%
Brak parkingu w centrum wsi	48%
Słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna i sportowa (boisko wielofunkcyjne, place zabaw, siłownie zewnętrzne, itp.)	70%
Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura komunikacyjna: drogi, parkingi, chodniki, oświetlenie ulic	78%
Brak właściwego zagospodarowania budynków gospodarskich po byłym PGR w centrum wsi	22%
Niezadawalający dostęp do sieci Internetu szerokopasmowego	65%
Inne (niewystarczająca komunikacja autobusowa relacji Smardzewo – Sławno, brak ścieżki rowerowej Smardzewo-Sławno)	9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Byłe Osiedle pracownicze PGR w Smardzewie

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Droga w Smardzewie

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Teren przeznaczony na funkcje rekreacyjno-sportowe w Smardzewie

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Sołectwo Stary Kraków

Obiekty użyteczności publicznej i infrastruktura komunalna:

Sala / świetlica wiejska	Zabytkowa świetlica wiejska ze względu na bardzo zły stan techniczny nie użytkowana od 20 lat.
Stan dróg w miejscowości	Bardzo zły. Droga nr 170005Z i nr 170004Z o nawierzchni brukowej bez chodników i odwodnienia. Droga nr 170002Z w ok. 20% o nawierzchni brukowej, pozostały odcinek – nawierzchnia żużlowa. Droga dojazdowa do świetlicy wiejskiej – gruntowa.
Sieć wodociągowa	Sprawna.
Sieć kanalizacyjna	Brak.
Zieleń urządzona	Brak w sąsiedztwie dróg i placów.
Obiekty sportowe	Boisko trawiaste.
Obiekty rekreacyjne	Plac zabaw wybudowany w 2016 roku.
Obiekty / tereny integracyjne	Wiata integracyjna w sąsiedztwie boiska i placu zabaw.
Obiekty zabytkowe	Kościół z XIV w. – stan dobry. Zabytkowe zagrody w konstrukcji ryglowej – stan od bardzo dobrego do złego.

Źródło: opracowanie własne Urzędu Gminy Sławno

Szansą dla rozwoju wsi jest budowa stacji kajakowej nad rzeką Wieprzą

W wyniku wdrożonego procesu partycypacji społecznej mieszkańcy sołectwa wskazali, iż najpoważniejszymi problemami na ich obszarze związanymi z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej i stanem infrastruktury technicznej są (zaznaczono 3 najczęściej określone):

Tabela 36. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Stary Kraków – wyniki ankiety

Sołectwo Stary Kraków	% odpowiedzi
Zły stan techniczny i estetyczny budynków mieszkalnych i całych zagród	17%
Zły stan techniczny drogi gminnej w centrum wsi, brak parkingu i chodników	97%
Nieestetyczne otoczenie wokół budynku mieszkalnego gminnego Stary Kraków 38	47%
Brak czynnej świetlicy wiejskiej	67%
Słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna i sportowa (boisko wielofunkcyjne, place zabaw, siłownie zewnętrzne, itp.)	10%
Niezadawalający dostęp do sieci Internetu szerokopasmowego	40%
Brak zagospodarowania kajakowego na rzece Wieprzy	33%
Brak zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej	57%
Inne (zły stan techniczny drogi do zabudowań 6,7,8,9,10, brak odwodnienia, brak rowów przez co woda zalewa obejścia, właściciele budynku 38 powinni zadbać o estetykę)	13%

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety

Droga gminna w centrum wsi Stary Kraków

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Budynek po byłym Nadleśnictwie Stary Kraków zaadaptowany na mieszkania w Starym Krakowie

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Świetlica wiejska w Starym Krakowie do remontu

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Sołectwo Warszkówko

Obiekty użyteczności publicznej i infrastruktura komunalna:

Sala / świetlica wiejska	Świetlica wiejska w bardzo złym stanie technicznym, praktycznie niewykorzystywana na potrzeby mieszkańców.
Stan dróg w miejscowości	Drogi dojazdowe do wsi o nawierzchni brukowej /nr 170057Z/ – 1.100 mb lub żużlowej /nr 170026Z/ – 800 mb – stan zły. Droga w centrum wsi /nr170057Z/ - brukowa, bez chodnika i odprowadzenia wód.
Sieć wodociągowa	Sprawna.
Sieć kanalizacyjna	Nowa, wybudowana w 2014 roku.
Zieleń urządzona	Brak.
Obiekty sportowe	Boisko trawiaste założone w 2016 roku.
Obiekty rekreacyjne	Plac zabaw w sąsiedztwie świetlicy wiejskiej.
Obiekty /tereny integracyjne	Brak.
Obiekty zabytkowe	Brak.

Źródło: opracowanie własne Urzędu Gminy Sławno

Tabela 37. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Warszkówko – wyniki ankiety

Sołectwo Warszkówko	% odpowiedzi
Zły stan techniczny i estetyczny budynków mieszkalnych i całych zagród	18%
Zły stan techniczny drogi dojazdowej do Warszkówka z drogi wojewódzkiej	84%
Zły stan techniczny drogi gminnej w centrum wsi, brak parkingów i chodników	78%
Brak komunikacji publicznej z centrum Warszkówka do Sławna	44%
Brak czynnej świetlicy wiejskiej	36%
Słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjna i sportowa- np.. Boisko wielofunkcyjne	9%
Niezadawalający dostęp do sieci Internetu szerokopasmowego	16%
Inne	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Świetlica wiejska i główna droga gminna w Warszkówku

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Główna droga dojazdowa do wsi Warszkówko

Źródło: archiwum Gminy Sławno

Negatywne zjawiska w sferze technicznej w rozumieniu zapisów Ustawy o rewitalizacji dotyczą w szczególności poziomu degradacji technicznej obiektów budowlanych oraz braku rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Gmina Sławno nie posiada obecnie inwentaryzacji stanu technicznego poszczególnych budynków, w tym

budynków mieszkalnych. Jednak na podstawie przeprowadzonych obserwacji można wskazać obiekty budowlane, które wymagają natychmiastowej modernizacji czy remontu.

Budynki mieszkalne

Zły stan budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji dotyczy w szczególności sołectw gdzie występują zabudowania po byłych PGR-ach (Kwasowo, Noskowo, Stary Kraków, Smardzewo i Rzyszczewo). Są to głównie budynki powstałe w latach 70-90 - tych XX w. i zazwyczaj do teraz nie były w żaden sposób odnawiane, remontowane. Z biegiem lat, mimo ochrony konserwatorskiej, charakterystyczne elementy układu urbanistycznego i samych budynków uległy niekorzystnym zmianom. Utworzenie wspólnot, ale i podejście gminy do własnych zasobów miało wpływ na stan techniczny i wizualny w jakim te budynki znajdują się obecnie. Budynki wymagają natychmiastowego remontu, w złym stanie są części wspólne, dachy, okna i drzwi. Budynki nie są podłączone do sieci ciepłowniczej i często mieszkania opalane są węglem.

W skład obiektów mieszkalnych wymagających wsparcia wchodzi:

- 13 lokalowy budynek mieszkalny w Pałacu w Kwasowie, Kwasowo 1
- 4 rodzinny blok mieszkalny w Kwasowie, Kwasowo 49
- 4 rodzinny blok mieszkalny w Kwasowie, Kwasowo 50
- 4 rodzinny blok mieszkalny w Kwasowie, Kwasowo 51
- 4 rodzinny blok mieszkalny w Kwasowie, Kwasowo 52
- 5 rodzinny blok mieszkalny w Kwasowie, Kwasowo 53
- 5 rodzinny blok mieszkalny w Kwasowie, Kwasowo 54
- 5 rodzinny blok mieszkalny w Kwasowie, Kwasowo 55
- 5 rodzinny blok mieszkalny w Kwasowie, Kwasowo 56
- 4 rodzinny blok mieszkalny w Kwasowie, Kwasowo 5A
- 4 rodzinny blok mieszkalny w Kwasowie, Kwasowo 5B
- 4 rodzinny blok mieszkalny w Kwasowie, Kwasowo 8A
- 8 lokalowy budynek mieszkalny w Starym Krakowie, Stary Kraków 38
- Zabytkowy budynek po byłym Nadleśnictwie w Starym Krakowie
- 4 rodzinny blok mieszkalny w Noskowie, Noskowo 34
- 4 rodzinny blok mieszkalny w Noskowie, Noskowo 30
- 12 rodzinny blok mieszkalny w Noskowie, Noskowo 24A
- 12 rodzinny blok mieszkalny w Noskowie, Noskowo 24B
- 2 lokalowy blok mieszkalny w Noskowie, Noskowo 10
- 2 lokalowy blok mieszkalny w Noskowie, Noskowo 15A
- 18 rodzinny blok mieszkalny w Rzyszczewie, Rzyszczewo 37
- 10 rodzinny blok mieszkalny w Rzyszczewie, Rzyszczewo 40
- 4 rodzinny blok mieszkalny w Rzyszczewie, Rzyszczewo 30
- 4 lokalowy blok mieszkalny socjalny w Rzyszczewie, Rzyszczewo 44
- 4 lokalowy budynek mieszkalny w Smardzewie, Smardzewo 45
- 8 lokalowy budynek mieszkalny w Smardzewie, Smardzewo 44
- 8 lokalowy budynek mieszkalny w Smardzewie, Smardzewo 43
- 4 lokalowy budynek mieszkalny w Smardzewie, Smardzewo 47
- 4 lokalowy budynek mieszkalny w Smardzewie, Smardzewo 48
- 4 lokalowy budynek mieszkalny w Smardzewie, Smardzewo 37

Zdegradowane obiekty zabytkowe na obszarze rewitalizacji

Obiekty zabytkowe wymagające modernizacji zlokalizowane są na całym obszarze rewitalizacji. Na szczególną uwagę, ze względu na bardzo zły stan techniczny oraz wyjątkowe znaczenie dla tożsamości lokalnej zasługują :

- XIV w. zabytkowy Kościół w Rzyszczewie
- Dwór w Smardzewie
- Historyczny cmentarz ewangelicki w Smardzewie
- Historyczny cmentarz ewangelicki w Bobrowicach
- Zabytkowy Pałac w Noskowie
- Zabytkowa świetlica w Starym Krakowie
- Zabytkowa chata szachulcowa w Starym Krakowie
- XVIII w. zabytkowy Kościół w Kwasowie
- Historyczny cmentarz ewangelicki w Kwasowie
- XIX w. Pałac w Kwasowie

Na estetykę i funkcjonalność przestrzeni publicznych, a także poprawę warunków zamieszkania mają zasadniczy wpływ obszary zieleni (przede wszystkim parki, skwery, zieleńce, ogrody działkowe, tereny zieleni nieurządzonej, a nawet drobne elementy zieleni: szpalery, drzewa, trawniki). Na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji jest niewiele terenów zieleni urządzonej. Chociaż występują tu zespoły zieleni, to wymagają uporządkowania w zagospodarowaniu (m.in. Park w Kwasowie, Noskowie, Smardzewie). Tereny zieleni odpowiednio zagospodarowane i pielęgnowane podnoszą atrakcyjność krajobrazu, tworzą klimat obszarów oraz pełnią funkcje wypoczynkowe i ochronne.

Ważnym elementem funkcjonowania mieszkańców jest także dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej lub oczyszczalni ścieków oraz dróg utwardzonych. Pomimo tego na obszarze rewitalizacji występują obszary, gdzie takiego dostępu nie ma lub jest on niewielki.

Sołectwami nie posiadającymi dostępu do sieci kanalizacyjnej są: Pomiłowo, Smardzewo i Stary Kraków. W złym stanie technicznym są instalacje w Kwasowie i Noskowie.

Dostęp mieszkańców do dróg utwardzonych jest najmniejszy w sołectwach: Warszkówko (13,64), Bobrowice (17,65) oraz Stary Kraków (26,09).

Drogami, które wymagają natychmiastowej reakcji są:

- 1) droga gminna dojazdowa nr 170026Z w Warszkówku
- 2) odcinki dróg gminnych w centrum wsi Noskowo (nr 170055Z, 170023Z)
- 3) droga dojazdowa do osiedla robotniczego po PGR w Noskowie
- 4) droga gminna nr 170028Z w Rzyszczewie
- 5) droga dojazdowa do osiedla robotniczego po PGR w Rzyszczewie
- 6) droga gminna nr 170031Z w Bobrowicach
- 7) droga okolicy 120 m w sąsiedztwie zabytkowego kościoła w Kwasowie
- 8) droga osiedlowa 300 m w kierunku osiedla mieszkaniowego po PGR w Kwasowie

II.7. Analiza potencjałów lokalnych

Ważnym elementem pogłębionej diagnozy jest również określenie lokalnych potencjałów, które można wykorzystać do przewyciężenia stanu kryzysowego na danym obszarze. Bez takiego podejścia nie ma szans na powodzenie procesu rewitalizacji oraz na trwałą i realną poprawę jakości i warunków życia społeczności lokalnej. Zidentyfikowane potencjały lokalne w podziale na sołectwa Gminy Sławno zawarte zostały w tabeli.

Tabela 38. Potencjały lokalne na obszarze rewitalizacji

Lp.	Sołectwo	Zidentyfikowane potencjały lokalne
1.	Warszkówko	<ul style="list-style-type: none"> – bliska odległość do Miasta Sławno (5,5 km), – istnienie obiektu użyteczności publicznej (świetlica), użytkowana w niewielkim stopniu ze względu na zły stan techniczny, – nowa sieć kanalizacji sanitarnej, – walory środowiskowe i turystyczne (aleja lipowa), – mieszkańcy potrzebujący lidera społeczności.
2.	Kwasowo	<ul style="list-style-type: none"> – bliska odległość do Miasta Sławno (4,5 km), – dostęp do drogi 205 relacji Sławno – Bobolice, – zabytkowy pałac zaadoptowany na mieszkania dla byłych pracowników PGR (wymagający odnowienia), – nowa świetlica wiejska – główne miejsce spotkań mieszkańców sołectwa, – zabytkowy kościół (wpisany do rejestru zabytków), wymagający odnowy, – zabytkowy park wymagający restauracji, – aktywność społeczna - funkcjonowanie Koła Gospodyń Wiejskich (od ponad 30 lat), – Teatrzyk lalkowy „Pingwinki”, – Zainteresowanie osiedlaniem się we wsi, – duży potencjał ludzki potrzebujący wsparcia animatora.
3.	Bobrowice	<ul style="list-style-type: none"> – najstarsza wieś regionu, objęta ochroną konserwatorską z zabudową ryglową wartą odnowienia, – bliska odległość do Miasta Sławno (3,5 km) wzdłuż trasy DK-6, – położenie przy drodze krajowej DK-6, – duża ilość połączeń komunikacyjnych, – funkcjonująca Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym (ale bez bazy sportowej, o najgorszych warunkach lokalowych), – aktywność społeczna - Ochotnicza Straż Pożarna, – sala wiejska zaadoptowana na spotkania mieszkańców, wykorzystywana także na potrzeby szkoły podstawowej , – nowa sieć wodociągowa i kanalizacyjna, – dobrze zintegrowana ludność.
4.	Pomińtowo	<ul style="list-style-type: none"> – bliska odległość do Miasta Sławno (2,5 km), – walory środowiskowe – wieś leżąca na szlaku kajakowym rzeki Wieprzy oraz Sławieńskim szlaku rowerowym, – funkcjonowanie Centrum Promocji Rzeki Wieprzy – miejsce spotkań mieszkańców sołectwa, – organizacja licznych imprez o charakterze lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim (Ogólnopolskie Zawody Spinningowe, Święto Ryby, Dzień Pieczonego Ziemniaka, Dzień Dziecka, Dzień Matki, Dzień Babci i Dziadka, etc.), – silny lider lokalny – sołtys.
5.	Stary Kraków	<ul style="list-style-type: none"> – bliska odległość do morza, – jedna z najstarszych wsi regionu, zabudowa zagrodowa, szachulcowa, – Dom św. Benedykta (dom filialny Opactwa Benedyktynów w Tyńcu), – aktywność społeczna - Ochotnicza Straż Pożarna, – zabytkowa świetlica (niefunkcjonująca – wymagająca remontu), – nowy plac zabaw, wiata integracyjna oraz boisko piłkarskie trawiaste, – walory środowiskowe – park leśny, – położenie nad rzeką Wieprzą – szlak kajakowy, – społeczność potrzebująca animatora.

6.	Noskowo	<ul style="list-style-type: none"> – położenie przy drodze krajowej DK-6, – duża ilość połączeń komunikacji publicznej w kierunku Sławna oraz Słupska; – tereny rolnicze, zabudowania po byłym PGR, – świetlica wiejska (po remoncie), – boisko trawiaste (wymagające odnowy), – aktywność społeczna – Ludowy Zespół Sportowy „Pogoń”,
7.	Smardzewo	<ul style="list-style-type: none"> – tereny rolnicze, zabudowania po byłym PGR, – park dworski i dworek (wymagające odnowy), – świetlica wiejska, w której funkcjonuje filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Żukowie, – boisko trawiaste z zapleczem sanitarnym, – dostęp do jeziora (bez odpowiedniej infrastruktury), – aktywność społeczna – Ludowy Zespół Sportowy „Orzeł” oraz 5 Środowiskowa Wielopoziomowa Drużyna Harcerska „Wilki Morskie”.
8.	Rzyszczewo	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizacja przy drodze krajowej nr 6, – dobra komunikacja publiczna, – walory przyrodnicze - niewielki ciek wodny stanowiący dopływ Moszczenicy, – walory zabytkowe - kościół z XIV w. (wymagający remontu), park dworski, – wysoka aktywność społeczna – Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Rzyszczewo i Rzyszczewko oraz Ludowy Zespół Sportowy „Kolorowi Rzyszczewo”, – walory turystyczne – funkcjonowanie Dworku Golikowo, – zintegrowana społeczność potrzebująca animatora i miejsca do spotkań.

Źródło: opracowanie własne

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej

Po dokonaniu całościowej analizy **problemów** oraz **potencjałów** zidentyfikowanych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, poniżej wskazano **skalę i charakter zdiagnozowanych potrzeb**, które determinują zakres działań rewitalizacyjnych.

1. **Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem oraz pomoc osobom uzależnionym, zamieszkującym na obszarze rewitalizacji** (szczególnie wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych) – niezbędne jest przerwanie procesu dziedziczenia ubóstwa, bezrobocia i patologii społecznych poprzez różnorodne i zindywidualizowane formy pracy zarówno z dorosłymi, jak i dziećmi czy młodzieżą, m.in. poprzez indywidualne wsparcie, animację społeczną, profilaktykę społeczną czy środowiskowe formy wsparcia zapewniające organizację czasu wolnego. **Koniecznym jest budowa nowego obiektu – Klubu Integracji Społecznej (KIS)**, który będzie stanowił samodzielną jednostkę organizacyjną. Realizował będzie szeroki katalog działań prospołecznych, aktywizujących społeczność, rodziny, bezrobotnych, kobiety i seniorów. Zatrudniał będzie grono specjalistów: terapeutów, trenerów, psychologów, prawników, animatorów społecznych, pedagogów, negocjatorów. Ścisłe będzie współdziałał z PUP, GOPS, GKRPA, Zespołem Interdyscyplinarnym, jednostkami oświaty, Caritas, PCPR w Sławnie, organizacjami pozarządowymi, sołtysami, itp. Równoległe planuje się powołanie Gminnej Spółdzielni Socjalnej, która będzie miała siedzibę w nowowybudowanym budynku KIS.
2. **Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia** – konieczne jest zmniejszenie wysokiego poziomu bezrobocia mieszkańców (szczególnie długotrwałego). Należy wdrożyć model współpracy angażujący w proces udzielania pomocy środowisko lokalne, gminną i powiatową pomoc instytucjonalną oraz system samopomocy obywatelskiej w oparciu o różne środki i narzędzia (np. programy aktywizacji zawodowej we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Powiatowym Urzędem Pracy w Sławnie), a także tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy w wyniku inwestycji służących rozwojowi sektora około turystycznego. Główną rolę w realizacji tego zadania będą odgrywały: Klub Integracji Społecznej oraz utworzona w oparciu o jego zaplecze spółdzielnia socjalna. Instytucje te będą odpowiedzialne za aktywizację społeczną i zawodową osób bezrobotnych i ich rodzin. Realizowane będą szkolenia, kursy aktywizujące,

zawodowe. KIS przejmie zadania realizowane obecnie przez Urząd Gminy i GOPS – organizację prac społecznie użytecznych, staży zawodowych dla bezrobotnych, realizację projektów skierowanych do bezrobotnych.

3. **Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu na rzecz obszaru rewitalizacji** – niezbędne jest budowanie wspólnoty aktywnych mieszkańców wokół dobra wspólnego, zachęcanie do działania w organizacjach pozarządowych, wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez różne formy aktywności społecznej (m.in. „oddolne” inicjatywy, wydarzenia, imprezy wzmacniające więzi społeczne) we współpracy z podmiotami czy instytucjami działającymi na obszarze rewitalizacji.
4. **Wyrównanie szans edukacyjnych i kreowanie możliwości do rozwoju młodych ludzi** – istnieje pilna potrzeba zapewnienia odpowiednich warunków technicznych, a także możliwości w zakresie edukacji oraz samorozwoju w celu zwiększenia szans życiowych dzieci i młodzieży (m.in. wykształcenie postaw przedsiębiorczych, doskonalenie kompetencji kluczowych uczniów, organizacja różnorodnych zajęć pozalekcyjnych i różnych form spędzania czasu wolnego, rozwijających pasje i talenty).
5. **Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym** – niezbędne jest zwiększanie usług opiekuńczych oraz organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego (zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez organizowanie cyklicznych wydarzeń i spotkań integracyjnych, warsztatów międzypokoleniowych, wycieczek itp.).
6. **Zwiększenie dostępności oraz poprawa jakości usług publicznych** – zdiagnozowane potrzeby dotyczą przede wszystkim poprawy stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, zwiększenia standardu świadczonych usług na rzecz mieszkańców oraz wprowadzenia nowych usług publicznych poprzez stworzenie nowych obiektów infrastrukturalnych na obszarach gdzie ich brakuje (przedszkole, świetlice, instalacje dostarczające wodę i odprowadzające ścieki, Klub Integracji Społecznej).
7. **Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji** – określono potrzeby w zakresie przeciwdziałania przestępczości i dewastacji mienia publicznego poprzez zamontowanie monitoringu, a także realizację profilaktycznych działań edukacyjnych we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Sławnie.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej to:

1. **Pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie handlu i usług** – istnieje pilna potrzeba „ożywienia” gospodarczego, szczególnie na obszarach po byłych PGR-ach, przez podjęcie kompleksowych działań inwestycyjnych w przestrzeni, tworzących odpowiednią bazę techniczną oraz wdrożenie programów ułatwiających podjęcie działalności gospodarczych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji.
2. **Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji** – zidentyfikowano potrzeby w zakresie uporządkowania oraz estetycznego i funkcjonalnego zagospodarowania przestrzeni publicznych do rozwoju i różnicowania prowadzonych działalności, a także kreowania przyjaznego klimatu do rozwoju przedsiębiorstw (m.in. ułatwienia formalno-prawne, zagospodarowanie przestrzeni i/lub obiektów pod działalność gospodarczą: biurową, usługową, handlową lub produkcyjną).
3. **Tworzenie warunków do rozwoju sektora usług turystycznych i okołoturystycznych na obszarze rewitalizacji** – niezbędne jest podjęcie działań związanych z powstaniem spójnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, sportowej oraz kulturalnej, służącej aktywnemu wypoczynkowi oraz spędzaniu czasu wolnego na terenie obszaru rewitalizacji, a także umożliwiającej mieszkańcom założenie działalności gospodarczej związanej z sektorem około turystycznym (obsługa ruchów na szlakach kajakowych, rowerowych, działalność agroturystyczna).

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

1. **Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców** – zauważa się szereg potrzeb związanych z poprawą estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej (szczególnie na obszarach po byłym PGR-ach) dla wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej (m.in. poprzez tworzenie infrastruktury społecznej, elementów małej architektury, a także likwidowanie barier architektonicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych).

2. **Zwiększenie funkcjonalności układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego** – konieczna jest przebudowa i/lub remont ulic przebiegających przez poszczególne sołectwa, budowa ścieżek rowerowych i pieszych, a także chodników i oświetlenia, co stworzy atrakcyjne i bezpieczne warunki do rozwoju aktywności i integracji społecznej oraz wypoczynku i rekreacji mieszkańców.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższenia zjawisk kryzysowych w sferze technicznej to:

1. **Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej i budynków prywatnych (w tym zabytkowych)** – zidentyfikowano na terenie obszaru rewitalizacji zdegradowane budynki będące w zasobach gminy, instytucji publicznych, innych podmiotów oraz własnością osób prywatnych (o charakterze mieszkaniowym i służących prowadzeniu działalności gospodarczych), które wymagają przeprowadzenia kompleksowych działań związanych m.in. z ich odbudową, przebudową, rozbudową i/lub remontem oraz uregulowaniem stanu prawnego w celu przywrócenia bądź nadania innych funkcji społecznych.
2. **Uporządkowanie i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla użytkowników obszaru** – zdiagnozowano szeroki zakres potrzeb w zakresie uzupełnienia braków lub poprawy stanu technicznego podstawowej infrastruktury komunalnej (zwłaszcza w zakresie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej), wpływającej na warunki i jakość zamieszkania czy prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższenia zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to:

1. **Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń** – zdiagnozowano konieczność podjęcia kompleksowych działań zmniejszających wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza w zakresie różnych projektów pozwalających na zastąpienie starych, nisko sprawnych urządzeń grzewczych bardziej proekologicznymi rozwiązaniami dostarczającymi ciepło oraz zastosowanie odnawialnych źródeł energii.
2. **Wymiana sieci wodociągowej azbestowo-cementowej i sieci kanalizacji sanitarnej (kamionkowej) na nową o ekologicznych parametrach** – problem ten jest szczególnie widoczny na obszarze rewitalizacji, zatem należy podjąć działania, które problem ten rozwiążą.
3. **Zwiększenie terenów zieleni urządzonej służących wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców** – zauważa się potrzebę w zakresie odpowiedniego uporządkowania i zagospodarowania przestrzeni publicznych w zieleń urządzonej, które przyczynią się do ochrony i kształtowania klimatu oraz środowiska zamieszkania, a także będą pełnić funkcje społeczne na rzecz mieszkańców różnych grup wiekowych.
4. **Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców** – potrzebne są inicjatywy edukacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych przyczyniających się do ochrony środowiska naturalnego.

III. Część programowa

III.1. Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji

Przeprowadzenie całościowej analizy zjawisk kryzysowych i potencjałów oraz wskazanie czynników mających szczególne znaczenie z punktu widzenia rewitalizacji pozwoliło określić strategiczne kierunki działań dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sławno. Określono wizję (planowany efekt), misję oraz 2 cele rewitalizacji, wokół których skoncentrowane zostały kierunki działań. Realizacja zaplanowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwoli na wykonanie misji, a tym samym wyprowadzenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

III. 1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji opracowany został w układzie uwzględniającym dwa jego kluczowe elementy, tj. *wizję* – pokazującą wizerunek obszaru rewitalizacji w przyszłości i *misję* – będącą naczelnym kierunkiem zintegrowanej polityki terytorialnej, wokół której koncentrować się będą kompleksowe i partnerskie działania wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonej pogłębionej diagnozy, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz w wyniku wspólnej pracy warsztatowej interesariuszy rewitalizacji, sformułowano misję i wizję stanu wyznaczonego obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji.

WIZJA W 2023

Gmina Sławno jako społeczność aktywnych, kreatywnych i współpracujących ze sobą mieszkańców oraz wspólnot wsi korzystających z bogatej oferty usług ogólnospołecznych, zadbanej i interesującej przestrzeni publicznej, bogactwa kulturowego i przyrodniczego tej Ziemi. Społeczność i władze Gminy dbające o osoby słabe, niesamodzielne i starsze oraz oferująca odpowiednią pomoc dla wszystkich jej członków, którzy znajdują się w sytuacji kryzysowej.

MISJA REWITALIZACJI W GMINIE SŁAWNO

Tworzenie atrakcyjnych warunków do kompleksowego rozwoju aktywności społeczno-zawodowej oraz integracja społeczności lokalnych bazujące na międzysektorowej współpracy interesariuszy rewitalizacji wykorzystujących unikatowe dziedzictwo kulturowe, zasoby przyrodnicze i położenie geograficzno - gospodarcze w celu zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców.

Wizja 2023

W wyniku przeprowadzenia procesu rewitalizacji obszar Gminy Sławno stał się silniejszy - postrzegany przez mieszkańców jako *Ich* miejsce do życia oraz miejsce zamieszkania nowych mieszkańców. Dzieje się tak dzięki poprawie warunków życia w miejscu zamieszkania, szczególnie na osiedlach robotniczych po byłych PGR-ach (Kwasowo, Noskowo, Rzyszczewo, Smardzewo i Stary Kraków), wykreowaniu nowej jakości przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji oraz rozbudowie i stworzeniu terenów rekreacyjno - sportowych, wypoczynkowych, zieleni urządzonej. Sukcesywnie odnawiane i poddawane termomodernizacji są budynki mieszkalne

indywidualne, jak i wielolokalowe, na których montowane są instalacje OZE (kolektory słoneczne, instalacje PV, kotły na biomasę), co przyczynia się do poprawy warunków życia, lepszej jakości powietrza, znaczącej poprawie estetyki budynków i przestrzeni publicznej.

Pobudzona została aktywność mieszkańców przekładająca się na ważne dla ich życia inicjatywy i przedsięwzięcia. Wyjątkowym i interesującym miejscem jest wieś Rzyszczewo, w której po wybudowaniu nowego budynku powołano instytucję Gminy Sławno – Gminny Klub Integracji Społecznej, oddziaływują na pozostałe obszary borykające się z różnymi problemami społecznymi. Klub prowadzi szeroki wachlarz działań aktywizujących i integrujących lokalne społeczności. Aktywizuje i pobudza nieaktywnych społecznie i zawodowo członków wspólnoty, w tym szczególnie osoby nieaktywne zawodowo, bezrobotne, kobiety po okresie wychowywania dzieci. Organizuje pomoc dla osób niesamodzielnych, starych i pozostawionych bez doraźnej pomocy. Aktywizuje seniorów w ramach klubów seniora i innych form współdziałania. Pomaga rodzinom w rozwiązywaniu codziennych problemów wychowawczych, prawnych. Organizuje szeroką ofertę zajęć dodatkowych, sportowych i ogólnorozwojowych. Budynek KIS w Rzyszczewie jest siedzibą nowopowołanej Gminnej Spółdzielni Socjalnej powołanej przez Gminę Sławno w celu ułatwienia aktywizacji zawodowej długotrwale nieaktywnych mieszkańców /długotrwale bezrobotni, alkoholicy, osoby w wieku przed emerytalnym 50+, itp./ Spółdzielnia realizuje usługi komunalne głównie na potrzeby Gminy Sławno i jej jednostek organizacyjnych ale także dla podmiotów obcych.

Wszystkie dzieci w wieku przedszkolnym mają zapewniony dostęp do publicznych przedszkoli czynnych 10 godzin/dobę a świadomi rodzice posyłają swe dzieci do nowoczesnie wyposażonych przedszkoli oraz szkół. Szkoły oferują nowoczesną bazę dydaktyczną i sportową, wysoki poziom nauczania oraz szeroki wachlarz zajęć dodatkowych ukierunkowanych na rozwój ich zainteresowań i kompetencji.

Na całym obszarze rewitalizacji mieszkańcy tworzą silniejszą społeczność lokalną - dbającą o swoją przestrzeń i realizującą działania na rzecz jej poprawy. W wyniku wspólnych działań z Urzędem Gminy, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami realizują projekty w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu.

Odtworzone i zrewitalizowane zostały istniejące lub powstały nowe centralne place lub ulice wsi, stanowiące „CENTRA ŻYCIA SPOŁECZNO – TOWARZYSKIEGO WSI”. Centra z atrakcyjną przestrzenią publiczną, zielenią, obiektami rekreacyjnymi, sportowymi, odnowionymi obiektami zabytkowymi stanowiącymi wizytówki tych wsi. Tereny przestrzeni publicznej mają swych gospodarzy, którzy zatrudnieni przez Gminną Spółdzielnię Socjalną w Rzyszczewie realizują na co dzień prace porządkowe. Została wybudowana lub odnowiona niezbędna, podstawowa infrastruktura techniczna – powstały nowe BEZPIECZNE drogi w centrach wsi wraz z chodnikami i oświetleniem. W miejscach niebezpiecznych funkcjonuje monitoring wizyjny. Wszystkie wsie mają sprawną sieć wodociągową i kanalizacyjną wraz ze stacjami uzdatniania wody. W każdej wsi istnieje miejsce – stanowiące „serce” jej życia społecznego – odpowiednio wyposażone świetlica lub klub, stwarzające atrakcyjne warunki, są odpowiednio wyposażone. Jest to miejsce przeznaczone do wspólnego spędzania wolnego czasu, organizacji wspólnych uroczystości, a także realizacji zajęć, szkoleń, udzielania porad przez specjalistów, akcji społecznych, prowadzenie zajęć opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci i miejsce spotkań seniorów koordynowanych przez Gminny Klub Integracji Społecznej

Dzięki przekształceniom otoczenia obszar sołectw objętych rewitalizacją zyskują prestiż a ich tereny chętnie odwiedzane przez przyjezdnych z całego regionu. Poprawa jakości przestrzeni publicznych oraz warunków spędzania wolnego czasu oraz szeroka i dostępna oferta kulturalna są czynnikami integracji stanowią też zachętę dla aktywnych nowych mieszkańców do osiedlania się na tym obszarze. Po przeprowadzeniu odpowiednich zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i wykonaniu uzbrojenia terenów pod zabudowę mieszkaniową i usługową powstają nowe domy i osiedla zamożnych mieszkańców, którzy wnoszą w życie społeczne nowe wartości, pomysły, inicjatywy. Działania te sprawiają, że poprawia się sytuacja materialna mieszkańców oraz otoczenie dla działalności gospodarczej. Mieszkańcy mają poczucie, że jakość ich życia poprawia się, a na przyszłość swoją i swojego miejsca zamieszkania patrzą z optymizmem.

Wizja obszaru rewitalizacji zawiera w sobie opis pożądanego stanu docelowego we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

W wymiarze *społecznym* na rewitalizowanym obszarze nastąpi poprawa warunków i jakości życia mieszkańców poprzez włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją, a także aktywizację społeczną i integrację społeczności lokalnej.

W wymiarze *gospodarczym* proces rewitalizacji przyczyni się w sposób bezpośredni do pobudzenia aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców (szczególnie w zakresie rozwoju funkcji turystycznej gminy opartej na lokalnych tradycjach), postaw biznesowych młodych ludzi, a w sposób pośredni – do „ożywienia” gospodarczego wsi.

W wymiarze *funkcjonalno-przestrzennym* po przeprowadzeniu kompleksowej rewitalizacji nastąpi ukształtowanie estetycznego, funkcjonalnego i bezpiecznego systemu przestrzeni publicznych, sprzyjających aktywności i przedsiębiorczości społeczności lokalnej oraz rozwojowi funkcji rekreacyjnych, wypoczynkowych czy turystycznych opartych o rzekę Wieprzę i inne walory przyrodnicze i kulturowe.

W wymiarze *technicznym* dzięki realizacji kompleksowych działań zwiększy się dostępność mieszkańców do podstawowych usług komunalnych, a także poprawi się stan techniczny (w tym efektywność energetyczna) zdegradowanych budynków użyteczności publicznej, czy obiektów po PGR-rach umożliwiając tym samym nadanie im nowej lub przywrócenie pierwotnej funkcji.

W wymiarze *środowiskowym* nastąpi poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń, a także zwiększenie powierzchni i uporządkowanie terenów zieleni (zwłaszcza zabytków parków i przestrzeni przy obiektach użyteczności publicznej), które poprawią komfort życia mieszkańców. Dodatkowo usunięte zostaną elementy azbestowe na obiektach mieszkalnych a rury azbestowo-cementowe sieci wodociągowej i kamionkowe sieci kanalizacyjne zostaną wymienione na ekologiczne.

III. 1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Wypełnienie przyjętej wizji i misji jest uwarunkowane realizacją postawionych celów rewitalizacji i zaplanowanych do realizacji kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadających przyjętym celom. Przedstawiona poniżej struktura założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i potencjały, a także wynikające z nich potrzeby rewitalizacyjne. Cele rewitalizacji służą hierarchizacji działań w odniesieniu do wskazanych potrzeb, a także są powiązane z wizją stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.

Cel rewitalizacji 1.

Aktywni mieszkańcy – integrujące się społeczności

Działania, które dotyczą: pobudzania aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców, włączania społecznego osób wykluczonych czy zagrożonych ubóstwem oraz wzmacniania kapitału społecznego dzieci i młodzieży – Postawiony cel odpowiada na określone w diagnozie obszaru rewitalizacji potrzeby związane ze:

1. zwiększeniem zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji;
2. zapewnieniem udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym;
3. aktywizacją zawodową kobiet w okresie produkcyjnym;
4. pobudzaniem przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie handlu i usług;
5. wspieraniem rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji;
6. kompleksowym wsparciem osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem oraz pomoc osobom uzależnionym, zamieszkującym na obszarze rewitalizacji;
7. przeciwdziałaniem bezrobociu i zwiększaniem możliwości zatrudnienia;
8. zmniejszeniem wykluczenia komunikacyjnego.

Cel rewitalizacji 2.

Atrakcyjne i nowoczesne usługi społeczne dla mieszkańców wsi.

Realizacja szeregu inwestycji poprawiających poziom usług publicznych dla mieszkańców. Są to głównie usługi dotyczące:

1. zapewnienie dzieciom i rodzicom oferty wychowania przedszkolnego oraz zwiększenie poziomu udziału dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
2. wyrównywanie szans edukacyjnych i kreowaniem możliwości do rozwoju młodych ludzi, w tym także zwiększenie oferty zajęć dla dzieci i młodzieży;
3. stworzenie oferty korzystania z nowoczesnych obiektów sportowo rekreacyjnych;
4. stworzenie mieszkańcom miejsca spotkań i integracji w postaci klubów, świetlic i centrów rozwoju wsi.

Cel rewitalizacji 3.

Nadanie otoczeniu wyższej rangi w sferze rozwoju cywilizacyjnego wraz przyczyniającymi się do jego realizacji kierunkami działań, które dotyczą: kształtowania funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej, zapewniania dostępu do wysokiej jakości usług publicznych oraz ochrony środowiska i efektywnego wykorzystania zasobów lokalnych – odpowiada na określone na podstawie diagnozy obszaru rewitalizacji potrzeby związane z:

1. uporządkowaniem oraz stworzeniem atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców;
2. zwiększeniem funkcjonalności układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego;
3. zatrzymaniem postępującej degradacji technicznej i/lub poprawą efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej, budynków prywatnych (w tym zabytkowych) a także wielolokalowych budynków mieszkalnych,
4. uporządkowaniem i zwiększeniem dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla użytkowników obszaru – w tym także budowa systemów kanalizacyjnych i wodociągowych;
5. tworzeniem warunków do rozwoju sektorów turystycznego i okolicy turystycznego na obszarze rewitalizacji;
6. zwiększeniem terenów zieleni urządzonej służących wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców;
7. poprawą stanu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji;
8. podniesieniem świadomości ekologicznej mieszkańców.

Osiągnięcie założeń wszystkich celów. jest ściśle związane z planowanym efektem rewitalizacji określonym w wizji stanu obszaru w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej

III. 2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w latach 2016–2023

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno złożony jest z listy planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych (nazwanych projektami głównymi) oraz z pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (określonych jako uzupełniające - komplementarne). Dzięki temu dokument jest konstrukcją złożoną z wielu różnorodnych projektów, która warunkuje osiągnięcie zaplanowanych efektów, a tym samym ich kompleksowe oddziaływanie na zidentyfikowane na etapie diagnozy zjawiska kryzysowe oraz wykorzystuje lokalne potencjały. Zaplanowane do realizacji zadania dążyć będą do niwelacji zdiagnozowanych wcześniej problemów na obszarze rewitalizacji. Ich zakres został przemyślany i poparty partycypacją społeczną w ramach przeprowadzonych konsultacji i przekazanych przez mieszkańców uwag, wniosków i propozycji.

Przed przystąpieniem do opracowywania programu działań rewitalizacyjnych zebrano w formie tabelarycznej zaproponowane podczas konsultacji społecznych na podstawie wypełnionych przez mieszkańców ankiet najbardziej oczekiwane przez mieszkańców inwestycje w danym sołectwie (wg hierarchii ważności). Przedstawiono je w poniższej tabeli w kolejności alfabetycznej:

Odpowiedź na pytanie:

Jakie działania należy podjąć pierwszej kolejności w celu odnowy infrastruktury technicznej, przestrzeni społecznej i estetyki wsi ...?

Tabela 39. Działania inwestycyjne wg hierarchii ważności w poszczególnych sołectwach – wynik na podstawie ankiet

Bobrowice	Ilość odpowiedzi
1) Budowa boiska wielofunkcyjnego, zagospodarowanie rekreacyjne w sąsiedztwie szkoły / plac zabaw, urządzenia napowietrzne do rekreacji, wiata integracyjna/	94%
2) Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni w centrum wsi /zieleńce, ławki, oświetlenie/	81%
3) Budowa drogi głównej w centrum wsi z parkingami przy świetlicy i chodnikiem	50%
4) Budowa przedszkola gminnego dla dzieci w wieku 3-6 lat w Bobrowicach	44%
5) Inne 1. Montaż dodatkowego oświetlenia ulicznego. 2. Kosze na śmieci przy drogach wiejskich	13%
Kwasowo	Ilość odpowiedzi
1) Odbudowa chodników, budowa chodnika z centrum wsi na osiedle nad stawem	48%
2) Remont elewacji i dachów wraz z dociepleniem budynków bloków wielorodzinnych	35%
3) Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni w centrum wsi w sąsiedztwie świetlicy, pałacu i kościoła /odtworzenie stawów, zieleńce, ławki, wiata, oświetlenie/	30%
4) Remont zabytków - pałacu i kościoła	27%
5) Przebudowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej 205	25%
6) Przebudowa przestarzałej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	22%
7) Budowa boiska wielofunkcyjnego w sąsiedztwie świetlicy wraz z siłowniami napowietrznymi	20%
8) Rozbudowa monitoringu wizyjnego na terenie wsi	20%
9) Budowa parkingu i drogi w centrum wsi /wokół kościoła/	15%
10) Odnowienie zabytkowego parku przypałacowego	12%
11) Budowa parkingu i drogi w centrum wsi /sąsiedztwo kościoła/	5%
Noskowo	Ilość odpowiedzi
1) Przebudowa drogi głównej wraz z chodnikiem i odwodnieniem	85%
2) Budowa nowej zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej	51%
3) Odnowienie parku przypałacowego	46%
4) Zagospodarowanie rekreacyjno-sportowe terenu przy boisku piłkarskim - budowa boiska wielofunkcyjnego, parkingu, zaplecza sanitarnego z przebieralnią, ogrodzenie terenu, zagospodarowanie boiska piłkarskiego	44%
5) Budowa parkingu w centrum wsi /sąsiedztwo świetlicy/	29%
6) Doposażenie świetlicy wiejskiej	20%

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

7) Remont elewacji i dachów wraz z dociepleniem budynków - bloków wielorodzinnych	20%
8) Budowa monitoringu wizyjnego na terenie wsi	20%
9) Inne 1. Poprawa nawierzchni drogi i instalacja oświetlenia-kolonia. 2. Doświetlenie poboczy wsi. 3. Dobudowa lamp świetlnych kolonia Noskowo. 4. Dofinansowanie z budżetu Gminy remontów dachów najbiedniejszych mieszkańców. 5. Budowa przystanku autobusowego w centrum wsi.	12%
Pomiłowo	Ilość odpowiedzi
1) Budowa chodnika przy drodze powiatowej	50%
2) Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni w centrum wsi /zieleńce, ławki, oświetlenie/	47%
3) Budowa terenu rekreacyjnego z placem zabaw i urządzeniami rekreacyjnymi /np. siłownie/	47%
4) Budowa drogi głównej w centrum wsi z parkingami przy świetlicy i chodnikiem	44%
5) Budowa zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej	44%
6) Budowa przystani kajakowej na Wieprzy	12%
7) Budowa monitoringu wizyjnego na terenie wsi	9%
Rzyszczewo	Ilość odpowiedzi
1) Budowa świetlicy wiejskiej – siedziby Klubu Integracji Społeczności wsi	89%
2) Remont zabytkowego kościoła będącego wizytówką wsi	78%
3) Przebudowa chodnika wzdłuż centralnej drogi w Rzyszczewie	48%
4) Budowa boiska wielofunkcyjnego	43%
5) Remont elewacji i dachów wraz z dociepleniem budynków bloków wielorodzinnych	40%
6) Budowa parkingu w centrum wsi /sąsiedztwo kościoła/	16%
7) Budowa, przebudowa dróg lokalnych	16%
8) Kompleksowe zagospodarowanie przestrzenne w centrum wsi /zieleńce, ławki, oświetlenie/	13%
9) Budowa przedszkola gminnego dla dzieci w wieku 3-6 lat w Bobrowicach	10%
10) Budowa monitoringu wizyjnego na terenie wsi	8%
11) Budowa parkingu i drogi w centrum wsi /sąsiedztwo kościoła/	8%
Smardzewo	Ilość odpowiedzi
1) Budowa nowej świetlicy z poszerzoną ofertą lokalową i wyposażeniem	70%
2) Budowa boiska wielofunkcyjnego, zagospodarowanie rekreacyjne terenu nad jeziorem /pomost, plaża/	65%
3) Budowa zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej	61%

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

4) Przebudowa chodnika wzdłuż drogi na Żegocino	48%
5) Budowa, przebudowa dróg powiatowych z bezpiecznym skrzyżowaniem w centrum wsi	48%
6) Remont elewacji i dachów wraz z dociepleniem budynków bloków wielorodzinnych	39%
7) Budowa przedszkola gminnego dla dzieci w wieku 3-6 lat w Bobrowicach	30%
8) Budowa parkingu w centrum wsi /sąsiedztwo świetlicy/	17%
9) Zagospodarowanie nieczynnego cmentarza ewangelickiego	17%
Stary Kraków	Ilość odpowiedzi
1) Budowa głównej drogi z parkingami i chodnikiem w centrum wsi	90%
2) Kompleksowy remont nieczynnej świetlicy wiejskiej w Starym Krakowie	77%
3) Budowa sieci kanalizacji sanitarnej	67%
4) Zagospodarowanie terenu wokół kościoła /granitowe chodniki, parking, droga dojazdowa/	50%
5) Budowa stancy – przystani kajakowej na rzece Wieprzy	40%
6) Kompleksowe zagospodarowanie przestrzenie w centrum wsi /zielenie, ławki, oświetlenie/	30%
7) Budowa monitoringu wizyjnego na terenie wsi	20%
8) Budowa boiska wielofunkcyjnego	10%
9) Inne	7%
1. Remont drogi dojazdowej do kościoła.	
2. Dogodne połączenie autobusowe ze światem	
Warszkówko	Ilość odpowiedzi
1) Budowa drogi głównej w centrum wsi z parkingami i chodnikiem	91%
2) Kompleksowy remont nieczynnej świetlicy wiejskiej w Warszkówku	87%
3) Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni w centrum wsi /zielenie, ławki, oświetlenie/	64%
4) Budowa boiska wielofunkcyjnego	24%
5) Budowa monitoringu wizyjnego na terenie wsi	7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

III.2.1. KARTY PROJEKTÓW

W wyniku prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji, w oparciu o zasadę partnerstwa oraz partycypacji społecznej, zdefiniowano i scharakteryzowano w ramach poszczególnych sołectw projekty rewitalizacyjne, czyli takie, bez których realizacja celów dokumentu nie będzie możliwa, a obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Są to projekty kluczowe do powodzenia procesu rewitalizacji - oddziałują kompleksowo na zidentyfikowane problemy we wszystkich sferach, a przede wszystkim w sferze społecznej.

Główne założenia projektów przedstawiają "KARTY PROJEKTÓW" na kolejnych stronach opracowane. Projekty podzielono wg sołectw objętych rewitalizacją.

**ZBIORCZE ZESTAWIENIE PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH
W REWITALIZOWANYCH OBSZARACH**

obszar - RZYSZCZEWO

1.	Projekt Główny ZINTEGROWANY Odnowa, aktywizacja i integracja lokalnych społeczności Gminy Sławno znajdujących się w stanie kryzysowym poprzez instytucjonalną formę pomocy - Gminny Klub Integracji Społecznej w Rzyszczewie	G-1
2.	Projekt Główny Odtworzenie walorów estetycznych, użytkowych i kulturowych oraz ratowanie zabytku dziedzictwa kulturowego Rzyszczewa	G-2
3.	Projekt Główny Odtworzenie walorów użytkowych, technicznych, społecznych i estetycznych osiedla mieszkaniowego budynków mieszkalnych wielorodzinnych o charakterze socjalnym po byłym Państwowym Gospodarstwie Rolnym w Rzyszczewie oraz 4-rodzinnego gminnego budynku socjalnego	G-3
4.	Projekt GŁÓWNY Poprawa warunków technicznych infrastruktury drogowej, bezpieczeństwa wsi Rzyszczewo	G-4
5.	Projekt uzupełniający Powołanie Gminnej Spółdzielni Socjalnej w Rzyszczewie	U-1
6.	Projekt uzupełniający Zapobieganie zachowaniom patologicznym oraz wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży poprzez stworzenie oferty zajęć aktywizujących i promujących aktywność fizyczną wśród najmłodszych mieszkańców na bazie nowoczesnego boiska wielofunkcyjnego w Rzyszczewie	U-2
7.	Projekt uzupełniający Odtworzenie walorów technicznych funkcjonowania podstawowej infrastruktury wodociągowej w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostawy wody pitnej dla mieszkańców poprzez kompleksowy remont i modernizację hydroforni wraz ze stacją uzdatniania wody w Rzyszczewie	U-3
8.	Projekt uzupełniający Organizacja cyklicznych warsztatów „SPOTKANIA POKOLEŃ I WSPÓLNE DZIAŁANIA PODSTAWĄ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ SOŁECTWA RZYSZCZEWO”	U-4

obszar – BOBROWICE

1.	Projekt główny ZINTEGROWANY Aktywizacja społeczno- zawodowa nieaktywnych mieszkańców	G-1
2.	Projekt Główny Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z ubogich terenów wiejskich oraz stworzenie warunków do aktywizacji zawodowej matek /rodziców/ dzieci z obszaru rewitalizowanego poprzez stworzenie oferty wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 2,5 – 6 lat ze wsi Bobrowice, Smardzewo, Rzyszczewo.	G-2
3.	Projekt Główny Poprawa efektywności kształcenia dzieci i młodzieży z Bobrowic, Smardzewa i Rzyszczewa poprzez stworzenie bogatej oferty zajęć edukacyjnych wyrównujących szanse rozwoju dzieci i młodzieży oraz wyposażenie Szkoły Podstawowej w Bobrowicach w nowoczesne technologie informatyczne, boisko wielofunkcyjne oraz organizację zajęć dodatkowych.	G-3
4.	Projekt uzupełniający Poprawa warunków technicznych infrastruktury drogowej, bezpieczeństwa i estetyki wsi Bobrowice	U-1
5.	Projekt uzupełniający Budowa zaplecza integracyjno – rekreacyjnego dla mieszkańców Bobrowic	U-2

obszar – SMARDZEWO

1.	Projekt Główny ZINTEGROWANY Centrum Integracyjno- Kulturalne wsi Smardzewo jako miejsce odnowy społecznej jej mieszkańców	G-1
2.	Projekt Główny Zapobieganie zagrożeniom obszaru o szczególnych walorach przyrodniczych i rekreacyjnych – zapewnienie podstawowych usług komunalnych dla mieszkańców Smardzewa poprzez budowę zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej	G-2
3.	Projekt Główny Odtworzenie walorów technicznych, użytkowych osiedla mieszkaniowego robotniczego po byłym PGR Smardzewo	G-3
4.	Projekt Główny Poprawa warunków bezpieczeństwa przestrzeni publicznej	G-4

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

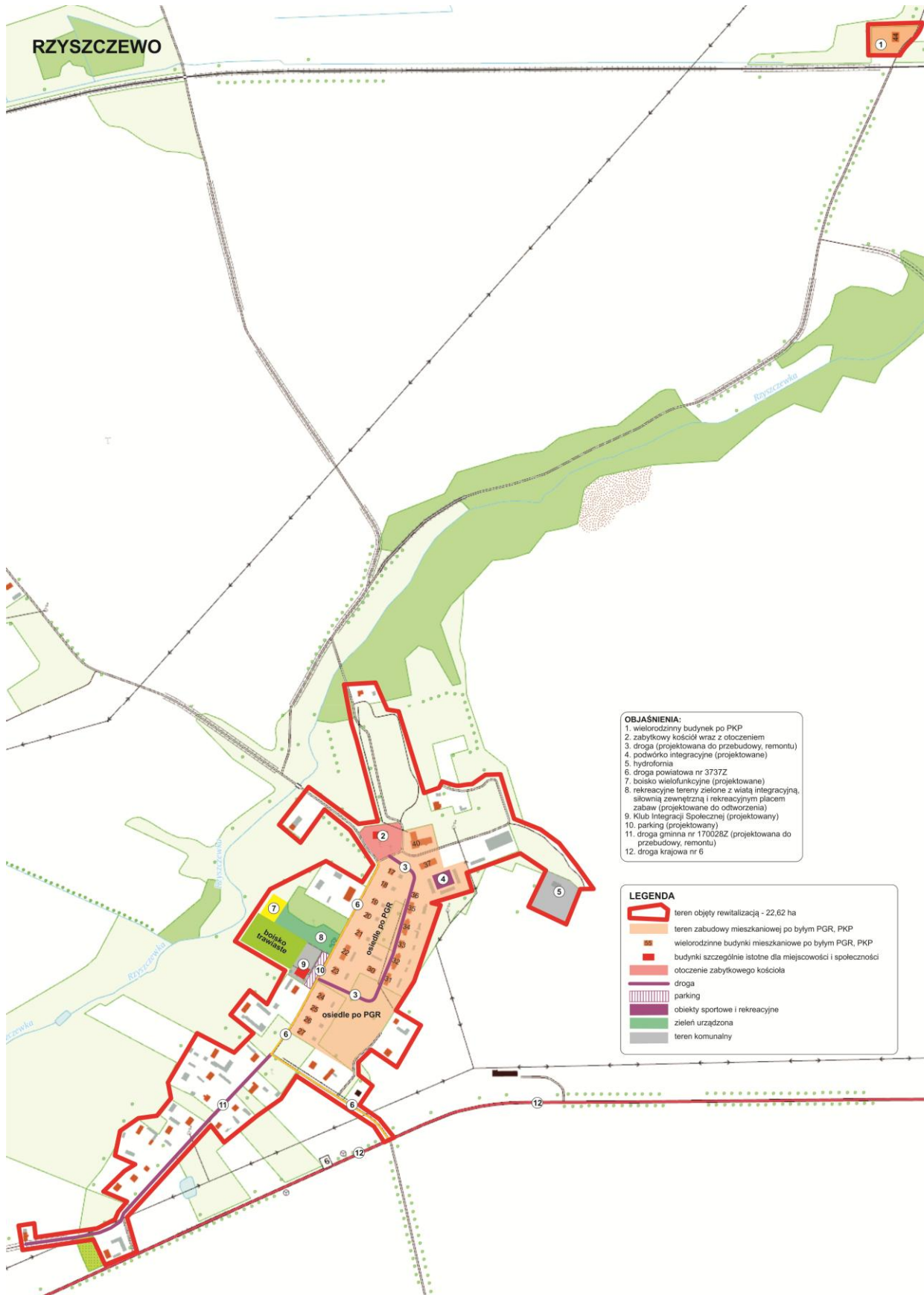
5.	Projekt Uzupełniający Przywrócenie walorów estetycznych i kulturowych wsi Smardzewo	U-1
obszar – KWASOWO		
1.	Projekt Główny ZINTEGROWANY Aktywizacja społeczno- zawodowa oraz integracja mieszkańców Kwasowa wspierana przez zorganizowaną działalność Centrum Rozwoju Wsi Kwasowo	G-1
2.	Projekt Główny Odtworzenie walorów społecznych, mieszkaniowych, kulturowych i estetycznych historycznego centrum wsi – zabytkowego pałacu wraz z otoczeniem	G-2
3.	Projekt Główny Odtworzenie podstawowej infrastruktury społecznej dla mieszkańców Kwasowa poprzez modernizację sieci kanalizacyjnej i wodociągowej	G-3
4.	Projekt Główny Poprawa walorów użyteczności publicznej, bezpieczeństwa i estetyki centrum Kwasowa	G-4
5.	Projekt Główny Odtworzenie walorów użytkowych, technicznych, społecznych i estetycznych osiedla mieszkaniowego oraz pojedynczych budynków mieszkalnych wielorodzinnych o charakterze socjalnym po byłym PGR w Kwasowie	G-5
6.	Projekt uzupełniający Zapobieganie zachowaniom patologicznym oraz wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży poprzez stworzenie szerokiej oferty obiektów rekreacyjno – sportowych oraz zajęć aktywizujących i promujących aktywność fizyczną wśród najmłodszych mieszkańców Kwasowa.	U-1
7.	Projekt uzupełniający Zachowanie i odtworzenie walorów kulturowych wsi oraz ratowanie zabytków dziedzictwa kulturowego	U-2
obszar – WARSZKÓWKO		
1.	Projekt Główny ZINTEGROWANY Integracja i odnowa społeczności wsi Warszkówko w oparciu o funkcjonowanie KLUBU „Stodoła”	G-1
2.	Projekt Główny Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu społeczności Warszkówka poprzez włączenie miejscowości do sieci dróg publicznych o utwardzonej nawierzchni – przebudowa drogi gminnej nr 170026Z łączącej centrum wsi z drogą wojewódzką DW-209	G-2
3.	Projekt uzupełniający Stworzenie oferty zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz miejsca rekreacji i integracji społeczności Warszkówka	U-1
4.	Projekt uzupełniający Adaptacja części budynku mieszkalnego na gminne mieszkanie interwencyjne w Warszkówku 39	U-2
obszar – POMIŁOWO		
1.	Projekt Główny ZINTEGROWANY Organizacja i funkcjonowanie centrum kulturalno -integracyjnego mieszkańców wsi Pomiłowo	G-1
2.	Projekt Główny Poprawa warunków technicznych, bezpieczeństwa i walorów estetycznych wsi poprzez przebudowę istniejącej drogi w centrum wsi wraz chodnikami i odwodnieniem	G-2
3.	Projekt uzupełniający Budowa placu rekreacyjnego z urządzeniami aktywizującymi ruchowo dzieci i młodzież	U-1
4.	Projekt Uzupełniający Zapobieganie zagrożeniom obszaru o szczególnych walorach przyrodniczych i rekreacyjnych oraz zapewnienie podstawowych usług komunalnych dla mieszkańców Pomiłowa poprzez budowę zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej.	U-2

obszar - STARY KRAKÓW		
1.	Projekt Główny ZINTEGROWANY Odnowa społeczności wsi Stary Kraków na bazie Centrum Aktywności Lokalnej „KRAKUS” zorganizowanym w zabytkowym budynku świetlicy wiejskiej	G-1
2.	Projekt Główny Poprawa warunków życia i dostępności podstawowych usług komunalnych oraz zapobieganie zagrożeniom środowiska, w tym szczególnie na obszarze chronionym Natura 2000 poprzez budowę zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej wraz z lokalną biologiczno – mechaniczną oczyszczalnią ścieków we wsi Stary Kraków	G-2
3.	Projekt Główny Poprawa warunków technicznych, bezpieczeństwa i estetycznych wsi poprzez przebudowę istniejącej drogi w centrum wsi wraz chodnikami i odwodnieniem	G-3
4.	Projekt Uzupełniający Program edukacyjny „Kuchenne rewolucje”	U-1
5.	Projekt Uzupełniający Stworzenie oferty zagospodarowania czasu wolnego dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych poprzez budowę infrastruktury aktywnej rekreacji	U-2
6.	Projekt Uzupełniający Odtworzenie substancji mieszkaniowej wielorodzinnych robotniczych budynków mieszkaniowych po byłej RSP Stary Kraków oraz byłego budynku robotniczego Nadleśnictwa Sławno	U-3
obszar – NOSKOWO		
1.	Projekt Główny ZINTEGROWANY Organizacja i funkcjonowanie Klubu Kulturalno - Integracyjnego mieszkańców wsi Noskowo	G-1
2.	Projekt Główny Stworzenie oferty zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców Noskowa poprzez budowę boiska wielofunkcyjnego z kontenerowym zapleczem socjalnym wraz zagospodarowaniem trawiastego boiska do piłki nożnej wraz z ofertą zajęć sportowych	G-2
3.	Projekt Główny Zapewnienie podstawowych usług komunalnych dla mieszkańców Noskowa oraz zapobieganie zagrożeniom dla ludzi i środowiska poprzez przebudowę zbiorczej sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej	G-3
4.	Projekt uzupełniający Poprawa warunków technicznych , estetyki i bezpieczeństwa wsi	G-4
5.	Projekt uzupełniający Odtworzenie walorów kulturowych i estetycznych zabytków dziedzictwa kulturowego Noskowa	U-1
6.	Projekt uzupełniający Budowa placu rekreacyjnego z urządzeniami aktywizującymi ruchowo dzieci i młodzież	U-2
7.	Projekt uzupełniający Odtworzenie walorów użytkowych, technicznych, społecznych i estetycznych wielolokalowych budynków mieszkalnych robotniczych i socjalnych po byłym Państwowym Gospodarstwie Rolnym w Noskowie	U-3

SOŁECTWO RZYSZCZEWO

obszar rewitalizacji z naniesionymi projektami

OBSZAR REWITALIZACJI		RZYSZCZEWO		PROJEKT GŁÓWNY G – 1 (ZINTEGROWANY)					
TYTUŁ PROJEKTU:									
Odnowa, aktywizacja i integracja lokalnych społeczności Gminy Sławno znajdujących się w stanie kryzysowym poprzez instytucjonalną formę pomocy - Gminny Klub Integracji Społecznej w Rzyszczewie”									
Realizowane zadania		Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe				
1. Budowa siedziby Gminnego Klubu Integracji Społecznej /KIS/		900 000	RPO WZ dz. 9.3	Gmina Sławno	2018-2019				
2. Zakup wyposażenia Gminnego Klubu Integracji Społecznej /KIS/		75 000	RPO WZ dz. 9.3	Gmina Sławno	2018-2019				
3. Aktywizacja zawodowa	- zapobieganie wykluczeniu komunikacyjnemu – kurs na prawo jazdy - doradztwo zawodowe - szkolenia zawodowe	490 000	RPOWZ, Priorytet 7-9, inne możliwe	Gminny Klub Integracji Społecznej	2018-2023				
4. Animator społeczny	Zatrudnienie osoby, która będzie dbała o włączenie społeczne różnych grup mieszkańców (nie tylko w Rzyszczewie)								
5. Poradnictwo rodzinne	- Porady prawne - Pomoc psychologiczna - Terapeuta rodzinny - Pomoc uzależnionym od alkoholu								
6. Pomoc osobom niesamodzielnym i seniorom	- Zatrudnienie opieki doraźnej dla osób niesamodzielnych - Organizacja klubów seniora - Integracja osób starszych i niepełnosprawnych								
7. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży	Zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dla uczniów z trudnościami w nauce								
8. Zapobieganie zachowaniom patologicznym dzieci i młodzieży	Organizacja czasu wolnego (zajęcia, warsztaty, wycieczki zorganizowane, akcje społeczne, samoorganizacja, angażowanie do działań prospołecznych, itp.)								
UZASADNIENIE:									
Społeczność Gminy Sławno od ponad 25 lat boryka się z wieloma głębokimi problemami społecznymi. Jest wspólnotą, która utrzymywała się w oparciu o rolnictwo, głównie państwowe i spółdzielcze. Dramatem całej Gminy był upadek wszystkich państwowych i spółdzielczych gospodarstw rolnych. Szczególnie dramatycznie odczuły to społeczności, całe wsie, które społecznie, gospodarczo, kulturowo związane były z tymi zakładami. Gmina ma charakter typowo rolniczy, brakuje większych zakładów. Obszary objęte działaniami rewitalizacyjnymi to wsie, które były i są w najgorszej sytuacji społecznej. W Gminie, jak i na terenie									

sąsiedniego miasta Sławno nie powstała do tej pory instytucja, która kompleksowo, w sposób profesjonalny realizowałaby działania skierowane na wyprowadzenie tych społeczności ze stanu kryzysowego. Obecnie realizowane są działania prospołeczne wycinkowo, przez różne instytucje /Urząd Gminy, GOPS, PUP, stowarzyszenia, szkoły/, w zależności od pojawienia się inicjatywy lokalnej, dostępności do środków finansowych. Diagnoza społeczna przeprowadzona w związku z opracowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Sławno wskazuje, iż w wielu miejscowościach nie osiągnięto zadawalających rezultatów. Niniejszy projekt jest otwarciem nowego podejścia do rozwiązania problemu - zakłada powołanie Gminnego Klubu Integracji Społecznej w Rzyszczewie /KIS/. Jest to prawna i organizacyjna forma instytucjonalnej, kompleksowej pomocy odbudowy lokalnej społeczności z jej udziałem. KIS będzie funkcjonował w ramach prawnych ustawy z 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym. Gmina Sławno nie posiada wolnych budynków czy lokali, które mogłyby być zaadoptowane na potrzeby KIS. Projekt zakłada budowę siedziby KIS w Rzyszczewie, na terenie obszaru rewitalizowanego, w sąsiedztwie dwóch innych rewitalizowanych wsi Smardzewo i Bobrowice. Rzyszczewo, dzięki położeniu przy DK nr 6 jest dobrze skomunikowane z ośrodkami miejskimi. W Rzyszczewie nie ma żadnej instytucji publicznej. Budowa nowej siedziby jest koniecznością. Będzie tu miała siedzibę nowopowołana Gminna Spółdzielnia Socjalna.

KIS w Rzyszczewie będzie stanowił samodzielną jednostkę organizacyjną. Realizował będzie szeroki katalog działań prospołecznych, aktywizujących społeczność, rodziny, bezrobotnych, kobiety i seniorów. Zatrudniał będzie szerokie grono specjalistów: terapeutów, trenerów, psychologów, prawników, animatorów społecznych, pedagogów, negocjatorów. Jednym z głównych zadań będzie aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych i ich rodzin. Realizowane będą szkolenia, kursy aktywizujące, zawodowe. KIS przejmie zadania realizowane obecnie przez Urząd Gminy i GOPS – organizację prac społecznie użytecznych, staży zawodowych dla bezrobotnych, realizację projektów skierowanych do bezrobotnych. Ścisłe będzie współdziałał z PUP, GOPS, GKRPA, Zespołem Interdyscyplinarnym, jednostkami oświaty, Caritas, PCPR w Sławnie, organizacjami pozarządowymi, sołtysami, itp. Ważną dziedziną działalności będzie organizacja pomocy opiekuńczej dla osób niesamodzielnych, seniorów, samotnych. Diagnoza i wypowiedzi w ankietach mieszkańców rewitalizowanych wsi wskazują jednoznacznie na pilną potrzebę tych działań oraz aktywizację społeczną seniorów, stworzenie oferty wspólnego i aktywnego spędzania czasu przez coraz szerszą grupę seniorów. Kolejną ważną grupą zadań stawianym KIS do realizacji będzie praca na rzecz rodzin, często niewydolnych wychowawczo oraz organizacja oferty zajęć pozaszkolnych sportowych, kulturalno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży. Działalność KIS nakierowana będzie głównie na społeczności obszarów rewitalizowanych i zdegradowanych.

Na potrzeby działania KIS zatrudniony zostanie animator społeczny, którego rolą będzie integrowanie poszczególnych społeczności na obszarze rewitalizacji i wskazywanie im kierunków samorozwoju. Jego praca będzie wykorzystywana zarówno w siedzibie KIS w Rzyszczewie jak i na terenie sołectw objętych rewitalizacją.

Na terenie Powiatu Sławieńskiego do tej pory nie funkcjonowała tego typu instytucja. Gmina Sławno będzie pionierem w tej dziedzinie. Już w trakcie opracowywania LPR Gmina nawiązała współpracę z Fundacją im. Królowej Polski św. Jadwigi w Puszczykowie. Fundacja w ciągu wielu lat działalności była założycielem kilkunastu klubów i centrów integracji społecznej, spółdzielni socjalnych na terenie Wielkopolski. W ramach współpracy zorganizowano wyjazd studyjny do klubów prowadzonych przez Fundację. Gmina pragnie kontynuować tę współpracę w trakcie opracowywania projektu powołania i funkcjonowania KIS w Rzyszczewie.

Co ważne Klub Integracji Społecznej będzie centrum usług dla całego obszaru rewitalizowanego i będzie dla nich nadrzędną jednostką wykonującą działania na rzecz poprawy czynników społecznych w poszczególnych sołectwach. Projekt ten stanowił będzie główny filar wszystkich projektów głównych nr 1 określonych w Kartach Projektów poszczególnych obszarów rewitalizacyjnych.

Jest to najważniejszy projekt rewitalizacyjny ujęty w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016 - 2023.

CELE:

1. Wybudowanie siedziby i organizacja pracy nowopowołanej gminnej instytucji Gminnego Klubu Integracji Społecznej w Rzyszczewie działającej na podstawie Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r o zatrudnieniu socjalnym.
2. Stworzenie instytucjonalnej, kompleksowej i profesjonalnej formy aktywnej pomocy rozwiązywania problemów społecznych, kulturowych, rodzinnych lokalnych społeczności Gminy Sławno znajdujących się w stanie kryzysowym, podlegających procesowi rewitalizacji.
3. Zapobieganie wykluczeniu społeczno-cywilizacyjnemu społeczności lokalnych Gminy Sławno poprzez organizację różnego typu działań, warsztatów, kursów, etc.
4. Zatrudnienie animatora społecznego działającego na rzecz ludności z obszaru rewitalizowanego.

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją

Aktywność Gminnego KIS w Rzyszczewie ukierunkowana będzie na rozwiązywanie problemów społecznych na obszarach rewitalizowanych oraz zdegradowanych. Zakłada się, iż z tych obszarów będzie pochodziła zdecydowana większość podopiecznych KIS. Oczywistym jest, iż oferta kierowana będzie do wszystkich mieszkańców gminy potrzebujących pomocy.

Udział interesariuszy:

Istotą działalności centrów i klubów integracji społecznej jest współpraca i partnerstwo tych instytucji i ich podopiecznych. Istotą działalności musi być otwartość i niekonwencjonalne podejście do partnerów, zastąpienie urzędniczego działania często charakterystycznego dla ośrodków pomocy społecznej na rzecz niekonwencjonalnych działań i rozwiązań. Organizacja i funkcjonowanie KIS w maksymalnym stopniu opierała się będzie o pracę, zaangażowanie podopiecznych, również poprzez ich zatrudnianie w ramach aktywizacji społeczno-zawodowej w różnych formach prawno-organizacyjnych.

OBSZAR REWITALIZACJI		RZYSZCZEWO		PROJEKT GŁÓWNY G - 2	
TYTUŁ PROJEKTU:					
„Odtworzenie walorów estetycznych, użytkowych i kulturowych oraz ratowanie zabytku dziedzictwa kulturowego Rzyszczewa”.					
Realizowane zadania		Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
W poszukiwaniu tożsamości lokalnej społeczności	Restauracja i wykonanie niezbędnych działań ratujących zabytkowy XIV w. kościół w Rzyszczewie. Wykonanie szeregu zabiegów i prac konserwatorskich i budowlanych, w tym ratujących budowlę	1 200 000	RPO WZ dz. 9.3; 4.1., Ministerstwo Kultury, Fundatorzy prywatni, Gmina Sławno, woj. zachodniopom.	Parafia Rzymsko Katolicka w Malechowie	2018-2020
	"Spotkania pokoleń" - cykliczne spotkania warsztaty najstarszego i najmłodszego pokolenia mieszkańców sołectwa Rzyszczewo	10 000	Gmina Sławno, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, Fundacja Wspomagania Wsi	Gminna Biblioteka Publiczna, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Rzyszczewo i Rzyszczewko, Biuro Dokumentacji i Zabytków w Szczecinie	2019-2023
UZASADNIENIE:					
<p>Rzyszczewo to jedna z najstarszych, rycerskich wsi Ziemi sławieńskiej, dawny majątek ziemski z zabudową pałacową, parkiem, folwarkiem i oryginalnym gotyckim kościołem z IV w. stanowiącym centralny, reprezentacyjny punkt wsi. Po zabudowie pałacowej i folwarcznej nie ma śladu. Zabytkowy, zdegradowany park przypałacowy stanowi własność prywatną. Jedynym świadkiem wiekowej świetności tej wsi jest kościół. Po 1945 r. przez długie lata stanowił magazyn PGR. Obecnie jest w bardzo złym stanie technicznym począwszy od zawilgoconych ścian i fundamentów zainfekowanych grzybami destrukcyjnymi, kończąc na nieszczęlnym dachu. Niszczony przez dziesięciolecia nie doczekał się żadnego remontu, prac konserwatorskich. Obiekt wymaga kompleksowego remontu. Stanowi część wspólnej przestrzeni publicznej centrum Rzyszczewa. Jest zarazem wizytówką tej wsi. Stan techniczny i estetyka jest determinantem dbałości o estetykę całej wsi. Zabytek utrzymywany jest z datków mieszkańców dwóch rewitalizowanych i ubogich sołectw: Bobrowice i Rzyszczewo. Zabytek bardzo oryginalny, dziś nie promowany, nie stanowi obiektu turystycznego.</p> <p>Obecny stan zabytku świadczy o małym poziomie poczucia tożsamości i przywiązania mieszkańców do swojej małej ojczyzny. Pobudzenie przywiązania do własnej, rodzinnej miejscowości wymaga szeregu działań nakierowanych na przybliżenie mieszkańcom historii ich małej ojczyzny, odkrywanie na nowo zabytków historii wsi i dbania o nie.</p>					
CELE:					
<ol style="list-style-type: none"> Odtworzenie walorów społecznych i estetycznych reprezentacyjnego centrum Rzyszczewa. Pobudzenie poczucia kulturowej tożsamości mieszkańców Rzyszczewa przywiązania do swej „małej ojczyzny” poprzez realizację projektu odrestaurowania wspólnego zabytku jak udział w cyklu warsztatów historycznych dla mieszkańców. Przywrócenie walorów kulturowych i konserwatorskich zabytkowi wpisanemu do rejestru zabytków jakim jest XIV wieczny kościół w Rzyszczewie. Promocja zabytkowego kościoła jako cennego obiektu turystycznego, zlokalizowanego na głównym ciągu turystycznym Pomorza. 					
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją					
Kościół należy do najcenniejszych zabytków Ziemi sławieńskiej. Znajduje się tuż przy drodze krajowej nr 6. Odnowiony, wyekspozowany stanowić będzie cenny obiekt turystyczny.					

Udział interesariuszy:

Obiekt stanowi własność mieszkańców Bobrowic i Rzyszczewa, tj. Parafii Rzymskokatolickiej w Malechowie. Od kilku lat Stowarzyszenie działające na rzecz rozwoju Rzyszczewa działa w kierunku ratowania tego zabytku. Ich staraniem opracowano dokumentację konserwatorską i budowlaną remontu kościoła. Stowarzyszenie, rady sołeckie Rzyszczewa i Bobrowic deklarują dalszą pracę przy ewentualnym remoncie kościoła, w tym proste prace fizyczne w trakcie remontu i zagospodarowania terenu.

Fot. Zabytkowy kościół w Rzyszczewie

OBSZAR REWITALIZACJI	RZYSZCZEWO		PROJEKT GŁÓWNY G – 3	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Odtworzenie walorów użytkowych, technicznych, społecznych i estetycznych osiedla mieszkaniowego budynków mieszkalnych wielorodzinnych o charakterze socjalnym po byłym Państwowym Gospodarstwie Rolnym w Rzyszczewie oraz 4-rodzinnego gminnego budynku socjalnego”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych bloku mieszkalnego 18-rodzinnego Rzyszczewo 37	300 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	Gmina Sławno	2018-2020
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych bloku mieszkalnego 10-rodzinnego Rzyszczewo 40	300 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	Gmina Sławno	2018-2020
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych bloku mieszkalnego 4-rodzinnego Rzyszczewo 30	100 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	Gmina Sławno	2018-2020
Kompleksowa termomodernizacja 4-lokalowego gminnego budynku socjalnego Rzyszczewo 44	120 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018-2020
Budowa drogi osiedlowej	450 000	RPO WZ, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018-2020
UZASADNIENIE:				
<p>Problemy społeczne mieszkańców Rzyszczewa skupione są w rodzinach byłych pracowników PGR. Diagnoza wykazała, iż 25% gospodarstw domowych znajduje się w wielolokalowych budynkach należących dawniej do PGR. Właściciele byłych mieszkań robotniczych nie zostali przygotowani do wspólnego zarządzania wspólnotami mieszkaniowymi i wspólnym podwórkiem. Nie radzą sobie z utrzymaniem wspólnej substancji mieszkaniowej. Szereg spotkań konsultacyjnych prowadzonych w ramach opracowywania LPR doprowadził jednak do przełomu, powołano zarządy i administratora wspólnot Rzyszczewo 37 i 40. Nieocieplone mieszkania generują duże koszty ogrzewania. Zniszczone, nieestetyczne budynki negatywnie wpływają na estetykę i wizerunek miejscowości Rzyszczewo. Brak porozumienia współwłaścicieli dotyczącego remontu wspólnych części budynków niszczy relacje wewnątrz wspólnoty mieszkańców osiedla i podwórka. Inicjatywy i interwencje wymaga sfera społecznych relacji. Brakuje wspólnej przestrzeni publicznej dla osiedla. Wspólną przestrzeń stanowi podwórko wspólnoty Rzyszczewo 37 i Rzyszczewo 40, budynku socjalnego Rzyszczewo 44 oraz osiedlowa droga. Żułowa nawierzchnia tej drogi, brak odwodnienia, chodnika, stanowią największy problem w okresach jesienno-zimowych (błoto żułowe, kałuże), oraz letnim (kurz).</p> <p>Warunkiem realizacji prac rewitalizacyjnych budynków będzie tworzenie małych podwórek – wspólnych przestrzeni z wiatami integracyjnymi, ławkami i gazonami z kwiatami, małymi obiektami sportowymi (np. napowietrzny stół do tenisa stołowego). Nowego sposobu zagospodarowania i drobnych prac remontowych wymagają budynki zlokalizowane na podwórkach wspólnot.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Odbudowa tkanki mieszkaniowej budynków wielolokalowych odziedziczonych po byłym PGR Rzyszczewo. 2. Zapobieganie nieuzasadnionym wydatkom zazwyczaj niezamożnych lokatorów, związanym z kosztownym ogrzewaniem nieocieplonych budynków mieszkalnych. 3. Odtworzenie właściwych relacji międzyludzkich mieszkańców budynków wielolokalowych oraz próba stworzenia wspólnej przestrzeni publicznej i społecznej osiedla mieszkaniowego - „podwórka”. 4. Przebudowa osiedlowej drogi o nawierzchni żułowej z przywróceniem funkcji „wspólnej zielonej przestrzeni osiedla”. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy.				

Udział interesariuszy:

Odtworzenie tkanki mieszkaniowej, odtworzenie pozytywnych społecznych relacji międzysąsiedzkich wymaga ogromnego zaangażowania władz i pracowników Urzędu Gminy, osób z zewnątrz (administratora nieruchomości) oraz wszystkich współwłaścicieli wspólnot. Jedynie ich zaangażowanie gwarantuje powodzenie realizacji całego zadania. Warunkiem udziału w projekcie będzie dołączenie działań w celu stworzenia wspólnych przestrzeni – „wspólnego podwórka” przy każdym rewitalizowanym budynku. Wspólne przygotowanie terenu zielonego, montaż ławek, wiaty wypoczynkowej, śmietników, stojaków na rowery, kwiatowych gazonów będzie podstawą budowy w wymiarze fizycznym i społecznym WSPÓLNEGO DOMU. Gmina Sławno zapewni materiały i urządzenia. Wkładem będzie własna praca przy prostych czynnościach porządkowych i montażu.

Dołączenie do głównego projektu działań związanych ze stworzeniem podwórka osiedlowego będzie jednym z kluczowych warunków udziału danej wspólnoty w projekcie partnerskim. Szczegóły współpracy zostaną wypracowane w trakcie spotkań i zapisane w umowie partnerskiej niezbędnej przy realizacji tego projektu. Gmina Sławno zakłada realizację remontu i termomodernizacji „bloków” mieszkalnych w partnerskiej współpracy. Gmina jako lider projektu odpowiedzialna będzie za przygotowanie, koordynację i realizację całego projektu partnerskiego oraz wspólnoty mieszkańców jako partnerzy - główni beneficjenci. Realizacja partnerskiego projektu znacząco zmniejszy koszty obsługi projektu. W sytuacjach kryzysowych planuje się angażowanie osoby „z zewnątrz” jako negocjatora. Zakłada się jednak możliwość samodzielnego realizowania działań remontowych budynków mieszkalnych przez zarządy Wspólnot z udziałem środków UE.

Powstanie integracyjnego podwórka poprzedzone będzie zagospodarowaniem całego terenu (prace porządkowe, naprawy elewacji komórek gospodarczych, malowanie ich ścian).

Przebudowie drogi osiedlowej będzie towarzyszyć zagospodarowanie jej w kierunku wspólnej zielonej przestrzeni. Planuje się intensywne zagospodarowanie terenu poprzez montaż ławek, gazonów kwiatowych, nasadzenia zieleni. Do tych prac zaangażowani zostaną mieszkańcy osiedla.

Fot. Budynek komunalny socjalny Rzyszczewo 44 i bloki osiedla robotniczego byłego PGR Rzyszczewo.

OBSZAR REWITALIZACJI	RZYSZCZEWO		PROJEKT GŁÓWNY G-4	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Poprawa warunków technicznych infrastruktury drogowej, bezpieczeństwa wsi Rzyszczewo”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa drogi lokalnej 170028Z w Rzyszczewie 550 m	600 000	RPO WZ 9.3, Program budowy dróg lokalnych, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018-2019
Remont chodnika przy drodze powiatowej	170 000	RPOWZ 9.3, Gmina Sławno, Powiat Sławno	Gmina Sławno, Powiat Sławieński	2018-2019
UZASADNIENIE:				
<p>Rzyszczewo cechuje bardzo zaniedbana infrastruktura techniczna, w tym drogowa. Centrum wsi stanowi droga powiatowa, częściowo o nawierzchni asfaltowej. Zachodnia część wsi zlokalizowana jest przy drodze gminnej brukowej. Przez wieś przebiega chodnik o nierównej zniszczonej nawierzchni. Kompleksowe przywrócenie technicznych i społecznych funkcji infrastruktury wymaga przebudowy drogi gminnej oraz chodnika. Niezbędne jest stworzenie przestrzeni wypoczynkowo-spacerowej poprzez montaż ławek, koszy na odpady, założenie trawników, klombów, montaż gazonów z kwiatami. Odnowione i nowe ciągi spacerowe będą czynnikiem łączącym mieszkańców, zachęcą do wspólnych spacerów, spotkań, rozmów.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa warunków infrastrukturalnych, technicznych i estetyki wsi poprzez przebudowę głównych ulic i ciągów spacerowych w centrum Rzyszczewa. 2. Zapewnienie bezpieczeństwa użytkownikom dróg, szczególnie pieszym poprzez przebudowę konstrukcji dróg, budowę chodników. 3. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców - budowa systemu monitoringu wizyjnego w centrum wsi. 4. Poprawa estetyki Rzyszczewa poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej w kierunku zieleni oraz wyposażenie w infrastrukturę parkową /ławki, kosze, stojaki na rowery/. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją - nie dotyczy.				
Udział interesariuszy:				
<p>Mieszkańcy Rzyszczewa zaproszeni zostaną do współpracy przy zagospodarowaniu terenów zielonych – zakładanie trawników, sadzenie zieleni, drzew, montaż urządzeń komunalnych. Bieżące utrzymanie terenów zielonych, dróg, chodników i placów realizowane będzie przez bezrobotnych mieszkańców Rzyszczewa w ramach zatrudnienia w Spółdzielni Socjalnej w Rzyszczewie.</p>				

OBSZAR REWITALIZACJI		RZYSZCZEWO		PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U-1	
TYTUŁ PROJEKTU:					
„Powołanie Gminnej Spółdzielni Socjalnej w Rzyszczewie”.					
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe	
Powołanie Gminnej Spółdzielni Socjalnej w Rzyszczewie	120 000	RPO WZ Dz. 7.3, Gmina Sławno	Gmina Sławno, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Rzyszczewo jako partner	2018-2019	
UZASADNIENIE:					
<p>Gmina Sławno od wielu lat realizuje aktywizację społeczno–zawodową poprzez prace społeczno–użyteczne, roboty publiczne, prace interwencyjne, staże zawodowe. Działanie te są realizowane w ramach Urzędu Gminy Sławno oraz GOPS. Ze względów organizacyjnych działania realizowane są w ograniczonym zakresie. Projekt zakłada powołanie Gminnej Spółdzielni Socjalnej w Rzyszczewie. Siedzibą spółdzielni będzie wybudowany budynek – siedziba Gminnego Klubu Integracji Społecznej. Głównym zadaniem Spółdzielni będzie współpraca z KIS, GOPS, Urzędem Gminy, GKRPA w celu aktywizacji osób nieaktywnych, wykluczonych z życia społecznego i zawodowego. Realizowała będzie głównie prace na rzecz Gminy Sławno, sołectw ale również na rzecz podmiotów prywatnych.</p>					
CELE:					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Powołanie na terenie gminy Sławno podmiotu ekonomii społecznej jaką jest spółdzielnia socjalna. 2. Zapewnienie organizacyjno–prawnej aktywnej formy zatrudnienia osób wykluczonych zawodowo, długotrwale bezrobotnych, szczególnie z terenów rewitalizowanych. 					
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją					
Działalność spółdzielni obejmie całą gminę. Z oczywistych względów największą grupę beneficjentów stanowią mieszkańcy obszarów rewitalizowanych i zdegradowanych.					
Udział interesariuszy:					
Partnerem społecznym współtworzącym spółdzielnię będzie Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Rzyszczewa i Rzyszczewka, działającego od wielu lat na rzecz mieszkańców rewitalizowanego obszaru Rzyszczewa.					

OBSZAR REWITALIZACJI	RZYSZCZEWO		PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U- 2	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Zapobieganie zachowaniom patologicznym oraz wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży poprzez stworzenie oferty zajęć aktywizujących i promujących aktywność fizyczną wśród najmłodszych mieszkańców na bazie nowoczesnego boiska wielofunkcyjnego w Rzyszczewie”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa boiska wielofunkcyjnego w Rzyszczewie	380 000	RPO WZ, PROW, PO RiM, Gmina Sławno, Ministerstwo Sportu	Gmina Sławno	2019-2020
Zajęcia wyrównujące szanse rozwoju fizycznego. Organizacja turniejów, zawodów sportowych, imprez rodzinnych sportowo-rekreacyjnych	20 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno	2019-2022
UZASADNIENIE:				
Rzyszczewo pozbawione jest możliwości korzystania z całorocznych obiektów sportowych. Staraniem lokalnego stowarzyszenia i klubu sportowego utrzymywane jest boisko trawiaste do piłki nożnej oraz siłownia napowietrzna i plac zabaw. Ankietowani mieszkańcy wskazują jako główny problem zapewnienie dzieciom i młodzieży atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu, w tym poprzez zorganizowane zajęcia sportowe. W tym celu niezbędna jest budowa nowoczesnego boiska do gier zespołowych. Propozycją dla wszystkich będzie oferta zajęć sportowo –rekreacyjnych prowadzonych przez instruktorów, turniejów i konkursów rekreacyjno- sportowych oraz rodzinnych festynów sportowych na nowo wybudowanym obiekcie sportowym.				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie bazy sportowej w postaci nowoczesnego boiska wielofunkcyjnego w Rzyszczewie. 2. Stworzenie oferty zorganizowanych zajęć, konkursów rekreacyjno–sportowych dla mieszkańców Kwasowa, w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży. 3. Zapobieganie zachowaniom patologicznym dzieci i młodzieży – mieszkańców Rzyszczewa poprzez animowanie i promocję zdrowego, aktywnego trybu życia oraz stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją - nie dotyczy.				
Udział interesariuszy:				
Boisko będzie wykorzystywane przez wszystkich mieszkańców. Bieżący dozór, utrzymanie czystości, naprawy realizowane będą przez bezrobotnych mieszkańców sołectwa w ramach zatrudnienia w Spółdzielni Socjalnej w Rzyszczewie.				

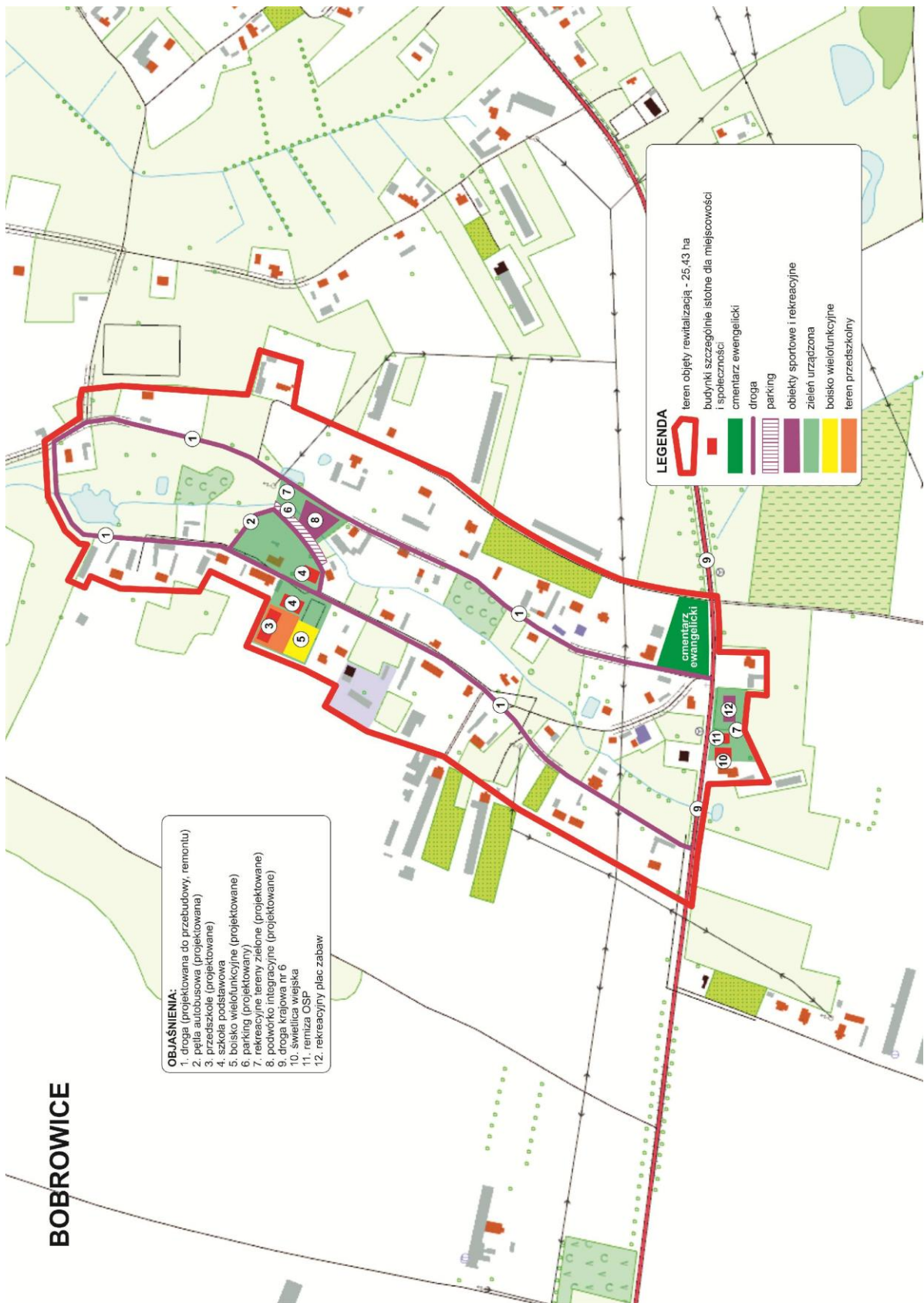
OBSZAR REWITALIZACJI	RZYSZCZEWO	PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U-3		
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Odtworzenie walorów technicznych funkcjonowania podstawowej infrastruktury wodociągowej w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostawy wody pitnej dla mieszkańców poprzez kompleksowy remont i modernizację hydroforni wraz ze stacją uzdatniania wody w Rzyszczewie”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Remont i modernizacja hydroforni, stacji uzdatniania wody i ujęć wody w Rzyszczewie	900 000	RPO WZ 9.3, PROW, Gmina Sławno.	Gmina Sławno	2018-2020
UZASADNIENIE:				
Zbiorowe zapewnienie dostaw wody pitnej dla mieszkańców jest podstawowym zadaniem gminy. Hydrofornia w Rzyszczewie wybudowana przez PGR Rzyszczewo w latach 70-tych XX w. jest dziś technologicznie i fizycznie zdekapitalizowana. Konieczna jest kompleksowa modernizacja obiektu wraz z budową rezerwowego ujęcia wody studni głębinowej.				
CELE:				
1. Zapewnienie mieszkańcom ciągłości dostaw wody pitnej o odpowiednich parametrach biologiczno-chemicznych. 2. Ochrona środowiska naturalnego, w tym wód powierzchniowych i podziemnych.				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją				
Hydrofornia zapewni dostawę wody dla 1640 mieszkańców gminy /5 miejscowości/, w tym objętych programem rewitalizacji Rzyszczewa i Bobrowic /700 mieszkańców/.				
Udział interesariuszy – nie dotyczy.				
Fot. Stacja uzdatniania wody w Rzyszczewie				
				

OBSZAR REWITALIZACJI	RZYSZCZEWO		PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U-4	
TYTUŁ PROJEKTU:				
Organizacja cyklicznych warsztatów „SPOTKANIA POKOLEŃ I WSPÓLNE DZIAŁANIA PODSTAWĄ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ SOŁECTWA RZYSZCZEWO”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Międzypokoleniowa edukacja i rozwój zainteresowań poprzez prelekcje, spotkania, wyjazdy, wystawy, etc.	10 000	RPO WZ, inne możliwe	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Rzyszczewo i Rzyszczewko, SP w Bobrowicach, Gminna Biblioteka Publiczna,	2018-2023
Rozwijanie postaw prospołecznych				
Międzypokoleniowe zajęcia z zakresu kultury fizycznej, sportu, etc.				
Międzypokoleniowe imprezy towarzyskie i okolicznościowe				
Wspólne działania na rzecz poszanowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego				
Wspólne wyjazdy turystyczno-krajoznawcze				
Wspomaganie wszelkich inicjatyw gospodarczych i kulturalnych mieszkańców				
UZASADNIENIE:				
<p>Chcąc podnieść jakość usług społecznych w sołectwie Rzyszczewo i wychodząc naprzeciw coraz większej ilości osób starszych należy animować i przeprowadzać działania, które skierowane będą do jak największej liczby odbiorców w różnym wieku, do przedstawicieli różnych pokoleń.</p> <p>Pokolenia wzajemnie się przenikają, łączą poprzez szereg relacji, są od siebie zależne. W rodzinie jest to proces naturalny – w społeczeństwie nie. Te relacje można i należy odpowiednio stymulować i rozwijać; od jakości tych relacji zależy jakość funkcjonowania społeczności, poczucie tożsamości i przynależności oraz rzeczywista integracja społeczna.</p> <p>W sołectwie Rzyszczewo dotychczasowa działalność i aktywność stowarzyszenia nakierowana była na budowę infrastruktury rekreacyjnej, rewitalizację nieczynnego cmentarza, utrzymanie w należytym stanie terenów rekreacyjno – sportowych, otoczenia zabytkowego kościoła, utrzymanie czystości we wsi. Podczas realizacji ww. przedsięwzięć pozyskiwano także fundusze na organizację zajęć dla dzieci i młodzieży, które miały na celu przede wszystkim edukację młodego pokolenia, zapoznanie z historią miejscowości, podniesienie świadomości proekologicznej i prozdrowotnej. W ramach gminnych konkursów dla organizacji pozarządowych „sportowe ferie i sportowe wakacje” odbiorcami usług społecznych były także dzieci i młodzież.</p> <p>W sołectwie Rzyszczewo ze względu na brak środków i odpowiedniego lokalu, nie było działań skierowanych do szerszej grupy odbiorców, do wszystkich mieszkańców, w tym do osób starszych. Wielką potrzebą społeczną jest integracja międzypokoleniowa poprzez wspólne spotkania, edukację, wspólne imprezy okolicznościowe i towarzyskie, wypoczynek i rekreację.</p> <p>Spotkania osób w różnym wieku i wspólne działania to także odnoszenie wzajemnych korzyści widzianych przez pryzmat międzypokoleniowego dialogu, prowadzącego do wymiany wiedzy i umiejętności, przekazywania wartości i doświadczeń, co z kolei przyczynia się do zbudowania bliskich relacji, życzliwych postaw, wzajemnego szacunku i zmniejszenia tym samym społecznej segregacji i izolacji ze względu na wiek.</p> <p>Wspólne inicjatywy i działania to także możliwość wspólnego spędzania czasu i czerpanie radości z wzajemnych kontaktów. Nie każdy senior ma częsty kontakt ze swoimi wnukami i nie każde dziecko może cieszyć się bliskością swoich dziadków. Tymczasem młodzież poszukuje zrozumienia i akceptacji w szczególności osób których można obdarzyć zaufaniem i które zawsze służą dobrą radą i pomocą. Obszary tematyczne oraz formy wspólnych spotkań pokoleń i wspólnego działania mogą być niezwykle różnorodne. Najwięcej inspiracji dostarcza jednak codzienne życie i najbliższe otoczenie.</p>				

CELE:
<ol style="list-style-type: none">
1. międzypokoleniowa edukacja i rozwój zainteresowań poprzez prelekcje, spotkania, wyjazdy, wystawy, różne warsztaty (np. plastyczne, muzyczne, taneczne, fotograficzne, kulinarne) oraz inne zajęcia (np. nauka obsługi komputera i smartfonów)
2. rozwijanie podstaw prospołecznych, uwrażliwianie na wzajemne potrzeby, oczekiwania i odmienność; propagowanie idei wolontariatu oraz niesienie pomocy osobom chorym i niepełnoprawnym
3. międzypokoleniowe zajęcia z zakresu kultury fizycznej, sportu, rekreacji oraz działania na rzecz ochrony zdrowia
4. międzypokoleniowe imprezy towarzyskie i okolicznościowe związane z aktualnymi świętami, tradycjami, różnymi obchodami, pogadanki, potańcówki
5. wspólne działania na rzecz poszanowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz działania przyczyniające się do zwiększenia zainteresowania historią naszej małej ojczyzny, utrzymanie czystości w miejscach publicznych
6. wspólne wyjazdy turystyczno – krajoznawcze, wycieczki krajowe i zagraniczne
7. wspomaganie wszelkich inicjatyw gospodarczych i kulturalnych mieszkańców oraz mobilizowanie do aktywnego udziału we wszelkich formach życia społecznego
8. współpraca z różnymi podmiotami, instytucjami, organizacjami w celu podnoszenia jakości wszystkich inicjatyw, działań i przedsięwzięć
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją
Z wachlarza działań realizowanych przez stowarzyszenie korzystać będą mogły wszystkie grupy społeczne z obszaru rewitalizacji i nie tylko.
Udział interesariuszy – nie dotyczy.

SOŁECTWO BOBROWICE

obszar rewitalizacji z naniesionymi projektami

OBSZAR REWITALIZACJI		BOBROWICE		PROJEKT GŁÓWNY G - 1	
TYTUŁ PROJEKTU					
„Aktywizacja społeczno- zawodowa nieaktywnych mieszkańców Bobrowic”					
Realizowane zadania		Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
1. Aktywizacja zawodowa	- zapobieganie wykluczeniu komunikacyjnemu –kursu na prawo jazdy - doradztwo zawodowe - szkolenia zawodowe	350 000	RPOWZ, Priorytet 7-9, inne możliwe	Gminny Klub Integracji Społecznej, Gmina Sławno	2018-2023
2. Animator społeczny					
3. Poradnictwo rodzinne	- Porady prawne - Pomoc psychologiczna - Terapeuta rodzinny - Pomoc uzależnionym od alkoholu				
4. Pomoc osobom niesamodzielnym i seniorom	- Zatrudnienie opieki doraźnej dla osób niesamodzielnym - Organizacja klubów seniora - Integracja osób starszych i niepełnosprawnych				
5. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży	Zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dla uczniów z trudnościami w nauce				
6. Zapobieganie zachowaniom patologicznym dzieci i młodzieży	Organizacja czasu wolnego (zajęcia, warsztaty, wycieczki zorganizowane, akcje społeczne, samoorganizacja, angażowanie do działań prospołecznych, itp.)				
7. "Szkoła dla rodziców"	Organizacja cyklicznych warsztatów dla rodziców i opiekunów z zakresu właściwej opieki i pracy z dzieckiem.				
UZASADNIENIE					
<p>W ramach I etapu odnowy wsi zrealizowano kompleksowy remont i termomodernizację zabytkowego budynku świetlicy w Bobrowicach. Mieszkańcy Bobrowic wymagają pomocy w postaci szeregu działań aktywizacyjnych, szkoleniowych, opiekuńczych, edukacyjnych. Jednym z miejsc realizacji działań aktywizujących, integrujących, opiekuńczych będzie istniejąca świetlica, wyposażona w nowoczesne urządzenia multimedialne, meble. Działalność oparta będzie o ofertę Gminnego Klubu Integracji Społecznej w Rzyszczewie jako głównego realizatora działań prospołecznych aktywizujących rewitalizowane społeczności Gminy Sławno. Ze względu na bliskie sąsiedztwo Bobrowic i Rzyszczewa część zajęć szkoleniowych, doradczych związanych szczególnie z aktywizacją zawodową będzie realizowanych w siedzibie KIS w Rzyszczewie. Cechą charakterystyczną Bobrowic są problemy w rodzinach z dziećmi (alkoholizm, ubóstwo, niewydolność wychowawcza). W rozwiązywaniu tych problemów ogromną rolę odgrywała będzie kompleksowa pomoc KIS, GOPS-u i działania ukierunkowane do dzieci w postaci zajęć świetlicowych, sportowych, zajęć pozalekcyjnych w szkole podstawowej.</p>					

CELE:
<ol style="list-style-type: none">
1. Stworzenie miejsca integracji i aktywizacji osób i całej społeczności Bobrowic - miejsca animacji życia społecznego i realizacji różnorodnych działań społecznych kierowanych do osób aktywizowanych zawodowo, społecznie, seniorów, szczególnie dzieci i młodzieży rodzin niewydolnych wychowawczo i życiowo.
2. Realizacja szeregu projektów prospołecznych „miękkich” nakierowanych na odnowę życia społecznego i rodzinnego, aktywności zawodowej, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży - kreujących wszechstronny rozwój tej społeczności.
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją - nie dotyczy
Udział interesariuszy:
Świetlica jest miejscem integrującym mieszkańców. Realizacja większości przedsięwzięć aktywizacyjnych i integracyjnych wymaga współpracy, partnerskiego i elastycznego współdziałania organizatorów oraz interesariuszy, którzy winni być włączeni w proces decyzyjno – organizacyjny w możliwie szerokim zakresie.

OBSZAR REWITALIZACJI	BOBROWICE		PROJEKT GŁÓWNY G - 2	
TYTUŁ PROJEKTU				
„Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z ubogich terenów wiejskich oraz stworzenie warunków do aktywizacji zawodowej matek (rodziców) dzieci z obszaru rewitalizowanego poprzez stworzenie oferty wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 2,5 – 6 lat ze wsi Bobrowice, Smardzewo, Rzyszczewo”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa budynku Gminnego Przedszkola /2-3 oddziałowego/ wraz z zagospodarowaniem terenu, zakup wyposażenia oraz organizacja pracy.	2 300 000	RPO WZ 9.3 8.1, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018-2020
UZASADNIENIE				
<p>Mieszkańcy zachodniej cz. gminy, w tym rewitalizowanych wsi Rzyszczewo, Smardzewo, Bobrowice pozbawieni są dostępu do publicznego przedszkola. Najbliższe dostępne przedszkola to prywatne placówki w mieście Sławno lub Gminne Przedszkole w Gwiazdowie /ok. 12 km/. Dzieci 6-letnie uczęszczają do oddziału zerowego w Szkole Podstawowej w Bobrowicach. Zajęcia /5-cio godzinne/ odbywają się w zaadaptowanym lokalu na poddaszu zabytkowego budynku szkolnego. Pomieszczenia nie spełniają wielu obecnie obowiązujących norm sanitarnych, budowlanych i ewakuacyjnych.</p> <p>Sytuacja materialna i społeczna rodzin, brak dostępu do przedszkola powoduje bardzo mały udział dzieci w wieku przedszkolnym objętych wychowaniem przedszkolnym. Oznacza to, że rodzice rezygnują z ich rozwoju i zostają z nimi w domu lub zostawiają pod opieką najbliższej rodziny. Diagnoza wykazała, że obszar ten charakteryzuje najniższy w gminie wskaźnik udziału dzieci wieku 3-5 lat w wychowaniu przedszkolnym. Jest to stan długotrwały. Ten fakt ma głębokie konsekwencje społeczne dla dzieci, jak i ich rodzin.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rodzice, najczęściej matki mają utrudniony powrót do aktywności zawodowej z powodu konieczności całodziennego opieki nad dzieckiem lub nie mają motywacji do rozpoczęcia aktywności zawodowej po okresie macierzyńskim lub wychowawczym. 2. Dzieci pozbawione są szans rozwojowych w bardzo ważnym okresie rozwoju przedszkolnego. Często są to dzieci z rodzin ubogich, z problemami alkoholizmu, bezrobocia, rodziny z problemami wychowawczymi. Brak właściwej opieki, zajęć wychowawczo-rozwojowych powoduje, iż od wielu lat dzieci z tego terenu wykazują niskie wyniki sprawdzianu po szkole podstawowej oraz egzaminu po gimnazjum. 3. Część rodziców z obwodu SP w Bobrowicach /zamożniejsi/, pozbawieni na miejscu przedszkola posyłają swoje dzieci do przedszkoli w Sławnie. Dalej z grupą rówieśniczą uczęszczają one do szkół podstawowych w Sławnie, zmniejszając znacząco liczebność uczniów w Szkole w Bobrowicach. Wpływa to zdecydowanie negatywnie na możliwości edukacyjne i rozwój tej szkoły oraz przyszłość obszaru w ogóle. Stąd też niezwykle ważną inwestycją stało się poczynienie wszelkich działań na rzecz powstania na tym obszarze możliwości wychowania przedszkolnego poprzez budowę przedszkola, które obejmie swoim działaniem dzieci z obszaru Bobrowic, Smardzewa i Rzyszczewa. 				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie codziennej oferty 10 godzinnych zajęć wychowania przedszkolnego dla dzieci 2,5 – 6-letnich z obszaru rewitalizowanego: Bobrowic, Smardzewa, Rzyszczewa w nowo wybudowanym Przedszkolu Gminnym w Bobrowicach. 2. Pobudzenie aktywizacji zawodowej rodziców, szczególnie kobiet po okresie macierzyństwa lub okresie wychowawczym poprzez zapewnienie 10 godzinnej opieki nad dziećmi w ramach wychowania przedszkolnego. 3. Zwiększenie szans edukacyjnych i społecznych dzieci w wieku przedszkolnym z ubogich terenów wiejskich gm. Sławno. 4. Zwiększenie szans rozwojowych Szkoły w Bobrowicach – wzrostu liczebności uczniów uczęszczających z obwodu szkoły do tej szkoły. Zaangażowanie dzieci i rodziców z tego terenu w działalność przedszkola będzie skutkowało w przyszłości uczęszczaniem tych dzieci do Szkoły Podstawowej w Bobrowicach z grupą rówieśniczą z przedszkola.. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją				
Do przedszkola będą uczęszczały dzieci ze wsi Bobrowiczki.				

Udział interesariuszy:

Rodzice jak i rodziny dzieci w wieku przedszkolnym zostaną zaproszeni do prac związanych z budową nowego przedszkola. Projekt zakłada wykonanie przez lokalną społeczność prac związanych z:

- pracami porządkowymi w trakcie rozbiórki obecnego budynku gospodarczego;
- udziałem w pracach porządkowych po zakończeniu budowy, montażem mebli i wyposażenia;
- zakładaniem zieleńców, drobnej infrastruktury wokół przedszkola.

W trakcie funkcjonowania przedszkola bezrobotne osoby zamieszkałe w sąsiedztwie będą odbywały staże zawodowe, praktyki. Zatrudnionych zostanie ok. 4 – 5 osób, jeśli tylko będzie to możliwe z rewitalizowanego obszaru gminy Sławno.

Ryc. Wizualizacja budynku przedszkola w Bobrowicach

OBSZAR REWITALIZACJI	BOBROWICE		PROJEKT GŁÓWNY G -3 (ZINTEGROWANY)	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Poprawa efektywności kształcenia dzieci i młodzieży z Bobrowic, Smardzewa i Rzyszczewa poprzez stworzenie bogatej oferty zajęć edukacyjnych wyrównujących szanse rozwoju dzieci i młodzieży poprzez wyposażenie Szkoły Podstawowej w Bobrowicach w nowoczesne technologie informatyczne, boisko wielofunkcyjne oraz organizację zajęć dodatkowych.”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa boiska wielofunkcyjnego w Bobrowicach na potrzeby SP oraz mieszkańców	400 000	RPO WZ 9.3 9.4, Ministerstwo Sportu, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2017-2018
Budowa sieci komputerowej w budynkach szkoły, organizacja nowoczesnej pracowni komputerowo - językowej, zakup wyposażenia (nowoczesne technologie TIK)	65 000	RPO WZ dz. 8.2; 9.4, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2017 -2018
Organizacja zajęć dodatkowych w celu podniesienia poziomu edukacji przedmiotów technicznych i ścisłych oraz języków obcych	40 000	RPO WZ dz. 8.2; Gmina Sławno	Gmina Sławno, Szkoła Podstawowa w Bobrowicach	2018-2023
UZASADNIENIE				
<p>Do obwodu szkoły należą rewitalizowane obszary Bobrowic, Smardzewa, Rzyszczewa oraz miejscowość Bobrowiczki – zlokalizowana poza obszarem rewitalizacji. Szkoła Podstawowa w Bobrowicach jest najstabilniej wyposażoną z wszystkich szkół Gminy Sławno.</p> <p>Szkołę charakteryzują następujące wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bardzo złe warunki lokalowe - zlokalizowana w 3 budynkach; - brak sali gimnastycznej (zajęcia w-f realizowane są w pomieszczeniu piwnicznym!! oraz na trawiastym placu;) - brak nowoczesnego boiska wielofunkcyjnego; - niski poziom wyposażenia, słaba oferta zajęć dodatkowych; - od wielu lat absolwenci SP uzyskują niskie wyniki edukacji podstawowej oraz gimnazjalnej; <p>Znacząca część dzieci i ich rodziców z obwodu SP w Bobrowicach nie utożsamia się z tą placówką oświatową. Jest to wynikiem uczęszczania części dzieci do przedszkoli w Sławnie, a następnie pozostanie z grupą rówieśniczą w szkołach na terenie miasta. Poziom skolaryzacji (udział dzieci z terenu obwodu szkoły uczęszczających do tej szkoły) jest najniższy w ze szkół gminy Sławno i wynosi 65%. Bardzo duża część dzieci z obwodu SP w Bobrowicach jest dowożona do szkół poza teren swojego zamieszkania .</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie nowoczesnej bazy wyposażenia technicznego, w tym informatycznego - sieć i pracownia komputerowa, pracownia językowa oraz pomocy dydaktycznych w Szkole Podstawowej w Bobrowicach. 2. Stworzenie bogatej oferty zajęć wyrównujących szanse edukacyjne dzieci mających trudności w nauce oraz dzieci uzdolnionych. 3. Stworzenie warunków rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych poprzez budowę nowoczesnego boiska wielofunkcyjnego przy SP w Bobrowicach. Boisko dostępne będzie poza godzinami pracy szkoły dla całej społeczności lokalnej – stanowić będzie miejsce integracji społeczności, organizacji rodzinnych festynów rekreacyjno-sportowych. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją				
Oddziaływanie na dzieci, młodzież i społeczność wsi Bobrowiczki.				
Udział interesariuszy				
W realizację projektu zaangażowani zostaną zarówno rodzice jak i nauczyciele placówki, którzy będą brać udział w pracach porządkowych po budowie boiska. W ramach realizacji zajęć rodzice współtworzyć będą program zabaw ruchowych na świeżym powietrzu dając swoim dzieciom przykład angażowania się w działalność społeczną na obszarze Gminy. W ten sposób następować będzie integracja różnych środowisk w sołectwie.				

OBSZAR REWITALIZACJI	BOBROWICE		PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U - 1	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Poprawa warunków technicznych infrastruktury drogowej, bezpieczeństwa i estetyki wsi Bobrowice”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Uprzątnięcie i adaptacja terenu byłego cmentarza ewangelickiego w kierunku zieleni wysokiej	10 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno, Mieszkańcy wsi. Członkowie OSP	2017-2018
Przebudowa głównej drogi gminnej nr 170031Z w Bobrowicach prowadzącej do Szkoły Podstawowej	2 350 000	RPO WZ dz. 9.3, Program Budowy dróg Lokalnych, PROW	Gmina Sławno	2019-2021
Montaż systemu monitoringu wizyjnego w głównych punktach wsi	40 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno	2019-2018
Budowa oświetlenia ulicznego na zabudowanym odcinku DK nr 6	50 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno	2019-2020
UZASADNIENIE				
<p>Bobrowice należą w Gminie Sławno do grona wsi z licznymi zapóźnieniami w realizacji inwestycji infrastrukturalnych. Diagnoza wykazała, iż zaledwie 17,65 % gospodarstw domowych ma dostęp bezpośrednio do drogi utwardzonej asfaltowej. Główną drogę w postaci pętli w ok. 80% długości stanowi stary bruk kamienny bez systemu odprowadzenia wód opadowych, chodników czy parkingu. Szczególnym problemem jest odcinek dojazdowy do szkoły podstawowej oraz planowanego przedszkola. Trudne warunki dojazdu, zawracania, parkowania odczuwają w szczególności kierowcy autobusów szkolnych. Stan techniczny drogi powoduje niski poziom bezpieczeństwa mieszkańców, szczególnie dzieci uczęszczających do szkoły i korzystających na co dzień z tego ciągu komunikacyjnego. Ulica w złym stanie technicznym wpływa także negatywnie na estetykę wsi. Pogarsza ją brak trawników, klombów, chodników, zaniedbane prywatne posesje. Budowa drogi wraz z infrastrukturą znacząco poprawi i uatrakcyjni wizerunek wsi jako miejsca osiedlania się i życia nowych mieszkańców, co przy doskonałej lokalizacji /DK6 – przyszła S-6/ i komunikacji jest oczywiste.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> Poprawa warunków bezpieczeństwa mieszkańców wsi oraz dzieci i osoby dojeżdżające do szkoły w Bobrowicach poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - przebudowę głównej drogi gminnej nr 170031Z wraz z budową systemu odprowadzania wód opadowych, chodników i oświetlenia ulicznego wraz z parkingiem zatoczką autobusową przy szkole, - budowa oświetlenia ulicznego na zabudowanym odcinku drogi krajowej nr 6, - montaż systemu monitoringu wizyjnego w głównych punktach wsi. Poprawa estetyki wsi: <ul style="list-style-type: none"> - założenie terenów zielonych /trawniki, zakrzewienie i zadrzewienia/ w sąsiedztwie nowej drogi, - uprzątnięcie i adaptacja terenu byłego cmentarza ewangelickiego w kierunku zieleni wysokiej. Budowa nowego wizerunku wsi Bobrowice jako miejsca osiedlania się nowych rodzin. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją				
Droga jest miejscem publicznym. Korzystać z niej będą wszyscy uczestnicy ruchu drogowego. A zatem mogą być to zarówno mieszkańcy z obszaru rewitalizacji jak i innych miejscowości w gminie.				
Udział interesariuszy:				
Od lat społeczność czynnie uczestniczy w akcji sprzątania wsi Bobrowice. Rada sołecka deklaruje udział mieszkańców w realizacji szeregu niewykwalifikowanych prac (zakładanie trawników, terenu zielonego w centrum wsi). Praktyką wieloletnią Gminy Sławno jest wykorzystywanie osób bezrobotnych do realizacji prac związanych z utrzymaniem zieleni (koszenie, bieżące sprzątanie) poprzez prace społecznie użyteczne, staże zawodowe, roboty publiczne. Projekt zakłada kontynuację tej formy utrzymania estetyki wsi.				

Fot. Bobrowice- główna droga w centrum miejscowości. Po obu stronach ulicy budynki szkoły podstawowej

OBSZAR REWITALIZACJI	BOBROWICE		PROJEKT uzupełniający U-2	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Budowa zaplecza integracyjno–rekreacyjnego dla mieszkańców Bobrowic”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Stworzenie terenu rekreacyjnego /wiata integracyjna z miejscem na ognisko, zagospodarowaniem terenu zielonego; plac zabaw + urządzenia rekreacyjne/	180 000	PROW, PO RiM, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2020
UZASADNIENIE				
<p>Główna część wsi zlokalizowana jest wzdłuż drogi w postaci pętli. W Bobrowicach funkcjonuje drewniany, zużyty plac zabaw z 2010 r., zlokalizowany na skraju wsi. Droga do placu prowadzi przez ruchliwą DK - 6. Miejsce jest rzadko odwiedzane i nie spełnia funkcji integrującej wsi.</p> <p>W centrum wsi na dz. nr 52/2 powstanie oczekiwane przez mieszkańców miejsce integracji i rekreacji dla dzieci i całej społeczności. Powstanie nowoczesny plac zabaw z wieloma urządzeniami aktywizującymi ruchowo. Obok utworzone zostanie miejsce integracji z nowym terenem zielonym, wiatą, miejscem na ognisko, monitoringiem wizyjnym.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie oczekiwanego przez mieszkańców centrum integrującego całą społeczność wsi zlokalizowanego w dostępnym i bezpiecznym centrum wsi. Teren przeznaczony pod nową infrastrukturę znajduje się w odległości zaledwie 250 m od terenu szkoły. 2. Integracja społeczności. 3. Stworzenie oferty aktywnego i bezpiecznego spędzania czasu szczególnie przez dzieci i młodzież. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją				
Nie dotyczy				
Udział interesariuszy:				
<p>Mieszkańcy na zebraniu sołectkim zadeklarowali czynny udział w większości prac :</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa wiaty, ławek, miejsca na ognisko, części wyposażenia placu zabaw, - zakładanie zieleńca. <p>Utrzymanie terenu dzięki osobom bezrobotnym zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych, staży zawodowych, robót publicznych.</p>				

SOŁECTWO SMARDZEWO

obszar rewitalizacji z naniesionymi projektami

OBSZAR REWITALIZACJI	SMARDZEWO	PROJEKT GŁÓWNY G – 1 (ZINTEGROWANY)			
TYTUŁ PROJEKTU:					
„Centrum Integracyjno-Kulturalne wsi Smardzewo jako miejsce odnowy społecznej jej mieszkańców”					
Realizowane zadania		Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
1. Przebudowa budynku świetlicy wiejskiej w Smardzewie wraz z zakupem wyposażenia	Prace związane z przebudową budynku obecnej świetlicy. Cel: stworzenie warunków dla realizacji zadań integracyjnych, kursów, warsztatów, zajęć opiekuńczo - edukacyjnych dla mieszkańców Smardzewa	450 000	RPO WZ 9.3, PROW	Gmina Sławno	2018-2019
2. Aktywizacja zawodowa	- zapobieganie wykluczeniu komunikacyjnemu – kursy na prawo jazdy - doradztwo zawodowe - szkolenia zawodowe	430 000	RPO WZ, Priorytet 7-9, inne możliwe	Gminny Klub Integracji Społecznej, Gmina Sławno	2019-2023
3. Animator społeczny					
4. Poradnictwo rodzinne	- Porady prawne - Pomoc psychologiczna - Terapeuta rodzinny - Pomoc uzależnionym od alkoholu				
5. Pomoc osobom niesamodzielnym i seniorom	- Zatrudnienie opieki doraźnej dla osób niesamodzielnym - Organizacja klubów seniora - Integracja osób starszych i niepełnosprawnych				
6. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży	Zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dla uczniów z trudnościami w nauce				
7. Zapobieganie zachowaniom patologicznym dzieci i młodzieży	Organizacja czasu wolnego (zajęcia, warsztaty, wycieczki zorganizowane, akcje społeczne, samoorganizacja, angażowanie do działań prospołecznych, itp.)				
8. "Szkola dla rodziców"	Organizacja cyklicznych warsztatów dla rodziców i opiekunów z zakresu właściwej opieki i pracy z dzieckiem.				

UZASADNIENIE:

1. Jediną instytucją, budynkiem użyteczności publicznej w Smardzewie jest świetlica. Ze względu na niewielką powierzchnię, nie mieści wszystkich chętnych do udziału w uroczystościach, wydarzeniach okolicznościowych, spotkaniach integracyjnych. Budynek wymaga przebudowy w celu stworzenia węzła sanitarnego, gospodarczego, powiększenia powierzchni pomieszczeń wykorzystywanych na realizację zadań integracyjnych, zajęć edukacyjno-opiekuńczych, szkoleniowych. Budynek należy poddać kompleksowej termomodernizacji.
2. Świetlica stanowi „tętniące serce” społeczności Smardzewa. Obiekt wykorzystywany będzie jako miejsce większości działań aktywizujących, integrujących, aktywizacji wykluczonych zawodowo i społecznie, seniorów, dzieci i młodzieży. Pomieszczenia Centrum służyć będą do realizacji projektów społecznych, w tym przede wszystkim: poradnictwo rodzinne, warsztaty „Szkoła dla rodziców”, integracja i pomoc osobom starszym, aktywizacja zawodowa bezrobotnych mieszkańców. Najważniejszym zadaniem Centrum będzie praca związana z organizacją zajęć opiekuńczo – wychowawczych, wyrównujących szanse edukacyjne, kulturowe i cywilizacyjne dzieci i młodzieży. Bardzo ważnym problemem Smardzewa są niewydolne wychowawczo rodziny, niski poziom wyników w nauce, brak oferty zajęć wyrównujących szanse rozwoju dzieci i młodzieży.
Organizatorem większości projektów aktywizacyjno–szkoleniowych będzie Gminny Klub Integracji Społecznej w Rzyszczewie, stąd projekt jest zintegrowany.
3. Ważnym zadaniem Centrum będzie działalność kulturalna. Mieszkańcy pozbawieni są kontaktu z instytucjami kultury. Dobrze wyposażone Centrum z ofertą spotkań, wyjazdów do instytucji kultury to jedna z podstawowych niezaspokojonych potrzeb tej społeczności. Organizacją tych działań będzie Gminna Biblioteka Publiczna.

CELE:

1. Stworzenie odpowiednich warunków lokalowych zgodnych z obecnymi wymogami prawa budowlanego i warunków sanitarnych budynku obecnej świetlicy wiejskiej w Smardzewie.
2. Realizacja szerokiego wachlarza projektów związanych z pracą nad rozwiązywaniem szeregu problemów społecznych społeczności Smardzewa.
3. Stworzenie oferty aktywizującej społecznie zawodowo, kulturalnie mieszkańców wsi.
4. Zapobieganie wykluczeniu społeczno – kulturalnemu młodego pokolenia mieszkańców Smardzewa.

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy.

Udział interesariuszy:

Funkcjonowanie Centrum połączone będzie z pracą animatora społecznego – specjalisty, którego zadaniem będzie włączanie mieszkańców do aktywnego współdziałania. Głównym partnerem i interesariuszem będą dzieci i młodzież z Drużyny ZHP „Wilki Morskie” ze Smardzewa. Zakłada się, iż codzienne utrzymanie obiektu powierzone zostanie bezrobotnym mieszkańcom Smardzewa zatrudnionym w różnych formach prawnych aktywizacji zawodowej /roboty publiczne, staże zawodowe, spółdzielnia socjalna/.

Fot. Budynek świetlicy w Smardzewie.

OBSZAR REWITALIZACJI	Smardzewo		PROJEKT GŁÓWNY G - 2	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Zapobieganie zagrożeniom obszaru o szczególnych walorach przyrodniczych i rekreacyjnych – zapewnienie podstawowych usług komunalnych dla mieszkańców Smardzewa poprzez budowę zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej w Smardzewie z doprowadzeniem ścieków do oczyszczalni w Sławnie	2 000 000	RPO WZ, PROW, Gmina Sławno, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Gmina Sławno	2018-2020
UZASADNIENIE:				
Zgodnie z diagnozą wieś należy do terenów o najniższym dostępie do sieci sanitarnej. Tylko 2% gosp. domowych ma przydomową oczyszczalnię ścieków. Wieloletnie zaniedbania w tym zakresie doprowadziły do zanieczyszczenia pobliskiego jeziora Smardzewskiego, eutrofizacji wody jeziora, zanieczyszczenia wód powierzchniowych, zniszczenia jego walorów przyrodniczych i estetyczno - rekreacyjnych. Realizacja projektu jest najpilniejszą potrzebą inwestycyjną w Smardzewie (gmina przygotowała dokumentację budowlaną wraz z pozwoleniem na budowę). W celu jednoczesnego włączenia do sieci wszystkich gospodarstw domowych projekt obejmuje również budowę przyłączy kanalizacyjnych.				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie mieszkańcom Smardzewa dostępu do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej jako usługi publicznej niezbędnej do zaspokojenia podstawowych potrzeb socjalnych mieszkańców. 2. Zapobieganie zagrożeniom środowiska naturalnego poprzez zablokowanie odpływu nieczystości płynnych komunalnych do wód powierzchniowych oraz ich powierzchniowego spływu do jeziora Smardzewo, stanowiącego cenny obiekt przyrodniczy – projektowany użytek ekologiczny. 3. Poprawa atrakcyjności i wizerunku wsi w oczach mieszkańców oraz potencjalnych osób chcących osiedlić się w tej miejscowości. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy.				
Udział interesariuszy – nie dotyczy.				
<p>Fot. Jezioro Smardzewskie – zagrożone zanieczyszczeniami.</p> 				

OBSZAR REWITALIZACJI	Smardzewo	PROJEKT GŁÓWNY G - 3		
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Odtworzenie walorów technicznych, użytkowych osiedla mieszkaniowego robotniczego po byłym PGR Smardzewo”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Kompleksowa termomodernizacja 4 - lokalowego budynku mieszkalnego Smardzewo 45	150 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	Wspólnota Mieszkańców Smardzewo 45	2018-2023
Kompleksowa termomodernizacja 8 - lokalowego budynku mieszkalnego Smardzewo 43	220 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	Wspólnota Mieszkańców Smardzewo 43	2018-2023
Kompleksowa termomodernizacja 8 - lokalowego budynku mieszkalnego Smardzewo 44	220 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	Wspólnota Mieszkańców Smardzewo 44	2018-2023
Kompleksowa termomodernizacja 4 - lokalowego budynku mieszkalnego Smardzewo 47	150 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	Wspólnota Mieszkańców Smardzewo 47	2018-2023
Kompleksowa termomodernizacja 4 lokalowego budynku mieszkalnego Smardzewo 48	150 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	Wspólnota Mieszkańców Smardzewo 48	2018-2023
Kompleksowa termomodernizacja 4 - lokalowego budynku mieszkalnego Smardzewo 37	150 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	Wspólnota Mieszkańców Smardzewo 37	2018-2023
UZASADNIENIE:				
<p>Centrum Smardzewa to dawne zabudowania byłego PGR Smardzewo, w tym 6 budynków mieszkalnych wielolokalowych będących w stanie technicznym dostatecznym lub niezadowalającym. Lokale mieszkalne w tzw. „blokach” po PGR stanowią aż 35 % wszystkich lokali we wsi. Wymagają one kompleksowej termomodernizacji i remontu części wspólnych. Przez prawie 20 lat byli robotnicy PGR obecni właściciele lokali mieszkalnych nie podjęli działań w celu wspólnego utrzymywania i remontu budynków, podwórek.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przywrócenie walorów estetycznych, użytkowych budynków wielolokalowych po PGR. 2. Odtworzenie więzi i poczucia wspólnoty poprzez zagospodarowanie terenu podwórka z wydzieleniem części integrującej mieszkańców (wiaty integracyjne, grill, zagospodarowana zielen). 3. Zapobieganie nadmiernej emisji CO₂, ograniczenia kosztów ogrzewania budynków mieszkalnych o charakterze socjalnym poprzez wykonanie kompleksowej termomodernizacji. 4. Poprawa estetyki wspólnej przestrzeni publicznej wzdłuż głównej drogi w centrum wsi. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją - nie dotyczy.				

Udział interesariuszy:

1. Warsztaty z zakresu funkcjonowania wspólnot mieszkaniowych (podstawy prawne, finansowanie, zarządzanie). Realizacja I etapu warsztatów odbyła się w trakcie spotkań konsultacyjnych w styczniu 2017 roku.
2. Realizacja procesu inwestycyjnego i budowlanego – remont części wspólnych wraz z termomodernizacją budynku w projekcie partnerskim. Liderem projektu będzie Gmina Sławno, partnerami zaś zainteresowane wspólnoty mieszkaniowe. Mieszkańcy zaangażowani będą w proces inwestycyjny na każdym etapie.
3. Mieszkańcy wykonają w możliwie najszerszym zakresie prace towarzyszące pracom budowlanym (porządkowe, rozbiórkowe).
4. Projekt obejmuje odtworzenie wspólnego podwórka poprzez wydzielenie części wspólnej osiedla z montażem wiat, ławek, klombów i założeniem terenów zielonych, odnowieniem ogrodzenia, malowaniem budynków gospodarczych. Prace realizowane będą przez właścicieli remontowanych wspólnot. Gmina Sławno jako lider projektu zawrze stosowne „umowy partnerskie” z mieszkańcami określające zasady tworzenia utrzymania wspólnego podwórka. Umowy te będą warunkiem dalszych prac remontowych budynku.

Fot. Osiedle robotnicze byłego PGR Smardzewo.

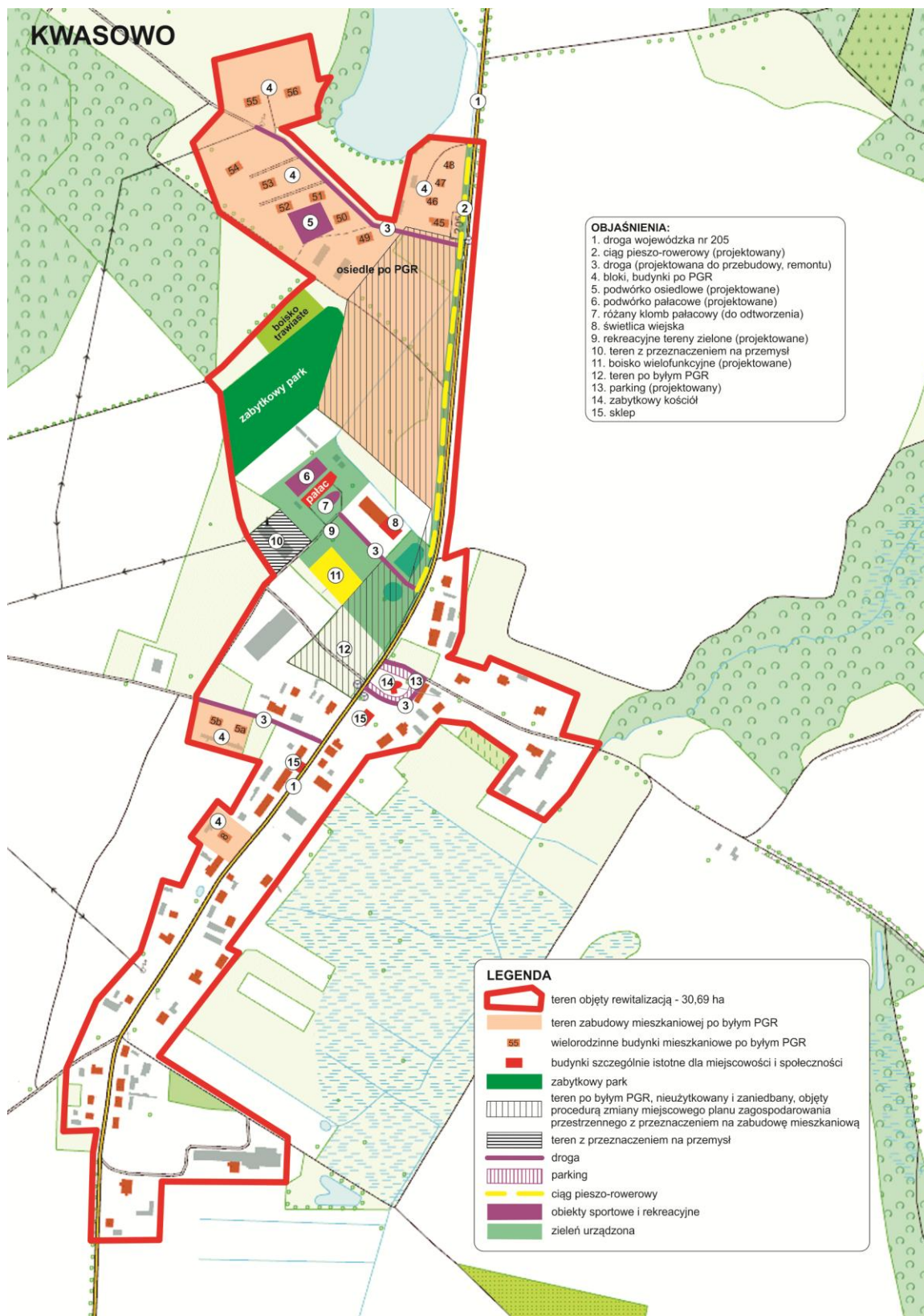

OBSZAR REWITALIZACJI		Smardzewo		PROJEKT GŁÓWNY G - 4	
TYTUŁ PROJEKTU:					
„Poprawa warunków bezpieczeństwa przestrzeni publicznej”.					
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe	
Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej Nr 0520Z (460 m), w tym budowa chodnika oraz oświetlenia w Smardzewie	500 000	RPO WZ dz. 9.3, Program Budowy Dróg Lokalnych, PROW	Starostwo Powiatowe/Gmina Sławno	2018-2020	
Przebudowa drogi powiatowej Nr 0521Z (360 m), w tym budowa chodnika oraz oświetlenia w Smardzewie	600 000	RPO WZ dz. 9.3, Program Budowy Dróg Lokalnych, PROW	Starostwo Powiatowe/Gmina Sławno	2018-2020	
Budowa systemu monitoringu wizyjnego w Smardzewie	35 000	RPO WZ dz. 9.3, Program Budowy Dróg Lokalnych, PROW	Gmina Sławno	2018-2019	
UZASADNIENIE:					
<p>Największym problemem w sferze bezpieczeństwa jest bardzo zły stan techniczny głównych dróg (powiatowych) w centrum wsi, brak chodnika lub nawet utwardzonego pobocza oraz brak oświetlenia przy drodze prowadzącej do osady w kierunku południowym. Drogi biegnące przez wieś są intensywnie wykorzystywane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. droga nr 0520Z w sezonie turystycznym stanowi popularny dojazd do Darłowa od strony Bobolic; 2. droga 0521Z stanowi główny dojazd do największej w powiecie kopalni kruszywa budowlanego w Święcianowie. <p>Pilnej przebudowy wymaga niebezpieczne skrzyżowanie obu dróg, budowa przejść dla pieszych, odtworzenie nawierzchni.</p> <p>Uzupełnieniem projektu będzie sieć monitoringu wizyjnego w centrum wsi z rejestratorem zlokalizowanym w świetlicy.</p>					
CELE:					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa warunków infrastrukturalnych, technicznych i estetyki wsi poprzez przebudowę głównych ulic i skrzyżowania w centrum Smardzewa. 2. Zapewnienie bezpieczeństwa użytkownikom dróg, szczególnie pieszym poprzez przebudowę konstrukcji dróg, budowę chodników i ich oświetlenia. 3. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców - budowa systemu monitoringu wizyjnego w centrum wsi. 					
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją - nie dotyczy					
Udział interesariuszy:					
Mieszkańcy Smardzewa zaproszeni zostaną do współpracy przy zagospodarowaniu terenów zielonych wzdłuż przebudowywanych ulic, montażu urządzeń komunalnych (ławek, koszy na odpady).					
Fot. Główne drogi we wsi Smardzewo z błotnistym poboczem, po którym odbywa się ruch pieszych.					
					

OBSZAR REWITALIZACJI		Smardzewo		PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U - 1	
TYTUŁ PROJEKTU:					
„Przywrócenie walorów estetycznych i kulturowych wsi Smardzewo”.					
Realizowane zadania		Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Renowacja zabytkowego parku dworskiego w Smardzewie	Uprzątnięcie zabytkowego parku wraz z odtworzeniem alei spacerowych i wyposażenia parku.	45 000	Prywatny właściciel	Prywatny właściciel	2017-2018
Restauracja historycznego cmentarza ewangelickiego w Smardzewie	Uprzątnięcie historycznego cmentarza wraz z upamiętnieniem miejsca stosowną tablicą pamiątkową i oznakowaniem dojazdu do cmentarza	10 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno, mieszkańcy wsi, Harcerze ZHP	2017-2018
UZASADNIENIE:					
<p>Wieś Smardzewo to dawny majątek ziemski z dworem, parkiem dworskim i folwarkiem. Okres powojenny dla Smardzewa to czas niszczenia dotychczasowej przestrzeni publicznej i urządzania nowej, ale obcej dla tej wsi. Czas po upadku PGR to zmiany własnościowe, dalsze niszczenie i zaniedbania estetyki Smardzewa.</p> <p>Projekt zakłada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie zdewastowanego zabytkowego ogólnodostępnego parku dworskiego poprzez uprzątnięcie terenu, usunięcie nadmiaru drzew i krzewów oraz nowe nasadzenia, montaż ławek, urządzenie alejek; - uprzątnięcie dawnego cmentarza ewangelickiego, który po wykonaniu prac porządkowych i stosownym oznakowaniu stanowić będzie element zieleni wysokiej parkowej w centrum wsi; - założenie zieleńców (trawników klombów), wzdłuż przebudowanych odcinków dróg oraz założenie gazonów i klombów wzdłuż głównej ulicy 					
CELE:					
Odtworzenie dawnych walorów estetycznych obiektów parkowych wspólnej przestrzeni publicznej wsi Smardzewo.					
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy					
Udział interesariuszy:					
<p>Wszystkie prace na terenach komunalnych zostaną wykonane przez mieszkańców wsi. W porozumieniu z właścicielem parku dworskiego mieszkańcy wykonają większość prac związanych z odtworzeniem parku. Utrzymanie terenów zielonych realizowane będzie przez bezrobotnych mieszkańców wsi w ramach prac społecznie użytecznych, stażów dla bezrobotnych lub robót publicznych. W ramach wspólnej akcji wykonywane będą wiosenne porządki oraz nasadzenia kwiatów.</p>					

SOŁECTWO KWASOWO

obszar rewitalizacji z naniesionymi projektami

Obszar rewitalizacji KWASOWO

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

OBSZAR REWITALIZACJI		KWASOWO		PROJEKT GŁÓWNY G - 1	
TYTUŁ PROJEKTU:					
„Aktywizacja społeczno - zawodowa oraz integracja mieszkańców Kwasowa wspierana przez zorganizowaną działalność Centrum Rozwoju wsi Kwasowo”					
Działania	Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
1. Zakup wyposażenia do centrum	wyposażenie w meble, sprzęt multimedialny, sprzęt komputerowy	25 000	RPO WZ dz. 9.3; Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018
2. Aktywizacja zawodowa	- zapobieganie wykluczeniu komunikacyjnemu – kursy na prawo jazdy - doradztwo zawodowe - szkolenia zawodowe	576 000	RPOWZ, Priorytet 7-9, inne możliwe	Realizatorem działań będzie Gminny Klub Integracji Społecznej, GOPS, Gmina Sławno	2018-2023
3. Animator społeczny					
4. Poradnictwo rodzinne	- Porady prawne - Pomoc psychologiczna - Terapeuta rodzinny - Pomoc uzależnionym od alkoholu				
5. Pomoc osobom niesamodzielnym i seniorom	- Zatrudnienie opieki doraźnej dla osób niesamodzielnym - Organizacja klubów seniora - Integracja osób starszych i niepełnosprawnych				
6. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży	Zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dla uczniów z trudnościami w nauce				
7. Zapobieganie zachowaniom patologicznym dzieci i młodzieży	Organizacja czasu wolnego (zajęcia, warsztaty, wycieczki zorganizowane, akcje społeczne, samoorganizacja, angażowanie do działań prospołecznych, itp.)	120 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018-2022

UZASADNIENIE

Kwasowo jest największą spośród wsi objętych procesem rewitalizacji. Jest to wieś z problemami społecznymi wynikającymi z jej historii. Kilkadziesiąt lat funkcjonował tu jedno z największych Państwowych Gospodarstw Rolnych (PGR) w regionie. Życie gospodarcze, społeczne, kulturowe skupione było wokół PGR, więc z jego upadkiem oczywistym było, że pojawiły się głębokie społeczne zjawiska kryzysowe. Dziś te problemy mozolnie są rozwiązywane. Dlatego też pracę nad odbudowaniem aktywności społecznej, zawodowej, gospodarczej i integracji wsi należy powierzyć osobom z przygotowaniem zawodowym. Zarówno diagnoza społeczna, jak i opinie samych mieszkańców o społeczności Kwasowa wyrażone w ankietach wskazują na głęboki konflikt wewnątrz tej społeczności, niską oceną wspólnoty, w której żyją. Wielkiej uwagi i pracy wymagają dzieci i młodzież oraz seniorzy.

Projekt zakłada kompleksową pracę nad potrzebującymi pomocy mieszkańcami poprzez szereg działań „miękkich” prospołecznych realizowanych w budynku wyremontowanej w 2014 roku świetlicy. Większość działań będzie realizował Gminny Klub Integracji Społecznej, zatrudniający wykwalifikowaną kadrę specjalistów. W ramach zaplanowanych inwestycji zakłada się także wyposażenie świetlicy w odpowiedni sprzęt, umeblowanie. Szereg /większość/ działań realizowanych będzie na miejscu w świetlicy. Ważnym działaniem będzie praca animatora społecznego, którego zadaniem będzie pobudzenie aktywności i współpracy mieszkańców oraz obniżenie wewnątrzspołecznych konfliktów i uprzedzeń. Animator będzie zatrudniony w ramach działalności KIS.

CELE:

1. Utworzenie na bazie odpowiednio wyposażonej świetlicy w Kwasowie Centrum Rozwoju wsi Kwasowo.
2. Stworzenie instytucjonalnej, kompleksowej i profesjonalnej formy aktywnej pomocy rozwiązywania problemów społecznych, kulturowych, rodzinnych społeczności Kwasowa, znajdujący się w stanie kryzysowym, podlegającym procesowi rewitalizacji.
3. Zapobieganie wykluczeniu społeczno-cywilizacyjnemu mieszkańców Kwasowa.
4. Stworzenie szerokiej oferty zajęć aktywizujących seniorów w ramach klubu seniora, profesjonalnej opieki nad osobami niesamodzielnymi samotnymi.
5. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób nieaktywnych zawodowo, w tym w szczególności kobiet, bezrobotnych.
6. Pomoc rodzinom, dzieciom i młodzieży wraz z zapewnieniem oferty zajęć pozalekcyjnych, opiekuńczych, terapeutycznych i wychowawczych.

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy

Udział interesariuszy:

Zadaniem lokalnych liderów, specjalistów angażowanych do pracy będzie możliwie szerokie włączenie interesariuszy w pracę Centrum. Zakłada się, iż utrzymanie obiektu powierzone zostanie osobom poszukującym pracy z Kwasowa w ramach różnych form zatrudnienia (prace społecznie użyteczne, roboty publiczne, poprzez spółdzielnię socjalną).

Fot. Budynek świetlicy w Kwasowie

OBSZAR REWITALIZACJI	KWASOWO		PROJEKT GŁÓWNY G-2	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Odtworzenie walorów społecznych, mieszkaniowych, kulturowych i estetycznych historycznego centrum wsi – zabytkowego pałacu wraz z otoczeniem”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Wykonanie prac budowlanych i konserwatorskich związanych z kompleksowym remontem, dociepleniem zniszczonego pałacu, (wymiana poszycia i naprawa konstrukcji dachu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, orynowania, naprawa elewacji, kominów)	1 200 000	RPO WZ dz. 9.3; 2.7; Wspólnota mieszkańców	wspólnota mieszkańców Kwasowo 1	2018-2023
Odtworzenie zabytkowej przestrzeni publicznej w osi widokowej zabytkowego pałacu, odtworzenie terenów zieleni wraz z infrastrukturą	150 000	RPO WZ, PROW, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018-2023
UZASADNIENIE				
<p>Centralny punkt Kwasowa stanowi okazały XIX wieczny pałac byłych właścicieli Kwasowa. Dawniej stanowił siedzibę PGR Kwasowo. Dziś w budynku mieści się 13 mieszkań o charakterze socjalnym, sprzedanych byłym robotnikom PGR. Wśród 13 właścicieli, aż 7 to emeryci!!! Budynek jest zabytkiem wpisanym do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Niestety pałac nie został przejęty przez Gminę. Nowi właściciele nie mają wystarczających możliwości finansowych, organizacyjnych do podjęcia się remontu budynku.</p> <p>Obiekt jest w złym stanie technicznym (nieszczelne blaszane poszycie dachu, pękający mur, niesprawne kominy, przemurowane wbrew zaleceniom konserwatora zabytków otwory okienne i stolarka). Budynek wraz z otoczeniem sprawia wrażenie zniszczonego, zdewastowanego zabytku.</p> <p>Władze gminy od 2 lat nakłaniają współwłaścicieli do podjęcia działań w celu ratowania ich mieszkań i całego obiektu. W 2016 r. mieszkańcy powołali zarząd i administratora wspólnoty mieszkańców, zbierane są składki na bieżącą eksploatację i przyszły remont budynku. Władze gminy są zdeterminowane do pomocy w celu ratowania mieszkań oraz jednego z najcenniejszych, reprezentacyjnych zabytków Gminy. Nawiązano w tej sprawie współpracę z wojewódzkim konserwatorem zabytków.</p> <p>Projekt zakłada włączenie mieszkańców w odtworzenie zabytkowej przestrzeni oraz stworzenie na nowo wspólnej przestrzeni społecznej „pałacowego podwórka” na terenie pomiędzy pałacem a zabytkowym parkiem.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonanie kompleksowego remontu części wspólnych wielolokalowego budynku mieszkalnego o charakterze socjalnym będącego jednocześnie cennym zabytkiem dziedzictwa kulturowego. 2. Odtworzenie walorów społecznych wspólnoty mieszkańców wokół projektu wspólnego ratowania cennego zabytku zarazem budynku mieszkalnego. 3. Odtworzenie walorów estetycznych i kulturowych zabytku kultury – XIX - wiecznego pałacu w Kwasowie wpisanego do wojewódzkiej ewidencji zabytków. 4. Stworzenie wspólnej przestrzeni publicznej rekreacyjno-integracyjnej dla mieszkańców pałacu. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją				
Pałac należy do najcenniejszych zabytków Ziemi Sławieńskiej. Odtworzenie pełni walorów kulturowych, estetycznych pozytywnie wpłynie na wizerunek Gminy Sławno jak i całego regionu.				

Udział interesariuszy:

Udział interesariuszy w projekcie rozpoczął się już w 2015 r. od szeregu spotkań, w wyniku których powołano władze wspólnoty, uregulowano wszystkie aspekty prawno-finansowe realizacji projektu. Zainteresowani są zdeterminowani do podjęcia się realizacji projektu przy dużym zaangażowaniu organizacyjnym władz Gminy oraz administratora nieruchomości. Nawiązali współpracę z konserwatorem zabytków – uzyskali wytyczne konserwatorskie do prac remontowych.

Projekt zakłada również odnowę terenu przed pałacem, odtworzenie i utrzymanie historycznego klombu różanego oraz stworzenie w części ogrodowej pałacu wspólnej przestrzeni „pałacowego podwórka”, z wiatą, miejscem na grilla, ławkami w centrum tego terenu. Zamontowany zostanie napowietrzny stół do gier towarzyskich (szachy, chińczyk). Wszystkie prace montażowe, ziemne, zakładanie i bieżące utrzymanie klombu zapewniają mieszkańcy pałacu, Gmina Sławno zapewni wyposażenie, materiały i roślinność.

Fot. Pałac w Kwasowie - stan obecny.

OBSZAR REWITALIZACJI		KWASOWO		PROJEKT GŁÓWNY G- 3	
TYTUŁ PROJEKTU:					
„Odtworzenie podstawowej infrastruktury technicznej dla mieszkańców Kwasowa poprzez modernizację sieci kanalizacyjnej i wodociągowej”.					
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe	
Budowa nowej sieci zbiorczej kanalizacji sanitarnej w Kwasowie w miejsce niesprawnej - nieszczelnej instalacji budowanej przez PGR Kwasowo.	2 000 000	RPO WZ, PROW, Gmina Sławno, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Gmina Sławno	2021-2023	
Budowa sieci wodociągowej w miejsce istniejącej sieci azbestowo - cementowej sieci	1 000 000	RPO WZ, PROW, Gmina Sławno, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Gmina Sławno	2021-2023	
UZASADNIENIE					
<p>W latach 70-tych PGR Kwasowo zrealizowało we wsi projekt budowy sieci wodociągowej azbestowo -cementowej wraz ze stacją uzdatniania wody oraz sieci zbiorczej sanitarnej z lokalną oczyszczalnią ścieków. Sieci zostały przekazane Gminie Sławno. Oczyszczalnia ścieków oraz hydrofornia zostały zlikwidowane, a sieci wodociągowa i sanitarna podłączone do sieci miasta Sławno, i do dzisiaj nie zostały wymienione. Obecne zużycie technologiczne i fizyczne obu instalacji jest bardzo duże. Sieć wodociągowa azbestowo-cementowa zagraża zdrowiu jej użytkowników. Rurociąg ulega częstym awariom – pęknięciom i kruszeniu się rur. Sieć nie zapewnia odpowiedniego ciśnienia wody. Sieć kanalizacji sanitarnej budowana starą technologią łączenia rur ceramicznych obecnie jest nieszczelna, co powoduje zatrucie wód powierzchniowych lub odwrotnie - zasilanie sieci wodami opadowymi, co zwiększa znacząco ilość ścieków odprowadzanych do oczyszczalni.</p>					
CELE:					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie podstawowych warunków życia oraz realizacji usług komunalnych na rzecz społeczności Kwasowa. 2. Zapobieganie zagrożeniom zdrowia mieszkańców Kwasowa oraz zagrożeniom dla środowiska naturalnego. 					
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy					
Udział interesariuszy – nie dotyczy.					

OBSZAR REWITALIZACJI		KWASOWO		PROJEKT GŁÓWNY G- 4	
TYTUŁ PROJEKTU:					
„Poprawa walorów użyteczności publicznej, bezpieczeństwa i estetyki centrum Kwasowa”					
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe	
Budowa drogi okolicy 120 mb w sąsiedztwie zabytkowego kościoła wraz z parkingiem	150 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno	2019-2020	
Budowa ciągu pieszo - rowerowego łączącego cz. północną wsi (osiedle PGR) z centrum wsi	180 000	RPO, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2019-2020	
Przebudowa drogi prowadzącej do bud. mieszkalnych wielorodzinnych po byłym PGR do budynków 5A, 5B	120 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno	2023	
UZASADNIENIE					
<p>Historycznie centrum wsi stanowił pałac z folwarkiem przypalacowym, zabytkowy kościół i szkoła. Po 1945 r. centrum uległo drastycznej dewastacji. Dziś stanowi ciemną kartę wizerunkową całej miejscowości. Mieszkańcy w ankietach stanowczo podkreślali ten aspekt oceny słabych stron Kwasowa.</p> <p>Mimo bardzo dobrego położenia pośród lasów 4km od Sławna, wieś się wyludnia, nie przyciąga nowych mieszkańców. Jednym z głównych powodów jest zdewastowane centrum wsi, zły wizerunek i jej estetyka. Kompleksowe odtworzenie walorów estetycznych, kulturowych, technicznych sprawi, że wieś stanie się atrakcyjna dla nowych mieszkańców, podniesie walory współżycia społecznego, samoocenę mieszkańców. Dodatkowym problemem jest brak parkingu w centrum wsi w sąsiedztwie dwóch sklepów, kościoła, przystanku autobusowego, co stwarza zagrożenie poprzez parkowanie na jezdni drogi wojewódzkiej.</p> <p>Przebudowy wymaga droga gminna prowadząca do dwóch bloków mieszkalnych Kwasowo 5a, 5b.</p>					
CELE:					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Odtworzenie walorów estetycznych centralnej – historycznej części wsi Kwasowo. 2. Odtworzenie walorów dziedzictwa kulturowego poprzez, zapewnienie bezpiecznych i estetycznych warunków korzystania z centrum Kwasowa dzięki budowie drogi wokół kościoła wraz z parkingiem. 3. Budowa bezpiecznego przejścia lub dojazdu rowerem wydzielonym pasem pieszo –rowerowym pomiędzy północną częścią Kwasowa (osiedle mieszkalne byłego PGR Kwasowo), a centrum wsi wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 205. 4. Przebudowa krótkiego odcinka drogi prowadzącej do południowego osiedla po byłych PGR - Kwasowo 5a, 5b. 					
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją					
Dany obszar jest uczęszczany przez wiele różnych grup społecznych z uwagi na bliskość drogi wojewódzkiej. Stworzone obszary będą zatem użytkowane nie tylko przez mieszkańców Kwasowa, ale również inne osoby, które przemierzają się po tym terenie.					
Udział interesariuszy:					
Udział mieszkańców to czynne uczestniczenie w realizacji szeregu prac pomocniczych – porządkowanie terenu, zakładanie terenów zielonych, nasadzeń wokół parkingu w centrum wsi. Bieżące utrzymanie terenów zielonych, dróg, chodników i placów realizowane będzie przez aktywizowanych zawodowo mieszkańców Kwasowa w ramach prac społecznie użytecznych, staży zawodowych, robót publicznych, pracy w spółdzielni socjalnej. Na stałe zatrudniony zostanie tzw. „gospodarz Kwasowa”.					

Fot. Droga Wojewódzka nr 205 (bez chodnika i oświetlenia).

Fot. Centrum Kwasowa – czeka na zagospodarowanie

OBSZAR REWITALIZACJI	KWASOWO	PROJEKT GŁÓWNY G- 5		
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Odtworzenie walorów użytkowych, technicznych, społecznych i estetycznych osiedla mieszkaniowego oraz pojedynczych budynków mieszkalnych wielorodzinnych o charakterze socjalnym po byłym Państwowym Gospodarstwie Rolnym w Kwasowie”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych bloku mieszkalnego 4-rodzinnego Kwasowo 49	140 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	wspólnota mieszkańców Kwasowo 49	2018-2023
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych bloku mieszkalnego 4-rodzinnego Kwasowo 50	140 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	wspólnota mieszkańców Kwasowo 50	2018-2023
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych bloku mieszkalnego 4-rodzinnego Kwasowo 51	80 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	wspólnota mieszkańców Kwasowo 51	2018-2023
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych bloku mieszkalnego 4-rodzinnego Kwasowo 52	140 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	wspólnota mieszkańców Kwasowo 52	2018-2023
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych bloku mieszkalnego 5-rodzinnego Kwasowo 53	150 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	wspólnota mieszkańców Kwasowo 53	2018-2023

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych bloku mieszkalnego 5-rodzinnego Kwasowo 54	150 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	wspólnota mieszkańców Kwasowo 54	2018-2023
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych bloku mieszkalnego 5-rodzinnego Kwasowo 55	150 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	wspólnota mieszkańców Kwasowo 55	2018-2023
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych bloku mieszkalnego 5-rodzinnego Kwasowo 56	150 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	wspólnota mieszkańców Kwasowo 56	2018-2023
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych bloku mieszkalnego 4-rodzinnego Kwasowo 5A	100 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	wspólnota mieszkańców Kwasowo 5A	2018-2023
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych bloku mieszkalnego 4-rodzinnego Kwasowo 5B	100 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	wspólnota mieszkańców Kwasowo 5B	2018-2023
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych bloku mieszkalnego 4-rodzinnego Kwasowo 8A	90 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	wspólnota mieszkańców Kwasowo 8A	2018-2023
Budowa "podwórka osiedlowego" jako miejsca integracji i odpoczynku mieszkańców	120 000	RPO WZ dz. 2.7; 9.3; Wspólnota mieszkańców	Gmina Sławno	2019-2021

Budowa drogi osiedlowej 300 m	500 000	RPO WZ, ANR, Gmina Sławno, Krajowy Program Budowy Dróg Lokalnych	Gmina Sławno	2020-2023
UZASADNIENIE				
<p>Główne problemy społeczne mieszkańców Kwasowa skupione są w rodzinach byłych pracowników PGR. Diagnoza wykazała, że 49% gospodarstw domowych zamieszkuje w wielolokalowych budynkach należących dawniej do PGR. Byli robotnicy rolni nabyli mieszkania od Skarbu Państwa. Nie przygotowani do wspólnego zarządzania wspólnotami mieszkaniowymi i całym osiedlem często nie radzą sobie z utrzymaniem wspólnej substancji mieszkaniowej. Tylko wspólnota pałacu (Kwasowo 1) powołała zarząd i administratora. Pozostali mieszkańcy nie mają uregulowanych aspektów prawno-finansowych funkcjonowania wspólnoty.</p> <p>Nie ocieplone mieszkania generują duże koszty ogrzewania. Zniszczone, nieestetyczne budynki znacząco negatywnie wpływają na estetykę i wizerunek całej miejscowości. Brak porozumienia współwłaścicieli dotyczące bieżących, czy usuwania awarii, niszczy wspólnotę mieszkańców osiedla i podwórka, oraz negatywnie wpływa na relacje międzysąsiedzkie. Największe osiedle byłych robotników rolnych na terenie Gminy znajduje się w Kwasowie. Inicjatywy i interwencje wymaga sfera społecznych relacji. Brakuje wspólnej przestrzeni publicznej. Dziś stanowi ją tylko zaniedbana droga z budowlanych płyt betonowych prowadząca do osiedla.</p> <p>Planuje się stworzyć „osiedlowe podwórko” – otwartą przestrzeń publiczną z placem aktywności fizycznej dla młodszych mieszkańców oraz wiatami integracyjnymi, ławkami i kwietnymi gazonami.</p> <p>Dojście pieszo lub dojechanie rowerem z osiedla do centrum wsi odbywa się 600 metrowym odcinkiem DW nr 205, wąskim, bez pobocza, bardzo ruchliwym w sezonie letnim i nieoświetlonym. Koniecznym jest stworzenie bezpiecznego ciągu pieszo - rowerowego z osiedla do centrum wsi. Niechlubny wizerunek stanowi niezagospodarowana część osiedla od strony drogi wojewódzkiej nr 205.</p> <p>Do kompleksowego zagospodarowania tego terenu niezbędna jest zmiana zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w kierunku zabudowy mieszkaniowej.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Odbudowa tkanki mieszkaniowej budynków wielolokalowych odziedziczonych po byłym PGR Kwasowo. 2. Zapobieganie nieuzasadnionym wydatkom zazwyczaj niezamożnych lokatorów, związanym z kosztownym ogrzewaniem nieocieplonych budynków mieszkalnych. 3. Odtworzenie właściwych relacji międzyludzkich mieszkańców budynków wielolokalowych oraz próba stworzenia wspólnej przestrzeni publicznej i społecznej osiedla mieszkaniowego - „podwórka osiedlowego”. 4. Odtworzenie i zagwarantowanie bezpiecznych ciągów komunikacyjnych drogowych oraz pieszych i rowerowych łączących osiedla z centrum wsi. 5. Przygotowanie odpowiednich zapisów w planie miejscowym oraz uzbrojenie terenu niezagospodarowanej części osiedla byłego PGR w celu zabudowy w kierunku jego poszerzenia osiedla mieszkalnego. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy				
Udział interesariuszy:				
<p>Działania rewitalizacyjne – odtworzenia tkanki mieszkaniowej, odtworzenie pozytywnych społecznych relacji międzysąsiedzkich wymagają ogromnego zaangażowania władz i pracowników Urzędu Gminy, osób z zewnątrz (administratora - zarządcy nieruchomości) oraz wszystkich współwłaścicieli wspólnot. Tylko takie wspólne działania gwarantują powodzenie realizacji całego zadania. Warunkiem udziału w projekcie będzie połączenie działań w celu stworzenia wspólnej przestrzeni – „podwórka osiedlowego”. Współpraca przygotowania części terenu zielonego, montaż ławek, wiaty wypoczynkowej, śmietników, stojaków na rowery, kwietnych gazonów będzie podstawą budowy w wymiarze fizycznym i społecznym WSPÓLNEGO osiedla. Gmina Sławno zapewni materiały i urządzenia. Właściciele zaangażują się w proste prace porządkowe i montaż.</p> <p>Dołączenie do głównego projektu działań związanych ze stworzeniem podwórka osiedlowego będzie jednym z kluczowych warunków udziału danej wspólnoty w projekcie partnerskim. Szczegóły współpracy zostaną wypracowane w trakcie spotkań i zapisane w umowie partnerskiej niezbędnej przy realizacji tego projektu. Gmina Sławno zakłada realizację remontu i termomodernizacji „bloków” mieszkalnych w ramach partnerskiej współpracy. Gmina jako lider odpowiedzialna będzie za przygotowanie, koordynację i realizację całego projektu partnerskiego, a wspólnoty mieszkańców jako partnerzy, będą głównymi jego beneficjentami. Realizacja projektu partnerskiego znacząco zmniejszy koszty jego obsługi. W sytuacjach kryzysowych planuje się angażowanie osoby „z zewnątrz” jako negocjatora. Zakłada się jednak możliwość samodzielnego realizowania działań remontowych budynków mieszkalnych przez zarządy Wspólnot z udziałem środków UE.</p>				

Fot. Osiedle robotnicze dawnego PGR w Kwasowie.

OBSZAR REWITALIZACJI	KWASOWO	PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U - 1		
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Zapobieganie zachowaniom patologicznym oraz wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży poprzez stworzenie szerokiej oferty obiektów rekreacyjno – sportowych oraz zajęć aktywizujących i promujących aktywność fizyczną wśród najmłodszych mieszkańców Kwasowa”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa boiska wielofunkcyjnego w Kwasowie	400 000	RPO WZ dz. 9.3 , PROW, PO RiM, Gmina Sławno, Ministerstwo Sportu	Gmina Sławno	2018-2019
Zajęcia wyrównujące szanse rozwoju fizycznego. Organizacja turniejów, zawodów sportowych, akcji rekreacyjno-sportowych kierowanych do rodzin.	40 000	Gmina Sławno, Ministerstwo Sportu	Gmina Sławno	2018-2022
Utworzenie terenu rekreacyjnego w Kwasowie (plac zabaw, napowietrzne urządzenia rekreacyjne).	100 000	RPO WZ, PO RiM, PROW, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018-2020
UZASADNIENIE				
<p>Kwasowo należy do grona wsi, w których występuje najwyższy odsetek drobnych przestępstw, wandalizmu. Ankietowani mieszkańcy wskazują jako główny problem pijaństwo, narkomanię, wandalizm wśród młodzieży. Rozwiązaniem tego problemu będzie zaangażowanie dzieci, młodzieży, ale i osób dorosłych w życie społeczne, zaproponowanie im ciekawej oferty spędzania wolnego czasu. Propozycją dla wszystkim będzie szeroka gama zajęć sportowo-rekreacyjnych prowadzonych przez instruktorów, organizacja turniejów i konkursów rekreacyjno-sportowych oraz rodzinnych festynów sportowych.</p> <p>W miejscowości jest małe, odnowione w 2016 r. boisko trawiaste do piłki nożnej. Brakuje natomiast nowoczesnych obiektów sportowych. Na działce przejętej od ANR Gmina Sławno przygotowała projekt budowy nowoczesnego boiska wielofunkcyjnego, w otoczeniu, którego zamontowanych zostanie szereg urządzeń zachęcających dzieci i młodzież do wysiłku fizycznego.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie bazy sportowej w postaci nowoczesnego boiska wielofunkcyjnego w Kwasowie wraz z napowietrznymi urządzeniami do aktywności fizycznej. 2. Stworzenie szerokiej oferty zorganizowanych zajęć, konkursów rekreacyjno-sportowych dla mieszkańców Kwasowa, w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży. 3. Zapobieganie zachowaniom patologicznym dzieci i młodzieży – mieszkańców Kwasowa poprzez animowanie i promocję zdrowego, aktywnego trybu życia oraz stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy				
Udział interesariuszy:				
<p>Zadaniem lokalnych liderów, władz gminy, specjalistów realizujących ten projekt będzie szerokie angażowanie lokalnej społeczności w organizację zajęć, turniejów i festynów sportowych. Ważnym elementem będzie stworzenie warunków i praca w kierunku samoorganizowania się mieszkańców w tym zakresie poprzez stworzenie klubu sportowego lub uczniowskiego klubu sportowego. Utrzymanie obiektów sportowych realizowane będzie z wykorzystaniem pracy mieszkańców aktywizowanych zawodowo poprzez realizację prac społecznie użytecznych, roboty publiczne, zatrudnienie w spółdzielni socjalnej. Okresowo organizowane będą akcje związane ze wspólnym sprzątnięciem obiektów przez mieszkańców.</p>				

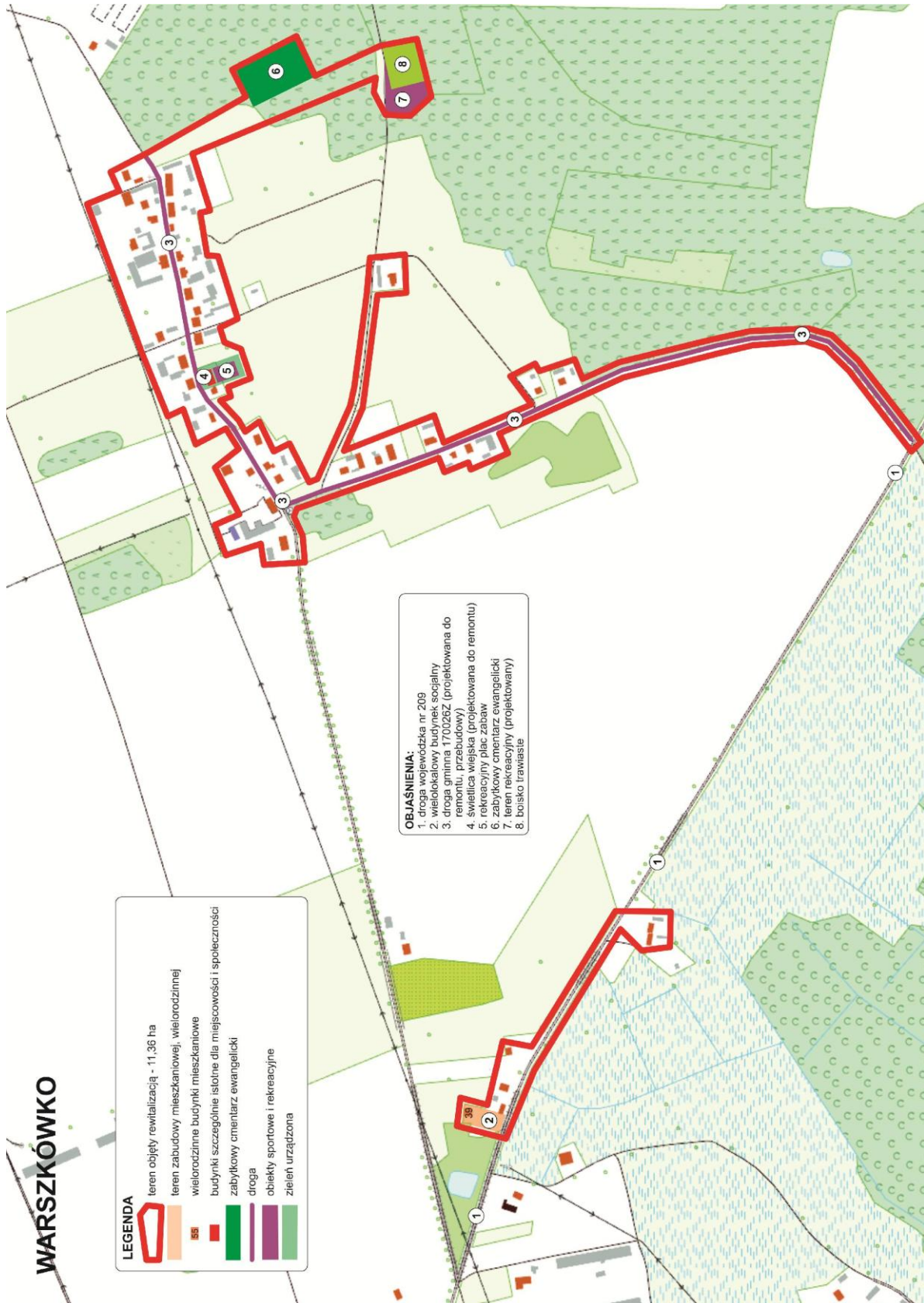
OBSZAR REWITALIZACJI	KWASOWO		PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U- 2	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Zachowanie i odtworzenie walorów kulturowych wsi oraz ratowanie zabytków dziedzictwa kulturowego”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Restauracja XVIII w. kościoła w Kwasowie będącego w złym stanie	1 000 000	RPO WZ dz. 4.1; Ministerstwo Kultury, Fundatorzy prywatni, Gmina Sławno, Woj. Zachodniopomorskie, Parafia	Parafia Rzymsko - Katolicka ze Sławna	2020-2023
Renowacja zabytkowego parku dworskiego w Kwasowie	100 000	RPO WZ, PROW, PO MiR, Gmina Sławno RPO WZ, PROW, PO MiR, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018
Warsztaty historyczne - "W poszukiwaniu własnej tożsamości Historii Małej Ojczyzny"	12 000	Gmina Sławno, fundatorzy, PO RiM	Gminna Biblioteka Publiczna w Żukowie, Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie	2019-2023
UZASADNIENIE:				
Kwasowo to stara ziemiańska miejscowość z bogatą historią, licznymi zabytkami kultury materialnej: pałac, kościół, park, najstarsza w Polsce aleja lipowa. Dziesięciolecia zaniedbań i dewastacji doprowadziły do tego, że dziś zabytki nie zdobią lecz szpecą i świadczą o degradacji tej wsi. Odrestaurowanie wszystkich zabytków zlokalizowanych w centralnej części Kwasowa jest nieodłącznym elementem powodzenia rewitalizacji fizycznej, estetyki wsi. Opinie mieszkańców wsi wynikające z ankiet świadczą jednoznacznie o małym poczuciu przynależności do wspólnoty, do jej historii, tradycji i dziedzictwa kulturowego.				
CELE:				
1. Restauracja zabytków Kwasowa: kościoła, parku przypałacowego. 1. Działania, celem, których jest pobudzenie poszukiwania tożsamości mieszkańców i całej społeczności poprzez warsztaty historyczne, wspólne poznawanie historii, dziedzictwa kulturowego wsi i byłych mieszkańców.				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją				
Warsztaty będą miały zasięg wykraczający poza granice wsi.				
Udział interesariuszy:				
Proces restauracji kościoła wymagał będzie mocnego zaangażowania się społeczności wsi i całej parafii. Wykonano projekt techniczno – budowlany, W 2014 roku wykonano I etap remontu dachu kościoła. W pracach porządkowych i remontowych parku czynny udział deklarują mieszkańcy w ramach zorganizowanych akcji.				

Fot. Kościół zabytkowy w Kwasowie

SOŁECTWO WARSZKÓWKO

obszar rewitalizacji z naniesionymi projektami

OBSZAR REWITALIZACJI		WARSZKÓWKO		PROJEKT GŁÓWNY G-1 (ZINTEGROWANY)	
TYTUŁ PROJEKTU:					
Integracja i odnowa społeczna społeczności wsi Warszkówko w oparciu o funkcjonowanie KLUBU „Stodoła”					
Działania	Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
1. Remont i przebudowa świetlicy wiejskiej w Warszkówku	Wykonanie prac budowlanych i termomodernizacyjnych świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu; instalacje OZE	350 000	RPO WZ dz. 2.5; 2.10, 9.3; Gmina Sławno	Gmina Sławno	2017-2018
2. Zakup wyposażenia (meble, sprzęt multimedialny, sprzęt sportowy i rekreacyjny)		25 000	PROW, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018
3. Aktywizacja zawodowa	- zapobieganie wykluczeniu komunikacyjnemu – kursy na prawo jazdy - doradztwo zawodowe - szkolenia zawodowe	250 000	RPOWZ, Priorytet 7-9, inne możliwe	Realizacja zadań w ramach Gminnego Klubu Integracji Społecznej z siedzibą w Rzyszczewie GOPS, Gmina Sławno	2017-2023
4. Animator społeczny					
5. Poradnictwo rodzinne	- Porady prawne - Pomoc psychologiczna - Terapeuta rodzinny - Pomoc uzależnionym od alkoholu				
6. Pomoc osobom niesamodzielnym i seniorom	- Zatrudnienie opieki doraźnej dla osób niesamodzielnym - Organizacja klubów seniora - Integracja osób starszych i niepełnosprawnych				
7. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży	Zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dla uczniów z trudnościami w nauce				
8. Zapobieganie zachowaniom patologicznym dzieci i młodzieży	Organizacja czasu wolnego (zajęcia, warsztaty, wycieczki zorganizowane, akcje społeczne, samoorganizacja, angażowanie do działań prospołecznych, itp.)	120 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018-2023

UZASADNIENIE

Diagnoza społeczna sołectw Gminy Sławno wykazała, iż społeczność Warszkówka - małej wioski (liczącej 200 mieszkańców), od wielu lat boryka się z wieloma społeczno-infrastrukturalnymi problemami. Na obszarze tym występuje bardzo mała integracja mieszkańców, brak inicjatyw społecznych, zauważalne są słabe więzi międzyludzkie, a wiele rodzin jest niewydolnych wychowawczo i finansowo. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest brak wspólnego miejsca dla całej wsi, czyli świetlicy – klubu który zachęcałby, pobudzał do współdziałania. Obecnie istniejący budynek świetlicy jest w bardzo złym stanie technicznym, praktycznie bez ogrzewania i wyposażenia. Jeżeli za cel nadrzędny stawiamy pomoc rodzinom, dzieciom, bezrobotnym, seniorom, integrację, pobudzenie do działania całej społeczności Warszkówka niezbędny jest nowoczesnie wyposażony lokal, stworzony na bazie budynku świetlicy. Klub stanie się miejscem realizacji działań związanych z wieloma grupami społecznymi Warszkówka.

Realizacja większości działań prospołecznych odbywać się będzie przez Gminny Klub Integracji Społecznej w Rzyszczewie. Na potrzeby wsparcia lokalnej społeczności do dyspozycji mieszkańców będzie animator społeczny, które wspomogą procesy odbudowy relacji międzyludzkich oraz zachęci do angażowania się w proces rozwoju wsi.

CELE:

1. Stworzenie nowoczesnego Klubu „STODOŁA” – miejsca rozwoju społecznego i osobowego społeczności Warszkówka na bazie przebudowanego budynku świetlicy wiejskiej.
2. Realizacja szeregu projektów prospołecznych na rzecz mieszkańców Warszkówka, w tym część działań podejmowana przez Gminny Klub Integracji Społecznej: zajęcia wyrównujące szanse rozwojowe dzieci i młodzieży, zajęć opiekuńczo - wychowawcze, aktywizujące osoby bezrobotne, nieaktywne zawodowo i społecznie, seniorów, animator społeczny.

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją

Klub stanowić będzie miejsce spotkań społeczności Gminy Sławno.

Udział interesariuszy:

Projekt zakłada udział mieszkańców w realizacji szeregu prac pomocniczych i przygotowawczych przed realizacją prac budowlanych oraz prace porządkowe po ich zakończeniu. Planuje się również przy pomocy mieszkańców realizację prac związanych z montażem wyposażenia. Bieżące czynności związane z utrzymaniem obiektu (opalenie, sprzątanie) wykonywać będzie mieszkaniec sołectwa o statusie osoby bezrobotnej, w ramach prac społecznie użytecznych, stażu zawodowego lub robót publicznych.

Fot. Stan obecny świetlicy w Warszkówku

OBSZAR REWITALIZACJI	WARSZKÓWKO		PROJEKT GŁÓWNY G-2	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu społeczności Warszkówka poprzez włączenie miejscowości do sieci dróg publicznych o utwardzonej nawierzchni – przebudowa drogi gminnej nr 170026Z łączącej centrum wsi z drogą wojewódzką DW-209”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa drogi gminnej dojazdowej Nr 170026Z	800 000	Gmina Sławno, Program Budowy Dróg Lokalnych	Gmina Sławno	2019
UZASADNIENIE				
<p>Diagnoza wykazała, iż tylko niespełna 14 % gospodarstw domowych we wsi zamieszkuje przy drodze o nawierzchni asfaltowej (tj. kolonia przy DW-209). Warszkówko nie zostało włączone do sieci komunikacji publicznej, żadnego z działających na terenie gminy przewoźników autobusowych. Powodem jest brak dróg o utwardzonej, dobrej nawierzchni, którymi mogłyby poruszać się busey lub autobusy. Pełne włączenie do sieci utwardzonych dróg i komunikacji publicznej będzie możliwe po wykonaniu przebudowy dwóch odcinków dróg nr 170057Z (obecnie o nawierzchni brukowej, oraz 70026Z o nawierzchni gruntowo – żuźlowej).</p> <p>Pierwsza z nich realizowana jest przez gminę w chwili obecnej (2017 r.), natomiast projekt rewitalizacyjny obejmuje przebudowę drugiej drogi o numerze 170026Z. Jej realizacja umożliwi łatwy przejazd autobusów na trasie Sławno-Tychowo- Słupsk przez centrum Warszkówka w obie strony bez konieczności wjazdu oraz kosztownego czasowo i ekonomicznie powrotu tą samą drogą.</p> <p>W ten sposób sołectwo zostanie na nowo „włączone” w sieć komunikacyjną, co przyczyni się także do zwiększenia częstotliwości i możliwości aktywnego rozwoju mieszkańców (także bezrobotnych). Z rozmów prowadzonych z przewoźnikiem wynika, iż budowa obu odcinków dróg zachęci i skłoni przewoźników do włączenia Warszkówka do sieci kursowania autobusów.</p> <p>Nie spowoduje to znaczącego wydłużenia czasowego kursu. Jest to szczególnie ważne dla kursowania autobusów szkolnych dowożących dzieci do szkoły w Warszkwowie. Obecnie autobusy szkolne pokonują 900 metrowy odcinek drogi gruntowej lub dwukrotnie ponad kilometrowy odcinek drogi o nawierzchni brukowej. Budowa tej drogi znacząco skróci dojazd dzieci do i ze szkoły.</p>				
CELE:				
Szybkie i jednoznaczne zakończenie sytuacji wykluczenia komunikacyjnego ubogiej społeczności Warszkówka.				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją				
Znacząco ułatwi organizację dowozu dzieci z sąsiedniej wsi Tychowo poprzez poprawę bezpieczeństwa dojazdu i skrócenie czasu dojazdu dzieci do szkoły w Warszkwowie.				
Udział interesariuszy – nie dotyczy				
<p>Fot. Stan obecny drogi w Warszkwoku nr 70026Z.</p> <div style="text-align: center;"> </div>				

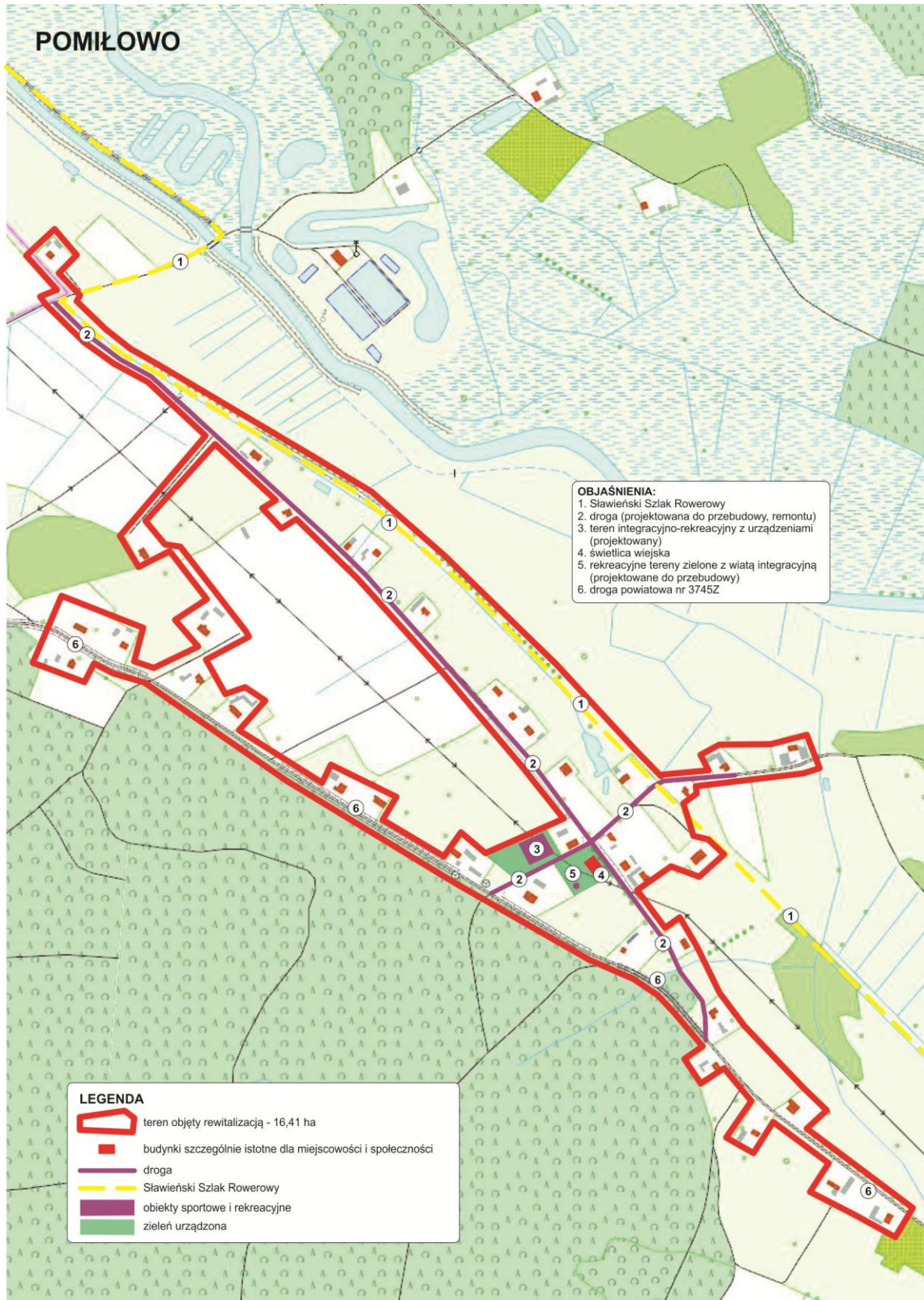
OBSZAR REWITALIZACJI	WARSZKÓWKO		PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U-1	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Stworzenie oferty zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz miejsca rekreacji i integracji całej społeczności Warszzkówka”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Zagospodarowanie obecnego boiska trawiastego poprzez budowę strefy rekreacyjno-integracyjnej /wiaty, urządzenia rekreacyjne napowietrzne, itp./	50 000	PO RiM, PROW, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018
Zajęcia wyrównujące szanse rozwoju fizycznego - zorganizowane zajęcia sportowe	20 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018-2023
UZASADNIENIE				
<p>Spółeczność Warszzkówka cechuje wieloletnia postawa aspołeczna, mały stopień poczucia wspólnoty, brak dobrych doświadczeń w zakresie wspólnego spędzania czasu. Jedną z ważniejszych przyczyn tego stanu rzeczy jest fakt, iż przez ostatnie ok. 30 lat mieszkańcy czuli się pozostawieni przez władze gminy „samym sobie”, co przejawiało się brakiem realizacji najbardziej oczekiwanych przez mieszkańców inwestycji. Ostatnie 2 lata z nową panią sołtys to początek zmian. Wspólnie zagospodarowano pobliską polanę na boisko, odgrodzono teren od drogi. Marzeniem mieszkańców stało się także zagospodarowanie sąsiedniego terenu na potrzeby wspólnych spotkań, festynów, zawodów i zajęć sportowych.</p> <p>Dzieci i młodzież oczekują realizacji zajęć sportowych z profesjonalnym trenerem, rodzinnych festynów rekreacyjno-sportowych. Nie będzie to możliwe bez wdrożenia projektu związanego ze stworzeniem miejsca do spotkań popartego organizacją cyklicznych zajęć rekreacyjno-sportowych dla społeczności Warszzkówka.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie miejsca wspólnych spotkań, organizacji festynów rodzinnych, zawodów sportowych w sąsiedztwie boiska w Warszkówku. 2. Budowa terenu rekreacyjnego składającego się z 3 wiat, ławek, miejsca na ognisko, ogrodzenia. 3. Organizacja cyklicznych zajęć rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży z wykorzystaniem terenu sportowo – rekreacyjnego w Warszkówku. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją				
Kompleksowe zagospodarowanie terenu umożliwi integrację społeczności Warszkówka z mieszkańcami innych sołectw, w tym szczególnie dzieci i młodzieży, co pozwoli na ograniczenie wielu patologicznych zachowań i wdrażanie pozytywnych wzorców z innego obszaru nie objętego rewitalizacją				
Udział interesariuszy:				
Podobnie jak przy realizacji prac I etapu (zagospodarowanie boiska) na zebraniu podsumowującym opracowywanie projektów rewitalizacyjnych dla Warszkówka, mieszkańcy zadeklarowali udział w pracach porządkowych, montażu wiat, ławek, ogrodzenia itp.				
<p>Fot. Miejsce na budowę terenu rekreacyjno – integracyjnego wsi Warszkówko.</p> 				

OBSZAR REWITALIZACJI:	WARSZKÓWKO		PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U- 2	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Adaptacja części budynku mieszkalnego na gminne mieszkanie interwencyjne w Warszkówku 39”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Adaptacja nieużytkowych lokali w budynku mieszkalnym na cele mieszkaniowe	100 000	Gmina Sławno, BGK	Gmina Sławno	2018-2019
UZASADNIENIE				
<p>Obszary zdegradowane, w tym szczególnie wskazane jako obszar rewitalizacyjny, cechuje nagromadzenie problemów społecznych, często prowadzących do sytuacji kryzysowych w rodzinach, kończących się przemocą domową, rozpadem rodzin, odbieraniem rodzicom dzieci. W takich sytuacjach rozwiązaniem może być skierowanie matki, ojca z dziećmi lub osoby wobec, której stosowano przemoc, do mieszkania czasowego (interwencyjnego). Gmina nie posiada tego typu lokalu mieszkalnego, a mógłby on czasowo wesprzeć rodziny z problemami.</p>				
CELE:				
Stworzenie gminnego mieszkania interwencyjnego w celu uruchomienia środka rozwiązywania rodzinnych sytuacji kryzysowych.				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją				
Mieszkanie będzie wykorzystywane dla potrzeb całej społeczności Gminy Sławno, ze szczególnym nastawieniem na rodziny z obszaru rewitalizacji.				
Udział interesariuszy – nie dotyczy				
<p><i>Fot. Stan budynku mieszkalnego Warszkówko 39</i></p> 				

SOŁECTWO POMIŁOWO

obszar rewitalizacji z naniesionymi projektami

OBSZAR REWITALIZACJI		POMIŁOWO		PROJEKT GŁÓWNY G - 1	
TYTUŁ PROJEKTU:					
„Organizacja i funkcjonowanie Klubu Kulturalno - Integracyjnego mieszkańców wsi Pomiłowo”					
Realizowane zadania		Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
1. Zakup wyposażenia do centrum	wyposażenie w meble, sprzęt multimedialny, sprzęt komputerowy	25 000	RPO WZ dz. 9.3; Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018
2. Aktywizacja zawodowa	- zapobieganie wykluczeniu komunikacyjnemu – kursy na prawo jazdy - doradztwo zawodowe - szkolenia zawodowe	190 000	RPOWZ, Priorytet 7-9, inne możliwe	Gminny Klub Integracji SPOŁECZNEJ, Gmina Sławno	2018-2023
3. Animator społeczny					
4. Poradnictwo rodzinne	- Porady prawne - Pomoc psychologiczna - Terapeuta rodzinny - Pomoc uzależnionym od alkoholu				
5. Pomoc osobom niesamodzielnym i seniorom	- Zatrudnienie opieki doraźnej dla osób niesamodzielnym - Organizacja klubów seniora - Integracja osób starszych i niepełnosprawnych				
6. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży	Zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dla uczniów z trudnościami w nauce				
7. Zapobieganie zachowaniom patologicznym dzieci i młodzieży	Organizacja czasu wolnego (zajęcia, warsztaty, wycieczki zorganizowane, akcje społeczne, samoorganizacja, angażowanie do działań prospołecznych, itp.)	80 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018-2023
UZASADNIENIE					
<p>W ramach I etapu odnowy wsi wybudowano obiekt użyteczności publicznej o nazwie „Centrum Promocji Rzeki Wieprzy”. Obiekt ten spełnia funkcję świetlicy wiejskiej oraz jest punktem, w którym można zasięgnąć informacji dotyczących rzeki Wieprzy i całego obszaru turystycznego znajdującego się w Pomiłowie. Jednak sama budowa obiektu nie przyniosła oczekiwanych efektów. Odnowa społeczności Pomiłowa wymaga koncentracji szeregu działań aktywizacyjnych, szkoleniowych, opiekuńczych, edukacyjnych. Jedynym miejscem w sołectwie gdzie mogą odbywać się działania integrujące społeczność jest właśnie istniejący obiekt w Pomiłowie. Elementem potrzebnym, do realizacji działań kulturalno-integracyjnych jest zakup odpowiedniego wyposażenia, w efekcie czego powstanie miejsce, którego działalność oparta zostanie o ofertę Gminnego Klubu Integracji Społecznej w Rzyszczewie jako głównego realizatora działań prospołecznych aktywizujących rewitalizowane społeczności Gminy Sławno. Pomiłowo należy do grona wsi, w którym występuje najwyższy odsetek mieszkańców w podeszłym wieku (seniorów). Utworzenie Klubu Kulturalno-Integracyjnego w Pomiłowie stanie się miejscem realizacji szeregu działań związanych z wieloma grupami społecznymi z dużym naciskiem na osoby starsze i ich potrzeby.</p>					

CELE:

1. Stworzenie Klubu Kulturalno-Integracyjnego wsi Pomiłowo - miejsca animacji życia społecznego i realizacji różnorodnych działań społecznych kierowanych do osób aktywizowanych zawodowo, społecznie, seniorów, dzieci i młodzieży.
2. Realizacja szeregu projektów prospołecznych „miękkich” nakierowanych na odnowę życia społecznego i rodzinnego, aktywności zawodowej, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży - kreujących wszechstronny rozwój tej społeczności.

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy

Udział interesariuszy:

„Centrum Promocji Rzeki Wieprzy” stało się autentycznym miejscem integrującym mieszkańców. Niewielkim wysiłkiem może stać się również miejscem szerokiej aktywizacji społeczności, z pełnym jej zaangażowaniem. Zadanie utrzymania fizycznej sprawności lokalu powierzone będzie aktywizowanemu zawodowo, bezrobotnemu mieszkańcowi Pomiłowa. Znacząca część oferty powstanie w porozumieniu z zainteresowanymi interesariuszami, w szczególności z seniorami.

Fot. Centrum Promocji Rzeki Wieprzy w Pomiłowie

OBSZAR REWITALIZACJI	POMIŁOWO		PROJEKT GŁÓWNY G - 2	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Poprawa warunków technicznych, bezpieczeństwa i walorów estetycznych wsi poprzez przebudowę istniejącej drogi w centrum wsi wraz chodnikami i odwodnieniem ”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej drogi głównej w centrum wsi	140 000	powiat sławieński, Gmina Sławno	Starostwo Powiatowe sławieńskie	2020-2023
Przebudowa głównej drogi gminnej o nawierzchni żuźlowej w centrum wsi (droga publiczna nr 170040Z)	1 500 000	9.3, Program budowy Dróg lokalnych, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2020-2022
UZASADNIENIE				
<p>Pomiłowo należy do grona wsi z licznymi zapóźnieniami w realizacji inwestycji infrastrukturalnych. Diagnoza wykazała, iż tylko niecałe 50 % gospodarstw położonych jest przy drodze o nawierzchni asfaltowej. Centrum wsi zlokalizowane jest przy drogach gminnych o nawierzchni z kruszywa z błotnistymi pobocznymi. Brak jest chodników i instalacji odwodniających drogę. Tak zły stan dróg uniemożliwia właściwe z nich korzystanie oraz zagospodarowanie terenów zielonych w ich obrębie. Wpływa to bardzo negatywnie na estetykę wsi oraz atrakcyjność dla pozostawiania w niej młodego pokolenia. Wieś położona jest bezpośrednio nad rzeką Wieprzą w bardzo atrakcyjnym turystycznie i przyrodniczo miejscu. Po wybudowaniu odpowiedniej infrastruktury drogowej, kanalizacyjnej i poprawieniu estetyki, Pomiłowo ma duże szanse na ożywienie, napływ nowych mieszkańców i rozwój usług turystycznych. Celem w samym sobie będzie także możliwość zwiększenia mobilności ludności z Pomiłowa, co będzie miało przełożenie na poszukiwanie pracy poza miejscem zamieszkania.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa podstawowej infrastruktury głównych dróg w Pomiłowie wraz z chodnikami, oświetleniem, kanalizacją deszczową. 2. Zagospodarowanie terenów w sąsiedztwie przebudowanych dróg oraz centrum na tereny zielone wraz z infrastrukturą parkową (ławki, kosze, stojaki na rowery, gazony na kwiaty i klomby). 3. Znacząca poprawa estetyki i wizerunku wsi. 4. Zwiększenie atrakcyjności wsi jako miejsca zamieszkania i osiedlania się nowych mieszkańców, oraz rozwój usług turystycznych związanych z rzeką Wieprzą. 5. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców wsi. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją				
Przebudowa dróg gminnych w miejscowości Pomiłowo pozwoli na podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru znajdującego się nad rzeką Wieprzą. Będzie miało wpływ na wzrost liczby turystów odwiedzających to turystyczne miejsce.				
Udział interesariuszy:				
Od lat społeczność czynnie uczestniczy w akcji sprzątnięcia wsi Pomiłowo. Rada sołecka oraz mieszkańcy deklarują udział w realizacji szeregu niewykwalifikowanych prac (zakładanie trawników, terenu zielonego w centrum wsi). Wieloletnią praktyką Gminy Sławno jest wykorzystywanie osób bezrobotnych do realizacji prac związanych z utrzymaniem zieleni (koszenie, bieżące sprzątnięcie) poprzez prace społecznie użyteczne, staże zawodowe, roboty publiczne. Projekt zakłada kontynuację tej formy utrzymania estetyki wsi ale także angażowania w te prace innych mieszkańców sołectwa, chcących działać na rzecz wspólnego dobra.				

Fot. Główna droga w centrum wsi o nawierzchni żużlowej.

OBSZAR REWITALIZACJI	POMIŁOWO	PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U - 1		
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Budowa placu rekreacyjnego z urządzeniami aktywizującymi ruchowo dzieci i młodzież”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa placu rekreacyjnego w Pomіłowie /plac zabaw, urządzenia rekreacyjne napowietrzne/	80 000	RPO WZ, PO RiM, PROW, Gmina Sławno,	Gmina Sławno	2018-2019
UZASADNIENIE				
<p>Wieś Pomіłowo jako jedna z nielicznych w Gminie Sławno nie posiada placu zabaw. Powoduje to brak miejsca do aktywności ruchowej i zabawy, szczególnie dla starszych dzieci i młodzieży. Koniecznym jest zagospodarowanie od nowa terenu i stworzenie nowoczesnego miejsca zabawy, z trwałymi urządzeniami aktywizującymi przede wszystkim do ruchu, wspinaczki, wysiłku fizycznego i umysłowego. Obiekt będzie zapewniał bezpieczeństwo poprzez urządzenie bezpiecznej nawierzchni i właściwe ogrodzenie.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie atrakcyjnego i bezpiecznego obiektu rekreacyjnego dla dzieci i młodzieży wyposażonego w szereg nowoczesnych urządzeń aktywizujących dzieci do wysiłku fizycznego i ruchu na wolnym powietrzu. 2. Aktywizacja ruchowa i rekreacyjna dzieci i młodzieży. 3. Zapewnienie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy				
Udział interesariuszy:				
Mieszkańcy w szczególności młodzież przygotowują teren do budowy placu i będą uczestniczyć w doborze urządzeń.				
<p>Fot. Obecnie funkcjonujący plac rekreacyjny dla dzieci w Pomіłowie</p> 				

OBSZAR REWITALIZACJI	POMIŁOWO	PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U- 2		
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Zapobieganie zagrożeniom obszaru o szczególnych walorach przyrodniczych i rekreacyjnych oraz zapewnienie podstawowych usług komunalnych dla mieszkańców Pomiłowa poprzez budowę zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa sieci zbiorczej kanalizacji sanitarnej w Pomiłowie	1 500 000	RPO WZ, PROW, Gmina Sławno, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Gmina Sławno	2019-2020
UZASADNIENIE				
<p>Wieś położona jest tuż przy przesyłowej sieci kanalizacji sanitarnej, bezpośrednio nad rzeką Wieprzą lub jej dopływami. Do tej pory nie została jednak skanalizowana. Rozwiązaniem problemu będzie wybudowanie sieci kanalizacji sanitarnej. Dostępność gospodarstw do sieci wodociągowej, dobrych dróg, dostęp do szybkiego Internetu oraz rozwiązanie problemu oczyszczania ścieków jest obecnie podstawowym warunkiem dobrego miejsca do życia i osiedlania się nowych mieszkańców.</p> <p>Wody powierzchniowe i cieki z terenu całej wsi spływają do rzeki Wieprzy. Nerozwieszony problem oczyszczania ścieków uniemożliwia rozwój wsi w wielu płaszczyznach – jako miejsca do osiedlania się, turystyki aktywnej, agroturystyki. Wieś posiada bardzo duże tereny, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową. Brak odpowiedniej drogi oraz brak sieci kanalizacji sanitarnej to mimo doskonałej lokalizacji główne hamulce rozwoju Pomiłowa.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa systemu odprowadzania ścieków komunalnych na terenie Pomiłowa. 2. Wzmocnienie walorów wizerunkowych i praktycznych wsi jako atrakcyjnego, czystego ekologicznie miejsca do życia, wypoczynku, inwestowania w nieruchomości. 3. Zapewnienie mieszkańcom podstawowych usług komunalnych, do których należy zbiorowe odprowadzanie ścieków. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy				
Udział interesariuszy – nie dotyczy				

SOŁECTWO STARY KRAKÓW

obszar rewitalizacji z naniesionymi projektami

OBSZAR REWITALIZACJI		STARY KRAKÓW		PROJEKT GŁÓWNY G - 1 (ZINTEGROWANY)	
TYTUŁ PROJEKTU:					
„Odnowa społeczności wsi Stary Kraków na bazie Centrum Aktywności Lokalnej „KRAKUS” zorganizowanym w zabytkowym budynku świetlicy wiejskiej”					
Realizowane zadania		Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
1. Remont i przebudowa zabytkowej świetlicy wiejskiej w Starym Krakowie	Wykonanie prac konserwatorskich, budowlanych i termomodernizacyjnych historycznej świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu	450 000	RPO WZ dz. 2.5, 2.10, PROW, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2019
2. Zakup wyposażenia	Wyposażenie sali w meble, sprzęt multimedialny, itp.	35 000	PROW, PO RiM, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2019
3. Aktywizacja zawodowa	zapobieganie wykluczeniu komunikacyjnemu – kursy na prawo jazdy doradztwo zawodowe szkolenia zawodowe	270 000	RPO WZ, Priorytet 7-9,	Gminny Klub Integracji Społecznej, Gmina Sławno	2018-2023
4. Animator społeczny					
5. Poradnictwo rodzinne	-Porady prawne -Pomoc psychologiczna -Terapeuta rodzinny -Pomoc uzależnionym od alkoholu				
6. Pomoc osobom niesamodzielnym i seniorom	- Zatrudnienie opieki doraźnej dla osób niesamodzielnym - Organizacja klubów seniora - Integracja osób starszych i niepełnosprawnych				
7. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży	Zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dla uczniów z trudnościami w nauce	80 000			
8. Zapobieganie zachowaniom patologicznym dzieci i młodzieży	Organizacja czasu wolnego (zajęcia, warsztaty, wycieczki zorganizowane, akcje społeczne, samoorganizacja, angażowanie do działań prospołecznych, itp.)				

UZASADNIENIE

Stary Kraków jest wsią z największymi problemami społecznymi w Gminie Sławno, z zaniedbaniami w sferze infrastruktury. Jedyną inwestycją komunalną po 1945 r. była budowa małej remizy strażackiej. Wieś wymaga szerokiego spektrum działań „miękkich”, które pomogą odbudować lokalną społeczność oraz realizacji wielu inwestycji, które zmienią niechlubne oblicze wsi.

Od około 20 lat wieś nie posiada świetlicy – centrum integrującego mieszkańców. Zabytkowa, 100-letnia świetlica wymaga remontu i przebudowy – „tchnięcia w ten budynek nowego życia.” Jest to najważniejszy projekt rewitalizacyjny. Odnowiona i odpowiednio wyposażona świetlica stworzy warunki do realizacji działań skierowanych bezpośrednio do mieszkańców - aktywizacji zawodowej, społecznej, działań pomagających rodzinom, dzieciom oraz wielu seniorom. Jest to podstawowy warunek pozytywnego wyniku działań odbudowujących społeczność Starego Krakowa - wsi położonej w środku starokrakowskich lasów, oddalonej od Sławna o 10 km, bez komunikacji publicznej. Większość działań realizowanych przez Gminny Klub Integracji Społecznej nakierowanych na odnowę społeczności musi być realizowanych na miejscu – w Starym Krakowie. Tylko niewielka część projektów (np. kursy zawodowe, szkolenia, itp.) będzie realizowana centralnie w siedzibie KIS-u w Rzyszczewie. Stworzenie w budynku świetlicy **Centrum Aktywności Lokalnej „KRAKUS”** jest podstawowym warunkiem udanej rewitalizacji tej społeczności.

CELE:

1. Stworzenie miejsca – **Centrum Aktywności Lokalnej „KRAKUS”**, animacji życia społecznego, miejsca realizacji wielu różnorodnych działań społecznych kierowanych do osób aktywizowanych zawodowo, społecznie, seniorów, dzieci i młodzieży, niewydolnych wychowawczo i życiowo rodzin.
2. Odbudowa świetlicy wiejskiej jako najważniejszego budynku – instytucji wsi Stary Kraków.
3. Realizacja szeregu projektów prospołecznych „miękkich” nakierowanych na odnowę życia społecznego i rodzinnego, aktywności zawodowej, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży - kreujących wszechstronny rozwój tej społeczności.

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy

Udział interesariuszy:

Centrum Aktywności Lokalnej „KRAKUS” będzie „wspólnym” dobrem mieszkańców Starego Krakowa. Jest to ich marzenie od wielu lat. Samodzielnie utworzyli miejsce integracyjno – rekreacyjne (boisko, wiatę, ławki). Od wielu lat Rada Sołecka samodzielnie utrzymuje czystość na terenie całej wsi (wykazanie, sprzątanie). Pewnym jest, iż znacząca część mieszkańców, druhowie z OSP Stary Kraków, Zakonnicy z Domu Benedyktynów w Starym Krakowie, aktywnie włączają się w zagospodarowanie tego miejsca, prace porządkowe, rozbiórkowe przed realizacją prac budowlanych, zagospodarowanie zieleni wokół świetlicy, montaż ławek, koszy, stojaków na rowery. Mieszkańcy deklarują organizację szeregu zajęć, spotkań, warsztatów, wyjazdów, uroczystości na bazie Centrum.

Fot. Droga dojazdowa do świetlicy i budynek zabytkowej świetlicy

OBSZAR REWITALIZACJI	STARY KRAKÓW	PROJEKT GŁÓWNY G- 2		
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Poprawa warunków życia i dostępności podstawowych usług komunalnych oraz zapobieganie zagrożeniom środowiska poprzez budowę zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej wraz z lokalną biologiczno – mechaniczną oczyszczalnią ścieków we wsi Stary Kraków.”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa sieci zbiorczej kanalizacji sanitarnej w Starym Krakowie wraz z lokalną biologiczno -mechaniczną oczyszczalnią ścieków.	2 000 000	RPO WZ, PROW, Gmina Sławno, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Gmina Sławno	2019-2021
UZASADNIENIE				
<p>Wieś położona jest 10 km od najbliższej sieci kanalizacji sanitarnej. Nieuzasadnionym ekonomicznie jest budowa tak długiej sieci przesyłowej. Ze względu na trudne warunki gruntowe większość mieszkańców nie może instalować przydomowych oczyszczalni ścieków. Rozwiązaniem problemu będzie wybudowanie sieci kanalizacji sanitarnej wraz z lokalną oczyszczalnią ścieków na ok. 150 RLM. Dostępność gospodarstw do sieci wodociągowej, dobrych dróg, dostęp do szybkiego Internetu oraz rozwiązanie problemu oczyszczania ścieków jest obecnie podstawowym warunkiem dobrego miejsca do życia i osiedlania się nowych mieszkańców. Wody powierzchniowe i ciekły z terenu całej wsi spływają do rzeki Wieprzy. nierozwiązany problem oczyszczania ścieków uniemożliwia rozwój wsi w wielu płaszczyznach – jako miejsca do osiedlania się, turystyki aktywnej, agroturystyki.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa systemu oczyszczania ścieków komunalnych na terenie Starego Krakowa. 2. Wzmocnienie walorów wizerunkowych i praktycznych wsi jako atrakcyjnego, czystego ekologicznie miejsca do życia, wypoczynku, inwestowania w nieruchomości. 3. Zapewnienie mieszkańcom dostęp do podstawowych usług komunalnych jakimi jest zbiorowe odprowadzanie ścieków. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy				
Udział interesariuszy – nie dotyczy				

OBSZAR REWITALIZACJI	STARY KRAKÓW		PROJEKT GŁÓWNY G - 3	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Poprawa warunków technicznych, bezpieczeństwa i estetyki wsi poprzez przebudowę istniejącej drogi w centrum wsi wraz chodnikami i odwodnieniem ”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Przebudowa głównej drogi gminnej obejmującej odcinek dróg: nr 170005Z, 170004Z, 170002Z wraz z budową chodnika i budową systemu kanalizacji deszczowej oraz zagospodarowaniem terenów zielonych	1 500 000	RPO WZ dz. 9.3, Gmina Sławno, Program Budowy Dróg Lokalnych	Gmina Sławno	2019-2022
Budowa drogi dojazdowej do świetlicy i terenu rekreacyjnego	120 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno	2019
Budowa systemu monitoringu wizyjnego w centrum wsi	30 000			2020-2022
UZASADNIENIE				
<p>Miejscowość Stary Kraków położona jest w sąsiedztwie drogi powiatowej o bardzo złym stanie technicznym. Diagnoza wykazała, iż tylko 26% gospodarstw położonych jest przy drodze o nawierzchni asfaltowej. Centrum wsi zlokalizowane jest przy drogach gminnych o nawierzchni z bruku kamiennego polnego z błotnistymi pobocznymi. Brak jest chodników i instalacji odwodniającej drogę. Wieś położona jest na gruntach z przewagą glin, co pogarsza sytuację. Tak zły stan dróg uniemożliwia właściwe z nich korzystanie oraz zagospodarowanie terenów zielonych wzdłuż dróg, bardzo negatywnie wpływa na estetykę wsi, atrakcyjność dla pozostawiania w niej młodego pokolenia, czy też osiedlania się nowych mieszkańców o wyższym statusie społecznym i materialnym.</p> <p>Wieś położona jest 15 km od morza /Jarosławiec/, 10 km od Sławna w bardzo atrakcyjnym turystycznie, przyrodniczo i komunikacyjnie miejscu. Dostępne są tanie działki pod zabudowę mieszkaniową, letniskową i agroturystyczną. Po wybudowaniu odpowiedniej infrastruktury drogowej, kanalizacyjnej i poprawieniu estetyki wsi Stary Kraków ma duże szanse na ożywienie, napływ nowych mieszkańców i szeroko rozumiany rozwój.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa podstawowej infrastruktury głównych dróg w Starym Krakowie wraz z chodnikami, oświetleniem, kanalizacją deszczową. 2. Zagospodarowanie terenów w sąsiedztwie przebudowanych dróg oraz centrum na tereny zielone wraz z infrastrukturą parkową /ławki, kosze, stojaki na rowery, gazony na kwiaty i klomby/. 3. Znacząca poprawa estetyki i wizerunku wsi. 4. Zwiększenie atrakcyjności wsi jako miejsca zamieszkania i osiedlania się nowych mieszkańców, oraz lokalizacji domków letniskowych i rozwoju agroturystyki. 5. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców wsi. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy				
Udział interesariuszy:				
<p>Mieszkańcy od wielu lat domagają się przebudowy dróg w centrum wsi wraz z odwodnieniem. Pewnym jest, iż chętnie uczestniczyć będą w pracach związanych z zagospodarowaniem zieleni, montażem infrastruktury parkowej. Zadania związane z bieżącym utrzymaniem zieleni, porządku i estetyki terenów zielonych będą realizowali bezrobotni mieszkańcy wsi poprzez zatrudnienie w spółdzielni socjalnej, którą Gmina planuje powołać lub przez inną instytucję (np. Urząd gminy).</p>				

Fot. Główna droga w Starym Krakowie (stan obecny).

OBSZAR REWITALIZACJI	STARY KRAKÓW		PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U-1	
TYTUŁ PROJEKTU:				
Program edukacyjny „Kuchenne rewolucje”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Warsztaty młodej gospodyni - prowadzenie gospodarstwa domowego - nauka gotowania	8 000	PROW LGD, PO MiR	Gmina Sławno, KIS OSP Stary Kraków	2019-2020
UZASADNIENIE				
<p>Celem programu jest poprawa wśród jego uczestników wiedzy na temat wpływu żywienia na zdrowie człowieka, rozszerzenia repertuaru potraw we własnej kuchni oraz nabycie konkretnych umiejętności żywienia. W ramach projektu organizowane będą warsztaty młodej gospodyni, nauka prowadzenia gospodarstwa domowego oraz nauka gotowania.</p> <p>Program skierowany będzie do osób powyżej 16 roku życia, obu płci. Wszystkie spotkania będą miały charakter praktyczny, prowadzone będą metodą warsztatową, maksymalnie angażując uczestników zajęć np. wspólne gotowanie, zadanie samodzielnego zrobienia zakupów na kolejne zajęcia za określoną kwotę, pisanie jadłospisu, wymiana przepisów i doświadczeń między uczestnikami i prowadzącymi. Każde spotkanie kończyć będzie się przygotowaniem określonej potrawy, jadłospisu czy własnej książki kucharskiej. Zajęcia prowadzone będą w odnowionej świetlicy. Realizacja projektu uzależniona jest od wdrożenia projektu głównego nr 1.</p> <p>Tematyka spotkań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kuchnie świata: kuchnia azjatycka, włoska, francuska, amerykańska, polska. 2. Dieta w różnych chorobach: nadciśnienie, cukrzyca, choroby układu pokarmowego, choroby serca. 3. Dieta jako środek leczniczy (głodówki, lecznicze, posty oczyszczające) 4. Dieta jako środek odchudzający 5. Sztuka robienia zakupów 6. Umiejętność czytania ze zrozumieniem etykiet na produktach żywnościowych. <p>Osobami prowadzącymi zajęcia będą: lekarz, dietetyk, kucharz.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwijanie pasji kulinarnych. 2. Poznanie przez uczestników nowych smaków. 3. Przedstawienie technik przygotowywania potraw. 4. Uświadomienie uczestnikom projektu, że eksperymentowanie w kuchni może być świetnym sposobem na ciekawe spędzenie czasu z przyjaciółmi czy też rodziną i dobrą zabawą. 5. Zintegrowanie jak największej liczby mieszkańców. 6. Umiejętność zrobienia dobrych zakupów 7. Umiejętność samodzielnego ułożenia i przygotowania jadłospisu dla chorego na różne choroby. 8. WYROBIE NIE ZDROWYCH NAWYKÓW ŻYWIENIOWYCH, niezbędnych w prawidłowym rozwoju młodego człowieka. 9. Nauka samodzielności młodych osób oraz nauka samodzielności radzenia sobie w życiu codziennym. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy				
Udział interesariuszy:				
<p>Ważnym elementem projektu będzie zaangażowanie młodych ludzi w codzienne obowiązki, które są podstawą egzystencji każdego człowieka. Mieszkańcy będą zaangażowani w różne prace (np. zakupy, sprzątanie pomieszczeń i przygotowanie je na kolejne zajęcia, organizacja raz na jakiś czas niewielkiego poczęstunku samodzielnie przygotowywanego w domu), prowadzące do zwiększenia poziomu integracji uczestników.</p>				

OBSZAR REWITALIZACJI	STARY KRAKÓW		PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U-2	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Stworzenie oferty zagospodarowania czasu wolnego dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych poprzez budowę infrastruktury aktywnej rekreacji”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa boiska wielofunkcyjnego	380 000	RPO WZ dz. 4.9; Ministerstwo Sportu, PO MiR, Gmina Sławno	Gmina Sławno	2020-2021
Zajęcia wyrównujące szanse rozwoju fizycznego - zorganizowane zajęcia sportowe; Organizacja turniejów, zawodów sportowych	22 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018-2023
UZASADNIENIE				
<p>Wieś Stary Kraków leży nad rzeką Wieprzą o wyjątkowych walorach przyrodniczych oraz walorach do uprawiania rekreacji kajakowej. Od 2018 roku rzeka Wieprza zostanie zagospodarowana w celu stworzenia infrastruktury kajakowej na całym jej biegu, w tym na terenie woj. pomorskiego. Szlak kajakowy stanie się regionalnym produktem turystyki kajakowej. W Starym Krakowie zagospodarowane zostanie miejsce spławiania/wyławiania kajaków oraz budowa stancy kajakowej (<i>inwestycje realizowane poza LPR</i>). Stary Kraków jako jedna z najcenniejszych kulturowo wsi w regionie ma szansę stać się atrakcją turystyczną dla gości na szlaku kajakowym na rzece Wieprzy, Szlaku rowerowym R-10 (odległym o 2 km) oraz Sławieńskim Szlaku Rowerowym. Stanica kajakowa będzie miejscem noclegowym oraz postojowym. Będzie zapraszała gości do centrum wsi. Licznie odwiedzany w sezonie szlak kajakowy z dobrze wyposażoną stacją kajakową powinien przyczynić się do aktywizacji mieszkańców w zakresie zarobkowego świadczenia usług noclegowych na polu namiotowym, organizowania spływów kajakowych, wynajmowania kajaków, agroturystyki, itp.</p> <p>Projekt zakłada przede wszystkim poszerzenie oferty aktywnego zagospodarowania wolnego czasu przez młodzież i dzieci poprzez organizację cyklicznych zajęć sportowych na nowowyprowadzonym obiekcie sportowym - boisku wielofunkcyjnym, rajdy rowerowe, zajęcia sportowe na świetlicy (szachy, tenis stołowy). Infrastruktura sportowa zostanie włączona do oferty turystycznej skierowanej do gości odwiedzających Stary Kraków - kajakarzy, czy też turystów rowerowych.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie warunków technicznych do aktywizacji ruchowej, integracji mieszkańców poprzez organizację spływów kajakowych, „Spotkań nad rzeką” na bazie lokalnego skarbu przyrodniczego jakim jest rzeka Wieprza. 2. Zagospodarowanie rzeki Wieprzy na terenie wsi Stary Kraków w celu stworzenia w ramach całego szlaku kajakowego lokalnego produktu turystyki aktywnej kajakowej. 3. Stworzenie warunków do rozwoju drobnych usług związanych z obsługą sezonowego ruchu turystyki kajakowej organizowanych przez mieszkańców Starego Krakowa. 4. Promocja Starego Krakowa wśród turystów korzystających ze szlaku kajakowego jako miejscowości o interesującej nazwie, historii, przyrodzie. 5. Budowa boiska wielofunkcyjnego jako miejsca rozwoju aktywności fizycznej mieszkańców. 6. Promowanie wśród dzieci i młodzieży zdrowego, aktywnego stylu życia, zajęć sportowych. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją				
Przedsięwzięcie będzie częścią większego projektu kompleksowego zagospodarowania rzeki Wieprzy jako bardzo atrakcyjnego szlaku kajakowego – regionalnego produktu turystyki aktywnej.				
Udział interesariuszy:				
Zadaniem gminy będzie utrzymanie w dobrym stanie technicznym, sanitarnym i estetycznym stancy kajakowej oraz otoczenia. Te zadania realizowali będą bezrobotni mieszkańcy wsi poprzez zatrudnienie w spółdzielni socjalnej, którą Gmina planuje powołać lub przez inne instytucje (np. Urząd Gminy).				

OBSZAR REWITALIZACJI	STARY KRAKÓW		PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U-3	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Odtworzenie substancji mieszkaniowej wielorodzinnych robotniczych budynków mieszkaniowych po Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Starym Krakowie oraz budynku Nadleśnictwa Sławno.”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Kompleksowa termomodernizacja 8-lokalowego budynku mieszkalnego Stary Kraków 38 połączona z instalacją OZE	150 000	RPO WZ dz. 9.3 lub 2.7, WFOŚiGW, Wspólnota mieszkańców	Wspólnota mieszkańców	2020-2021
Remont zabytkowego budynku ceglanoego po byłym nadleśnictwie Stary Kraków (wymiana dachu, orynnowania, inst. odgromowej, restauracja historycznych drzwi wejściowych).	250 000	RPO WZ dz. 9.3 Wspólnota mieszkańców	Wspólnota mieszkańców	2020-2023
UZASADNIENIE				
<p>Życie mieszkańców wsi Stary Kraków w ostatnich 50-60 latach ściśle związane było z dwoma pracodawcami: Rolniczą Spółdzielnią Produkcyjną (RSP - Stary Kraków) oraz Nadleśnictwem Stary Kraków – później Nadleśnictwem Sławno. Pozostałością tych czasów są 2 budynki wielolokalowe: 8-lokalowy budynek w centrum wsi po RSP oraz budynek 5-lokalowy po dawnej siedzibie Nadleśnictwa Stary Kraków będący oryginalnym zabytkiem dawnej architektury leśnej. Mieszkańcy obu budynków nie są zbyt zamożni. Część mieszkań należy do Gminy Sławno. Budynki wymagają szeregu prac remontowych, termomodernizacji. Właściciele nie stać na zaspokajanie podstawowych potrzeb. Nie są w stanie realizować bieżących remontów eksploatacyjnych. Remont części wspólnych, termomodernizacja z montażem małych instalacji OZE w partnerstwie z Gminą Sławno jako liderem w ramach rewitalizacji wsi jest jedyną szansą na poprawę stanu obecnego technicznie budynków.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa stanu technicznego wielolokalowych budynków mieszkalnych. 2. Wykonanie kompleksowej termomodernizacji, co przyczyni się znacząco do poprawy komfortu życia lokatorów, wynikających ze zmiany sposobu ogrzewania. 3. Zmniejszenie emisji CO2. 4. Poprawa walorów estetycznych w głównych miejscach wsi Stary Kraków. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy				
Udział interesariuszy:				
<p>Udział lokatorów wspólnot zarówno organizacyjny, finansowy oraz fizyczny poprzez wykonywanie szeregu prac jest nieodzowny. Wraz z pracami remontowymi planowane jest zagospodarowanie – uprzątnięcie wspólnych części działek, w tym tzw. podwórek. Wraz z mieszkańcami ustalono stworzenie wydzielonej wspólnej strefy wypoczynku. Po założeniu trawników zamontowane zostaną małe altany integracyjnej, ustawione gazony z kwiatami.</p>				
Fot. Obecny stan budynków mieszkalnych przewidzianych do rewitalizacji				
				

SOŁECTWO NOSKOWO

obszar rewitalizacji z naniesionymi projektami

OBSZAR REWITALIZACJI		NOSKOWO		PROJEKT GŁÓWNY G – 1	
TYTUŁ PROJEKTU:					
„Organizacja i funkcjonowanie Klubu Kulturalno - Integracyjnego mieszkańców wsi Noskowo”					
Realizowane zadania		Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
1. Zakup wyposażenia klubu	wyposażenie w meble, sprzęt multimedialny, sprzęt komputerowy	25 000	RPO WZ dz. 9.3; Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018
2. Aktywizacja zawodowa	- zapobieganie wykluczeniu komunikacyjnemu – kurs na prawo jazdy - doradztwo zawodowe - szkolenia zawodowe	560 000	RPOWZ, Priorytet 7-9	Gminny Klub Integracji Społecznej, Gmina Sławno,	2018-2023
3. Animator społeczny					
4. Poradnictwo rodzinne	- Porady prawne - Pomoc psychologiczna - Terapeuta rodzinny - Pomoc uzależnionym od alkoholu				
5. Pomoc osobom niesamodzielnym i seniorom	- Zatrudnienie opieki doraźnej dla osób niesamodzielnym - Organizacja klubów seniora - Integracja osób starszych i niepełnosprawnych				
6. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży	Zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dla uczniów z trudnościami w nauce				
7. Zapobieganie zachowaniom patologicznym dzieci i młodzieży	Organizacja czasu wolnego (zajęcia, warsztaty, wycieczki zorganizowane, akcje społeczne, samoorganizacja, angażowanie do działań prospołecznych, itp.)	100 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno	2018-2023
UZASADNIENIE					
<p>W ramach I etapu odnowy wsi zrealizowano kompleksowy remont i termomodernizację zabytkowego budynku świetlicy w Noskowie. Społeczność Noskowa wymaga szczególnej koncentracji oraz szeregu działań aktywizacyjnych, szkoleniowych, opiekuńczych, edukacyjnych. Jedynym miejscem może być istniejąca świetlica, doposażona w nowoczesne urządzenia multimedialne, meble. Działalność oparta będzie o ofertę Gminnego Klubu Integracji Społecznej w Rzyszczewie jako głównego realizatora działań prospołecznych aktywizujących rewitalizowane społeczności Gminy Sławno.</p>					

CELE:

1. Stworzenie Klubu Kulturalno - Integracyjnego wsi Noskowo - miejsca animacji życia społecznego i realizacji różnorodnych działań społecznych kierowanych do osób aktywizowanych zawodowo, społecznie, seniorów, dzieci i młodzieży, niewydolnych wychowawczo i życiowo rodzin.
2. Realizacja szeregu projektów prospołecznych „miękkich” nakierowanych na odnowę życia społecznego i rodzinnego, aktywności zawodowej, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży- kreujących wszechstronny rozwój tej społeczności.

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy

Udział interesariuszy:

Świetlica stała się autentycznym miejscem integrującym mieszkańców. Niewielkim wysiłkiem może być miejscem szerokiej aktywizacji społeczności, z pełnym jej zaangażowaniem. Zadanie utrzymania fizycznej sprawności lokalu powierzone będzie aktywizowanemu zawodowo, bezrobotnemu mieszkańcowi Noskowa. Znacząca część oferty powstanie w porozumieniu z zainteresowanymi interesariuszami.

Fot. Świetlica w Noskowie.

OBSZAR REWITALIZACJI	NOSKOWO		PROJEKT GŁÓWNY G - 2	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Stworzenie oferty zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców Noskowa poprzez budowę boiska wielofunkcyjnego z kontenerowym zapleczem socjalnym wraz zagospodarowaniem trawiastego boiska do piłki nożnej wraz z ofertą zajęć sportowych.”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa boiska wielofunkcyjnego w Noskowie wraz z zagospodarowaniem boiska piłkarskiego trawiastego (ogrodzenie terenu, piłkochwyty, ławki).	600 000	RPO WZ, PROW, PO RiM, Gmina Sławno, Ministerstwo Sportu	Gmina Sławno	2019-2021
Budowa drogi dojazdowej do kompleksu rekreacyjno-sportowego	150 000	RPO WZ, PROW, Gmina Sławno,	Gmina Sławno	2019-2021
Zajęcia wyrównujące szanse rozwoju fizycznego. Organizacja turniejów, zawodów sportowych, imprez rodzinnych sportowo - rekreacyjnych	30 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno	2019-2023
Budowa placu rekreacyjnego w Noskowie składającego się z placu zabaw oraz urządzeń rekreacyjnych napowietrznych	50 000	RPO WZ, PO RiM, PROW, Gmina Sławno,	Gmina Sławno	2019-2020
UZASADNIENIE				
Noskovo liczące 466 mieszkańców pozbawione jest infrastruktury rekreacyjno-sportowej. Jedynym obiektem sportowym jest skromnie zagospodarowane boisko do piłki nożnej LZS „POGOŃ NOSKOWO”. Wielkim problemem jest brak zaplecza sanitarnego dla piłkarzy. Brakuje jakiegokolwiek propozycji zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży na terenie sołectwa. Rozwiązaniem problemu będzie budowa kompleksu sportowo rekreacyjnego złożonego z doposażonego, ogrodzonego boiska trawiastego, nowo wybudowanego boiska wielofunkcyjnego wraz z zapleczem sanitarnym, parkingiem i zagospodarowanym terenem zielonym. Tak przygotowany obiekt sportowy umożliwi aktywizację ruchową, szczególnie młodego pokolenia, organizację zajęć sportowych, festynów i konkursów rekreacyjno-sportowych.				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Właściwe zagospodarowanie boiska trawiastego do piłki nożnej poprzez ogrodzenie, montaż piłkochwyty, ławek, bramek. 2. Budowa boiska wielofunkcyjnego wraz parkingiem, zagospodarowaniem terenu zielonego. 3. Budowa kontenerowego zaplecza szatniowo – sanitarnego obsługującego cały kompleks sportowy w Noskowie. 4. Budowa drogi dojazdowej do kompleksu sportowego. 5. Organizacja cyklicznych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją				
Współdziałanie mieszkańców innych sołectw w organizacji rozgrywek, zawodów na terenie Noskowa				
Udział interesariuszy:				
Członkowie LZS Pogoń Noskovo samodzielnie dbają o stan boiska. Jednoznacznie deklarują udział w pracach związanych z montażem ogrodzenia i innych urządzeń oraz bieżącym utrzymaniem boiska i otoczenia. Boisko wielofunkcyjne wymaga bieżącego dozoru. Z dotychczasowej praktyki w Gminie tego typu zadania realizują we współpracy z sołtysem bezrobotni mieszkańcy danej wsi, zatrudnieni w ramach umów z Powiatowym Urzędem Pracy. Pełnią funkcje gospodarza wsi, w tym przypadku również kompleksu sportowego.				

Fot. Teren przeznaczony do zagospodarowania na potrzeby rekreacji, sportu i integracji.

OBSZAR REWITALIZACJI	NOSKOWO		PROJEKT GŁÓWNY G - 3	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Zapewnienie podstawowych usług komunalnych dla mieszkańców Noskowa oraz zapobieganie zagrożeniom dla ludzi i środowiska poprzez przebudowę zbiorczej sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa nowej sieci zbiorczej kanalizacji sanitarnej w Noskowie w miejsce niesprawnej - nieszczelnej instalacji budowanej przez PGR NOSKOWO.	1 000 000	RPO WZ dz. 9.3, PROW, Gmina Sławno, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Gmina Sławno	2022-2023
Wymiana sieci wodociągowej azbestowo - cementowej budowanej przez PGR Kwasowo na potrzeby osiedla PGR Noskowo	800 000	RPO WZ, PROW, Gmina Sławno, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Gmina Sławno	2022-2023
UZASADNIENIE				
Przez kilkadziesiąt lat Noskowo było wsią z funkcjonującym PGR-em. Pozostałością po tych czasach jest sieć wodociągowa w przeważającej części cementowo – azbestowa oraz nieszczelna sieć zbiorcza kanalizacji sanitarnej z hydrofitową lokalną oczyszczalnią ścieków. Po ok. 40 latach obie sieci wymagają wymiany. Zapewni to zdrową wodę dla mieszkańców oraz sprawne odprowadzanie i oczyszczenie ścieków z gospodarstw domowych bez narażenia wód gruntowych na zanieczyszczenie. Pozostawienie starej, niesprawnej instalacji prowadzi do pogorszenia stanu wód powierzchniowych a konsekwencji ma negatywny wpływ na stan środowiska naturalnego.				
CELE:				
1. Zapewnienie dostawy do gospodarstw domowych czystej i zdrowej wody z lokalnego ujęcia w Noskowie. 2. Zapewnienie mieszkańcom Noskowa sprawnego, ekologicznie bezpiecznego zbiorczego systemu odprowadzania ścieków komunalnych wraz z ich oczyszczeniem.				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy.				
Udział interesariuszy – nie dotyczy.				

OBSZAR REWITALIZACJI		NOSKOWO		PROJEKT GŁÓWNY G - 4	
TYTUŁ PROJEKTU:					
„Poprawa warunków technicznych infrastruktury drogowej, bezpieczeństwa i estetyki wsi Noskowo”					
Realizowane zadania		Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa odcinków dróg nr 170055Z, 170023Z w centrum wsi wraz z parkingiem	Przebudowa głównych dróg gminnych w centrum wsi wraz z zagospodarowaniem terenów zielonych i budową chodnika	1 000 000	PROW, Gmina Sławno, Program Budowy Dróg Lokalnych, RPO WZ. dz. 9.3	Gmina Sławno	2020-2023 - II etap
Budowa drogi na osiedlu robotniczym byłego PGR Noskowo	Przebudowa drogi gminnej wraz z budową chodników, systemem kanalizacji deszczowej oraz zagospodarowaniem terenów zielonych w miejsce obecnej tymczasowej żuźlowej i z płyt betonowych	100 000	PROW, Gmina Sławno, Program budowy dróg lokalnych, RPO WZ. dz. 9.3	Gmina Sławno	2021-2023
Budowa systemu monitoringu wizyjnego we wsi Noskowo		35 000	Gmina Sławno	Gmina Sławno	2019-2020
UZASADNIENIE					
<p>Noskowo cechuje bardzo zaniedbana infrastruktura techniczna, w tym drogowa. Brak jakichkolwiek inwestycji w infrastrukturę przez dziesięciolecia doprowadziło do zapaści technicznej, szczególnie sieci dróg. Dodatkowo liczne zaniedbane obiekty budowlane po byłym PGR wpływają zdecydowanie negatywnie na estetykę wsi, ogólny negatywny odbiór tej miejscowości i mieszkańców przez przyjezdnych. Mimo bardzo dobrej lokalizacji przy DK nr „6”, 15 km od Słupska, tuż przy planowanym węźle komunikacyjnym na przyszłej trasie S-6 Noskowo wyludnia się. Brakuje zainteresowania osiedlaniem się we wsi przez nowych mieszkańców. „Kluczem” jest przebudowa i budowa nowej infrastruktury technicznej, w tym szczególnie dróg wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych (klomby, zieleńce, infrastruktura parkowa).</p> <p>W 2017 r. Gmina realizuje projekt przebudowy 1,1-km odcinka głównej drogi przez Noskowo wraz z całą infrastrukturą. Projekt rewitalizacyjny zakłada kontynuację przebudowy głównej drogi oraz dróg dojazdowych do głównej ulicy. W ten sposób znacznie poprawi się komunikacja wewnątrz wsi.</p>					
CELE:					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa warunków infrastrukturalnych, technicznych i estetyki wsi poprzez przebudowę głównych ulic i dróg w centrum Noskowa. 2. Zapewnienie bezpieczeństwa użytkownikom dróg, szczególnie pieszym poprzez przebudowę konstrukcji dróg, budowę chodników i ich oświetlenia. 3. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców - budowa systemu monitoringu wizyjnego w centrum wsi. 4. Poprawa estetyki wsi Noskowo poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej w kierunku zieleni oraz wyposażenie w infrastrukturę parkową (ławki, kosze, stojaki na rowery). 					
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy.					
Udział interesariuszy:					
<p>Mieszkańcy Noskowa zaproszeni zostaną do współpracy przy zagospodarowaniu terenów zielonych - zakładanie trawników, sadzenie zieleni, drzew, montaż urządzeń komunalnych. Bieżące utrzymanie terenów zielonych, dróg, chodników i placów realizowane będzie przez bezrobotnych mieszkańców Noskowa w ramach prac społecznie użytecznych, staży zawodowych, robót publicznych. Na stałe, jedna z tych osób będzie pełniła funkcję „gospodarza wsi Noskowo”.</p>					

Fot. Droga w Noskowie - dojazd z koloni do wsi oraz główna droga w centrum wsi.

OBSZAR REWITALIZACJI	NOSKOWO		PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U - 1	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Odtworzenie walorów kulturowych i estetycznych zabytków dziedzictwa kulturowego Noskowa”				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Uprzątnięcie zabytkowego parku przy pałacu (wpisanego do rejestru zabytków) wraz z odtworzeniem alei spacerowych i wyposażeniem parku.	120 000	Gospodarstwo Rolne "Noskowo" Sp. z o.o.	Gospodarstwo Rolne "Noskowo" Sp. z o.o.	2019-2020
UZASADNIENIE				
Noskowo to dawna posiadłość ziemska z zabytkowym pałacem, parkiem przypałacowym i zabudowaniami folwarcznymi. Wszystkie obiekty są własnością prywatną, położoną przy głównej drodze wjazdowej do wsi. Stanowią wizytówkę miejscowości. Park nie jest ogrodzony, jest ogólnodostępny. Wymaga szeregu prac związanych z ochroną, pielęgnacją drzew, odtworzeniem alei spacerowych i infrastruktury parkowej. Właściciel parku deklaruje pozostawienie parku jako miejsca ogólnodostępnego..				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Odtworzenie walorów kulturowych, przyrodniczych, konserwatorskich zabytkowego parku przypałacowego (obektu wpisanego do rejestru zabytków). 2. Poprawa wizerunku i estetyki Noskowa. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy				
Udział interesariuszy:				
Prace realizowane będą przez właściciela obiektów. Zakłada się bezpłatne korzystanie z parku. Mieszkańcy Noskowa deklarują dbanie o porządek w parku przez nich samych, w tym przez „gospodarza wsi”.				

OBSZAR REWITALIZACJI	NOSKOWO		PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U- 2	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Budowa placu rekreacyjnego z urządzeniami aktywizującymi ruchowo dzieci i młodzież”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa nowoczesnego miejsca aktywności ruchowej dzieci i młodzieży z ofertą urządzeń napowietrznych	100 000	PROW, Gmina Sławno, PO MiR	Gmina Sławno	2020-2021
UZASADNIENIE				
<p>Wieś posiada drewniany, wysłużony plac zabaw z „klasycznymi”, prostymi urządzeniami, bez bezpiecznej nawierzchni. Nie zachęca to do aktywności ruchowej i zabawy, szczególnie starszych dzieci i młodzieży. Koniecznym jest zagospodarowanie od nowa terenu i stworzenie nowoczesnego miejsca zabawy, z trwałymi urządzeniami aktywizującymi przede wszystkim do ruchu, wspinaczki, wysiłku fizycznego umysłowego. Obiekt będzie zapewniał bezpieczeństwo użytkownikom poprzez wykonanie stosownej nawierzchni i właściwe ogrodzenie.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie atrakcyjnego i bezpiecznego obiektu rekreacyjnego dla dzieci i młodzieży wyposażonego w szereg nowoczesnych urządzeń aktywizujących dzieci do wysiłku fizycznego i ruchu na wolnym powietrzu. 2. Aktywizacja ruchowa oraz rekreacja dzieci i młodzieży. 3. Zapewnienie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy.				
Udział interesariuszy:				
<p>Mieszkańcy uczestniczyć będą w demontażu obecnego placu. Klub sportowy deklaruje chęć ubiegania się o dotację na budowę nowego obiektu oraz realizację tej inwestycji we współpracy z Gminą, sołtysiem wsi Noskowo.</p>				

OBSZAR REWITALIZACJI	NOSKOWO		PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY U-3	
TYTUŁ PROJEKTU:				
„Odtworzenie walorów użytkowych, technicznych, społecznych i estetycznych wielolokalowych budynków mieszkalnych robotniczych i socjalnych po byłym Państwowym Gospodarstwie Rolnym w Noskowie”.				
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnym bloku mieszkalnego 4 - rodzinnego Noskowo 34	100 000	RPO WZ dz. 9.3; 2.7 Wspólnota mieszkańców	Wspólnota mieszkańców	2019-2023
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnym bloku mieszkalnego 4 - rodzinnego Noskowo 30	100 000	RPO WZ dz. 9.3; 2.7 Wspólnota mieszkańców	Wspólnota mieszkańców	2019-2023
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnym bloku mieszkalnego 12 - rodzinnego Noskowo 24A	300 000	RPO WZ dz. 9.3; 2.7 Wspólnota mieszkańców	Wspólnota mieszkańców	2019-2023
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnym bloku mieszkalnego 12 - rodzinnego Noskowo 24B	300 000	RPO WZ dz. 9.3; 2.7 Wspólnota mieszkańców	Wspólnota mieszkańców	2019-2023
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych budynku komunalnego mieszkalnego socjalnego (2 - lokalowego) Noskowo 10	100 000	RPO WZ dz. 9.3; 2.7; Gmina Sławno	Gmina Sławno	2019-2023
Kompleksowa termomodernizacja wraz z remontem części wspólnych budynku komunalnego mieszkalnego o charakterze socjalnym (2 – lokalowego) Noskowo 15a	120 000	RPO WZ dz. 9.3; 2.7; Gmina Sławno	Gmina Sławno	2019-2023
UZASADNIENIE				
<p>Główne problemy społeczne mieszkańców Noskowa skupione są w rodzinach byłych pracowników PGR Noskowo. Najczęściej dotyczą mieszkańców budynków wielorodzinnych dawnego PGR. Wiele lat temu byli robotnicy nabyli te mieszkania od Skarbu Państwa. Nikt nie starał się „nauczyć” ich jako współwłaścicieli zasad zarządzania wspólnotami mieszkaniowymi, finansowania remontów, zapewniania bieżącej eksploatacji czy konserwacji budynków. Żaden budynek nie został poddany remontowi. Żadna ze wspólnot nie powołała zarządu, nie założyła rachunku bankowego, nie odkłada środków na ubezpieczenie i remont. Nieocieplone budynki generują duże koszty ogrzewania mieszkań.</p> <p>Zniszczone, nieestetyczne obiekty negatywnie wpływają na estetykę i wizerunek całej miejscowości. Brak porozumienia współwłaścicieli w sprawie napraw licznych usterek, awarii niszczy wspólnotę mieszkańców osiedla i podwórka oraz relacje międzysąsiedzkie. Realizacja kompleksowego remontu części wspólnych, głębokiej termomodernizacji ułatwi budowanie dobrych relacji międzyludzkich.</p>				
CELE:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Odbudowa tkanki mieszkaniowej budynków wielolokalowych odziedziczonych po byłym PGR Noskowo. 2. Zapobieganie nieuzasadnionym wydatkom zazwyczaj ubogich lokatorów, związanym z kosztownym ogrzewaniem nieocieplonych budynków mieszkalnych. 3. Odtworzenie właściwych relacji międzyludzkich mieszkańców budynków wielolokalowych oraz próba stworzenia „wspólnej przestrzeni podwórka” wokół „wspólnego domu”. Działanie w kierunku integracji tych wspólnot wokół wspólnej sprawy jakim jest wspólny dom i jego otoczenie. 				
Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją – nie dotyczy.				

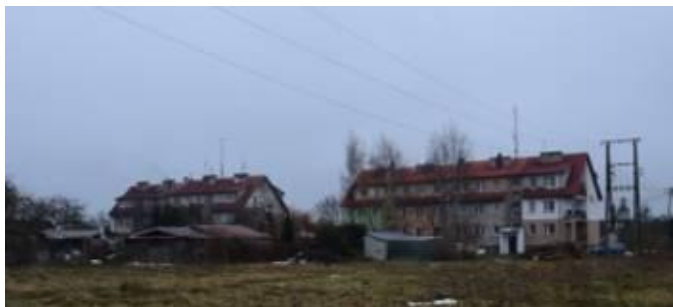
Udział interesariuszy:

Działania rewitalizacyjne – odtworzenia tkanki mieszkaniowej, odtworzenie pozytywnych społecznych relacji międzysąsiedzkich wymagają ogromnego zaangażowania władz i pracowników Urzędu Gminy, osób z zewnątrz (administratora - zarządcy nieruchomości) oraz wszystkich współwłaścicieli wspólnot. Tylko takie wspólne działania gwarantują powodzenie realizacji całego zadania. Warunkiem udziału w projekcie będzie połączenie działań w celu stworzenia wspólnej przestrzeni – „**podwórka osiedlowego**”. Współpraca przygotowania części terenu zielonego, montaż ławek, wiaty wypoczynkowej, śmietników, stojaków na rowery, kwietnych gazonów będzie podstawą budowy w wymiarze fizycznym i społecznym WSPÓLNEGO osiedla. Gmina Sławno zapewni materiały i urządzenia. Właściciele zaangażują się w proste prace porządkowe i montaż.

Dołączenie do głównego projektu działań związanych ze stworzeniem podwórka osiedlowego będzie jednym z kluczowych warunków udziału danej wspólnoty w projekcie partnerskim. Szczegóły współpracy zostaną wypracowane w trakcie spotkań i zapisane w umowie partnerskiej niezbędnej przy realizacji tego projektu. Gmina Sławno zakłada realizację remontu i termomodernizacji „bloków” mieszkalnych w ramach partnerskiej współpracy.

Gmina jako lider odpowiedzialna będzie za przygotowanie, koordynację i realizację całego projektu partnerskiego, a wspólnoty mieszkańców jako partnerzy, będą głównymi jego beneficjentami. Realizacja projektu partnerskiego znacząco zmniejszy koszty jego obsługi. W sytuacjach kryzysowych planuje się angażowanie osoby „z zewnątrz” jako negocjatora. Zakłada się jednak możliwość samodzielnego realizowania działań remontowych budynków mieszkalnych przez zarządy Wspólnot z udziałem środków UE.

Fot. Osiedle robotnice byłego PGR. Budynek gminny socjalny w Noskowie

III.2.2. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016–2023 ma charakter kompleksowy. Podczas programowania działań rewitalizacyjnych zastosowano mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami - przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i interesariuszy na obszarze objętym programem rewitalizacji. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020* w odniesieniu do projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w celu osiągnięcia efektu synergii efektów w oddziaływaniu na obszar rewitalizacji zapewniona została ich komplementarność w różnych wymiarach, tj. przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Wszystkie projekty zawarte w dokumencie realizowane będą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie większy, ponieważ z efektów zaplanowanych działań korzystać będą wszyscy interesariusze rewitalizacji.

W oparciu o diagnozę wyznaczono precyzyjne granice obszarów rewitalizowanych, wyłączając tereny nieurbanizowane lub o zabudowie rozproszonej. Na stosunkowo małym obszarze zaplanowano szereg projektów przestrzennie się uzupełniających.

Program obejmuje dwa projekty o oddziaływaniu szerszym niż na 1 podobszarze:

1. Działalność Gminnego Klubu Integracji Społecznej w Rzyszczewie oraz Gminnej Spółdzielni Socjalnej zaznaczą się na wszystkich obszarach interwencji.
2. Oddziaływanie nowopowstałego Gminnego Przedszkola w Bobrowicach oraz Szkoły Podstawowej w Bobrowicach oddziaływać będą na obszarach Rzyszczewa, Smardzewa i Bobrowic.

Program zakłada wszechstronne interwencje w odnowę przestrzeni publicznej w postaci dróg, chodników, terenów zielonych. Planuje się odtworzenie lub budowę nowych terenów i obiektów rekreacyjno-sportowych, tworzenie miejsc integracji całych wsi oraz przy wspólnotach mieszkańców - podwórek. Ważnym elementem jest plan odtworzenia przestrzeni mieszkalnych – budynków mieszkalnych wielorodzinnych i całych osiedli. Procesy odnowy mają na celu odtworzenie centrów wsi jako wspólnego miejsca spotkań, wizytówkę danej społeczności, funkcjonalne i bezpieczne miejsce aktywności społecznej. Uzupełnieniem będzie rewitalizacja miejsc historycznych: starych cmentarzy, parków, terenów zielonych nad jeziorem, rzeką najważniejsze najcenniejszych zabytków dziedzictwa kulturowego. Niezachowana byłaby komplementarność w przestrzeni bez odtworzenia funkcji użytkowych i estetycznych budynków – centrów integracyjno-kulturalnych wsi (świątlice, kluby i centra integracji oraz rozwoju wsi).

Projekty i/lub przedsięwzięcia główne zostały zaprogramowane w taki sposób, aby odpowiadały na problemy mieszkańców, a przede wszystkim nie skutkowały przenoszeniem problemów w inne miejsce. W programie zawarto zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne jak i społeczne, które zapobiegą prowadzeniu do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Jest to istotne z powodu dużego rozwarstwienia społeczności lokalnej zamieszkującej obszar rewitalizacji oraz tworzenia się tzw. „enklaw biedy”.

Dostępność do powstałej infrastruktury oraz działań społecznych i kulturalnych dla wszystkich użytkowników zamieszkujących dany teren spowoduje, że z pozytywnych efektów rewitalizacji (ze względu na oddziaływanie na siebie obszarów rewitalizacji) korzystać będą wszyscy mieszkańcy, bez względu na sytuację materialną.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe oraz uzupełniające zawarte w dokumencie stanowią kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane we wszystkich sferach zróżnicowane problemy i wykorzystują potencjały lokalne wyznaczonego obszaru rewitalizacji w zakresie dziedzictwa kulturowego oraz aktywności interesariuszy, różnych instytucji i podmiotów działających na rzecz mieszkańców. Wykazane to zostało w powiązaniu każdego projektu podstawowego ze zdiagnozowanymi problemami i potencjałami. Dzięki temu wszystkie projekty główne i przedsięwzięcia uzupełniające są komplementarne – uzupełniają się, są kompleksową receptą na przezwyciężenie na obszarach rewitalizacji problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Takie podejście ma przeciwdziałać fragmentaryzacji działań, koncentrując się na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. W związku z tym wykonana została pogłębiona analiza i diagnoza obszaru rewitalizacji we wszystkich aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym, która zawarta jest w II części niniejszego dokumentu. Koniecznym było określenie pożądanego stanu do jakiego mają doprowadzić dany obszar procesy rewitalizacyjne.

Punktem wyjścia jest rozwiązanie - odpowiedź na rażące problemy społeczne. Podstawowym projektem jest stworzenie instytucji Gminnego Klubu Integracji Społecznej z siedzibą w Rzyszczewie. W sposób profesjonalny i zorganizowany realizował on będzie szeroki wachlarz działań ukierunkowanych na aktywizację społeczno – zawodową wielu grup społecznych, wykluczonych, słabych, dotychczas pozostawionych bez pomocy. Równoległe powołana zostanie spółdzielnia socjalna, która współpracować będzie na rzecz aktywizacji zawodowej osób szczególnie wykluczonych społecznie. Te projekty wymagają budowy siedziby KIS. Odpowiedzią na zapóźnienia edukacyjne najmłodszych mieszkańców, brak profesjonalnej opieki nad dziećmi przedszkolnymi na obszarze Rzyszczewa, Bobrowic, Smardzewa będzie stworzenie oferty 10-cio godzinnej opieki w nowowyprowadzonym przedszkolu gminnym w Bobrowicach. Funkcjonowanie przedszkola będzie miało drugi bardzo ważny skutek – znacząco przyspieszy proces aktywizacji społeczno – zawodowej rodzica, szczególnie matki po 2-3-letnim okresie wychowawczym. Zapewnienie profesjonalnej opieki 9-10 godzinnej nad dzieckiem połączoną z szeregiem działań aktywizujących w ramach KIS przyspieszy powrót rodzica na rynek pracy. Receptą na niskie wyniki nauczania w szkole Podstawowej w Bobrowicach będzie wzbogacenie bazy dydaktyczno – sportowej oraz nowa oferta interesujących zajęć pozalekcyjnych dla uczniów. Sposobem na chuligaństwo, wandalizm i problemy wychowawcze będą nowe tereny rekreacyjno – sportowe, boiska oraz zorganizowane zajęcia sportowe, pozalekcyjne, turnieje i festyny rekreacyjno – sportowe. Warunki zostaną zapewnione poprzez realizację szeregu inwestycji w budowę tych obiektów.

Jednym z podstawowych problemów społecznych to starzejące się społeczności, zwiększająca się ilość osób samotnych, starych i niesamodzielnych oczekujących pomocy, niska aktywność społeczno – towarzyska seniorów. Program zakłada realizację pakietu usług społecznych ukierunkowanych na te grupy, szczególnie opieka, pomoc w codziennych pracach domowych, aktywizacją w klubach seniora, świetlicach i Centrach rozwoju.

Częstym powodem niskiego poziomu integracji mieszkańców, małej aktywności społecznej, braku inicjatyw społecznych jest niezapewnienie mieszkańcom podstawowych warunków lokalowych dla tych inicjatyw (świetlic), właściwej przestrzeni publicznej. Zdeprawowana, nieestetyczna przestrzeń dróg, placów, chodników, zieleńców, parków, centrów wsi odstrasza mieszkańców. Odtworzenie ich, nadanie nowej jakości, funkcji i estetyki spowodują, że te miejsca staną się wspólną przestrzenią spotkań, a nie miejscem zdominowanym przez pijących alkohol i marginesy społeczne. W celu zachowania tych walorów konieczne jest stałe dbanie i dozór tych miejsc. Zapewni to system monitoringu wizyjnego oraz osoby zatrudnione w ramach aktywizacji zawodowej tzw. gospodarze wsi.

Niska ocena własnego miejsca zamieszkania i samoocena to najczęstsze wnioski z analizy odpowiedzi przeprowadzonych ankiet. Procesy odnowy społeczności i wsi to praca nad wzrostem poziomu samooceny osobistej mieszkańców jak całych społeczności. Ważnym działaniem w tym kierunku jest odnowa funkcji i estetyki miejsc zamieszkania, własnych domów, przestrzeni publicznej i centrów wsi. Mieszkaniec, dumny z miejsca w którym żyje nie będzie szukał innego miejsca zamieszkania. Funkcjonalna przestrzeń, wieś zapewniająca podstawowe usługi społeczne (kanalizacja, wodociąg, opieką przedszkolną), dojazd dobrą drogą, czy ścieżką rowerową będzie zachętą do pozostania w tej wsi, oraz do osiedlania się nowych mieszkańców. Jest to właściwa odpowiedź na problem wyludniania się wsi i starzenia się społeczności. Opracowanie kompleksowej, uzupełniającej się odpowiedzi na zdiagnozowane problemy na danym obszarze jest kluczem do skutecznej odnowy. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno jest kompleksową odpowiedzią na zdecydowaną większość zidentyfikowanych problemów na obszarach rewitalizowanych.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Wójt Gminy Sławno przy pomocy pracowników UG, którzy posiadają wiedzę i doświadczenie w zakresie zarządzania projektami. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych UG w Sławnie, odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy.

W celu efektywnego oraz zintegrowanego współdziałania różnych jednostek, Wójt powołał Zespół Konsultacyjny ds. Rewitalizacji, w którego skład weszli: przedstawiciele rewitalizowanych społeczności, pracowników Urzędu Gminy w Sławnie i przedstawiciele jednostek organizacyjnych Gminy. Powołanie Zespołu Konsultacyjnego ds. Rewitalizacji przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Zespół pracował będzie do zakończenia realizacji programu, również na etapie ewaluacji i podsumowania.

Program realizowany będzie przy szerokiej współpracy instytucji takich jak: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowy Urząd Pracy. Jednym z podstawowych podmiotów publicznych odpowiedzialnych za realizację i współpracę będzie powołany Gminny Klub Integracji Społecznej z siedzibą w Rzyszczewie. Będzie to samodzielna instytucja powołana do realizacji szerokiej gamy projektów społecznych. Działalność KIS musi być prowadzona w ścisłej współpracy z pozostałymi instytucjami. Zaangażowane instytucje będą ze sobą współpracować i się uzupełniać. Ważnym jest właściwe funkcjonowanie „instytucji społecznych”, takich jak: GOPS, GKRPA, gminne placówki oświaty i wychowania, Caritas, parafie, sołtysi. Podmioty te winny jako pierwsze rozpoznawać sytuacje kryzysowe w rodzinach i społecznościach, kierować informacje do instytucji i organizacji oferujących zorganizowaną pomoc (np. Klub Integracji Społecznej, Spółdzielnia Socjalna, Urząd Gminy).

W sferze aktywizacji zawodowej ważnymi instytucjami będą: Wojewódzki Urząd Pracy oraz Powiatowy Urząd Pracy w Sławnie. Te instytucje oferują konkretne oferty pomocy oraz środki finansowe, o które ubiegać się będzie Klub Integracji Społecznej, Spółdzielnia Socjalna oraz Urząd Gminy. W sferze działań infrastrukturalnych, zagospodarowania przestrzeni publicznej, kluczowa jest współpraca władz gminy: Wójta wraz z pracownikami Urzędu Gminy odpowiedzialnymi za przygotowanie i realizowanie inwestycji, pozyskiwanie środków zewnętrznych, sprawy finansowo – księgowo i Radą Gminy oraz liderami społecznymi obszarów rewitalizowanych (radni, sołtys, liderzy organizacji pozarządowych). Niezmiernie ważną instytucją są Lokalni Liderzy Społeczni jako formalni lub nieformalni szefowie organizacji społecznych pozarządowych lub naturalni liderzy grup zainteresowań. Od ich aktywności, i współpracy z pozostałymi podmiotami zależała będzie skuteczność realizowanych projektów w wymiarze społecznym. Dotyczy to aktywizacji społecznej, oraz aktywnego włączania interesariuszy w procesy odnowy.

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

W Lokalnym Programie Rewitalizacji zwrócono uwagę na zachowanie ciągłości programowej w odniesieniu do przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym, które zostały już zrealizowane w ramach polityki spójności 2007–2013, a także komplementarność z projektami społecznymi wdrażanymi w ramach polityki spójności 2014–2020. Ma to kluczowe znaczenie dla efektywności procesu rewitalizacji w oddziaływaniu na sytuację kryzysową występującą na danym obszarze.

W okresie programowania UE na lata 2007–2013 zapoczątkowano proces rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji m.in. poprzez realizację projektów infrastrukturalnych, tworzących estetyczne i funkcjonalne warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego.

W wielu miejscowościach stworzono podstawy do dalszych działań:

1. Wyremontowano świetlice w: Bobrowicach, Noskowie, Kwasowie, Smardzewie (częściowy remont).
2. Wybudowano nowy obiekt świetlicy w Pomiłowie.
3. Wykonano szereg prac przywracających porządek w zaniedbanych centrach wsi, parkach, skwerach.
4. Wprowadzono zorganizowane zajęcia dla dzieci, młodzieży i seniorów.'
5. Wybudowano podstawową infrastrukturę społeczną: sieć kanalizacji w Bobrowicach i Rzyszczewie i Warszkówku, sieć Internetu szerokopasmowego.
6. Stworzono nowe tereny rekreacyjno – sportowe w Kwasowie, Warszkówku, Rzyszczewie, Bobrowicach, Noskowie, Starym Krakowie.

„Łącznikiem” z przeszłością jest problem dróg, raczej ich brak. Niestety na terenach rewitalizowanych w ostatnich 30 latach nie wykonano żadnej inwestycji w postaci remontu, czy też budowy nowej drogi, chodnika.

W wielu aspektach nowy okres odnowy to kontynuacja wcześniejszych działań jednakże w nieporównywalnie większej skali iż szerszym spektrum rozwiązywanych problemów tych społeczności. Okres do 2023 roku nie zakończy procesów odnowy tych miejscowości. Zapewne pozostanie jeszcze szereg działań do realizacji. Proces ten trwał będzie dalej.

Przeprowadzona analiza wykazała, że przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich latach mają swoją ciągłość i kontynuację obecnie. Ich dalsza realizacja, często wzbogacona, skorygowana o dotychczasowe doświadczenia została zaprogramowana w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Sławno. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań na wyznaczonym obszarze pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej, dzięki czemu proces rewitalizacji wzmocni ich efektywność i skuteczność.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym dokumencie będą współfinansowane z różnych źródeł, obejmujących m.in. środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), krajowych środków publicznych oraz środków prywatnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania.

W związku z tym, że komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania podczas programowania działań wykorzystano zgłoszone propozycje projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizacji przez podmioty prywatne, które angażować będą środki własne. Tym samym proces rewitalizacji przebiegać będzie przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych w postaci zasobów wewnętrznych podmiotów zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji czy ich mieszkańców będzie miało kluczowe znaczenie dla dynamiki i skuteczności pożądaných zmian strukturalnych zarówno społecznych, jak i przestrzennych.

Komplementarność źródeł finansowania określona została w części III, rozdziale 3 niniejszego dokumentu dotyczącym szacunkowych ram finansowych programu, gdzie na poziomie poszczególnych projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających określono szacowaną ogólną wartość projektu w podziale na publiczne i prywatne źródła finansowania.

Dzięki zaangażowaniu środków publicznych (składających się ze środków własnych gminy, jednostek podległych gminie, podmiotów z sektora finansów publicznych) następuje integracja finansowa zaplanowanych projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających.

III.3. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania

Indykatywne ramy finansowe Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016–2023 obejmują projekty podstawowe, które wynikają z planów projektowych Gminy Sławno, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez interesariuszy rewitalizacji planujących ich realizację na obszarze rewitalizacji lub poza wyznaczonym obszarem, ale wpływających na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014–2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej).

Ze względu na charakterystykę tematyczną projektów uzupełniających realizowanych w systemie ciągłym, a tym samym brak możliwości dokładnego wskazania ich całkowitych wartości, ramy finansowe z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania podane zostały szacunkowo. Ramy finansowe dokumentu przedstawia poniższa tabela .

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

Tabela 40. Ramy finansowe realizacji poszczególnych zadań

OBSZAR - RZYSZCZEWO							
Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu w złotych	Środki publiczne				Środki prywatne
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	w tym działania miękkie	
1.	Projekt Główny ZINTEGROWANY G-1 Odnowa, aktywizacja i integracja lokalnych społeczności Gminy Sławno znajdujących się w stanie kryzysowym poprzez instytucjonalną formę pomocy - Gminny Klub Integracji Społecznej w Rzyszczewie	1 465 000	219 750	1 245 250	-	490 000	-
2.	Projekt Główny G-2 Odtworzenie walorów estetycznych, użytkowych i kulturowych oraz ratowanie zabytku dziedzictwa kulturowego Rzyszczewa	1 225 000	205 000	102 000	-	25 000	-
3.	Projekt Główny G-3 Odtworzenie walorów użytkowych, technicznych, społecznych i estetycznych osiedla mieszkaniowego budynków mieszkalnych wielorodzinnych o charakterze socjalnym po byłym Państwowym Gospodarstwie Rolnym w Rzyszczewie oraz 4-rodzinnego gminnego budynku socjalnego	1 270 000	90 000	1 070 000	-	-	110 000
4.	Projekt GŁÓWNY G-4 Poprawa warunków technicznych infrastruktury drogowej, bezpieczeństwa wsi Rzyszczewo	770 000	385 000	385 000	-	-	-
5.	Projekt uzupełniający U-1 Powołanie Gminnej Spółdzielni Socjalnej w Rzyszczewie	120 000	18 000	102 000	-	120 000	-
6.	Projekt uzupełniający U-2 Zapobieganie zachowaniom patologicznym oraz wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży poprzez stworzenie oferty zajęć aktywizujących i promujących aktywność fizyczną wśród najmłodszych mieszkańców na bazie nowoczesnego boiska wielofunkcyjnego w Rzyszczewie	400 000	77 000	323 000	-	20 000	-
7.	Projekt uzupełniający U-3 Odtworzenie walorów technicznych funkcjonowania podstawowej infrastruktury wodociągowej w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostawy wody pitnej dla mieszkańców poprzez kompleksowy remont i modernizację hydroforni wraz ze stacją uzdatniania wody w Rzyszczewie	900 000	270 000	630 000	-	-	-
8.	Projekt uzupełniający U-4 Organizacja cyklicznych warsztatów „SPOTKANIA POKOLEŃ I WSPÓLNE DZIAŁANIA PODSTAWĄ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ SOŁECTWA RZYSZCZEWO”	100 000	-	85 000	-	100 000	15 000
Razem		6 250 000	1 264 750	4 860 250	0	755 000	125 000

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

OBSZAR - BOBROWICE							
Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu w złotych	Środki publiczne				Środki prywatne
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	w tym działania miękkie	
1.	Projekt główny ZINTEGROWANY G-1 Aktywizacja społeczno- zawodowa nieaktywnych mieszkańców	350 000	52 500	297 500	-	350 000	-
2.	Projekt Główny G-2 „Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z ubogich terenów wiejskich oraz stworzenie warunków do aktywizacji zawodowej matek (rodziców) dzieci z obszaru rewitalizowanego poprzez stworzenie oferty wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 2,5 – 6 lat ze wsi Bobrowice, Smardzewo, Rzyszczewo”.	2 300 000	300 000	2 000 000	-	200 000	-
3.	Projekt Główny G-3 „Poprawa efektywności kształcenia dzieci i młodzieży z Bobrowic, Smardzewa i Rzyszczewa poprzez stworzenie bogatej oferty zajęć edukacyjnych wyrównujących szanse rozwoju dzieci i młodzieży oraz wyposażenie Szkoły Podstawowej w Bobrowicach w nowoczesne technologie informatyczne, boisko wielofunkcyjne oraz organizację zajęć dodatkowych.”	505 000	75 750	429 250	-	105 000	-
4.	Projekt uzupełniający U-1 „Poprawa warunków technicznych infrastruktury drogowej, bezpieczeństwa i estetyki wsi Bobrowice”	2 450 000	452 500	1 997 500	-	-	-
5.	Projekt uzupełniający U-2 „Budowa zaplecza integracyjno – rekreacyjnego dla mieszkańców Bobrowic”	180 000	66 600	113 400	-	-	-
Razem		5 785 000	947 350	4 837 650	-	655 000	-

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

OBSZAR - SMARDZEWO							
Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu w złotych	Środki publiczne				Środki prywatne
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	w tym działania miękkie	
1.	Projekt Główny ZINTEGROWANY G-1 Centrum Integracyjno- Kulturalne wsi Smardzewo jako miejsce odnowy społecznej jej mieszkańców	880 000	132 000	748 000	-	430 000	-
2.	Projekt Główny G-2 Zapobieganie zagrożeniom obszaru o szczególnych walorach przyrodniczych i rekreacyjnych – zapewnienie podstawowych usług komunalnych dla mieszkańców Smardzewa poprzez budowę zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej	2 000 000	300 000	1 700 000	-	-	-
3.	Projekt Główny G-3 Odtworzenie walorów technicznych, użytkowych osiedla mieszkaniowego robotniczego po byłym PGR Smardzewo	1 040 000	-	884 000	-	-	156 000
4.	Projekt Główny G-4 Poprawa warunków bezpieczeństwa przestrzeni publicznej	1 135 000	171 000	964 000	-	-	-
5.	Projekt Uzupełniający U-1 Przywrócenie walorów estetycznych i kulturowych wsi Smardzewo	55 000	10 000	-	-	-	45 000
Razem		5 110 000	613 000	4 296 000	0	430 000	201 000

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

OBSZAR - KWASOWO							
Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu w złotych	Środki publiczne				Środki prywatne
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	w tym działania miękkie	
1.	Projekt Główny ZINTEGROWANY G-1 Aktywizacja społeczno- zawodowa oraz integracja mieszkańców Kwasowa wspierana przez zorganizowaną działalność Centrum Rozwoju wsi Kwasowo	721 000	210 150	510 850		696 000	-
2.	Projekt Główny G-2 Odtworzenie walorów społecznych, mieszkaniowych, kulturowych i estetycznych historycznego centrum wsi – zabytkowego pałacu wraz z otoczeniem	1 350 000	0	1 147 500	-	-	202 500
3.	Projekt Główny G-3 Odtworzenie podstawowej infrastruktury społecznej dla mieszkańców Kwasowa poprzez modernizację sieci kanalizacyjnej i wodociągowej	3 000 000	450 000	2 550 000	-	-	-
4.	Projekt Główny G-4 Poprawa walorów użyteczności publicznej, bezpieczeństwa i estetyki centrum Kwasowa	450 000	342 000	108 000	-	-	-
5.	Projekt Główny G-5 Odtworzenie walorów użytkowych, technicznych, społecznych i estetycznych osiedla mieszkaniowego oraz pojedynczych budynków mieszkalnych wielorodzinnych o charakterze socjalnym po byłym P GR w Kwasowie	2 010 000	200 000	1 283 500	250 000	-	276 500
6.	Projekt uzupełniający U-1 Zapobieganie zachowaniom patologicznym oraz wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży poprzez stworzenie szerokiej oferty obiektów rekreacyjno – sportowych oraz zajęć aktywizujących i promujących aktywność fizyczną wśród najmłodszych mieszkańców Kwasowa.	540 000	95 000	425 000	20 000	40 000	-
7.	Projekt uzupełniający U-2 Zachowanie i odtworzenie walorów kulturowych wsi oraz ratowanie zabytków dziedzictwa kulturowego	1 112 000	150 000	562 000	200 000	12 000	200 000
Razem		9 183 000	1 447 150	6 586 850	470 000	748 000	679 000

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

OBSZAR - WARSZKÓWKO							
Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu w złotych	Środki publiczne				Środki prywatne
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	w tym działania miękkie	
1.	Projekt Główny ZINTEGROWANY G-1 Integracja i odnowa społeczna społeczności wsi Warszkówko w oparciu o funkcjonowanie KLUBU „Stodoła”	745 000	213 750	531 250	-	450 000	-
2.	Projekt Główny G-2 Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu społeczności Warszkówka poprzez włączenie miejscowości do sieci dróg publicznych o utwardzonej nawierzchni – przebudowa drogi gminnej nr 170026Z łączącej centrum wsi z drogą wojewódzką DW-209	800 000	400 000	-	400 000	-	-
3.	Projekt uzupełniający U-1 Stworzenie oferty zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz miejsca rekreacji i integracji społeczności Warszkówka	70 000	38 500	31 500	-	20 000	-
4.	Projekt uzupełniający U-2 Adaptacja części budynku mieszkalnego na gminne mieszkanie interwencyjne w Warszkówku 39	100 000	50 000	-	500 00	-	-
Razem		1 715 000	702 250	562 750	450 000	470 000	-

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

OBSZAR - POMIŁOWO							
Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu w złotych	Środki publiczne				Środki prywatne
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	w tym działania miękkie	
1.	Projekt Główny ZINTEGROWANY G-1 Organizacja i funkcjonowanie centrum kulturalno -integracyjnego mieszkańców wsi Pomitowo	295 000	112 250	182 750	-	270 000	-
2.	Projekt Główny G-2 Poprawa warunków technicznych, bezpieczeństwa i walorów estetycznych wsi poprzez przebudowę istniejącej drogi w centrum wsi wraz chodnikami i odwodnieniem	1 640 000	295 000	1 275 000	70 000	-	-
3.	Projekt uzupełniający U-1 Budowa placu rekreacyjnego z urządzeniami aktywizującymi ruchowo dzieci i młodzież	80 000	24 000	56 000	-	-	-
4.	Projekt Uzupełniający U-2 „Zapobieganie zagrożeniom obszaru o szczególnych walorach przyrodniczych i rekreacyjnych oraz zapewnienie podstawowych usług komunalnych dla mieszkańców Pomitowa poprzez budowę zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej”.	1 500 000	225 000	1 275 000	-	-	-
Razem		3 515 000	656 250	2 788 750	70 000	270 000	-

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

OBSZAR - NOSKOWO							
Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu w złotych	Środki publiczne				Środki prywatne
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	w tym działania miękkie	
1.	Projekt Główny ZINTEGROWANY G-1 Organizacja i funkcjonowanie Klubu Kulturalno - Integracyjnego mieszkańców wsi Noskowo	685 000	187 750	497 250	-	660 000	-
2.	Projekt Główny G-2 Stworzenie oferty zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców Noskowa poprzez budowę boiska wielofunkcyjnego z kontenerowym zapleczem socjalnym wraz zagospodarowaniem trawiastego boiska do piłki nożnej wraz z ofertą zajęć sportowych	830 000	150 000	680 000	-	30 000	-
3.	Projekt Główny G-3 Zapewnienie podstawowych usług komunalnych dla mieszkańców Noskowa oraz zapobieganie zagrożeniom dla ludzi i środowiska przebudową zbiorczej sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej	1 800 000	270 000	1 530 000	-	-	-
4.	Projekt Główny G-4 Poprawa warunków technicznych i estetyki i bezpieczeństwa wsi	1 135 000	585 000	0	550 000	-	-
5.	Projekt uzupełniający U-1 Odtworzenie walorów kulturowych i estetycznych zabytków dziedzictwa kulturowego Noskowa	120 000	-	-	-	-	120 000
6.	Projekt uzupełniający U-2 Budowa placu rekreacyjnego z urządzeniami aktywizującymi ruchowo dzieci i młodzież	100 000	40 000	60 000	-	-	-
7.	Projekt uzupełniający U-3 Odtworzenie walorów użytkowych, technicznych, społecznych i estetycznych wielolokalowych budynków mieszkalnych robotniczych i socjalnych po byłym Państwowym Gospodarstwie Rolnym w Noskowie	1 020 000	-	867 000	-	-	153 000
Razem		5 690 000	1 232 750	3 634 250	550 000	690 000	273 000

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023

OBSZAR - STARY KRAKÓW							
Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu w złotych	Środki publiczne				Środki prywatne
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	w tym działania miękkie	
1.	Projekt Główny ZINTEGROWANY G-1 Odnowa społeczności wsi Stary Kraków na bazie Centrum Aktywności Lokalnej „KRAKUS” zorganizowanym w zabytkowym budynku świetlicy wiejskie	835 000	125 250	709 750	-	350 000	-
2.	Projekt Główny G-2 Poprawa warunków życia i dostępności podstawowych usług komunalnych oraz zapobieganie zagrożeniom środowiska, w tym szczególnie na obszarze chronionym Natura 2000 poprzez budowę zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej wraz z lokalną biologiczno – mechaniczną oczyszczalnią ścieków we wsi Stary Kraków	1 800 000	270 000	1 530 000	-	-	-
3.	Projekt Główny G-3 Poprawa warunków technicznych, bezpieczeństwa i estetycznych wsi poprzez przebudowę istniejącej drogi w centrum wsi wraz chodnikami i odwodnieniem	1 650 000	273 000	1 377 000	-	-	-
4.	Projekt Uzupelniający U-1 Program edukacyjny „Kuchenne rewolucje”	8 000	1200	6 800	-	8 000	-
5.	Projekt Uzupelniający U-2 Stworzenie oferty zagospodarowania czasu wolnego dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych poprzez budowę infrastruktury aktywnej rekreacji	402 000	168 000	234 000	-	22 000	-
6.	Projekt Uzupelniający U-3 Odtworzenie substancji mieszkaniowej wielorodzinnych robotniczych budynków mieszkaniowych po byłej RSP Stary Kraków oraz byłego budynku robotniczego Nadleśnictwa Sławno	400 000	0	340 000	-	-	60 000
Razem		5 095 000	837 450	4 197 550	-	380 000	60 000
RAZEM LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY SŁAWNO NA LATA 2016-2023		42.343.000	7.700.950	31.764.050	1.540.000	4.398.000	1.338.000

IV. Część wdrożeniowa

IV.1. System realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem określającym cele i plany działań rewitalizacyjnych, którego zapisy realizowane będą przez władze gminy 3 kadencji, tj do 2023 roku. z tego powodu ważnym elementem decydującym o skuteczności i efektywności realizacji jego założeń jest efektywny i zintegrowany system zarządzania. Proces wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, które wymaga dobrego przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się o pozyskiwanie obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

IV.1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Wójt Gminy Sławno przy pomocy Koordynatora ds. rewitalizacji, powołanego w Urzędzie Gminy w Sławnie (UG w Sławnie), który posiada wiedzę i doświadczenie w zakresie zarządzania projektami. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych UG w Sławnie, odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy. Koordynator będzie współpracował z innymi pracownikami UG w Sławnie, a także jednostek organizacyjnych gminy, będących specjalistami w danych dziedzinach. Odpowiedzialny będzie za przepływ informacji między interesariuszami rewitalizacji (w tym partnerami projektów rewitalizacyjnych) a Wójtem, który będzie podejmował kluczowe decyzje dotyczące procesu rewitalizacji.

W celu efektywnego oraz zintegrowanego współdziałania różnych jednostek, na rzecz realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji zaangażowani zostaną przedstawiciele referatów/samodzielnych stanowisk pracy UG w Sławnie i/lub jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za realizację konkretnych projektów. Został powołany Zespół konsultacyjny ds. rewitalizacji. Powołanie Zespołu Zadaniowego przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Zespół składa się z przedstawicieli Urzędu gminy w Sławnie, kierowników gminnych instytucji zaangażowanych w realizację Programu, liderów społeczności /sołectw/ ujętych do działań rewitalizacyjnych oraz przedstawicieli Rady Gminy Sławno. Zespół stanowi naturalny pomost wymiany uwag, inicjatyw, informacji. Uczestniczy i uczestniczył będzie na wszystkich etapach realizacji procesu.

Zadania niezbędne do wdrażania LPR wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych gminy, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek urzędu lub jednostek organizacyjnych gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Wszystkie projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane jako zadania własne gminy będą wdrożone zgodnie z uchwaloną przez Radę Gminy w Sławnie Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy oraz Referat Księgowości Budżetowej UG w Sławnie.

W związku z tym, że realizacja zaplanowanych działań rewitalizacyjnych odbywać się będzie w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej to interesariusze rewitalizacji, korzystając z dofinansowania projektów unijnymi środkami finansowymi będą zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych (szczególnie w zakresie realizacji projektów partnerskich). Zasady realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z RPO Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014–2020 będą

wynikać z obowiązujących dokumentów programowych, a determinowane będą określonymi procedurami konkursowymi.

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy, efektywnego współdziałania oraz wzajemnego uzupełniania się działań różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. MERYTORYCZNYM – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów, opiniowanie, realizowane przede wszystkim na poziomie Zespołu Zadaniowego.
2. ORGANIZACYJNYM – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów. Forum wymiany inicjatyw, uwag jest Zespół konsultacyjny powołany zarządzeniem wójta Gminy Sławno.
3. FINANSOWYM – opierającym się na współdziałaniu finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa (w tym np. publiczno-prywatnego).

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej w celu poprawy jakości życia mieszkańców, ma określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań:

- 1) respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
- 2) przejrzystość podejmowanych działań,
- 3) otwarty dialog z mieszkańcami.

Współpraca pomiędzy interesariuszami rewitalizacji ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilkunastu wspólnych i spójnych projektów akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników;
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców czy mieszkańców;
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

IV.1.2. Harmonogram realizacji programu

Założono, że Lokalny Program Rewitalizacji będzie dokumentem długookresowym, obejmującym okres wdrażania zaplanowanych działań, dzięki czemu wskazane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są możliwe do zrealizowania w horyzoncie czasowym dokumentu. Przyjęcie takiego podejścia jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie do aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz wytycznych wynikających z perspektywy finansowej UE na lata 2014–2020. Przyjęto, że będzie to dokument strategiczny skoncentrowany terytorialnie i komplementarny problemowo, tj. mający przeciwdziałać fragmentaryzacji działań w celu wyprowadzenia obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej.

Założenia czasowe realizacji LPR:

1. 30 czerwiec 2017 r. – umieszczenie LPR na liście zatwierdzonych programów UM WZ.
2. III kw. 2017 r. do 31. 12. 2018 r. – przygotowywanie stosownych dokumentacji technicznych i konkursowych, składanie projektów rewitalizacyjnych zawartych w LPR w ramach ogłaszanych konkursów przez Instytucje wdrażające WZ.
3. Okres od roku 2017 do roku 2023 – realizacja przedsięwzięć, inwestycji na obszarach rewitalizowanych.
4. Ewaluacja wdrażania LPR – co 2 lata, tj. na dzień 31. 12. 2019 r.; 31. 12. 2021 r.; 31. 12. 2023 r.
5. Rok 2024 – podsumowanie procesu wdrażania LPR za okres 2017-2023.

IV.1.3. Promocja dokumentu

W celu efektywnego i skutecznego wdrożenia zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji ważne jest, aby umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie ich tworzenia i realizacji, a tym samym zapewnić skuteczną metodę komunikacji społecznej, czyli przekazywania danych do otoczenia. Szeroka komunikacja stanowić będzie jeden z fundamentów powodzenia całego procesu rewitalizacji, służąc osiągnięciu wizji obszaru rewitalizacji.

Podmiotami odpowiedzialnymi za organizację oraz przeprowadzenie działań promocyjnych związanych z opracowaniem i wdrażaniem założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji, a w jego ramach również wszystkich projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych – będzie pracownik ds. Promocji zatrudniony w Urzędzie Gminy Sławno w porozumieniu z koordynatorem ds. wdrażania LPR UG.

Jednostki te mają za zadanie zapewnić powszechny dostęp do bieżących informacji na temat prowadzonych przedsięwzięć, tj. o zakresie i wymiarze pozyskanego dofinansowania zewnętrznego dla poszczególnych projektów oraz rezultatach działań na poziomie obszaru rewitalizacji oraz całej gminy. Do zakresu ich działań należy wsparcie skutecznej komunikacji, opierającej się na następujących kanałach i narzędziach komunikacji:

- Internet – utworzenie i aktualizacja zakładki „Lokalny Program Rewitalizacji” w dziale „Ogłoszenia” na stronie internetowej gminy (gminaslawno.pl) oraz zakładki „Rewitalizacja” w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.gminaslawno.pl), poczta elektroniczna koordynatora odpowiedzialnego za kontakt z interesariuszami w sprawie rewitalizacji;
- komunikacja bezpośrednia – warsztaty, spotkania, posiedzenia itp.;
- cykliczne artykuły w gminnej gazecie „Gmina nad Wieprzą” dostarczanej bezpłatnie do każdego gospodarstwa na terenie gminy;
- promowanie idei rewitalizacji i LPR Gminy Sławno w trakcie zebrań wiejskich;
- organizacja konferencji prasowych z wyjazdami studyjnymi dla lokalnych mediów;
- lokalne media – artykuły informacyjno-promocyjne w prasie lokalnej, obejmującej swoim zasięgiem m.in. obszar rewitalizacji.

Działania promujące będą miały zarówno zasięg lokalny, jak i regionalny oraz skierowane będą do interesariuszy rewitalizacji, tj. takich grup odbiorców jak:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe;
- 2) mieszkańcy gminy;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki organizacyjne gminy;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Celem działań związanych z promocją dokumentu jest dotarcie do jak najszerszej grupy interesariuszy – mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, a także instytucji publicznych mogących stać się partnerami w realizacji określonych działań rewitalizacyjnych.

Ponadto odpowiedzialność za upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań rewitalizacyjnych spoczywa również na partnerach realizowanych przedsięwzięć. Jeśli projekty będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, wówczas promocja tychże przedsięwzięć będzie się odbywać zgodnie z wytycznymi właściwych instytucji w tym zakresie.

Gmina Sławno na etapie sporządzenia dokumentu stosowała zasady promocji wynikające z umowy dotacji na realizację projektu „Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Sławno na lata 2016-2023”, który jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie Województwa Zachodniopomorskiego.

IV.2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji ma system monitoringu skuteczności działań, oceny oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

IV.2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości

Wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie się odbywało w oparciu o monitoring zmierzający do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacji, a także zaplanowanych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Monitorowaniem, mającym na celu zapewnienie zgodności realizacji postanowień z wcześniej zatwierdzonymi założeniami, zajmować się będzie Koordynator ds. rewitalizacji powołany w UG w Sławnie we współpracy z innymi jego pracownikami. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez pracowników UG w Sławnie, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze rewitalizacji i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań. Koordynator jako osoba odpowiedzialna za zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie, będzie miał również następujące zadania:

- 1) gromadzenie i analizowanie informacji w układzie określonego dla celów i projektów zestawu wskaźników;
- 2) sporządzanie na koniec każdego roku kalendarzowego raportu/sprawozdania z postępu w realizacji dokumentu i przedstawianie go do zaopiniowania przez Wójta Gminy, a następnie po pozytywnym zaopiniowaniu do zatwierdzenia przez Radę Gminy w Sławnie;
- 3) udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy (gminaslawno.pl, zakładka „Lokalny Program Rewitalizacji/Ogłoszenia”), w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.gminaslawno.pl) oraz przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji.

Rada Gminy w Sławnie analizować będzie postępy w realizacji głównych założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji poprzez:

- 1) akceptację raportu/sprawozdania z postępu we wdrożeniu zapisów;
- 2) uwzględnienie i wprowadzanie zmian w zaplanowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych zawartych w programie, a służących realizacji zadań własnych do załącznika do uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy.

Monitorowanie obejmować będzie zarówno rzeczowe, jak i finansowe aspekty wdrażania dokumentu.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji LPR oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą corocznych zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i wskaźników oddziaływania w odniesieniu do celów rewitalizacji, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy. Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia oceniany będzie cyklicznie co 2 lata.

Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania dokumentu, czyli według stanu na koniec 2015 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca marca kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, pracownicy UG w Sławnie, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów wchodzących w skład LPR zobowiązane są do składania informacji okresowej do Wójta Gminy. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania LPR.

Dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników realizacji projektów, szczególna rola przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych przedsięwzięć współfinansowanych środkami finansowymi z Unii Europejskiej, w tym przygotowywania i przedkładania IZ RPO sprawozdań z ich realizacji oraz wniosków o płatność.

W ramach Programu pod uwagę wzięte będą wskaźniki:

Wskaźniki oddziaływania

1. Wzrost liczby mieszkańców sołectwa.
2. Ilość osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 mieszkańców
3. Ilość osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców
4. Ilość rodzin pod opieką asystenta.
5. Ilość przeprowadzonych kursów zawodowych, szkoleń.
6. Ilość osób aktywizowanych zawodowo.
7. Ilość seniorów uczestniczących w różnych formach aktywizacji.
8. Ilość aktywizowanych osób w ramach różnorodnych form organizacyjno-prawnych zatrudnienia.
9. Ilość powstałych klubów seniora.
10. Ilość seniorów objętych systemową opieką.
11. Ilość dzieci i młodzieży korzystających z różnych form zajęć pozalekcyjnych.
12. Ilość dzieci i młodzieży korzystających z różnych form aktywizacji fizycznej i sportowo-rekreacyjnej.
13. Liczba osób korzystających z zasiłków z pomocy społecznej.
14. Procentowy udział dzieci 3-5 letnich korzystających z wychowania przedszkolnego.
15. Ilość nowopowstałych podmiotów gospodarczych.
16. Ilość utworzonych obiektów rekreacyjno-sportowych.
17. Ilość przebudowanych lub wybudowanych dróg dojazdowych.
18. Udział gospodarstw domowych z dostępem do drogi asfaltowej.

19. Procentowy udział gospodarstw mieszkalnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej lub oczyszczalni ścieków.
20. Ilość wyremontowanych lub poddanych termomodernizacji budynków mieszkalnych wielolokalowych.
21. Ilość wybudowanych, zaadoptowanych budynków użyteczności publicznej na terenie rewitalizowanym.
22. Ilość utworzonych obiektów sportowo-rekreacyjnych.
23. Powierzchnia odtworzonych lub nowoutworzonych terenów zieleni zorganizowanej /ha/.
24. Ilość usuniętego azbestu /tona/.
25. Ilość wymienionej sieci wodociągowej cementowo-azbestowej /km/.
26. Ilość nowopowstałych formalnych i nieformalnych organizacji pozarządowych.
27. Ilość organizowanych ogólnodostępnych imprez integracyjnych /festyny, jarmarki, kiermasze, ogniska, imprezy sportowo-rekreacyjne, itp./.

Wskaźniki rezultatu

1. Liczba wdrożonych projektów infrastrukturalnych na obszarze rewitalizacji
2. Liczba wdrożonych projektów nieinfrastrukturalnych na obszarze rewitalizacji

Wskaźniki produktu

1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją
2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach
3. Liczba osób objętych wsparciem
4. Liczba zrealizowanych projektów na obszarze rewitalizacji

IV.2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu

Przyjęto, że *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023* ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany.

Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz gminy, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców wyznaczonego obszaru, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Dokument będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy Sławno (przy pomocy sporządzonego przez niego raportu/sprawozdania z postępu w realizacji założeń dokumentu) raz na 2 lata, tj. na dzień 31. 12. 2019 r., 31. 12. 2021 r., 31. 12. 2023 r., zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w programie. Ocena sporządzona przez Wójta Gminy będzie podlegać zaopiniowaniu przez Radę Gminy oraz opublikowana zostanie na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. Zgodnie z wdrażaną zasadą partnerstwa dopuszcza się również możliwość wcześniejszego wystąpienia z wnioskiem o zmianę treści dokumentu do Wójta Gminy w ramach inicjatywy co najmniej 20 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. W przypadku stwierdzenia, że Lokalny Program Rewitalizacji wymaga zmiany, Wójt Gminy Sławno wystąpi z własnej inicjatywy do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę.

Dołączona zostanie do niego ww. opinia. Rada Gminy jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie. W tej sytuacji zmiana będzie dokonywana w trybie w jakim program był uchwalony.

Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz ewentualną poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych.

Jej zadaniem jest sprawdzenie czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Ewaluacja założeń programowych i stopnia realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części:

- 1) *ex-ante* (przed realizacją LPR) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji (ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem dokumentu);
- 2) *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Koordynatora ds. rewitalizacji, który będzie na jej podstawie przygotowywał sprawozdanie z realizacji LPR co najmniej raz na 3 lata (jest to również instrument monitorowania bieżących zmian w otoczeniu);
- 3) *mid-term* (śródkresowa) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego możliwa jest aktualizacja dokumentu;
- 4) *ex-post* (na zakończenie wdrażania LPR) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych projektów w ramach LPR z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w LPR, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań.

IV.3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne wpisane są w proces rewitalizacji na terenie Gminy Sławno jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym programem rewitalizacji. Ponadto realizuje *zasadę partnerstwa* wynikającą z art. 5 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji negatywnych zjawisk oraz wykorzystania lokalnych potencjałów, a tym samym poprawiających warunki i jakość życia mieszkańców. Kluczowymi interesariuszami rewitalizacji są mieszkańcy obszaru rewitalizacji, a także inni mieszkańcy gminy.

Narzędzia partycypacji społecznej zastosowane na każdym etapie sporządzenia i wdrażania LPR ukierunkowane zostały na możliwie dojrzałe formy, obejmujące nie tylko informowanie, ale również opracowywanie, konsultowanie, współdecydowanie, kontrolę obywatelską, badania ilościowa (m.in. ankieta na obszarze rewitalizacji), inicjatywę lokalną (m.in. nabór pomysłów na projekty poprzez kartę projektową) czy współrealizację (m.in. konkursy na partnerów).

Realizacja oraz zaplanowanie różnorodnych narzędzi partycypacji społecznej oraz aktywizacji społeczności lokalnej umożliwiło dotarcie do szerokiego grona przedstawicieli interesariuszy oraz poznanie ich potrzeb i oczekiwań w celu dostosowania wsparcia.

Wartością dodaną przeprowadzonych metod partycypacji i „budowania” partnerstwa była możliwość skonfrontowania wiedzy o wielu aspektach funkcjonowania obszaru rewitalizacji przez różne środowiska lokalne, co w konsekwencji doprowadziło do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji i będzie stanowiło podstawę uzasadnienia podjętych na nim działań.

Zakłada się, że partycypacyjny model opracowania dokumentu będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

Partycypacja społeczna prowadzona w ramach LPR obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób, który zapewni aktywny udział mieszkańców gminy Sławno i interesariuszy, w tym prowadzenie konsultacji społecznych. Działania partycypacyjne, których rolą jest włączenie społeczności lokalnej do tworzenia programu rewitalizacji, jak również realizację jego zapisów, polegają na poznaniu oczekiwań i potrzeb interesariuszy.

Proces przygotowania

Najważniejszą formą partycypacji społecznej w Gminie Sławno było przeprowadzenie konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Sławno – na wyznaczonym obszarze zdegradowanym, który został wskazany w diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru kryzysowego oraz obszaru rewitalizacji. Kwestia dotarcia do obywateli, zachęcenia ich do zaangażowania się, było każdorazowo ogromnym wyzwaniem. Ten wysiłek warto było jednak podjąć, gdyż aktywne społeczności sprawniej rozwiązują własne problemy, szybciej się rozwijają i łatwiej osiągają wyznaczone cele. Poza tym partycypacyjny model współpracy zwiększa społeczne zaangażowanie i współodpowiedzialność za decyzje podejmowane na poziomie lokalnym. A to z kolei przekłada się na bardziej skuteczne i efektywne działania samorządów. Dlatego też uznano, że dotarcie z zaproszeniem do każdej rodziny indywidualnie umożliwi wywołanie w mieszkańcach poczucia ich ważności w całym procesie, a jednocześnie pokaże, że każdy głos obywatela jest niezwykle ważny i może zdecydować o kierunkach, które mają być podstawą dla całego procesu rewitalizacji na wyznaczonych obszarach.

Proces konsultacji podzielono na IV etapy.

W etapie I - w dniach 13.-15. 12. 2016 r. zostały przeprowadzone konsultacje społeczne w 6 sołectwach dotyczące opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023. Spotkania konsultacyjne miały na celu zapoznanie wszystkich zainteresowanych z problematyką rewitalizacji i wszelkimi pojęciami z tym związanymi. Oprócz tego przedstawiona została idea procesu rewitalizacji oraz tworzenia Programu Rewitalizacji na obszarze Gminy Sławno. Zostały przedstawione propozycje zadań inwestycyjnych oraz innych działań, które mogłyby zostać objęte rewitalizacją. Osoby uczestniczące w spotkaniach wyrażały swoje opinie na temat aktualnych potrzeb w zakresie rewitalizacji problemowych obszarów gminy oraz oczekiwanych działań społeczno-gospodarczych. Uczestników spotkań informowano również, że w niedługim czasie planowane jest przeprowadzenie badań ankietowych wśród mieszkańców.

W I etapie konsultacji uczestniczyło łącznie 114 osób.

W etapie II - w dniach od 9 do 18 stycznia 2017 roku w 4 sołectwach odbyły się kolejne konsultacje społeczne. Na te spotkania zostali zaproszeni mieszkańcy byłych osiedli po PGR-ach – każdy otrzymał zaproszenie do domu. Wójt Gminy Sławno informował uczestników spotkań o możliwości uzyskania dotacji na kompleksowy remont i termomodernizację zamieszkałych przez nich bloków. Warunkiem jednak ubiegania się o uzyskanie wsparcia jest zarejestrowanie wspólnoty mieszkaniowej. Na zebraniach zostały przedstawione sposoby i możliwości rejestracji wspólnot oraz ich udziału w procesie rewitalizacji gminy Sławno.

W II etapie konsultacji uczestniczyło łącznie 116 osób.

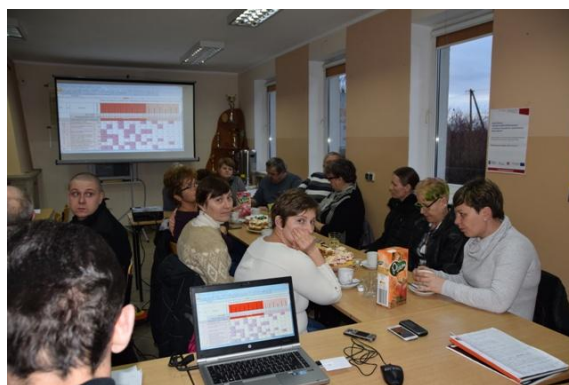
W etapie III konsultacji społecznych do każdego gospodarstwa domowego objętego obszarem rewitalizacji dostarczono ankiety. Pytania ankietowe opracowano dla każdego z sołectw osobno. Elektroniczne wersje ankiet były dostępne na stronie internetowej Gminy Sławno i w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Sławno, a w razie potrzeby dodatkowe egzemplarze papierowe były dostępne u sołtysów poszczególnych sołectw. W ten sposób każdy z mieszkańców (pełnoletni) miał szansę na wyrażenie swojej opinii, potrzeb oraz wskazanie przyszłościowych działań, które mogłyby mieć wpływ na wyprowadzenie danego obszaru z kryzysu. Etap ten był niezwykle ważnym ale i również trudnym przedsięwzięciem, bowiem wymagał ogromnego zaangażowania i dotarcia do każdego mieszkańca na wyznaczonym obszarze rewitalizacji z osobna. Efektem tego etapu było otrzymanie od 658 gospodarstw 292 wypełnionych ankiety (44,38 % całego obszaru).

Dzięki temu na kolejnych etapach opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Sławno można było dokonać posumowania potrzeb, wskazanych problemów, a w konsekwencji wyznaczyć działania zarówno inwestycyjne jak i nieinwestycyjne.

W etapie IV, przeprowadzonym w dniach 22.-27. 02. 2017 r. odbyły się konsultacje w 8 sołectwach wskazanych w wyniku diagnozy jako obszar przeznaczony do rewitalizacji. Każdemu dostarczone zaproszenie do domu, a dodatkowo informacje o spotkaniach konsultacyjnych umieszczono w lokalnej prasie (Obserwator Lokalny), na gminnej stronie internetowej oraz w formie plakatów na tablicach ogłoszeń w każdym sołectwie. Podczas spotkań konsultacyjnych omawiane były projekty rewitalizacyjne na lata 2016-2023 dla poszczególnych sołectw, które ostatecznie planowane były do umieszczenia w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Sławno. Zaprezentowano też mieszkańcom wyniki przeprowadzonych ankiet. Uczestnicy spotkań mieli możliwość zgłaszania uwag do przedstawionych propozycji projektów.

W tym etapie konsultacji uczestniczyło łącznie 270 osób

W ramach partycypacji społecznej procesu rewitalizacji Wójt Gminy Sławno powołał Zespół Konsultacyjny ds. Rewitalizacji, w skład którego weszli: radni, sołtysi oraz pracownicy Urzędu Gminy Sławno.

IV.4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko oraz opiniowania przez właściwe instytucje

Do uzupełnienia po przeprowadzeniu procesu opiniowania przez instytucje wymienione w art. 17 ust 2 pkt 4 *Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777 z późn. zm.), a także uzgodnieniu braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 47 i 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.).

SPIS TABEL

<i>Tabela 1. Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Sławno w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.....</i>	23
<i>Tabela 2. Zestawienie podstawowych danych dotyczących jednostek strukturalnych Gminy Sławno (stan na koniec 2015 r.) .....</i>	24
<i>Tabela 3. Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym /65+/ na 100 mieszkańców – wyliczenia szczegółowe, dane według stanu na dzień 31.12.2015 r. ....</i>	26
<i>Tabela 4. Zmiana liczby mieszkańców w roku 2015 w stosunku do roku 2011 – wyliczenia szczegółowe, dane według stanu na dzień 31.12.2011 i 31.12.2015 r. ....</i>	27
<i>Tabela 5. Wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych – średnia z lat 2013-2015 – wyliczenia szczegółowe .....</i>	29
<i>Tabela 6. Procentowy udział osób korzystających z programu Pomoc Państwa w dożywianiu – średnia z lat 2013-2015.....</i>	30
<i>Tabela 7. Odsetek osób korzystających z pomocy asystenta rodziny (średnia z lat 2013-2015).....</i>	32
<i>Tabela 8. Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej – średnia z lat 2013-2015 – wyliczenia szczegółowe.....</i>	33
<i>Tabela 9. Ilość wydanych „niebieskich kart” w latach 2013-2015 w przeliczeniu na 100 mieszkańców – wyliczenia szczegółowe .....</i>	35
<i>Tabela 10. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 – wyliczenia szczegółowe .....</i>	36
<i>Tabela 11. Procentowy udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (średnia z lat 2014-2015) – wyliczenia szczegółowe .....</i>	38
<i>Tabela 12. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego z lat 2013-2015 – część matematyczna – wyliczenia szczegółowe.....</i>	39
<i>Tabela 13. Średni wynik sprawdzianu po VI klasie z lat 2013-2015 – część matematyczna – wyliczenia szczegółowe.....</i>	41
<i>Tabela 14. Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku – wyliczenia szczegółowe .....</i>	42
<i>Tabela 15. Liczba działających organizacji pozarządowych formalnych i nieformalnych na 1000 mieszkańców – wyliczenia szczegółowe .....</i>	44
<i>Tabela 16. Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców – wyliczenia szczegółowe .....</i>	46
<i>Tabela 17. Liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola, świetlice, biblioteki, remizy OSP, itp.) na 100 mieszkańców – wyliczenia szczegółowe.....</i>	47
<i>Tabela 18. Liczba połączeń komunikacją publiczną z miastem Sławno w dzień roboczy (z wyłączeniem kursów szkolnych) – wyliczenia szczegółowe .....</i>	48
<i>Tabela 19. Udział % lokali w budynkach wielolokalowych powyżej 3 lokali po byłych PGR-ach w stosunku do wszystkich lokali mieszkalnych – wyliczenia szczegółowe .....</i>	49
<i>Tabela 20. Udział % gospodarstw mieszkalnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej lub z przydomową oczyszczalnią ścieków – wyliczenia szczegółowe.....</i>	50
<i>Tabela 21. Udział % gospodarstw mieszkalnych z dostępem do drogi utwardzonej o nawierzchni asfaltowej – wyliczenia szczegółowe .....</i>	51
<i>Tabela 22. Ilość azbestu do utylizacji (ton na 100 mieszkańców) – wyliczenia szczegółowe .....</i>	52
<i>Tabela 23. Długość instalacja wodociągowych azbestowo-cementowych na 100 mieszkańców – wyliczenia szczegółowe.....</i>	53
<i>Tabela 24. Długość nieszczelnych kanalizacji sanitarnych /kamionkowych/ na 100 mieszkańców – wyliczenia szczegółowe.....</i>	53
<i>Tabela 25. Zestawienie zbiorcze wskaźników z podziałem na poszczególne miejscowości .....</i>	55
<i>Tabela 26. Wykaz sołectw w których zdiagnozowano występowanie największej ilości negatywnych zjawisk społecznych.....</i>	57
<i>Tabela 27. Zestawienie obrazujące ilość dostarczonych i zebranych ankiet .....</i>	61

Tabela 28. Wykaz działań na obszarze rewitalizacji które powinny zostać podjęte w celu odnowy społecznej mieszkańców	77
Tabela 29. Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji.....	78
Tabela 30. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Bobrowice – wyniki ankiety	79
Tabela 31. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Kwasowo – wyniki ankiety	81
Tabela 32. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Noskowo – wyniki ankiety.....	83
Tabela 33. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Pomiłowo – wyniki ankiety	85
Tabela 34. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Rzyszczewo – wyniki ankiety	87
Tabela 35. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Smardzewo – wyniki ankiety	89
Tabela 36. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Stary Kraków – wyniki ankiety	92
Tabela 37. Najpoważniejsze problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej w sołectwie Warszkówko – wyniki ankiety	94
Tabela 38. Potencjały lokalne na obszarze rewitalizacji	98
Tabela 39. Działania inwestycyjne wg hierarchii ważności w poszczególnych sołectwach – wynik na podstawie ankiet.....	106
Tabela 40. Ramy finansowe realizacji poszczególnych zadań.....	198

SPIS MAP

Mapa 1. Podział Gminy Sławno na sołectwa.	20
Mapa 2. Graficzne przedstawienie wskaźnika - Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym /65+/ na 100 mieszkańców	27
Mapa 3. Graficzne przedstawienie wskaźnika – Zmiana liczby mieszkańców w roku 2015 w stosunku do roku 2011	28
Mapa 4. Graficzne przedstawienie wskaźnika – Wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych średnia z lat 2013-2015	30
Mapa 5. Graficzne przedstawienie wskaźnika – Procentowy udział osób korzystających z programu Pomoc Państwa w dożywianiu (średnia z lat 2013-2015)	31
Mapa 6. Graficzne przedstawienie wskaźnika odsetek osób korzystających z pomocy asystenta rodziny (średnia z lat 2013-2015)	33
Mapa 7. Graficzne przedstawienie wskaźnika – Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej – średnia z lat 2013-2015	34
Mapa 8. Graficzna prezentacja wskaźnika – Ilość wydanych „niebieskich kart” w latach 2013-2015 w przeliczeniu na 100 mieszkańców	36
Mapa 9. Graficzne przedstawienie wskaźnika – Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 .	37
Mapa 10. Graficzna prezentacja wskaźnika Procentowy udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (średnia z lat 2013-2015)	39
Mapa 11. Graficzny wskaźnik - Średni wynik egzaminu gimnazjalnego z lat 2013-2015 – część matematyczna	40
Mapa 12. Graficzna prezentacja wskaźnika – Średni wynik sprawdzianu po VI klasie z lat 2013-2015- część matematyczna	42
Mapa 13. Graficzne przedstawienie wskaźnika – Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku	43
Mapa 14. Graficzne przedstawienie wskaźnika – Liczba działających organizacji pozarządowych formalnych i nieformalnych na 1000 mieszkańców	45
Mapa 15. Granice obszaru zdegradowanego	56
Mapa 16. Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego	59

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Bobrowice widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiet	63
Wykres 2. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Kwasowo widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiety	65
Wykres 3. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Noskowo widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiety	67
Wykres 4. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Pomiłowo widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiety	68
Wykres 5. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Rzyszczewo widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiety	70
Wykres 6. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Smardzewo widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiety	72
Wykres 7. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Stary Kraków widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiety	74
Wykres 8. Najważniejsze problemy społeczne sołectwa Warszówko widziane oczami mieszkańców – wyniki ankiety	75

Uzasadnienie

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023 jest załącznikiem niezbędnym do wniosków aplikacyjnych o dofinansowanie projektów rewitalizacyjnych w ramach RPO WZ 2014-2020. Stanowi narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. To wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej, przestrzenno - funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju.

LPR jest dokumentem otwartym i elastycznym, co oznacza możliwość zgłaszania do niego kolejnych projektów, jak również wprowadzania korekt do programu w kolejnych okresach jego realizacji.

W świetle powyższego, mając na uwadze, że zgodnie z art.18 ust. 2 pkt. 6 ustawy o samorządzie gminnym, Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Sławno na lata 2016-2023, jako program gospodarczy wymaga uchwalenia przez radę gminy, podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.